

**UCHWAŁA NR XII.79.25
RADY MIEJSKIEJ W WĄWOLNICY**

z dnia 26 czerwca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na
lata 2023-2030**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278 z późn. zm.) Rada Miejska w Wąwolnicy uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Wąwolnicy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Wąwolnicy

Dorota Kolibska

Załącznik do uchwały Nr XII.79.25
Rady Miejskiej w Wąwolnicy
z dnia 26 czerwca 2025 r.

Zamawiający: Urząd Gminy Wąwolnica

Wykonawca: EKO-GEO Consulting Marek Biłyk

Spis treści

Wstęp.....	5
1.1 Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023	7
1.2 Podsumowanie projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023.....	15
1.3 Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023- 2030.....	19
1.4 Potencjały obszaru gminy Wąwolnica.....	22
2.Diagnoza i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	39
2.1 Wprowadzenie	39
2.2. Delimitacja jednostek analitycznych	41
2.3. Dane analityczne i wskaźniki delimitacyjne.....	44
2.4. Analizy Wskaźnikowe	47
2.5. Obszary Gminy z kumulacją zjawisk kryzysowych	49
2.5.1 Sfera społeczna.....	53
2.6. Delimitacja obszaru zdegradowanego	70
2.6.1 Negatywne zjawiska gospodarcze	71
2.6.2 Negatywne zjawiska środowiskowe	73
2.6.3.Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne	75
2.6.4 Negatywne zjawiska techniczne	77
Obszar zdegradowany - podsumowanie	81
2.7. Delimitacja obszaru rewitalizacji	82
2.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	88
2.9 Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica.	94
2.9.1. Identyfikacja potencjałów w obszarze rewitalizacji.....	98
3.Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	107
4.Cele rewitalizacji i kierunki działań	110
5.Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych	118
6.Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.	162
7.Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.	169
8.Mechanizmy włączania różnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji. Partnerstwo i partycypacja.....	179

Etap opracowania diagnozy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	180
Etapy opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji	182
Etapy realizacji programu rewitalizacji	188
9.Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych- komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji	191
Komplementarność przestrzenna	191
Komplementarność problemowa	191
Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	195
Komplementarność międzyokresowa	195
Komplementarność źródeł finansowania	197
10. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji	198
10.1. System zarządzania realizacją Programem Rewitalizacji.....	198
10.2 Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.....	202
11. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji	202
11.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR.....	202
System wdrażania GPR.....	205
System monitorowania GPR i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030	206
Harmonogram działań zarządczych	213
12.Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. u. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456)	214
12.1.Specjalna Strefa Rewitalizacji.....	214
14.Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	214
14.1.STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY	214
14.2.MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	216
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	220
16.Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno- przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	226

Wstęp.

Obszar Gminy Wąwolnica zmagają się z szeregiem problemów społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych oraz funkcjonalno-przestrzennych, które negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców. W celu skutecznej poprawy określa on cele, zadania oraz instrumenty niezbędne do osiągnięcia zamierzonej poprawy życia mieszkańców.

Ustawa o rewitalizacji stanowi kluczowy akt prawny w polskim systemie prawnym, regulujący kwestie związane z odnową obszarów miejskich i wiejskich poprzez określenie narzędzi i instrumentów wsparcia dla działań rewitalizacyjnych. Uchwalona została 9 października 2015 roku (Dz.U. 2021 poz. 485). Przepisy tej ustawy narzucają obligatoryjne elementy, które muszą być zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji, kładąc szczególny nacisk na partycypacyjny charakter prac nad tym dokumentem.

Gminny Program Rewitalizacji zawiera między innymi:

- ◆ Diagnozę obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb, zasobów i potencjałów obszaru. Diagnoza została przeprowadzona w sposób partycypacyjny, z udziałem mieszkańców i innych interesariuszy z obszaru rewitalizacji.
- ◆ Cele rewitalizacji w tym określenie głównych zadań i priorytetów, które mają być osiągnięte poprzez proces rewitalizacji. Cele rewitalizacji będą mierzalne, osiągalne, realistyczne i określone w czasie.
- ◆ Zakres działań z wykazem konkretnych projektów czy inicjatyw, które zostaną podjęte w celu wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej. Działania rewitalizacyjne będą zintegrowane i kompleksowe, obejmujące wszystkie sfery życia społecznego, gospodarczego i przestrzennego.
- ◆ Mechanizmy finansowania z określeniem źródeł finansowania i instrumentów wsparcia potrzebnych do realizacji działań rewitalizacyjnych. Finansowanie rewitalizacji będzie pochodzić z różnych źródeł, w tym z budżetu państwa, budżetów samorządowych, funduszy europejskich oraz środków prywatnych.
- ◆ Monitorowanie i ewaluacja z określeniem sposobów oceny postępów, monitorowania działań i oceny osiągniętych rezultatów w trakcie realizacji Programu. Monitorowanie i ewaluacja rewitalizacji są niezbędne do zapewnienia skuteczności i efektywności działań rewitalizacyjnych.

Zasady, jakimi kierowano się przy tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica, są zgodne z przepisami ustawy o rewitalizacji. Ustawa podkreśla znaczenie przejrzystości i rzetelności procedur, spójności i racjonalności działań, partycypacji społecznej oraz oceny efektywności działań w procesie rewitalizacji.

- ◆ Przejrzystość i rzetelność procedur to zasada, która ma na celu zapewnienie, że proces rewitalizacji jest sprawiedliwy i uczciwy.
- ◆ Ocena spójności i racjonalności działań ma na celu zapewnienie, że działania rewitalizacyjne są zgodne z innymi strategiami i planami rozwoju gminy. W tym celu przeprowadzono analizę, która pokazała, w jaki sposób działania rewitalizacyjne będą przyczyniać się do rozwoju gminy w szerszym ujęciu.
- ◆ Partycypacja społeczna jest zasadą, która ma na celu zapewnienie, że działania rewitalizacyjne są zgodne z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców obszaru rewitalizacji. W tym celu zapewniono możliwość udziału mieszkańców w procesie tworzenia GPR i zgłaszania projektów rewitalizacyjnych.
- ◆ Ocena efektywności działań ma na celu zapewnienie, że działania rewitalizacyjne przynoszą oczekiwane rezultaty monitorowane i ewaluację i proces rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica został zaplanowany w sposób spójny z dokumentami na poziomie lokalnym oraz ponad lokalnym. W szczególności na poziomie lokalnym zachowano spójność z takimi dokumentami jak:

- ◆ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica określający kierunki rozwoju przestrzennego gminy. Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica jest spójny ze Studium, ponieważ uwzględnia jego cele i zamierzenia.
- ◆ Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego - dokument określający szczegółowe zasady zagospodarowania przestrzennego gminy. Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica jest spójny z Miejscowym Planem, ponieważ uwzględnia jego ustalenia.
- ◆ Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024-2030 - dokument określający cele i kierunki działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica jest spójny ze Strategią, ponieważ uwzględnia jej cele i zamierzenia. Przykładowo, celem Strategii jest objęcie osób i rodzin wymagających wsparcia komplementarną, profesjonalną i efektywną pomoc. Program Rewitalizacji zakłada działania na rzecz osób

z niepełnosprawnością intelektualną i ruchową (projekt „Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble).

1.1 Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023

Wykorzystanie doświadczeń z realizacji wcześniejszego programu rewitalizacji tj. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023 pozwoli na wykorzystanie pozytywnych doświadczeń, co przełoży się na nowy program. Opracowanie GPR w oparciu o doświadczenia z Lokalnego Programu Rewitalizacji zwiększą szanse na skuteczność i efektywność nowego programu.

- ◆ Mieszkańcy mając doświadczenia z poprzedniego programu efektywnie wykorzystają wiedzę w ramach nowego programu. Zwiększa to ich zaangażowanie w proces rewitalizacji.
- ◆ Gmina Wąwolnica zdobyła doświadczenia z poprzedniego programu i może lepiej komunikować cele i zadania nowego programu z mieszkańcami. Pomaga to w uniknięciu nieporozumień i zapewnia większą przejrzystość procesu rewitalizacji.
- ◆ Gmina mając doświadczenia z poprzedniego programu będzie lepiej współpracować z innymi interesariuszami rewitalizacji. Zapewnieni to lepszą koordynację działań.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023 został *przyjęty uchwałą nr XXXII/196/17 Rady Gminy Wąwolnica z 26 października 2017 roku*. Program opracowano według tzw. procedury pozaustawowej zgodnie z Wytycznymi Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 oraz zasadami programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim. Obszar rewitalizacji obejmował dwa sołectwa: Wąwolnica i Celejów. Głównym celem programu było poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez działania w zakresie:

- ◆ rewitalizacji przestrzeni publicznej,
- ◆ rewitalizacji zabytków,
- ◆ rozwoju gospodarczego,
- ◆ rozwoju społecznego.

Realizacja programu przyczyniła się do poprawy wyglądu i funkcjonalności obszaru rewitalizacji, a także do zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie społeczne gminy. Wspomniany program był dobrym przykładem rewitalizacji obszaru zdegradowanego. Został opracowany w sposób spójny z potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców, a jego realizacja przyniosła wymierne efekty.

Przejściowe przepisy o rewitalizacji dopuściły obowiązywanie programów rewitalizacji opracowanych wg tej procedury do końca roku 2023. Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023 został wpisany do wykazu prowadzonego przez Marszałka Województwa Lubelskiego (*Uchwała Nr CCXXVIII/4520/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 20 listopada 2017 r.*) co było jednoznaczne z pozytywną weryfikacją i umożliwieniem przedsięwzięciom zawartym w tym dokumencie ubiegania się o współfinansowanie ze środków unijnych na ich rewitalizację (Regionalny Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, działanie 13.4. Rewitalizacja obszarów wiejskich). Przedsięwzięcia zawarte w programie mogły ubiegać się o współfinansowanie ze środków unijnych.

Pierwszy z nich to projekt **„Ośrodek Integracji Park Celejów”** realizowany w ramach działania 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich w roku 2021 na terenie Gminy Wąwolnica stanowił istotny krok w procesie odnowy społecznej i gospodarczej tego obszaru. Celem głównym projektu był rozwój miejscowości Celejów i tym samym Gminy Wąwolnica w oparciu o rewitalizację zdegradowanej infrastruktury i przestrzeni publicznych oraz wykorzystanie potencjału turystycznego i kulturowego obszaru Kazimierskiego Parku Krajobrazowego dla rozwoju gospodarczego i społecznego oraz kulturalnego, a tym samym zmniejszenia nierówności społecznych, lepszej integracji społeczności i osób wykluczonych, włączenia przez dostęp do niedrogich usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych. Projekt dotyczył budynku usług kulturalnych, społeczno-integracyjnych oraz turystycznych i rekreacyjnych. Głównym założeniem zagospodarowania terenu było wykorzystanie istniejących walorów, przywrócenie funkcjonalności zdegradowanej przestrzeni publicznej (miejsce spotkań, wydarzeń kult.) oraz wzbogacenie o miejsce rekreacji. Projekt był odpowiedzią na zdiagnozowane w projekcie i Lokalnym Programie Rewitalizacji problemy interesariuszy: zły stan techniczny istniejącej zdegradowanej infrastruktury terenu i przestrzeni publicznych, brak miejsc publicznych na spotkania i działalność społeczno-kulturalną, bezrobocie i niski poziom bezpieczeństwa.

Problemy rzutowały na niską atrakcyjność turystyczną i spójność tej części aktywnej turystycznie gminy, co miało wpływ na lokalną gospodarkę i rynek pracy, poziom usług społeczno-kulturalnych i jakość życia społeczności. Projekt pozwolił na stworzenie ośrodka pracy, kultury i rekreacji, prowadzącego działalność społeczno-integracyjną, kulturalną, turystyczną i gospodarczą, co pozwoliło na uwolnienie potencjału społeczności oraz jego wykorzystanie dla zrównoważonego rozwoju gminy, w tym w zakresie turystyki i kultury, wpłynęło na poprawę estetyki przestrzeni.

Zdjęcie 1 Ośrodek Integracji Park Celejów przed rewitalizacją

Źródło: Materiał Benso Sp. z o.o.

Zdjęcie 2 Ośrodek Integracji Park Celejów po rewitalizacji

Realizacja projektu pt. „Ośrodek Integracji Park Celejów” przyczynił się do kulturowego rozwoju kapitału społecznego i wzbogaca ofertę turystyczną. Dostępność odtworzonej infrastruktury wpływa na napływ zwiedzających, poprawę jakości życia mieszkańców i spadek poziomu bezrobocia.

Źródło: Materiał Benso Sp. z o.o.

W roku 2021 roku Gmina Wąwolnica zakończyła realizację projektu pt. **„Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Wąwolnica”** współfinansowanego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 w ramach Osi priorytetowej 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego. Całkowita wartość projektu to 1 678.293,58 zł (kwota dofinansowania z EFRR: 465.362,11 zł, budżet państwa RFIL 365.464,19 zł). Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy efektywności energetycznej działalności jednostki samorządu terytorialnego w budynku Urzędu Gminy w Wąwolnicy. W ramach projektu przeprowadzono głęboką termomodernizację budynku, obejmującą roboty remontowo-budowlane, ocieplenie obiektu, przebudowę systemu wentylacji klimatyzacji oraz modernizację instalacji elektrycznej. Realizacja projektu przyczyniła się do spadku emisji gazów cieplarnianych, redukcji emisji CO₂, zmniejszenia rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych oraz stworzenia dodatkowej zdolności wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.

Zdjęcie 3 „Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Wąwolnica” w trakcie rewitalizacji

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

Zdjęcie 4 „Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Wąwolnica” po rewitalizacji

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

W 2023 roku zakończono realizację projektu **„Wykonanie robót budowlanych w budynku OSP z dobudową garażu dla samochodu strażackiego w Wąwolnicy”**.

Zakres prac obejmował wzmocnienie i osuszenie ścian fundamentowych, wykonanie izolacji przeciwwilgociowej i cieplnej, a także ocieplenie ścian zewnętrznych wraz z częściową wymianą stolarki okiennej i drzwiowej. W ramach projektu przeprowadzono również roboty wykończeniowe i elewacyjne, a także dobudowano garaż dla samochodu strażackiego. Dodatkowo wykonano opaskę odwadniającą wokół budynku oraz przebudowano plac manewrowy dla pojazdów strażackich. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 1 650 000,00 zł.

Zdjęcie 5 Budynek OSP w Wąwolnicy w trakcie rewitalizacji i po rewitalizacji

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

Zdjęcie 6 „Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy przed rewitalizacją

Projektem, który jest w trakcie realizacji przez Gminę Wąwolnica to projekt **Przebudowy budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy.**

Inwestycja obejmuje prace przy budynku drewnianym o kubaturze 755 m³ wpisanym do gminnej ewidencji zabytków. Swoim zakresem obejmuje roboty rozbiórkowe (tynków, instalacji, elementów drewnianych), roboty budowlane związane z zabezpieczeniem ścian fundamentów i ścian kamiennych piwnic, roboty naprawcze struktury murów, wymianę elementów drewnianych konstrukcji dachowej i ścian zewnętrznych (z wykonaniem ocieplenia) z deską szalunkową. Wykonanie robót wewnętrznych: ścian działowych, tynków renowacyjnych, okładzin ściennych, podłóg, sufitów podwieszanych, stolarki drzwiowej i okiennej, wyposażenie. Budowa instalacji elektrycznej oświetlenia, LAN i CCTV, instalacji wodnej, kanalizacji sanitarnej, gazowej, grzewczej. Wykonanie zagospodarowania terenu, schodów terenowych, chodników, ogrodzenia oraz budowę zewnętrznej instalacji kanalizacji deszczowej i elektrycznej, oświetlenia terenu i CCTV, trawników. Całkowita wartość projektu to 1.885.000 zł).

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

Zdjęcie 7 „Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy” w trakcie rewitalizacji

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

Zdjęcie 8 Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy w trakcie realizacji

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

Zdjęcie 9 Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy w trakcie realizacji - po rewitalizacji

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023 wpisano projekt „**Odnowiony Rynek w Wąwolnicy**”. Rynek w Wąwolnicy odgrywa istotną rolę w życiu społeczności gminy. Funkcje społeczne są centralne i wielowymiarowe, ponieważ rynek spełnia istotne funkcje kulturalne, społeczne i symboliczne. Jest to miejsce, gdzie mieszkańcy spotykają w ramach różnorodnych wydarzeń społecznych, kulturalnych czy festynów, co buduje więzi społeczne i wzmacnia lokalną tożsamość. Ponadto jako centralny punkt miejscowości, rynek odzwierciedla historię i tradycje Gminy Wąwolnica, pełniąc symboliczną rolę jako miejsce spotkań i reprezentacji społeczności lokalnej.

W latach 2021-2023 na terenie Gminy Wąwolnica realizowany był projekt **"Aktywny Senior w Gminie Wąwolnica"**, którego realizatorem była Europejska Fundacja Inicjatyw Lublin (RPO WL2014-202 Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne). Celem projektu było przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu 33 osób starszych, niesamodzielnych z Gminy Wąwolnica oraz poprawa dostępności do usług społecznych użyteczności publicznej poprzez utworzenie klubu seniora oraz uruchomienie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

1.2 Podsumowanie projektów wpisanych do Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023

Tabela 1 Lista projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023

Projekty z listy podstawowej wpisane do LPR Gminy Wąwolnica						
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Stan realizacji	Cel	Finansowanie	Wartość projektu
1)	Rozbudowa budynku Ochotniczej Straży Pożarnej na działalność Stowarzyszenia „Wokół Bystrej” w Celejowie	Gmina Wąwolnica	Niezrealizowany	Głównym celem działania jest utworzenia ośrodka kultury w Celejowie.	-	-
2)	Aktywny Celejów	Regionalne Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju „Wokół Bystrej”	Nierealizowany. Działania społeczne podejmowane były przez Stowarzyszenie w ramach Funduszu Inicjatyw Obywatelskich	Głównym problemem lokalnej społeczności jest niska aktywność mieszkańców, istnieje zatem potrzeba integracji i aktywizacji społeczności.	-	-
3)	Remont remizy strażacka w Celejowie	Gmina Wąwolnica	Niezrealizowany		-	-
4)	Rozbudowa i remont budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Wąwolnicy	Gmina Wąwolnica	W trakcie realizacji	Celem projektu jest konieczność stworzenia lepszych warunków kulturalno-rozrywkowych dla mieszkańców gminy Wąwolnica i zapewnienie lepszych warunków bytowych dla mieszkańców gminy Wąwolnica.	Polski Ład	1.190.000,00 zł
5)	Remont budynku dawnego przedszkola w Wąwolnicy na Centrum Integracji Społecznej	Gmina Wąwolnica	Zrealizowany	Celem przedsięwzięcia jest stworzenie warunków do aktywności obywatelskiej poprzez wygospodarowanie przestrzeni na potrzeby działalności organizacji pozarządowych a w szczególności organizacji zrzeszających lub działających	Rządowego Funduszu Inicjatyw Lokalnych.	1 530 000,00 zł

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

				na rzecz osób starszych. Przedsięwzięcie przewiduje nadanie nowych funkcji kulturalnych i społecznych budynku zlokalizowanego na obszarze rewitalizacji.		
6)	Aktywny senior	Europejska Fundacja Inicjatyw Lublin	Zrealizowany	Celem przedsięwzięcia jest wprowadzenie osób z kategorii wiekowej 60+ w świat Internetu i nauczanie wykorzystania sprzętu IT, jako narzędzi do zdobywania informacji, wiedzy, poszerzania swoich umiejętności oraz jako narzędzia komunikacji.	RPO WL 2014-2020 Działanie 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne.	1.894.002,82 zł
7)	Reintegracja społeczna i zawodowa	Gmina Wąwolnica	Niezrealizowany	Celem projektu jest wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy, zagrożonych wykluczeniem, poprzez realizację programu reintegracji społecznej i zawodowej, zakładającego indywidualną ścieżkę wsparcia dla każdego uczestnika projektu, która pozwoli zdobyć umiejętności społeczno- zawodowe służące odnalezieniu się na rynku pracy województwa lubelskiego.	-	-
8)	Odnowiony Rynek w Wąwolnicy	Gmina Wąwolnica	Niezrealizowany	Celem działania jest rewaloryzacja zdegradowanego Rynku poprzez przywrócenie mu funkcji gospodarczych oraz społecznych i turystycznych. Ponadto realizacja zadania wpłynie na zmniejszenie liczby wykroczeń w Rynku oraz wzrostu	-	-

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

				poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.		
9)	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy w Wąwolnicy wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynku	Gmina Wąwolnica	Zrealizowany	Celem projektu jest: zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, poprawa estetyki elewacji budynków, poprawa standardów bytowych mieszkańców obszaru, a także poprawa efektywności energetycznej w budynku UG w Wąwolnicy.	RPO WL 2014-2020 Działania 5.2. Efektywność energetyczna sektora publicznego.	Wartość projektu: 2 643 024,71 Dofinansowanie 1.724.314,15
10)	Odnowa placu targowego w Wąwolnicy	Gmina Wąwolnica	Niezrealizowany	Celem projektu jest poprawa przestrzeni publicznej oraz stworzenie miejsca wypoczynku i integracji społecznej.	-	-
11)	Remont zdegradowanych obiektów w Celejowie na bazę kulturalno-turystyczno-rekreacyjną	Benso Sp. z o.o.,	Zrealizowany	Rozwój infrastruktury obszarów zdegradowanych przyczyniający się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów.	RPO WL 2014-2020 Działanie 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich.	Wartość projektu: 10 267 858,80 zł Dofinansowanie: 5 601 568,76 zł
12)	Renowacja zabytkowego parkanu wokół bazyliki przy Parafii Rzymskokatolickiej pw. Św. Wojciecha BM w Wąwolnicy wraz z budową Budowa ścieżki rekreacyjnej nad rzeką Bystra w Wąwolnicy.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wojciecha BM w Wąwolnicy	Zrealizowano część I dotyczącą parkanu, nie zrealizowano części II w zakresie budowy ścieżki			
13)	Utworzenie spółdzielni socjalnej – profil wielobranżowy (usługi porządkowe, usługi opiekuńcze, usługi gastronomiczne)	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy Gmina Wąwolnica ul. Lubelska 39	Niezrealizowany	Celem projektu jest rozwiązanie zdiagnozowanych zjawisk na obszarze rewitalizacji jak bezrobocie, wykluczenie społeczne, korzystanie z form pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Wąwolnicy.	-	-

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

		24-160 Wąwolnica				
--	--	---------------------	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

Tabela 2 Lista projektów uzupełniających ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023

Projekty z listy uzupełniającej wpisane do LPR Gminy Wąwolnica						
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca	Stan realizacji	Cel	Finansowanie	Wartość projektu
1)	Obchody Jubileuszu 25-lecia Zespołu Tańca Ludowego „Bystrzacy” z Wąwolnicy	Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy				
2)	„Kreatywna dojrzałość” - warsztaty manualne dla dorosłych, połączone z wyjazdem integracyjnym	Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy	Zrealizowany			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Urzędu Gminy Wąwolnica

1.3 Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023- 2030

Gminny Program Rewitalizacji jest kluczowym dokumentem wyznaczającym priorytety oraz kierunek rozwoju obszaru przeznaczonego do rewitalizacji w dłuższej perspektywie czasu. Dlatego też ważne jest, aby jego tworzenie było procesem partycypacyjnym, w którym uczestniczą różni interesariusze i przedstawiciele społeczności lokalnej.

- ◆ Mieszkańcy to beneficjenci, do których kierowany jest proces rewitalizacji. Ich wiedza na temat obszaru, doświadczenia i deklarowane potrzeby są niezwykle istotne dla opracowania programu, który będzie odpowiadał na realne potrzeby.
- ◆ Przedsiębiorcy tworzą lokalną gospodarkę. Ich udział w procesie rewitalizacji dotyczy pomysłów na rozwój biznesu, potrzeb infrastrukturalnych czy pomocy w tworzeniu miejsc pracy.
- ◆ Organizacje pozarządowe często mają wiedzę ekspercką i doświadczenie w obszarach społecznych czy środowiskowych, które są istotne dla programu rewitalizacji. Ich udział przyczyni się do opracowania bardziej kompleksowego i skutecznego programu.
- ◆ Instytucje publiczne są kluczowymi partnerami w procesie rewitalizacji. Posiadają informacje o dotychczasowych działaniach oraz środkach finansowych dostępnych dla projektów rewitalizacyjnych. Ich udział jest niezbędny do zapewnienia skoordynowanego i skutecznego działania wszystkich podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji.
- ◆ Lokalni Inwestorzy czy potencjalni inwestorzy mają interes w rozwoju danego obszaru. Ich udział w procesie rewitalizacji przyczyni się do pozyskania środków finansowych na realizację projektów rewitalizacyjnych.

Partycypacja wszystkich interesariuszy w procesie rewitalizacji zwiększa szanse na opracowanie skutecznego i efektywnego programu, który przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Etap I Diagnoza

Celem etapu jest dokładne poznanie obszaru rewitalizacji, jego stanu obecnego oraz czynników, które przyczyniły się do jego degradacji. Diagnoza obejmuje analizę przestrzenną, społeczną, gospodarczą i środowiskową obszaru.

Etap II Konsultacje społeczne obszaru.

Etap jest niezbędny do rozpoznania potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji

Etap III Przyjęcie uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Na tym etapie rada gminy podejmuje uchwałę o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uchwała ta określa granice obszaru rewitalizacji.

Etap IV Przyjęcie uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR.

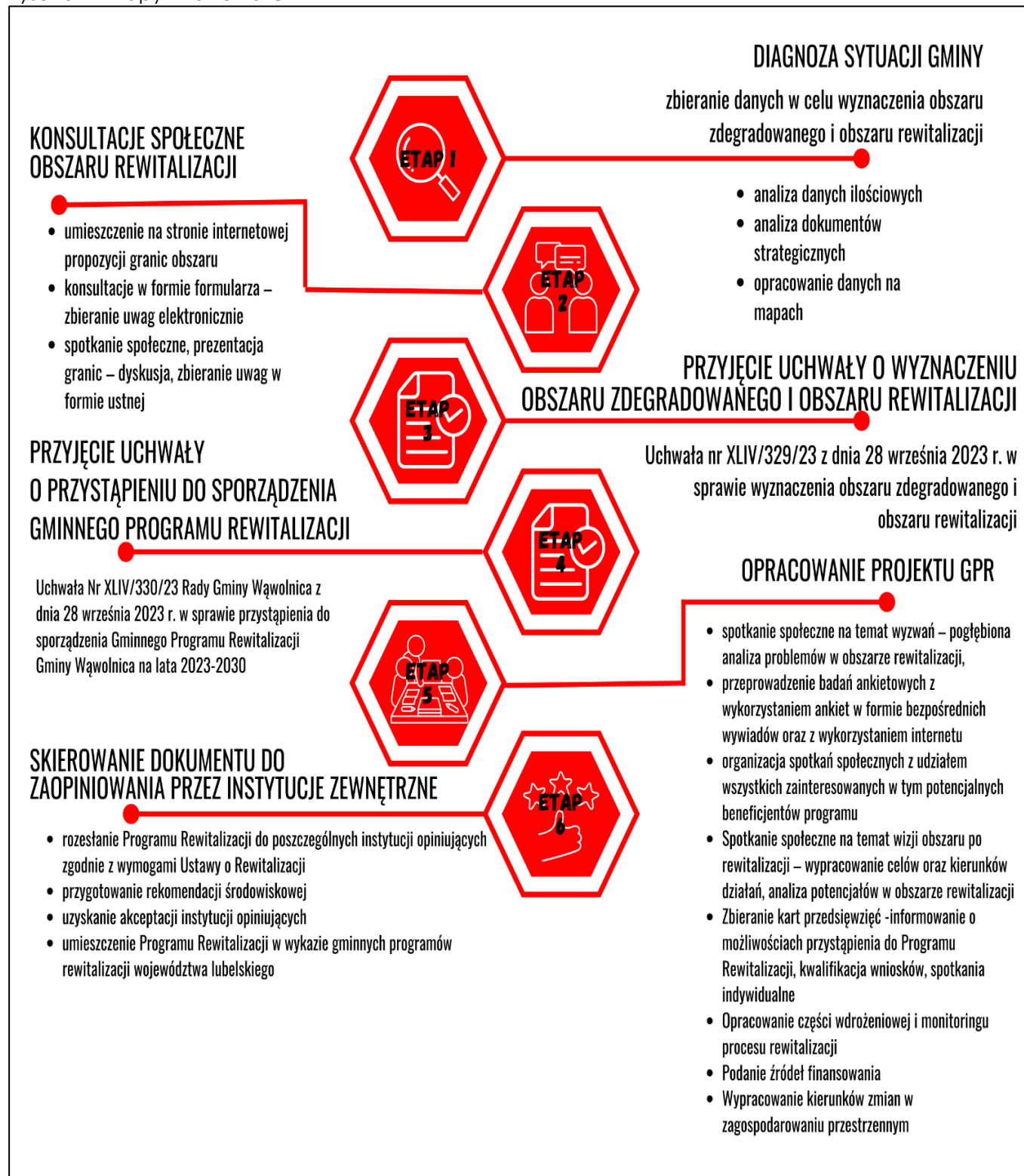
Rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania GPR.

Etap V Opracowanie projektu GPR.

Zespół odpowiedzialny za przygotowanie GPR przeprowadza diagnozę obszaru rewitalizacji, określa cele i kierunki działań rewitalizacyjnych oraz opracowuje plan działań.

Etap VI Skierowanie dokumentu za zaopiniowania.

Rysunek 1 Etapy tworzenia GPR

Źródło: Opracowanie własne

1.4 Potencjały obszaru gminy Wąwolnica

Gmina Wąwolnica leży w środkowo-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie puławskim. Sąsiaduje z gminami:

- ◆ powiatu puławskiego: Kazimierz Dolny, Końskowola, Kurów, Natęczów;
- ◆ powiatu opolskiego: Karczmiska, Poniatowa;
- ◆ powiatu lubelskiego: Wojciechów.

Gmina Wąwolnica zajmuje obszar 62 km² (6285 ha) i liczy nieco ponad 4,6 tys. mieszkańców (stan na 2023 r.). Sieć osadniczą tworzy 17 sołectw: Bartłomiejowice, Celejów, Grabówki, Huta, Karmanowice, Kębło, Łąki, Łopatki, Łopatki Kolonia, Mareczki, Rąbłów, Rogalów, Stanisławka, Wąwolnica, Zarzeka, Zawada i Zgórzyńskie. Miejscowości te różnią się zarówno pod względem powierzchni, jak i liczby mieszkańców. Największa z nich – Wąwolnica – pełni funkcję ośrodka gminnego.

Pod względem geograficznym gmina położona jest w północnej części Wyżyny Lubelskiej, głównie na Płaskowyżu Natęczowskim, a jej południowe krańce znajdują się na Równinie Bełżyckiej. Hydrograficznie obszar gminy leży w środkowej części zlewni rzeki Bystrej.

Gmina Wąwolnica, położona w malowniczym rejonie Lubelszczyzny, charakteryzuje się doskonałymi warunkami do uprawy winorośli, co sprawia, że dynamicznie rozwija się tu sektor winiarski. Lokalne winnice w Gminie Wąwolnica to ogromny, dynamicznie rozwijający się potencjał, który nie tylko wspiera gospodarkę regionu, ale także przyczynia się do jego promocji.

Od 1 stycznia 2025 roku Gmina Wąwolnica uzyska status miasta wojewódzkiego na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 lipca 2024 r. Decyzja otwiera nowe perspektywy rozwoju dla Wąwolnicy oraz jej mieszkańców, przynosząc liczne korzyści związane z infrastrukturą, gospodarką i jakością życia.

Podniesienie rangi administracyjnej przyczyni się do zwiększenia inwestycji publicznych i prywatnych, co wpłynie na rozwój przedsiębiorczości, edukacji i rynku pracy. Status miasta wojewódzkiego sprzyja również rozbudowie instytucji administracyjnych, kulturalnych i naukowych, podniesie atrakcyjność regionu zarówno dla mieszkańców, jak i nowych inwestorów. Dodatkowo, Wąwolnica może stać się silniejszym ośrodkiem turystyki pielgrzymkowej i historycznej, co wzmocni sektor usług, gastronomii i hotelarstwa. Nowe możliwości finansowania projektów infrastrukturalnych pozwolą na dalszą modernizację dróg, transportu publicznego oraz

przestrzeni miejskiej, co przyczyni się do poprawy komfortu życia mieszkańców i dynamicznego rozwoju całego regionu.

Zabytki:

Gmina Wąwolnica posiada bogate dziedzictwo kulturowe, którego najcenniejsze obiekty objęte są ochroną konserwatorską (tabe.3). Wśród nich znajdują się układy rezydencjonalne, obiekty architektury przemysłowej oraz zabytki sakralne wraz z ich wyposażeniem, odzwierciedlające historię i rozwój regionu.

Na terenie gminy zachowało się wiele obiektów o wartości historycznej, wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków (tab.4). Należą do nich dawna cegielnia w Łopatkach, świadcząca o przemysłowej przeszłości regionu, a także zespoły dworskie i folwarczne w Łąkach, Łopatkach i Kębłach, które podkreślają tradycję ziemiańską tych terenów. Ważnym elementem krajobrazu są również liczne budynki mieszkalne z XIX i XX wieku w Wąwolnicy i okolicznych miejscowościach, ukazujące rozwój architektoniczny gminy.

Dopełnieniem tego dziedzictwa są zabytki sakralne, kapliczki oraz figury przydrożne, które od wieków pełnią istotną rolę w życiu religijnym i społecznym mieszkańców. Gmina Wąwolnica posiada duży potencjał turystyczny, historyczny i edukacyjny, mogąc przyciągać zarówno miłośników historii, jak i pielgrzymów oraz pasjonatów architektury.

Tabela 3 Obiekty na terenie gminy Wąwolnica wpisane do Rejestru „A” zabytków nieruchomych Województwa Lubelskiego

L.p.	Obiekt	Położenie	Opis	Data	Nr rejestru
1)	Budynek dawnej papierni	Celejów 52	budynek dawnej papierni - obecnie w ruinie.	1977-09-23	A/743
2)	Zespół dworsko-pałacowy	Kębło 7	Zespół składający się z dworu i parku, oraz oficyny zlokalizowanej w pn.-zach. części działki (przy której niezabytkowe budynki gospodarcze). Dwór w części centralnej parterowy, pięcioosiowy. Przylegające do części centralnej zryzalitowane skrzydła boczne dwupiętrowe; w parterze skrzydła południowego absyda o trzech otworach okiennych, zamkniętych półkoliście (we wnętrzu część absydialna oddzielona parą	1990-03-12	A/1001

			kanelowanych kolumn od przestrzeni obszernego salonu). Zachowany detal z epok oraz wyposażenie (w tym posadzki i podłogi, piece kaflowe: ozdobne z gzymsami, fasety).		
3)	Zespół Pałacowo-Parkowy	Celejów 68	zespół pałacowo-parkowy: pałac, park z ukształtowaniem terenu, układ wodny wraz ze stawami, groblami i źródłami, aleja dojazdowa od strony północnej, figura Najświętszej Marii Panny, fragmenty murów oporowych i mała architektura na terenie parku	1997-09-19	A/787
4)	Kaplica pw. Najświętszej Marii Panny	Wąwolnica	• Ołtarz główny – kamień, drewno /barok, II-ga poł XVII w./ • Portal – marmur /renesans II-ga poł XVII w./ • Polichromie w nawie zacheuskiej, fresk, /późny gotyk XV w./ • polichromia w kruchcie – zacheuszek, fresk /wczesny barok XVII w. • fragment polichromii w kruchcie – zacheuszek, fresk /wczesny barok XVII w./ • Lichтары mosięż, srebro /Neobarok, 2 poł. XIX w./ Bracia Hanneberg Warszawa, szt. 2, • Lichтары mosięż, srebro /Neobarok, 2 poł. XIX w./ Frafet Warszawa, szt. 2.	1996-05-23	B/325/1 - 12/
5)	Cmentarz żydowski	Zarzeka dz. nr ewid. 919	Cmentarz żydowski z relikami nagrobków 1 ćw. XIX w. Cmentarz położony na skłonie wzgórza nad rzeką Bystrą. W północnej zadrzewionej części działki nr. 919, zachowały się elementy nagrobków (macew). W południowej części działki znajduje się pomnik ku czci ofiar egzekucji.	1997-05-15	A/1113
6)	Osada Wąwolnica	Wąwolnica	Osada Wąwolnica obejmująca: ukształtowanie terenu, układ urbanistyczny z zabudową mieszkalną i zagrodową, kościół pw. św. Wojciecha BM, kaplicę pw. NMP wraz z wyposażeniem wnętrza, otaczającym drzewostanem i wzgórzem, na którym wzniesiony jest kościół i kaplica, plebania, cmentarz	1980-01-31	A/798

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

7)	Kapliczka	Wąwolnica/Zarzeka, skrzyżowanie ulicy 3-Maja z drogą na Zarzecze (dz. nr ewid. 870)	Kapliczka z figurą Matki Boskiej z Dzieciątkiem 1913 r. Kapliczka słupowo-laterniowa w stylu modernistycznym. Cokół kamienny na rzucie koła, zadaszony, powyżej żelbetowy baldachim na trzech filarach pod którym umieszczona figura Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Zwieńczenie w formie murowanej z cegły wieżyczki z daszkiem namiotowym (krytym dachówką) z metalowym, ażurowym krzyżem.	1990-04-12	A/1002
8)	Dom	Wąwolnica, Rynek 31 (dz. nr ewid. 29)	Dom zbudowany po 1929 r. Usytuowany kalenicowo przy północnej pierzei dawnego rynku w Wąwolnicy. Piętrowy podpiwniczony (piwnice sklepione) nakryty dwuspadowym dachem. Do elewacji tylnej przylega murowana przybudówka. Ściany oszalowane, wewnątrz domu drewnianego dwutraktowe.	1984-02-14	A/871
9)	Figura	Wąwolnica	Figura przydrożna z rzeźbą św. Jana Nepomucena		A/1635
10)	Natęczowska Kolej Dojazdowa	teren gminy	Natęczowska Kolej Dojazdowa na trasie: Natęczów-Karczmiska-Rozalin-Opole Lubelskie, Rozalin-Poniatowa, Karczmiska-Wilków, obejmująca: torowisko z torami i rozjazdami, 9 mostów, 2 wiadukty, 3 przepusty, 6 budynków stacji Karczmiska, d. budynek stacji Karczmiska, budynek stacji Opole Lub., budynek mieszkalny na stacji Rozalin, budynek stacji Poniatowa, 5 semaforów kratownicowych, wagę platformową na stacji Karczmiska*	2001-12-28	A/10

* na terenie gminy Wąwolnica: torowisko z torami i rozjazdami, wiadukt nad drogą Puławy - Natęczów, most nad rzeką Bystrą, most nad mokradłami k. Wąwolnicy, przepust

Źródło: Obwieszczenie Nr 1/2022 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Tabela 4. Obiekty na terenie gminy Wąwolnica wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków

L.p.	Adres	Obiekt
1.	Łopatki 37 A	CEGIELNIA - PIEC HOFFMANNA 1911/1970 r. Piec typu Hoffmanna, do wypalania cegieł systemem ciągłym, o wydajności ok. 3 000 000 cegieł rocznie. Murowany, z cegły ceramicznej, komora na planie wydłużonego owalu, obecnie pozbawiona obudowy (niezadaszona, porośnięta dziką roślinnością), nosząca ślady licznych przebudów; warstwa zewnętrzna z cegły silikatowej, warstwa wewnętrzna komory pieca z cegły szamotowej.
2.	Wąwolnica, ul. Bełżycka 9	BUDYNEK MIESZKALNY Wybudowany około 1900 r. Obiekt wolnostojący, ustawiony szczytem do ulicy, murowany, tynkowany. Założony na planie prostokąta, parterowy, z naczółkowym dachem o konstrukcji krokwiowej, krytym blachą płaską. w elewacji frontowej dwa prostokątne okna, z profilowanymi podokiennikami oraz narożne wejście po 4 stopniach poprzez podcień z filarkiem. Piwnice częściowo przesklepione. Układ wnętrza dwutraktowy, strop drewniany.
3.	Wąwolnica, ul. Dulęby 1	BUDYNEK MIESZKALNY 2 poł. XIX w. Drewniany, o konstrukcji zrębowej (wieńcowej), na jaskółczy ogon z ostatkami, szalowany deskami. Szczytowy, czteroosiowy, nakryty dachem naczółkowym z silnie wysuniętymi okapami, dwutraktowy, trójdzielny, obecnie przekształcony. w części frontowej pierwotnie sklepy z dwoma wejściami, nad wejściem pod naczółkiem balkon. Dawniej kryty gontem, obecnie blachą płaską. w 2003 r. zlikwidowano wejścia z ulicy, dobudowano przedsionek przy ścianie południowej, elewacje oszalowano poziomymi deskami pozorującymi bale konstrukcji wieńcowej a pierwotnie nadwieszony balkon powiększono i wsparto na trzech słupach.
4.	Wąwolnica, ul. Dulęby 2	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1920 r. Obiekt na planie prostokąta, parterowy, z dwuspadowym dachem krytym blachą płaską, ustawiony kalenicowo do ulicy, od północy przylegający ścianą szczytową do budynku sąsiedniego, murowany, z kamienia wapiennego i cegły. w piwnicach stropy odcinkowe Kleina, w izbach - drewniane, belkowe. Więźba dachowa drewniana o konstrukcji krokwiowej. Od strony podwórka gospodarczego odłonięte piwnice o charakterze przyziemia (dawna wędzarnia). Elewacja frontowa trójosiowa, z profilowanym gzymsem wieńczącym.
5.	Wąwolnica, ul. Lubelska 3	BUDYNEK MIESZKALNY koniec XIX w. Obiekt murowany, otynkowany, w zwartej zabudowie, ustawiony kalenicowo. Parterowy, z dwuspadowym dachem krytym blachą falistą, dwutraktowy, elewacja pięcioosiowa - oprócz gzymsu koronującego- pozbawiona dekoracji architektonicznej.
6.	Wąwolnica, ul. Lubelska 6	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1919 r. Budynek w zabudowie zwartej, kalenicowej, murowany z kamienia wapiennego i cegły, tynkowany. Założony na planie wydłużonego prostokąta, parterowy z dwuspadowym dachem o konstrukcji krokwiowo-jętkowej, krytym eternitem i blachą płaską. Elewacja frontowa dwuosiowa, z gzymsem koronującym.
7.	Wąwolnica, ul. Lubelska 7	BUDYNEK MIESZKALNY prawdopodobnie poł. XIX w. Obiekt drewniany, ustawiony kalenicowo, z dachem dwuspadowym podniesionych ścianką kolankową. Parterowy, zrealizowany na starych, sklepionych kolebkowo piwnicach, dwutraktowy, dwudzielny. Elewacja oszalowana, trójosiowa, symetryczna, z wejściem na osi, poprzedzona otwartym gankiem zajmującym całą szerokość bontu, przykrytym daszkiem pulpitowym.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

8.	Wąwolnica, ul. Lubelska 8	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1914 r. Nieużytkowany od lat 70-tych XX wieku, stopniowo popadający w destrukcję, obecnie - z uwagi na usytuowanie w pierzei ulicy - stanowiący zagrożenie, z zachowanym szczątkowym fragmentem więźby dachowej, i ścianami zrujnowanymi miejscami do wysokości parapetów okien.
9.	Wąwolnica, ul. Lubelska 9-13	BUDYNEK MIESZKALNY lata 80-te XIX w. Budynek mieszkalny, parterowy, murowany. Obecnie podzielony na trzy części, w ustawieniu kalenicowym, z dwuspadowym dachem krytym blachą płaską (część pod numerem 13) oraz eternitem falistym (pozostała część). Układ dwutraktowy, czterodzielny, z sienią poza osią budynku. Piwnica sklepiona kolebkowo (kamień i cegła). Elewacja z pięcioma otworami, pozbawiona dekoracji architektonicznej - jedynie w części środkowej gzyms koronujący.
10.	Wąwolnica, ul. Lubelska 14	BUDYNEK MIESZKALNY 1926 r. Budynek ustawiony kalenicowo, murowany, parterowy, z dachem dwuspadowym krytym falistym eternitem. Układ wnętrza dwutraktowy, trójdzielny. Elewacja trójosiowa, z wejściem na osi środkowej i szerokimi oknami po bokach, na narożach lizeny.
11.	Wąwolnica, ul. Lubelska 16	BUDYNEK MIESZKALNY 1908 r. Murowany, podpiwniczony, parterowy, ustawiony kalenicowo, z dachem dwuspadowym krytym falistym eternitem. Układ dwutraktowy, dwudzielny. Elewacja trójosiowa z parą okien i wejściem w skrajnej osi. Wokół otworów - profilowane opaski
12.	Wąwolnica, ul. Lubelska 16A	BUDYNEK MIESZKALNY 1928 r. Murowany, parterowy, ustawiony kalenicowo, z dachem dwuspadowym, pokrytym blachodachówką. Układ dwutraktowy. Elewacja czteroosiowa z wejściem na drugiej osi, zwieńczona profilowanym gzymsem. Zachowana tradycyjna stolarka drzwiowa, okna współczesne, dwudzielne, symetryczne.
13.	Wąwolnica, ul. Lubelska 17	BUDYNEK MIESZKALNY korpus - po 1956 r., na podmurówce z ok. poł. XIX w. Budynek drewniany, ustawiony szczytem do ulicy, front jednoosiowy, z trójdzielnym oknem, dach dwuspadowy kryty blachodachówką.
14.	Wąwolnica, ul. Lubelska 18	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1900 r. Budynek wolnostojący, murowany, parterowy, ustawiony kalenicowo, nieznacznie cofnięty w stosunku do linii zabudowy ulicy, z dachem dwuspadowym, pokrytym blachodachówką, w układzie dwutraktowym, dwudzielnym. Elewacja frontowa trójosiowa z wejściem na skrajnej osi. Detal architektoniczny klasycyzujący - boniowane narożniki, gzyms wieńczący oraz obramienia otworów w formie kanelowanych wąskich pilastrów wspierającym gzymsik nadproża. Wejście poprzedzone współcześnie dobudowanym gankiem pod dwuspadowym daszkiem wspartym na drewnianych słupach.
15.	Wąwolnica, ul. Lubelska 22-24	BUDYNEK MIESZKALNY I etap - 1912, II etap - 1924. Dom wolnostojący, murowany, z kamienia wapiennego, o jednolitej bryle, ustawiony kalenicowo, nakryty dachem dwuspadowym, w połowie krytym eternitem, a połowie - blachą płaską, częściowo otynkowany (część pod eternitem) w pozostałej części - z murem odsłoniętym (część pod blachą płaską). Elewacja frontowa trójosiowa, w części otynkowanej otwór wejściowy.
16.	Wąwolnica, Lubelska 1 / Rynek 1	BUDYNEK MIESZKALNY po 1912 r. Obiekt w typie piętrowej prowincjonalnej kamienicy, pozbawiony wyraźnych cech stylowych - dwukondygnacyjny, trzytraktowy, siedmioosiowy, z bramą przejazdową ułożoną blisko środka elewacji, z zachowanymi starszymi, sklepionymi piwnicami. Na parterze pomieszczenia handlowe, na piętrze mieszkalne. Dekoracja

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

		elewacji ograniczona do narożnych lizen, gzymsu wieńczącego oraz dwóch balkonów. Otwory okienne bez opasek (być może usunięte podczas prac remontowych). Całość przekryta dachem trójspadowym (pokrycie: blacha płaska), z prostym szczytem od tyłu.
17.	Wąwolnica, Rynek 2	BUDYNEK MIESZKALNY po 1912 r. Budynek ustawiony kalenicowo, murowany, dwutraktowy, dwukondygnacyjny, w części frontowej na parterze dwa pomieszczenia handlowe. Nakryty dachem dwuspadowym, z blachą płaską. Elewacja pierwotnie sześćoosiowa, obecnie liczba otworów na kondygnacjach różna, na piętrze w układzie regularnym (w tym balkon w pobliżu osi środkowej), na parterze rozmieszczone nieregularnie. Elewacja frontowa o skromnej dekoracji, ograniczonej do narożnych lizen połączonych od góry prostym gzymsem oraz prostych opasek okiennych.
18.	Wąwolnica, Rynek 3	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1912 r. Kamienica murowana, dwutraktowa, ze sklepami w kondygnacji parteru i częścią mieszkalną na piętrze. Elewacja frontowa sześćoosiowa, z wąskimi oknami w skrajnej osi w części wschodniej. Obecnie - za wyjątkiem gzymsu głównego - budynek nie posiada dekoracji architektonicznej (przed remontem - dekoracja ramowo-lizenowa z pasowym gzymsem kordonowym i gzymsem wieńczącym, usunięta lub zakryta ociepleniem podczas prac remontowych). Układ otworów na elewacji nie uległ zmianom podczas remontu.
19.	Wąwolnica, Rynek 8	BUDYNEK- MIESZKALNY XX w. Murowany, parterowy, ustawiony szczytowo w pierzei Rynku, nakryty dachem dwuspadowym.
20.	Wąwolnica, Rynek 11	BUDYNEK MIESZKALNY po 1912 r. Budynek drewniany, otynkowany, parterowy, ustawiony kalenicowo, z dachem dwuspadowym krytym blachą płaską. Na elewacji frontowej dwa wejścia dostępne po schodkach, jedno zadaszone (ganek).
21.	Wąwolnica, Rynek 13	BUDYNEK MIESZKALNY po 1912 r. Kamienica murowana, ustawiona kalenicowo, piętrowa, wysokofrontowa, dwuosiowa, dwutraktowa, w rozwiązaniu elewacji zbliżona do kamienicy pod nr. 10. Na parterze pierwotnie pomieszczenia sklepowe dostępne po schodach, z tarasem, obecnie wejścia zamurowane, zamienione na otwory okienne. Na piętrze niewielki balkonik z zachowaną balustradą. Zachowała się również (częściowo) skromna dekoracja lizenowo-ramowa, z podziałem kondygnacji gzymsem pasowym. Od wschodu dobudowany współcześnie bliźniaczy segment, powielający wystrój elewacji starszego budynku (gzyms między kondygnacjami, opaski okienne).
22.	Wąwolnica, na tyłach posesji pod nr. 13 (południowa pierzeja Rynku)	BUDYNEK MIESZKALNY lata 20-30 XX w. Budynek murowany, z cegły, otynkowany, podpiwniczony, parterowy, z dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską, ustawiony szczytem do pierzei Rynku. Założony na planie prostokąta, z niewielką prostokątną przybudówką przy narożniku południowo-zachodnim, mieszczącą schody na strych. Ściany zwieńczone profilowanym gzymsem. Układ wnętrza dwutraktowy, czterodzielny, piwnice sklepione, więźba dachowa krokwiowo-stolcowa.
23.	Wąwolnica, Rynek 14-15; dom nr 15	BUDYNEK MIESZKALNY po 1912 r.: Dom nr 14 - parterowy, murowany, otynkowany, z dachem dwuspadowym, krytym dachówką ceramiczną zakładkową. Dwutraktowy, dwudzielny, od frontu para okien i wejście po schodkach. Okna, połączone wspólnym gzymsem parapetowym pierwotnie w profilowanych opaskach, podobnie jak w budynku nr 15 (obecnie ich pozbawione). Piętrowy (piętro nadbudowane w latach powojennych), murowany, otynkowany, pod dachem

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

		dwuspadowym krytym blachą płaską. Parter dwuosiowy, z wejściem do sklepu oraz oknem z zachowaną profilowaną opaską okienną. Piętro trójosiowe, z balkonem. Między piętrami pasowy gzyms kordonowy.
24.	Wąwolnica, Rynek 19-15; dom nr 15	BUDYNEK MIESZKALNY Dom drewniany, o niewielkich gabarytach, parterowy, ustawiony kalenicowo, północną ścianą przylegający do budynku sąsiedniego, nakryty dachem dwuspadowym, kryty falistym eternitem. Dwudzielny, dwutraktowy, posadowiony na wysokiej podmurówce, częściowo zagłębionej w skarpie. Oszalowany, dwuosiowy, z wejściem od strony Rynku dostępnym po trzech murowanych schodkach.
25.	Wąwolnica, Rynek 24	BUDYNEK MIESZKALNY Dom parterowy, murowany, tynkowany, ustawiony kalenicowo, złożony z trzech identycznych modułów elewacji z pojedynczym oknem i wejściem po schodkach. Całość nakryta wspólnym dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską. Elewacja pozbawiona dekoracji architektonicznej.
26.	Wąwolnica, Rynek 27	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1912 r. Pozbawiona cech stylowych wąskofrontowa, piętrowa kamienica z dachem dwuspadowym krytym blachą płaską. Elewacja dwuosiowa z wejściem na parterze oraz balkonem na piętrze.
27.	Wąwolnica, Rynek 28	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1912 r. Budynek murowany, parterowy, z dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską, z rozbudowaną wystawką w partii strychu. Jeden z trzech segmentów budynku narożnego Rynek 28/Zamkowa 2 - po ostatnich pracach remontowych podniesiono jego dach, w stosunku do pozostałej części segmentu. Elewacja dwuosiowa, z oknem i wejściem z Rynku, dostępnym po murowanych schodkach.
28.	Wąwolnica, Rynek 29	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1912 r. lub w 2 poł. XIX w. Obiekt murowany, parterowy, ustawiony kalenicowo, od phi. - podpiwniczony, z dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską. Elewacja otynkowana, pozbawiona podziałów, bez detalu architektonicznego, z wejściem na środku i oknami w skrajnych osiach.
29.	Wąwolnica, Rynek 32	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1913 r. Budynek parterowy, z użytkowym poddaszem w dwuspadowym dachu krytym blachą płaską (dwie wystawki o nierównej szerokości), od strony północnej wysoko podpiwniczony (duża różnica terenu), ustawiony. kalenicowo, drewniany, oszalowany, w stylu „szwajcarskim” (jednak bez dekoracji laubzegowej). Elewacja frontowa dwuosiowa, asymetryczna, w kondygnacji parteru dwa wejścia z pojedynczą witryną z boku, przy wystawce zachodniej balkon. Układ wnętrza przekształcony dla celów handlowych.
30.	Wąwolnica, Rynek 33	BUDYNEK MIESZKALNY po 1912. Budynek drewniano-murowany (murowany parter, drewniane piętro, z drewnianymi obudowanymi zewnętrznymi schodami na II kondygnację). Dwudzielny, dwutraktowy, podział na dwa odrębne segmenty zaakcentowany kolorystycznie, nakryty spłaszczonym dachem dwuspadowym krytym blachą płaską. w parterze po jednym wejściu do lokalu sklepowego i osobnym oknie dla każdego z segmentów. Na piętrze — pojedyncze okno na osi części wschodniej oraz drzwi balkonowe w części zachodniej. Stolarzka w większości tradycyjna - z wyjątkiem jednych drzwi i obu okien na parterze.
31.	Wąwolnica, Rynek 35	BUDYNEK MIESZKALNY - nast. przedszkole, okres międzywojenny. Dom drewniany, parterowy, wolnostojący, ustawiony kalenicowo, nakryty dachem naczółkowym z pokryciem płytkami eternitowymi „w karo”. Klasyczny układ dużej chatupy:

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

		dwutraktowy, trójdzielny, z sienią na osi. Od strony doliny rzecznej - wysokie podpiwniczenie, w osi środkowej od Rynku drzwi, po bokach dwa symetryczne okna trójdzielne.
32.	Wąwolnica, Zamkowa 2	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1912 r. Budynek murowany, parterowy, z dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską, z rozbudowaną wystawką w partii strychu. Jeden z trzech segmentów budynku narożnego Rynek 28/Zamkowa 2. Elewacja dwuosiowa, z oknem i wejściem z Rynku, dostępnym po murowanych schodkach.
33.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 6	BUDYNEK MIESZKALNY 1914 r. Budynek murowany, parterowy, z drewnianą szeroką wystawką w partii dwuspadowego dachu, w ustawieniu kalenicowym, od zachodu przylegający do budynku sąsiedniego (wraz z pozostałymi dwoma tworzący jeden ciąg). Układ trzytraktowy, dwudzielny. w elewacji parteru narożne lizeny, w zwieńczeniu gzyms, od frontu trzy otwory - dwa wejścia po bokach i asymetrycznie umieszczone okno w partii środkowej. Wystawka trójosiowa z drzwiami balkonowymi na osi, nakryta silnie wysuniętym daszkiem dwuspadowym. Ściany wystawki oszalowane, wokół otworów obramienia z desek. Przed otworami drzwiowymi murowane schodki.
34.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 8	BUDYNEK MIESZKALNY lata 30-te XX w. Budynek parterowy, murowany, w ustawieniu kalenicowym, nakryty dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską. Układ dwutraktowy, trójdzielny, z sienią na osi. Elewacja frontowa bez podziałów, zwieńczona gzymsem, trójosiowa, symetryczna, z wejściem na osi środkowej i szerokimi, trójdzielnymi oknami po bokach. Zachowana drewniana stolarka okienna i drzwiowa.
35.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 10	BUDYNEK MIESZKALNY lata 30-te XX w. Budynek parterowy, murowany, w ustawieniu kalenicowym, nakryty dachem dwuspadowym, krytym eternitem. Układ dwutraktowy, trójdzielny, z sienią na osi. Elewacja frontowa bez podziałów, zwieńczona gzymsem, trójosiowa, symetryczna, z wejściem na osi środkowej i szerokimi, dwudzielnymi oknami po bokach, Zachowana drewniana stolarka okienna i drzwiowa.
36.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 13	BUDYNEK MIESZKALNY Murowany, parterowy, w układzie dwutraktowym, ustawiony kalenicowo, nakryty dachem dwuspadowym krytym blachą płaską. Nowa stolarka okienna.
37.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 15	BUDYNEK MIESZKALNY 1925 r. Budynek mieszkalny, z wtórnie wprowadzoną funkcją handlową. Murowany, parterowy, w układzie dwutraktowym, ustawiony kalenicowo, nakryty dachem dwuspadowym krytym blachą trapezową. Od północy obszerna przybudówka z lat 50-tych. Elewacja frontowa czterosiowa (pierwotnie sześćosiowa), z niskim cokół, narożnymi lizenami, zwieńczona gzymsem. Cokół i lizeny w kolorze czerwonym, ściana wraz z gzymsem w kolorze białym. Nowa stolarka okienna.
38.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 17	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1870 r. Dom drewniany, parterowy, ustawiony kalenicowo, z dachem naczółkowym, krytym blachą płaską. Usytuowany na znacznym obniżeniu terenu - stąd od frontu podmurówka ukryta w gruncie, i wysokie podpiwniczenie od strony doliny. Układ dwutraktowy, wielodzielny. Elewacja frontowa oszalowana, z pięcioma otworami (okna i drzwi wejściowe).
39.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 19	BUDYNEK MIESZKALNY ok. 1870 r. Budynek drewniany, parterowy, ustawiony kalenicowo. Dach naczółkowy kryty blachą płaską. Zlokalizowany na pochyłości terenu z niewielką podmurówką od frontu i wysokim podpiwniczeniem od wschodu.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

		w układzie dwutraktowym, trójdzielnym, z sienią na osi. Elewacja frontowa oszalowana, pięcioosiowa, z wejściem na osi głównej i dwiema parami okien po bokach. Okna współczesne, o dwudzielnym, symetrycznym podziałach pionowych, w obramieniach.
40.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 21	BUDYNEK MIESZKALNY 1838 r. Obiekt murowany, otynkowany, parterowy, ustawiony kalenicowo do ulicy, usytuowany na krawędzi skarpy, prawdopodobnie na wcześniejszym podpiwniczeniu. Dach naczółkowy kryty blachą płaską. Układ dwutraktowy, trójdzielnym, z sienią w części środkowej. Na fasadzie cztery otwory: blisko środka elewacji wejście (do którego prowadzi schodki w układzie zwierciadlanym), po jego lewej stronie jeden, a po prawej dwa otwory okienne. Pomiędzy parą okien niewielka niszka z figurką Matki Boskiej.
41.	Wąwolnica, ul. Zamkowa 22	DAWNY SZPITAL przełom XVIII/XIX w. Budynek ustawiony kalenicowo, parterowy, na rzucie prostokąta, z niewielką murowaną dobudówką przy południowo-zachodnim narożniku, zlicowaną z południową elewacją korpusu. Obiekt drewniany, oszalowany, o konstrukcji sumikowo-tątkowej, na narożach węłowany na jaskółczy ogon z obciętymi ostatkami. Dach naczółkowy, kryty blachą płaską, z okapem i daszkami okapowymi w szczytach, bez lukarn i dymników, z dwoma kominami w symetrycznym rozstawie, szczyty szalowane deskami. Dobudówka przykryta dachem pulpitowym, będącym przedłużeniem tylnej połaci dachu korpusu. Układ dwutraktowy, elewacja frontowa siedmioosiowa.
42.	Kębło, pomiędzy drogą z Kębła do Poniatowej a torami kolejki wąskotorowej	KAPLICZKA PRZYDROŻNA k. XIX w. Kapliczka na rzucie kwadratu, dwukondygnacyjna: pierwszą kondygnację stanowi profilowany, wysoki cokół, w drugiej kondygnacji otwarty czterema arkadami baldachim, pod którym umieszczona jest figurka Matki Bożej. Kapliczka zwieńczona czterospadowym daszkiem, krytym blachą z krzyżem.
43.	Kębło, dz. nr ewid. 124/2, 124/4, 124/7, 124/9	ZESPÓŁ FOLWARCZNY: Spichlerz - XIX/XX w. Budynek dwukondygnacyjny, częściowo podpiwniczony. Dach dwuspadowy z naczółkami. Od strony podwórza gospodarczego dwa wejścia, w tym jedno poprzedzone dwuspadowym daszkiem na słupach. Od strony wschodniej przylega do budynku murowana nieco niższa część z trzonem grzewczym przekryta oddzielnym dwuspadowym dachem. We wnętrzu stropy nagie wsparte na słupach, schody drewniane. Magazyn zbożowy z 1940 r. Budynek jednokondygnacyjny nie podpiwniczony, nakryty dwuspadowym dachem, Jedenastoosiowy, poszczególne segmenty wydzielone ceglanymi słupami, pomiędzy którymi wypełnienie z kamienia polnego. Na osi ponad otworem wejściowym trójkątnym szczyt z datą „1940”. Rządówka: XIX/XX w. Budynek jednokondygnacyjny na rzucie prostokąta, trójosiowy, symetryczny. Elewacje zwieńczone gzymsem. Dach dwuspadowy. Na osiach przed otworami wejściowymi zadaszenia wsparte na drewnianych słupkach. Wnętrze z sienią przełotową, w sieni arkada komina zbiorczego.
44.	Wąwolnica, ul. Zamkowa przy kościele	FIGURA ŚW. WOJCIECHA - 1870 r. Figura św. Wojciecha ustawiona na niskim cokole (cokół na rzucie kwadratu z wrytym od frontu napisem)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

	parafialnym, dz. nr ewid. 1924	
45.	Wąwolnica, ul. Zamkowa przy sąsiedztwie parkingu przy zespole kościelnym na skarpie.	FIGURA ŚW. JANA NEPOMUCENA - 1743 r. Zabytek w otoczeniu starych drzew usytuowany na skarpie przy ul. Zamkowej prowadzącej do zespołu sakralnego. Barokowa figura św. Jana Nepomucena ustawiona na wysokim cokole, na którym wyryto datę „1743”.
46.	Wąwolnica, u zbiegu dróg: z Wąwolnicy w kierunku Celejowa — z drogą do Wąwolnicy-Zarzeki (na działce nr 405).	KAPLICZKA PRZYDROŻNA Kapliczka w formie wysokiego słupa, trójkondygnacyjowa, założona na rzucie kwadratu, zwieńczona czterospadowych daszkiem, krytym dachówką, z krzyżem. w III kondygnacji czteroarkadowa wnęka, w której pod baldachimem figurka Matki Bożej.
47.	Wąwolnica, ul. Bełżycka dz. nr ewid. 269	FIGURA CHRYSTUSA – 1 poł. XX w. Figura usytuowana w otoczeniu zieleni, na narożnej działce. Postać Chrystusa na wysokim cokole, na którym wyryty cytat z Pisma Św.
48.	Rąbłów, działka nr 83 (pole orne) i 47 (droga w wąwozie)	DWIE KOLUMNY TOSKAŃSKIE XIX w. Kolumny toskańskie, zwieńczone metalowymi, prostymi krzyżami.
49.	Łąki 13 (dz. nr ewid. 92, 88/1)	DWOREK - 1918 r. Dwór eklektyczny, usytuowany na skłonie skarpy. Budynek parterowy, nakryty dwuspadowym dachem. Pierwotnie pięcioosiowy, z trójosiowym, czterofilarowym portykiem, ponad którym balkon przy jednoosiowej murowanej wystawce, zwieńczonej trójkątnym szczytem. w l. 80. XX w. dwór rozbudowany o jedną oś z szeroką narożną arkadą. Przy dworze kilka starszych drzew, towarzyszących zabudowie.
50.	Łopatki 39 (dz. nr ewid. 93)	DWÓR XIX/XX w. Budynek pierwotnie parterowy, szerokofrontowy, nakryty dwuspadowym dachem z naczółkami, krytym eternitem, z oknami tzw. weneckimi, przedsionkiem od strony południowej i dwoma wystawkami w dachu od strony północnej, o dwutraktowym wnętrzu. Generalny remont obiektu po 2000 r. Wówczas zmieniona została konstrukcja dachu

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

		(adaptacja poddasza na sale lekcyjne). w bezpośrednim otoczeniu dworu pozostałości zieleni parkowej (2 stare lipy od strony elewacji frontowej) oraz aleja dojazdowa do zespołu, obsadzona lipami (droga do wsi Drzewce). Przy alei lipowej kapliczka.
51.	Kębło (północno zachodnia część działki nr 112)	OFICYNA - XX w. Budynek jednokondygnacyjny, na rzucie prostokąta. Od frontu współczesny, murowany, nieotynkowany przedsionek. w elewacjach otwory okienne dużych rozmiarów, z trójdzielną, dwukwaterową stolarką.
52.	Wąwolnica, ul. Lubelska 2 (dz. nr ewid. 47)	BUDYNEK MIESZKALNY - poł. XIX w. Obiekt murowany, otynkowany, w zwartej zabudowie ustawiony kalenicowo. Parterowy z dwuspadowym dachem krytym dachówką zakładkową dwutraktowy. Elewacja pięcioosiowa, bez podziałów, zwieńczona gzymsem, trójosiowa z wejściem na skrajnej osi od zachodu. Otwory okienne z częściowo zachowanymi opaskami.
53.	Wąwolnica, Rynek 10 (dz. nr ewid. 250)	BUDYNEK MIESZKALNY - po 1912 r. Kamieniczka murowana, ustawiona kalenicowo, piętrowa, wąskofrontowa, dwuosiowa, dwutraktowa z dachem dwuspadowym krytym blachą płaską. Na parterze pierwotnie pomieszczenia sklepowe dostępne po murowanych schodkach z niewielkim tarasem, obecnie przekształcone na mieszkalne, Na piętrze balkon. Na elewacji skromna dekoracja lizenowo-ramowa z gzymsem pomiędzy kondygnacjami.
54.	Wąwolnica, Rynek 26 (dz. nr ewid. 201)	BUDYNEK MIESZKALNY KAMIENICA - po 1913 r. Piętrowa kamienica z dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską. Elewacja pięcioosiowa, z węższymi otworami w skrajnej osi północnej. w partii parteru w osi środkowej wejście do lokalu handlowego, nad nim balkon na piętrze, Ściany z nieotynkowanego wapienia z ceglanyimi aplikacjami w postaci narożnych lizen oraz obramień i łukowatych nadproży otworów.
55.	Wąwolnica, Rynek 37 (dz. nr ewid. 39, 40, 41)	BUDYNEK MIESZKALNY - po 1912 r. Murowana, piętrowa kamienica, ustawiona kalenicowo, pod dachem dwuspadowym, krytym blachą płaską. Elewacja pięcioosiowa, z bramą przejazdową na osi środkowej, otynkowaną, ujętą dwiema lizenami oblicowanymi wapieniem, podobnie jak dolna zachodnia część elewacji. Na parterze po obu stronach bramy - trzy wejścia do lokali sklepowych oraz w skrajnej osi wschodniej okno. Na piętrze okna o zróżnicowanej wielkości.
56.	Wąwolnica, na wzgórzu przy drodze do Kębła, niewidoczna z szosy (zalesiony stok) (dz. nr ewid. 596 Wąwolnica)	KAPLICZKA NA WZGÓRZU - okres międzywojenny. Kapliczka Matki Bożej usytuowana na wzgórzu, na działce gruntu otoczonej lasem, w kępie czterech drzew. Na wysokim cokole (na planie krzyża, zwężającym się ostrostupowo ku górze) z połączonych zaprawą betonową polnych kamieni, murowana pobielona altana, z czterema przeszklonymi prześwitami, zwieńczona profilowanym gzymsem nakryta czterospadowym blaszanym daszkiem z krzyżem, wewnątrz figura Matki Bożej w typie Madonny z Dzieciątkiem. Po prawej stronie kapliczki, wysunięty nieco do przodu, pomiędzy dwoma drzewami lekko pochylony drewniany krzyż z metalową figurą Chrystusa Ukrzyżowanego oraz wrytym na ramionach napisem: ABYŚ NIEPRZYJACIÓŁ PANIE (belka pionowa), PONIŻYĆ (?) RACZYŁ PROSIMY CIĘ (belka pozioma).

Źródło: Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Wąwolnica na lata 2019 - 2022

Zabytki objęte ochroną konserwatorską oraz wpisane do gminnej ewidencji zabytków w gminie Wąwolnica posiadają duży potencjał historyczny, turystyczny i kulturowy, mogąc pełnić funkcję centrów edukacji, miejsc kultu religijnego oraz atrakcji turystycznych. Zespoły rezydencjonalne, takie jak Zespół Pałacowo-Parkowy w Celejowie czy Zespół Dworsko-Pałacowy w Kęble, mają szansę stać się ośrodkami kulturalnymi, przyciągającymi turystów oraz inwestorów. Obiekty architektury przemysłowej, w tym dawna papiernia w Celejowie, mogą zostać zaadaptowane na cele muzealne, ekspozycyjne lub edukacyjne, promując lokalne dziedzictwo gospodarcze. Obiekty sakralne, takie jak kaplica pw. Najświętszej Marii Panny w Wąwolnicy czy cmentarz żydowski w Zarzece, stanowią istotne punkty na mapie pielgrzymkowej i turystyki pamięci, wzbogacając ofertę kulturową regionu. Elementy małej architektury (kapliczki, figury przydrożne) oraz historyczna osada Wąwolnica podkreślają unikatowy charakter miejscowości i mogą stanowić część lokalnych szlaków tematycznych. Dodatkowym atutem jest Nałęczowska Kolej Dojazdowa, której rewitalizacja mogłaby wspierać rozwój turystyki kolejowej i regionalnej.

Na terenie gminy Wąwolnica w 2022 r. działało 387 podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Zdecydowana większość firm na terenie gminy to firmy bardzo małe, zatrudniające do 9 osób i mają one taki sam udział w strukturze jak średnio w regionie. Oznacza to, że wzrost liczby przedsiębiorstw jest zasługą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Stanowią one nieco ponad 80% firm zatrudniających do 9 osób. Struktura branżowa przedsiębiorstw jest zbliżona do struktury gospodarki regionalnej. Najwyższy udział wśród podmiotów działających na terenie gminy mają przedsiębiorstwa zaliczane do sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle), choć udział ten na przestrzeni ostatnich 6 lat spadł z ponad 31% do 25%. Drugim istotnym sektorem, którego dodatkowo udział wzrósł z 18% do 22,5% jest sekcja F (budownictwo). Na uwagę zasługuje wysoki w stosunku do wartości dla regionu udział sekcji I (działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi). Z punktu widzenia dostępu mieszkańców do podstawowych usług, w tym komercyjnych, istotna jest ich lokalizacja na terenie gminy. Na terenie gminy Wąwolnica nie działa stacja paliw. Sklepy funkcjonują w większych miejscowościach: w Wąwolnicy (9 szt.), Karmanowicach (2 szt.), Bartłomiejowicach (1 szt.) i Rąbłowie (1 szt.). Dodatkowo, w Wąwolnicy działa gminne targowisko.

Turystyka:

Turystyka w Wąwolnicy w dużej mierze ma charakter pielgrzymkowo-religijny, co jest związane z obecnością ważnych miejsc kultu, takich jak Sanktuarium Matki Bożej Kębelskiej oraz Bazylika pw. św. Wojciecha. Sanktuarium mieści się w kaplicy, która stanowi pozostałość pierwszej świątyni z XIV wieku, wzniesionej w obrębie dawnych murów obronnych. W kolejnych stuleciach Benedyktyni dokonali zmian w jej architekturze, a obecny kształt kaplicy wynika z rozbiórki nawy dawnego kościoła i pozostawienia jedynie prezbiterium. W podziemiach kaplicy znajduje się Muzeum Wąwolnicy, gdzie można zobaczyć eksponaty archeologiczne, zabytkowe szaty i naczynia liturgiczne, księgi oraz rzeźby.

Bazylika pw. św. Wojciecha, wybudowana w latach 1909–1914 w stylu neogotyku nadwiślańskiego według projektu Ksawerego Drozdowskiego, kryje w swoim wnętrzu cenne dzieła sztuki sakralnej. Wśród nich znajduje się figura Madonny, która według tradycji mogła zostać podarowana przez króla Władysława Jagiełłę jako trofeum po bitwie pod Grunwaldem. Szczególną uwagę przyciąga także ołtarz główny z rzeźbami przedstawiającymi postacie Polaków różnych stanów, w tym sybiraka skutego łańcuchem.

Ważnym miejscem przyciągającym wielu odwiedzających jest strzelnica sportowa w Wąwolnicy, należąca do Wąwolnickiego Stowarzyszenia Strzeleckiego „STEN”. Obiekt dysponuje czterema osiami strzeleckimi, umożliwiającymi organizację treningów i zawodów w konkurencjach pistoletowych, karabinowych oraz strzelbowych. Strzelnica cieszy się dużym zainteresowaniem i przyciąga pasjonatów strzelectwa z całej Polski.

Przez Wąwolnicę przebiega trasa zabytkowej kolejki wąskotorowej. Kolejka Nadwiślańska powstała w 1892 r. w majątku rodziny Kleniewskich. Początkowo tworzyły ją drewniane tory, po których kursowały specjalne konne zaprzęgi, transportujące buraki cukrowe z pól folwarku Polanówka do cukrowni „Zagłoba”. Obecnie udostępniono dla przejazdów kolejowo-drezynowych 20 km linii oraz 5 stacji kolejowych: stacja Karczmiska, Polanówka, Pustelnia, Opole Lubelskie oraz stacja Kultura w Poniatowej. Kolejka kursuje na odcinkach: Karczmiska- Opole Lubelskie (lub Poniatowa) - Karczmiska- Polanówka – Karczmiska oraz Karczmiska - Polanówka - Karczmiska.

Gmina Wąwolnica oferuje różnorodne atrakcje turystyczne, które przyciągają zarówno miłośników aktywnego wypoczynku, jak i osób poszukujących ciekawych miejsc do zwiedzania. Ośrodek narciarski w Rąbłowie z wyciągami orczykowymi, sztucznym naśnieżaniem i ratrakami zapewnia doskonałe warunki do zimowej rekreacji dla narciarzy z całego regionu. Park Labiryntów i Muzeum Miniatur w Rąbłowie to atrakcja łącząca edukację z zabawą, gdzie można podziwiać miniaturowe repliki znanych budowli oraz spróbować swoich sił w poszukiwaniu drogi wyjścia z labiryntu. Dla miłośników wędkarstwa dostępne są dwie stacje wędkarskie w Celejowie i Karmanowicach oraz rzeka Bystra, należąca do Krainy Pstrąga i Lipienia. Entuzjaści jazdy konnej mogą skorzystać z oferty ośrodków jeździeckich w Kęble i Łąkach.

Gmina zachęca również do aktywnego wypoczynku na licznych szlakach pieszych i rowerowych, takich jak Bursztynowy Szlak czy Jastrzębi Szlak, a także ścieżkach Nordic Walking o różnych poziomach trudności. Dodatkową atrakcją są malownicze wąwozy lessowe, które stanowią idealne miejsce na piesze wycieczki i kontakt z naturą.

Opieka medyczna:

W miejscowości Wąwolnica funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Nasze Zdrowie”. Z usług lekarzy specjalistów mieszkańcy gminy korzystają w Nałęczowie i Puławach. W Celejowie znajduje się Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opiekuńczo - Leczniczy. Zadaniem Zakładu jest udzielanie osobom dorosłym, z zaburzeniami psychicznymi, niewymagającym hospitalizacji, całodobowych, stacjonarnych świadczeń zdrowotnych (pielęgnacja i rehabilitacja) w zakresie opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień. Zakład prowadzi edukację zdrowotną pacjentów i ich rodzin, przygotowuje chorych do samoopieki i samopielęgnacji w warunkach domowych. Misją zakładu jest "Leczenie i pomoc w chorobie, poprawa jakości życia pacjentów". Zakład oferuje świadczenia zdrowotne obejmujące pielęgnację i rehabilitację osób niewymagających hospitalizacji, zapewniając jednocześnie odpowiednie warunki bytowe. Placówka prowadzi również działania promujące zdrowie psychiczne oraz edukację zdrowotną, w tym psychoedukację, skierowaną zarówno do pacjentów, jak i ich rodzin. Dzięki temu wspiera proces leczenia i integracji społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi.

Kultura:

W gminie Wąwolnica działa **Gminny Dom Kultury**, który odpowiada za realizację zadań z zakresu kultury oraz wspiera liczne inicjatywy mieszkańców. Jego głównym celem jest stworzenie warunków do aktywnego udziału mieszkańców w życiu kulturalnym gminy. w Gminnym Domu Kultury swoje miejsce znalazły różnorodne formy kulturalne: zespoły taneczne, wokalne, plastyczne, nauka gry na instrumentach, różnego rodzaju kursy, wystawy i warsztaty. Tu aktywnie działają stowarzyszenia i grupy wsparcia. Gminny Dom Kultury realizuje programy animacji kulturalnej, uaktywnia środowiska dziecięce, młodzieżowe i dorosłych do uczestniczenia w życiu kulturalnym społeczności. Współpracuje z organizacjami pozarządowymi organizując koncerty, imprezy plenerowe, warsztaty, kiermasze i festyny, na których występują znani artyści i zespoły działające w Domu Kultury.

W ramach Domu Kultury funkcjonują: Zespół Tańca Ludowego "Bystrzacy", Zespół Śpiewaczy "Senior", Zespół wokalny ARIADNY, prowadzone są również zajęcia z tańca nowoczesnego, zajęcia wokalne dla dzieci i młodzieży oraz wiele innych inicjatyw. Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy ściśle współpracuje z innymi instytucjami działającymi na terenie gminy. Na terenie gminy swoją działalność prowadzi również Towarzystwo Przyjaciół Wąwolnicy, które w ramach swoich celów stawia sobie działanie na rzecz rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego Wąwolnicy i gminy Wąwolnica. Z inicjatywy towarzystwa w 1995 roku powstało Muzeum Miasta Wąwolnicy.

Bezpieczeństwo publiczne:

Na terenie gminy Wąwolnica nie funkcjonuje posterunek Policji. Ochronę zapewnia Komenda Powiatowa Policji w Puławach, a najbliższa jednostka znajduje się w sąsiedniej gminie Natęczów. Na terenie Gminy Wąwolnica działa 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z których 4 – OSP Wąwolnica, OSP Rąbłów (obie należące do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego), OSP Karmanowice oraz OSP Łopatki – są w pełni dyspozycyjne i gotowe do wyjazdów bojowych, natomiast pozostałe 4 jednostki – OSP Celejów, OSP Huta, OSP Bartłomiejowice i OSP Grabówki – nie posiadają gotowości bojowej, lecz prowadzą działalność jako stowarzyszenia.

Oświata:

Gmina Wąwolnica dysponuje bazą oświatową, obejmującą dwie placówki edukacyjne: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wąwolnicy oraz Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Karmanowicach.

Placówki zapewniają dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym i podstawowym, umożliwiając wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wąwolnicy, jako największa placówka, stanowi główne centrum edukacyjne w gminie, oferując szeroki wachlarz zajęć dydaktycznych i pozalekcyjnych.

Potencjał edukacyjny gminy tkwi również w możliwościach rozwoju oferty dydaktycznej, wzbogacenia programów nauczania o innowacyjne metody kształcenia oraz inicjatywy związane z ekologią, kulturą i nowoczesnymi technologiami. Bliskość większych ośrodków miejskich sprzyja nawiązywaniu współpracy z instytucjami edukacyjnymi oraz pozyskiwaniu środków na modernizację placówek. Inwestycje w infrastrukturę szkolną oraz rozwój kadry pedagogicznej przyczynią się do dalszego podnoszenia jakości nauczania i zwiększenia atrakcyjności gminy dla młodych rodzin.

Baza hotelowa i gastronomiczna:

Jednym z kluczowych obiektów noclegowych w Gminie jest Pensjonat i Restauracja "Rozanna", położony w centrum Wąwolnicy przy ul. 3 Maja 1. Oferuje on 9 komfortowych pokoi dwu- i trzyosobowych oraz 1 apartament, zapewniając dogodne warunki pobytu. Dodatkowym atutem obiektu jest wielofunkcyjna sala szkoleniowo-konferencyjna, wyposażona w nowoczesny sprzęt, co czyni go atrakcyjnym miejscem do organizacji spotkań biznesowych, szkoleń oraz wydarzeń integracyjnych.

Dalszy rozwój infrastruktury hotelowej i gastronomicznej w gminie przyczyni się do wzrostu ruchu turystycznego, zwłaszcza w kontekście turystyki pielgrzymkowej, historycznej i rekreacyjnej, a także zwiększyć atrakcyjność regionu dla inwestorów i organizatorów wydarzeń.

Kolejnym miejsce jest Łubinowe Wzgórze – Wioska Zdrowia to wyjątkowy element potencjału gminy Wąwolnica, który wyróżnia się ofertą wellness, ekoturystyki oraz gastronomii opartej na naturalnych produktach. Miejsce to przyciąga turystów z całej Polski, budując pozytywny wizerunek regionu jako przestrzeni harmonii, zdrowia i bliskości z naturą.

Inne:

Gmina Wąwolnica posiada dobrze funkcjonujące instytucje administracyjne, które zapewniają mieszkańcom dostęp do kluczowych usług publicznych.

Urząd Gminy Wąwolnica, mieszczący się przy ul. Lubelskiej 39, pełni funkcję głównego ośrodka administracyjnego, obsługując sprawy związane z gospodarką przestrzenną, inwestycjami, podatkami, sprawami społecznymi oraz działalnością lokalnych instytucji.

Natomiast Zakład Gospodarki Komunalnej, z siedzibą przy ul. Rynek 32, odpowiada za zarządzanie infrastrukturą komunalną, w tym dostarczanie wody, utrzymanie dróg i terenów zielonych, a także gospodarkę odpadami.

Dobrze rozwinięta infrastruktura administracyjna gminy sprzyja sprawnej obsłudze mieszkańców, a także umożliwia skuteczne planowanie i realizację inwestycji lokalnych.

2.Diagnoza i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

2.1 Wprowadzenie

Zgodnie z ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, obszar rewitalizacji to fragment gminy, który cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, przede wszystkim ze sfery społecznej, ale także: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Ponadto powinien to być obszar, na którym z uwagi na istotne jego znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Może on obejmować całość lub część obszaru zdegradowanego.

Dla właściwego dokonania delimitacji wymagane było przeprowadzenie analiz statystycznych, które były wykonane w ujęciu przestrzennym. Poszczególne dane, informacje i wskaźniki były przyporządkowane określone miejscu, tak aby móc zidentyfikować je na obszarze gminy.

Proces delimitacji obszaru rewitalizacji wymagał wskazania i określenia uprzednio obszarów gminy z kumulacją zjawisk kryzysowych oraz obszaru zdegradowanego.

Obszar z kumulacją zjawisk kryzysowych to część gminy znajdująca się w stanie kryzysowym ze względu na szczególne nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych, wskazanych w ustawie o rewitalizacji, w tym przede wszystkim: bezrobocie, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Tereny w granicach obszaru znajdującego się w stanie kryzysowym, na których występują ponadto negatywne zjawiska (jedno lub kilka) ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej można wyznaczyć jako obszar zdegradowany.

Przyjęta procedura delimitacji składała się z kilku następujących po sobie etapów, tj.:

- 1) delimitacja jednostek analitycznych, które należy rozumieć jako najmniejsze, niepodzielne na kolejnych etapach procedury, obszary gminy, dla których możliwe jest pozyskanie danych niezbędnych do przeprowadzenia analiz w określonych ustawowo sferach zagadnień,
- 2) pozyskanie danych statystycznych, które posłużyły do analizy zjawisk w poszczególnych sferach, które przeprowadzono we współpracy z:
 - komórkami organizacyjnymi Urzędu Gminy Wąwolnica,
 - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
 - Powiatowym Urzędem Pracy w Puławach,
 - Komendą Powiatową Policji,
- 3) przetworzenie i dostosowanie zgromadzonych danych do celów analizy zjawisk,
- 4) określenie listy weryfikowalnych i obiektywnych wskaźników dostosowanych do lokalnych uwarunkowań i obrazujących zjawiska kryzysowe w poszczególnych sferach,
- 5) przeprowadzenie analiz wskaźnikowych obszaru gminy w układzie jednostek analitycznych i poszczególnych sfer zagadnień,
- 6) określenie obszarów z kumulacją zjawisk kryzysowych, w których zidentyfikowano nagromadzenie negatywnych zjawisk społecznych,

- 7) delimitacja obszaru zdegradowanego, w którym zidentyfikowano, obok nagromadzenia negatywnych zjawisk społecznych, występowanie negatywnych zjawisk w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej,
- 8) delimitacja obszaru rewitalizacji cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy i zamieszkanego przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

2.2. Delimitacja jednostek analitycznych

Jednostki analityczne są to obszary spójne, dające się wyodrębnić jako pewne całości pod względem społecznym, morfologicznym, funkcjonalnym i przestrzennym. Podział gminy na jednostki analityczne opierał się na poniższych założeniach: zachowaniu ciągłości procesów rewitalizacyjnych oraz uwzględnienie granic administracyjnych i ewidencyjnych.

Zachowanie ciągłości procesów rewitalizacyjnych prowadzonych na podstawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023 (LPR) jest głównym założeniem decydującym o wyborze metody podziału obszaru gminy na jednostki analityczne. Na potrzeby delimitacji obszaru rewitalizacji w LPR gmina została podzielona na 17 jednostek zgodnie z podziałem gminy na sołectwa.

Zapisy ustawy o rewitalizacji umożliwiają zastosowanie specjalnych narzędzi wspierających proces rewitalizacji, np. Specjalną Strefę Rewitalizacji, które muszą być przypisane ściśle do określonych działek ewidencyjnych. To wskazuje, że podział gminy na jednostki analityczne, a następnie delimitacja obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji powinny uwzględniać granice ewidencyjne nieruchomości i unikać sytuacji, w których granice jednostek analitycznych dzielą działki ewidencyjne, co mogłoby w konsekwencji rodzić problemy interpretacyjne i realizacyjne.

Mając na względzie omówione powyżej założenia i wynikające z nich rekomendacje, obszar gminy Wąwolnica został podzielony na 17 jednostek analitycznych, zgodnie z podziałem gminy na sołectwa (ryc. 1, tab. 5).

Aspektami przemawiającymi za takim zastosowaniem podziału gminy na jednostki analityczne są: (1) nawiązanie do ustanowionych granic administracyjnych i geodezyjnych, które nie są kwestionowane i są ogólnie akceptowane, (2) rozproszenie zabudowy utrudniające na wstępnym etapie wydzielenie zwartych i spójnych przestrzennie obszarów zabudowy, (3) analiza danych statystycznych w granicach takich jednostek pozwala na uchwycenie problemów i procesów zachodzących w poszczególnych częściach gminy.

Zastosowanie takiego podziału obszaru gminy na jednostki analityczne powoduje, że w granicach poszczególnych jednostek znajdują się zarówno obszary zamieszkałe (zabudowane), jak i niezamieszkałe (niezabudowane). Brak oddzielenia terenów zamieszkałych od niezamieszkałych będzie wymagało w końcowej fazie delimitacji korygowania i określenia granic obszaru rewitalizacji w taki sposób, aby ograniczyć udział terenów niezamieszkałych w ogólnej powierzchni terenu rewitalizacji.

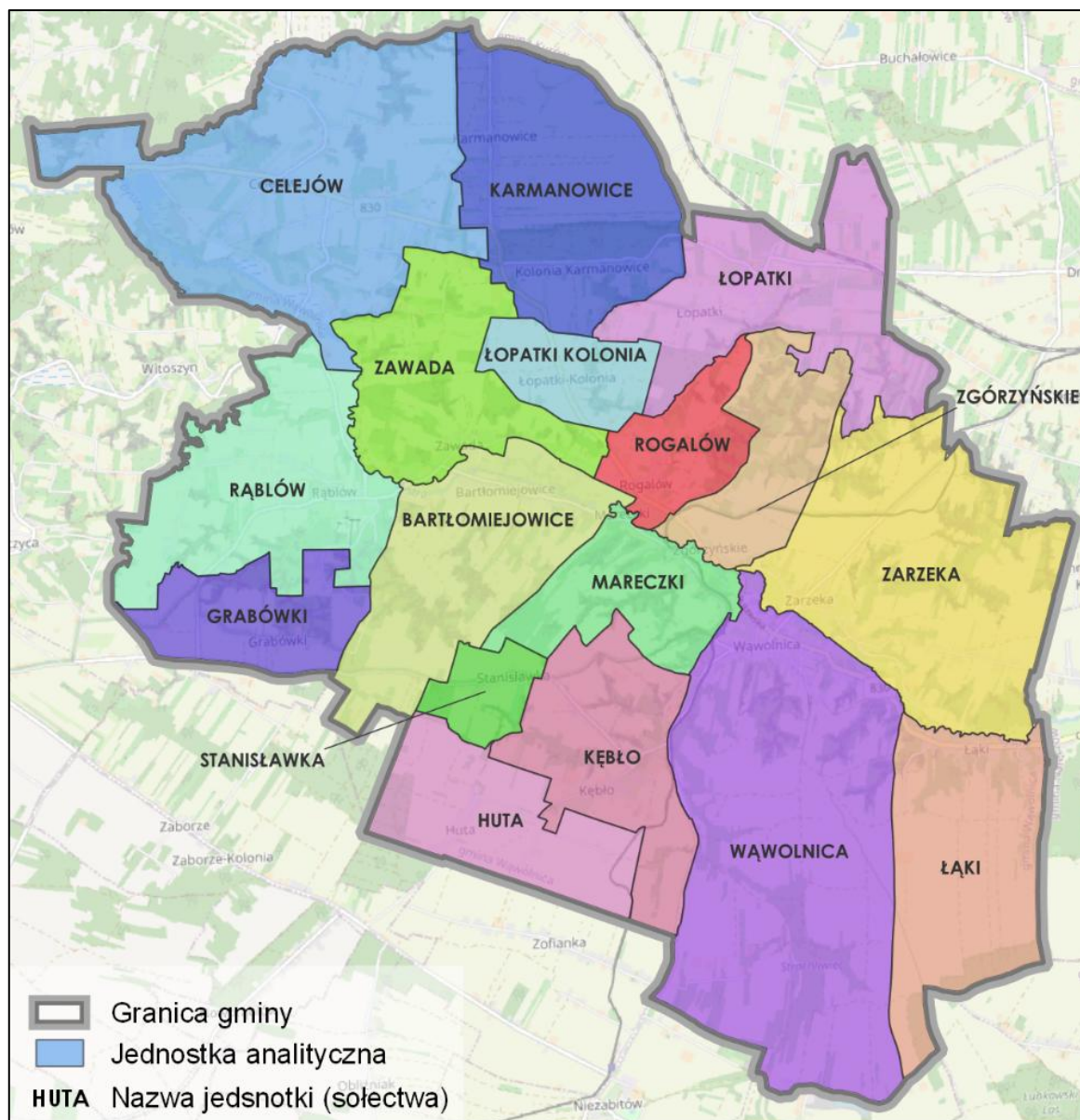
Tabela 5. Jednostki analityczne – zestawienie podstawowych danych

Lp.	Oznaczenie jednostki	Powierzchnia [km ²]	Udział w powierzchni i ogólnej gminy [%]	Liczba ludności (stan na 13.12.2021 r.)	Udział w ogólnej liczbie ludności gminy [%]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1.	Bartłomiejowice	4,02	6,45	163	3,64	41
2.	Celejów	7,50	12,02	470	10,48	63
3.	Grabówki	1,94	3,11	91	2,03	47
4.	Huta	2,64	4,23	120	2,68	45
5.	Karmanowice	4,68	7,50	422	9,41	90
6.	Kębło	3,17	5,08	217	4,84	68
7.	Łąki	3,88	6,22	145	3,23	37
8.	Łopatki Kolonia	1,33	2,13	64	1,43	48
9.	Łopatki	3,90	6,25	402	8,97	103
10.	Mareczki	2,16	3,47	132	2,94	61
11.	Rąbłów	4,07	6,53	266	5,93	65
12.	Rogalów	1,51	2,42	116	2,59	77
13.	Stanisławka	0,83	1,34	51	1,14	61
14.	Wąwolnica	9,22	14,77	997	22,23	108

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

15.	Zarzeka	6,18	9,91	564	12,5 8	91
16.	Zawada	3,23	5,17	198	4,42	61
17.	Zgórzyńskie	2,13	3,41	66	1,47	31
	Gmina	62,40		4 484		72

Rycina 1 Podział obszaru gminy na jednostki analityczne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych

2.3. Dane analityczne i wskaźniki delimitacyjne
--

Na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zgromadzony został zestaw danych analitycznych (tab. 6) i na tej podstawie przygotowana ostateczna lista wskaźników badawczych (tab. 7), które opracowano w oparciu o przepisy art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji. Stosownie do zapisów ustawy, w procesie delimitacji należy przeanalizować zjawiska w sferach:

- ◆ społecznej, w tym: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, poziom edukacji lub kapitału społecznego, poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym,
- ◆ gospodarczej, w tym: stopień przedsiębiorczości, kondycję lokalnych przedsiębiorstw,
- ◆ środowiskowej, w tym: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- ◆ przestrzenno-funkcjonalnej, w tym: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej stan techniczny, dostęp do podstawowych usług lub ich jakość, rozwiązania urbanistyczne w kontekście funkcji obszaru, niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, poziom obsługi komunikacyjnej, dostępność lub jakość terenów publicznych,
- ◆ technicznej, w tym: stan techniczny obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, rozwiązania techniczne umożliwiające efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Dane zostały zebrane i przeanalizowane w sposób pozwalający na spełnienie zapisów art. 4 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, który mówi, że burmistrz, przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji prowadzi „analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”.

Tabela 6 Zestawienie danych analitycznych

L.p.	Zakres danych	Źródło danych
1.	Punkty adresowe, granice obrębów ewidencyjnych, granica gminy	Państwowy Rejestr Granic
2.	Osoby zameldowane na pobyt stały - stan na 31.12.2016 r.	Ewidencja ludności
3.	Osoby zameldowane na pobyt stały - stan na 31.12.2021 r.	Ewidencja ludności
4.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Powiatowy Urząd Pracy
5.	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy - stan na 31.12.2021 r.	Powiatowy Urząd Pracy
6.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (ogółem) - stan na 31.12.2021 r.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
7.	Liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - stan na 31.12.2021 r.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
8.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa - stan na 31.12.2021 r.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
9.	Liczba osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności - stan na 31.12.2021 r.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
10.	Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności - stan na 31.12.2021 r.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
11.	Liczba mieszkańców w wieku 65+ - stan na 31.12.2021 r.	Ewidencja ludności
12.	Liczba interwencji policji (ogółem) - stan na 31.12.2021 r.	Komenda Powiatowa Policji
13.	Liczba procedur niebieskich kart	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
14.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego – 2022 r.	Urząd Gminy Wąwolnica
15.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki – 2022 r.	Urząd Gminy Wąwolnica
16.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka obcego – 2022 r.	Urząd Gminy Wąwolnica
17.	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem wg miejsca prowadzenia działalności - stan na 31.12.2016 r.	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
18.	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem wg miejsca prowadzenia działalności – stan na 31.12.2021 r.	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
19.	Ilość płyt azbestowo-cementowych [t] – stan na 31.12.2021 r.	Urząd Gminy Wąwolnica
20.	Liczba budynków (ogółem) wyposażonych w źródła ciepła (kocioł, piec, trzon kuchenny, kominek) na paliwo stałe – stan na 30.06.2022 r.	Urząd Gminy Wąwolnica
21.	Liczba budynków użyteczności publicznej niedostosowanych lub w części niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Urząd Gminy Wąwolnica

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

22.	Liczba budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej – stan na 31.12.2021 r.	Urząd Gminy Wąwolnica
23.	Powierzchnia ogólna jednostki	Państwowy Rejestr Granic
24.	Lokalizacja szkół (adres)	Urząd Gminy Wąwolnica
25.	Lokalizacja świetlic OSP	Urząd Gminy Wąwolnica
26.	Wypożyczenie świetlic OSP w miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych	Urząd Gminy Wąwolnica
27.	Powierzchnia terenów zurbanizowanych w zasięgu 5 min dojazdu samochodem do szkoły podstawowej [km ²]	Baza danych obiektów topograficznych (BDOT10k)
28.	Długość dróg publicznych	Baza danych obiektów topograficznych (BDOT10k)
29.	Frekwencja w wyborach samorządowych do rady gminy w 2018 r.	Państwowa Komisja Wyborcza
30.	Frekwencja na zebraniach sołeckich	Urząd Gminy Wąwolnica

W oparciu o zgromadzone dane została opracowana lista wskaźników ilustrujących wartości występowania zjawisk kryzysowych, które przedstawia tabela nr 7.

Tabela 7 Lista wskaźników

Sfera społeczna	
1.	Zmiana liczby ludności w latach 2016-2021 [%]
2.	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (ogółem) / 1 000 mieszkańców
3.	Liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego / 1 000 mieszkańców
4.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa / 1 000 mieszkańców
5.	Liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności / 1 000 mieszkańców
6.	Udział osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób z orzeczeniem o niepełnosprawności [%]
7.	Udział osób 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców [%]
8.	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych / 1 000 mieszkańców
9.	Liczba długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące i dłużej / 1 000 mieszkańców
10.	Liczba interwencji policji (ogółem, bez zdarzeń drogowych) / 1 000 mieszkańców
11.	Liczba niebieskich kart / 1000 mieszkańców
12.	Frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r.
13.	Frekwencja w zebraniach sołeckich 2022 r.
14.	Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego
15.	Średnia wyników z ósmoklasisty z matematyki
16.	Średnia wyników z ósmoklasisty z języka angielskiego

Sfera gospodarcza	
17.	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych (ogólna) wg stanu na 31.12.2021 r. / 1 000 mieszkańców
18.	Przyrost liczby aktywnych podmiotów w 2021 r. w stosunku do 2016 r.
Sfera środowiskowa	
19.	Ilość płyt azbestowo-cementowych (t) / 1 000 mieszkańców
20.	Udział budynków (ogółem) wyposażonych w źródła ciepła na paliwo stałe w liczbie budynków mieszkalnych [%]
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
21.	Gęstość dróg publicznych [km/km ²]
22.	Udział pow. terenów zurbanizowanych w zasięgu 5 min dojazdu do szkoły podstawowej [%]
23.	Liczba świetlic OSP wymagających organizacji miejsc parkingowych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami / 1 000 mieszkańców
Sfera techniczna	
24.	Udział obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej liczbie takich obiektów [%]
25.	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej [%]

2.4. Analizy Wskaźnikowe

Do oceny rozkładu empirycznego badanego zjawiska wykorzystano szereg różnych charakterystyk liczbowych, które mają charakter liczb bezwzględnych lub liczb względnych. Mierniki o wartościach bezwzględnych stosowano w celu ilościowego wyrażenia wskaźników statystycznych, która bezpośrednio charakteryzuje wielkość zjawisk. Natomiast mierniki o wartościach względnych stosowano w celu charakterystryki stopnia rozpowszechnienia lub rozwoju danego zjawiska.

Analizy wskaźnikowe zmierzające do wyznaczenia obszarów: zdegradowanego i rewitalizacji przeprowadzono z wykorzystaniem wskaźników syntetycznych dla poszczególnych zjawisk i sfer, które umożliwiają łączne przedstawienie skali problemów w odniesieniu do średnich wartości dla całej gminy.

Wskaźnik syntetyczny dla danej dziedziny sfery społecznej lub sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej liczone jako sumę ważoną **(wzór 1)** analizowanych zjawisk, składających się na sytuację w poszczególnych dziedzinach i sferach.

$$WS_{ij} = \sum_{i=1}^n z_{ij} \times W_{ij}$$

(wzór 1)

gdzie:

WS_{ij} - wartość wskaźnika syntetycznego j dla jednostki i

W_{ij} - wartość zestandaryzowana wskaźnika j dla jednostki i

z_{ij} - współczynnik wagi wskaźnika j dla jednostki i

n - liczba wskaźników

Suma ważona to suma wartości wskaźników cząstkowych, która przedstawia skalę natężenia zjawisk w ramach poszczególnych dziedzin lub sfer. Wartość współczynnika wagi analizowanych zjawisk określano uwzględniając istotność zjawiska badanej dziedziny lub sfery przy uwzględnieniu lokalnych uwarunkowań oraz liczebność wskaźników cząstkowych w ramach dziedziny sfery społecznej i sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, tak aby wartość wag w ich ramach sumowała się do jedności.

W celu właściwego porównywania i sumowania wartości wskaźników poszczególnych zjawisk, obliczone ich wartości zestandaryzowano według wzoru 2. Wartość standaryzowana wskaźnika wynosząca „0” oznacza średnią dla gminy. w sytuacji, gdy w przypadku danego zjawiska mamy do czynienia z destymulantą wykonywane było mnożenie wartości wskaźnika przez „-1”, co oznacza, że standaryzowane zjawiska są negatywne.

$$W_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} ; \quad W_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} \times (-1)$$

(wzór 2)

gdzie:

W_{ij} - wartość zestandaryzowana wskaźnika j dla jednostki i

x_{ij} - wartość wskaźnika j dla jednostki i

$\bar{x}_j$ - średnia arytmetyczna wskaźnika j

s_j - odchylenie standardowe wskaźnika j

-1 - współczynnik korygujący w przypadku destymulanty

Rozkład przestrzenny analizowanych zjawisk przedstawiono na rycinach przy wykorzystaniu metody Jenksa. Jest to metoda optymalizacyjna doboru przedziałów klasowych stosowanych w celu uzyskania jak największej jednolitości wewnętrznej klas przy jednoczesnym zwiększeniu zróżnicowania pomiędzy nimi.

2.5. Obszary Gminy z kumulacją zjawisk kryzysowych

Stosownie do zapisów ustawy o rewitalizacji, obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym, to taki, w którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych, a w szczególności:

- ◆ bezrobocia,
- ◆ ubóstwa,
- ◆ przestępczości,
- ◆ wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062),
- ◆ niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego,
- ◆ niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

W analizach **zjawisk społecznych** decydujących o delimitacji obszaru zdegradowanego, wykorzystano następujące wskaźniki:

- ◆ w zakresie bezrobocia:
 - liczba zarejestrowanych bezrobotnych / 1 000 m.,
 - liczba długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące i dłużej / 1 000 m.,
- ◆ w zakresie ubóstwa:
 - liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa / 1 000 m.,
- ◆ w zakresie przestępczości:
 - liczba interwencji policji (ogółem, bez zdarzeń drogowych) / 1 000 m.,
 - liczba procedur niebieskich kart / 1000 m.,
- ◆ w zakresie wykluczenia społecznego ze względu na choroby lub niepełnosprawność:
 - udział osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób z orzeczeniem o niepełnosprawności [%],

- liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności / 1 000 m.,
- udział osób w wieku 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców [%],
- ♦ w zakresie bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym:
- liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego / 1 000 m.,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (ogółem) / 1 000 mieszkańców,
- ♦ w zakresie uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym:
- frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r.,
- frekwencja w zebraniach sołeckich 2022 r.,
- ♦ w zakresie zmian demograficznych:
- zmiana liczby ludności w latach 2016-2021 [%].

Wartości względne poszczególnych wskaźników dla wyznaczonych jednostek przedstawia tabela 8. Wskaźniki te wyrażane są w różnych jednostkach, dlatego też, w kolejnym etapie dokonano standaryzacji wskaźników z wykorzystaniem **wzoru 2** (rozdz. 2.4), co pozwoliło na ujednolicenie porównywalności cech. Następnie dokonano sumowania cech w ramach poszczególnych dziedzin z wykorzystaniem wzoru 1 (rozdz. 2.4). Zestandaryzowane wartości wskaźników i ich sumy ważone oraz ich rozkład przestrzenny omówione zostały w dalszej części raportu.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Tabela 8 Zestawienie wskaźników dla analizowanych zjawisk sfery społecznej

Jednostka	liczba zarejestrowanych bezrobotnych / 1 000 m.	liczba długoletnio bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące i dłużej / 1 000 m.	liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa / 1 000 m.	liczba interwencji policji (ogółem, bez zdarzeń drogowych) / 1 000 m.	liczba procedur niebieskich kart / 1000 m.	udział osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób z orzeczeniem o niepełnosprawności [%]	liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności / 1 000 m.	udział osób w wieku 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców [%]	liczba przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego / 1 000 m.	liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (ogółem) / 1 000 mieszkańców	frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r.	frekwencja w zebraniach sołeckich 2022 r.	zmiana liczby ludności w latach 2016-2021 [%]
Barłomiejewice	18,40	0,00	36,81	0,00	0,00	0,00	6,13	15,95	12,27	49,08	46,41	3,07	2,52
Celejów	40,43	4,26	19,15	1253,19	6,38	75,00	17,02	22,34	4,26	34,04	46,82	3,62	-26,68
Grabówki	10,99	10,99	0,00	252,75	0,00	0,00	21,98	17,58	10,99	65,93	50,67	0,00	-11,65
Huta	41,67	16,67	0,00	0,00	0,00	100,00	8,33	15,83	8,33	8,33	46,41	8,33	-7,69
Karmanowice	33,18	2,37	0,00	665,88	9,48	60,00	11,85	23,22	7,11	23,70	46,82	3,08	-6,84
Kębło	32,26	9,22	55,30	820,28	9,22	100,00	23,04	9,68	18,43	156,68	46,41	1,84	-13,89
Łąki	27,59	13,79	6,90	1006,90	0,00	0,00	6,90	21,38	6,90	13,79	57,84	7,59	-3,97
Łopatki Kolonia	93,75	15,63	78,13	859,38	0,00	0,00	0,00	12,50	15,63	78,13	46,41	7,81	-9,86
Łopatki	34,83	4,98	34,83	524,88	2,49	0,00	2,49	21,14	12,44	49,75	46,82	6,72	-3,83
Mareczki	60,61	22,73	37,88	674,24	0,00	50,00	45,45	19,70	53,03	83,33	46,41	8,33	-8,97
Rąbłów	33,83	18,80	45,11	533,83	11,28	57,14	26,32	20,30	18,80	48,87	50,67	12,03	-6,01
Rogalów	25,86	0,00	34,48	913,79	0,00	0,00	8,62	23,28	17,24	34,48	46,41	6,03	-4,92

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Stanisławka	58,82	19,61	117,65	1745,10	58,82	66,67	58,82	19,61	78,43	137,25	46,41	13,73	6,25
Wąwolnica	59,18	24,07	48,14	961,89	9,03	90,91	11,03	18,46	11,03	54,16	57,84	0,60	-7,69
Zarzeka	63,83	17,73	31,91	425,53	8,87	61,54	23,05	15,25	14,18	54,96	57,84	1,60	0,71
Zawada	45,45	10,10	0,00	590,91	25,25	100,00	5,05	15,66	10,10	20,20	50,67	6,06	-1,49
Zgórzyńskie	30,30	0,00	0,00	515,15	0,00	0,00	15,15	18,18	0,00	0,00	46,41	9,09	4,76

2.5.1 Sfera społeczna

Sfera społeczna

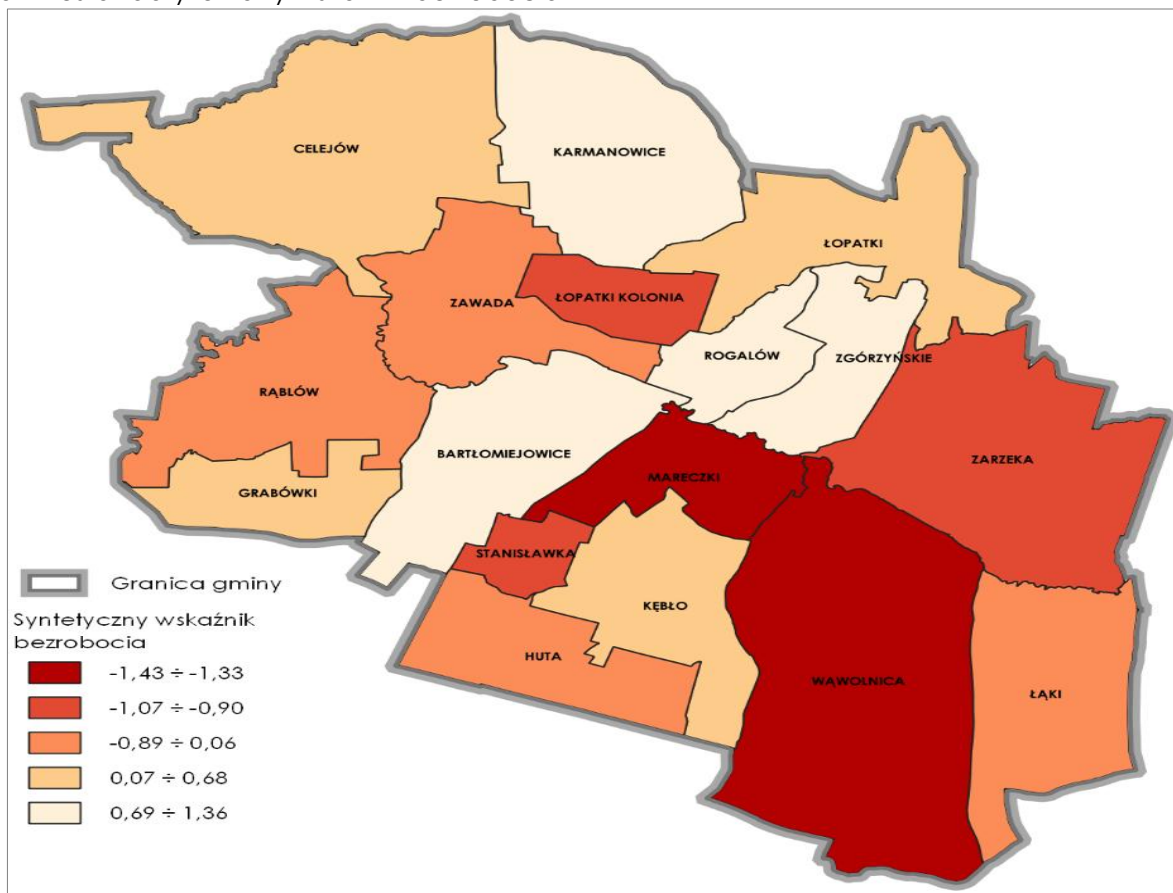

Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia analizowano na podstawie dwóch wskaźników: liczby zarejestrowanych bezrobotnych / 1 000 mieszkańców i liczby długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące i dłużej / 1 000 mieszkańców. Na rycinie 2. przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika bezrobocia dla jednostek analitycznych obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych. W analizie przyjęto, że bezrobocie długotrwale jest bardziej niekorzystnym zjawiskiem niż bezrobocie ogólne, stąd przy sumowaniu wskaźników cząstkowych bezrobocia, wskaźnikowi charakteryzującemu bezrobocie długotrwale przyznano wagę 0,75, zaś wskaźnikowi charakteryzującemu bezrobocie ogółem – wagę 0,25.

Ujemne wartości zestandaryzowanego wskaźnika bezrobocia, czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 8 jednostkach: Huta, Łąki, Łopatki Kolonia, **Mareczki**, Rąbłów, Stanisławka, **Wąwolnica** i Zarzeka. Przy czym najniższą wartość wskaźnika odnotowano w Wąwolnicy (-1,43) i Mareczkach (-1,33). w przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach -1,08 (Łopatki Kolonia) ÷ -0,06 (Łąki). Przestrzenny rozkład natężenia zjawiska bezrobocia wskazuje, że niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje w południowej części gminy.

Rycina 2 Zestandaryzowany wskaźnik bezrobocia

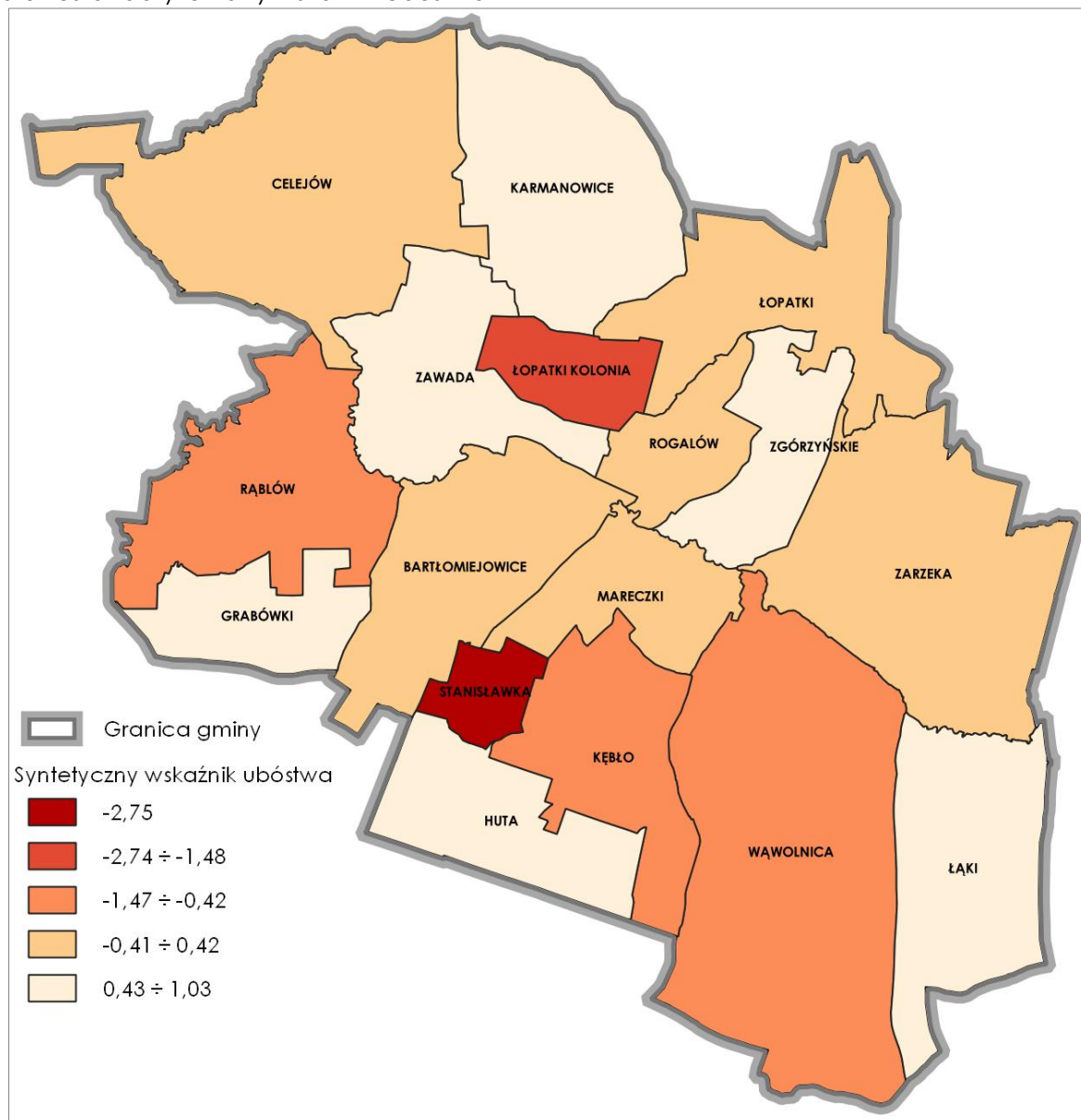

Ubóstwo

Zjawisko ubóstwa analizowano na podstawie jednego wskaźnika, tj.: liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa / 1 000 m. Na rycinie 3. przedstawiono przestrzenny rozkład natężenia zjawiska ubóstwa dla jednostek analitycznych, który wskazuje, że niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje w południowej i środkowej części gminy.

Niekorzystne, ujemne wartości zestandaryzowanego wskaźnika ubóstwa (tab. 10), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 9 jednostkach: Bartłomiejowice, Kębło, Łopatki, Łopatki Kolonia, Mareczki, Rąblów, Rogalów, Stanisławka i Wąwolnica. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostkach Stanisławka (-2,75) i Łopatki Kolonia (-1,48). w przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach $-0,75 \div -0,08$, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Kębło (-0,75), Wąwolnica (-0,52) i Rąblów (-0,42).

Rycina 3 Zestandaryzowany wskaźnik ubóstwa

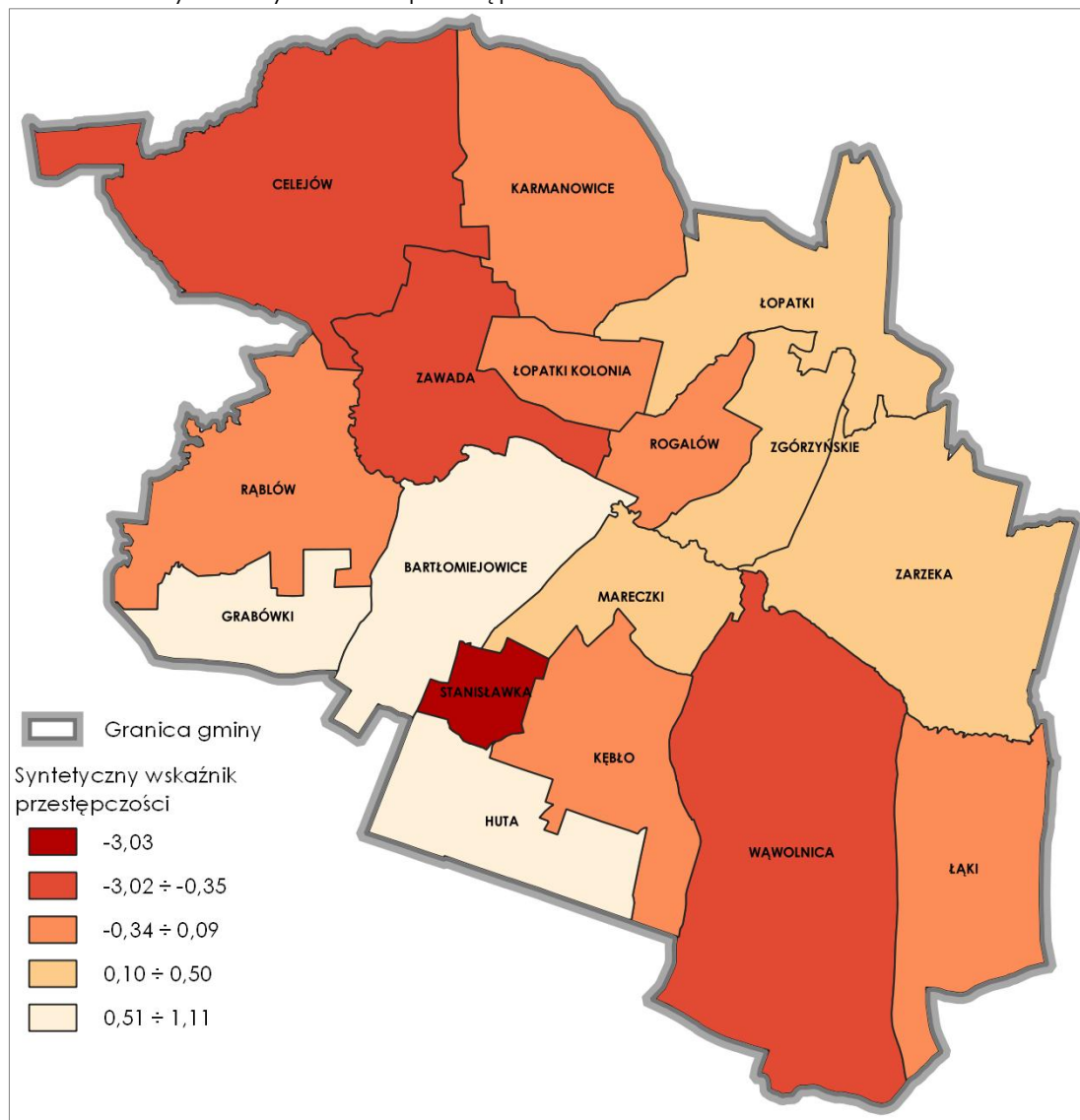

Przestępczość

Zjawisko przestępczości analizowano na podstawie dwóch wskaźników cząstkowych: liczby interwencji policji (ogółem, bez zdarzeń drogowych) / 1 000 mieszkańców i liczby procedur niebieskich kart / 1000 mieszkańców. Na rycinie 4. przedstawiono przestrzenny rozkład natężenia zjawiska przestępczości dla jednostek analitycznych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych. W analizie przyjęto, że waga obu zjawisk jest równie istotna dla ogólnej wartości zjawiska przestępczości, dlatego obu wskaźnikom przyznano równe wagi wynoszące po 0,5.

Niekorzystne, ujemne wartości ogólnego wskaźnika przestępczości (tab. 10), czyli poniżej średniej dla gminy, odnotowano w 7 jednostkach: Celejów, Karmanowice, Kębło, Łąki, Stanisławka, Wąwolnica i Zawada. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Stanisławka (-3,03). W przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach $-0,60 \div -0,01$, przy czym najniższe wartości odnotowano w jednostkach: Celejów (-0,60), Zawada (-0,48) i Wąwolnica (-0,35).

Rycina 4 Zestandaryzowany wskaźnik przestępczości

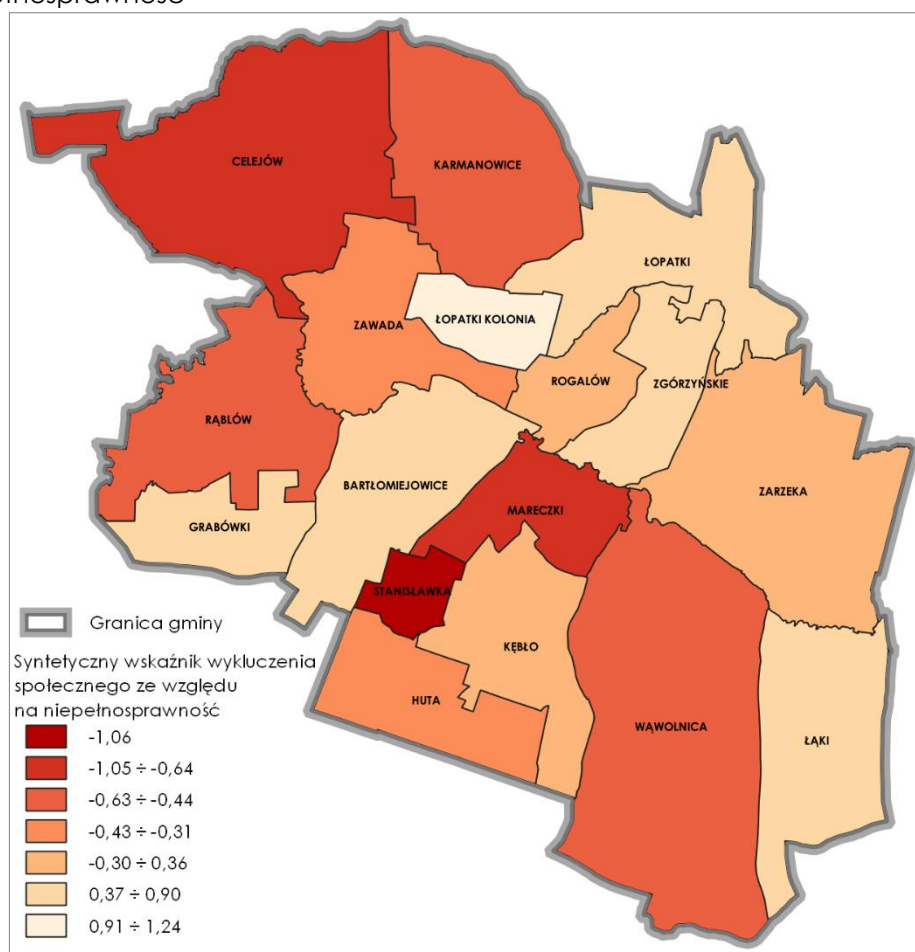
Wykluczenie społeczne ze względu na niepełnosprawność

W analizie zjawiska wykluczenia społecznego wykorzystano trzy wskaźniki częściowe: udział osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, liczbę osób z orzeczeniem o niepełnosprawności / 1 000 mieszkańców i udział osób w wieku 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców. Zjawiska te uznano, w skali gminy, za najpełniej określające cechę, o której mowa w ustawie o rewitalizacji, tj. wysoką liczbę mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Na rycinie 5. przedstawiono przestrzenny rozkład ogólnego wskaźnika wykluczenia społecznego ze względu na niepełnosprawność, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych. Przyjęto, że wskaźnik liczby osób pobierających zasiłki przyznawane z powodu niepełnosprawności jest bardziej niekorzystnym zjawiskiem niż liczba osób z orzeczeniem o niepełnosprawności lub udział osób w wieku 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców i tym samym przy sumowaniu wskaźników częściowych, przyznano mu wagę 0,5, zaś pozostałym wskaźnikom – wagi po 0,25.

Niekorzystne, ujemne wartości wskaźnika wykluczenia (tab. 8), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 10 jednostkach, tj.: Stanisławka, Celejów, Huta, Karmanowice, Kębło, Mareczki, Rąblów, Wąwolnica, Zarzeka i Zawada. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Stanisławka (-1,06), charakteryzująca się najmniejszą liczbą zamieszkałej ludności (51 osób). W przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach -0,66 ÷ -0,10, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Celejów (-0,66), Mareczki (-0,64), Wąwolnica (-0,49), Rąblów (-0,45) i Karmanowice (-0,44).

Rycina 5 Zestandaryzowany wskaźnik wykluczenia społecznego ze względu na niepełnosprawność

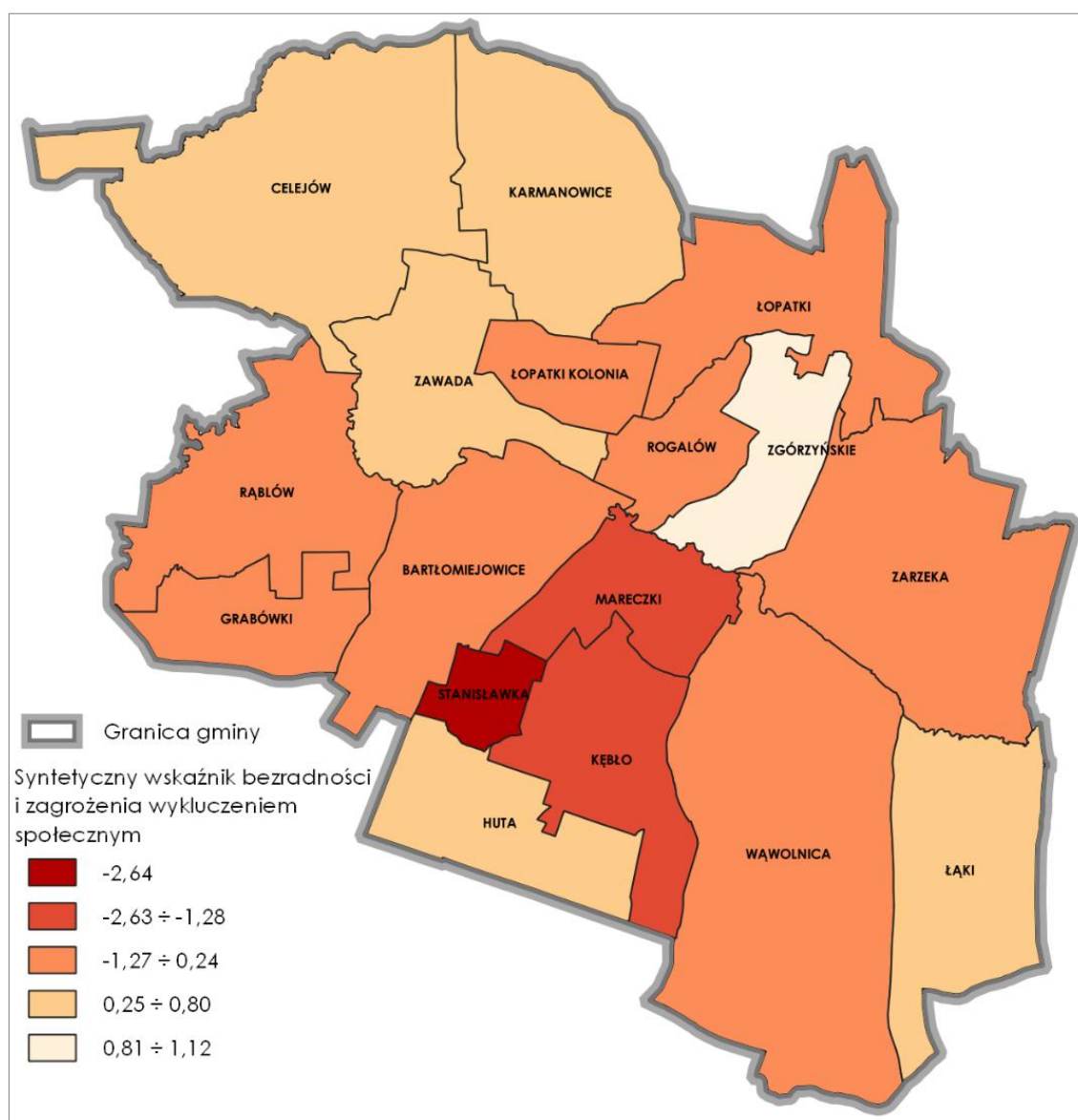
Bezradność i zagrożenie wykluczeniem społecznym

Analizę poziomu bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym przeprowadzono na podstawie dwóch wskaźników, tj. liczby przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego / 1 000 mieszkańców i liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (ogółem) / 1 000 mieszkańców. Rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w stosunku do swoich dzieci potrzebują pomocy w radzeniu sobie z zaburzeniami zachowania dzieci, pokonywaniu problemów szkolnych, czy rozwijaniu ich umiejętności lub zainteresowań, co ma kluczowe znaczenie dla budowania właściwych relacji społecznych, a tym samym dla jakości kapitału społecznego. Na rycinie 6 przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym dla jednostek analitycznych. W analizie przyjęto, że oba wskaźniki są równie istotne w analizie zjawisk bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym, stąd przy sumowaniu wskaźników cząstkowych przyznano im równe wagi – po 0,5.

Ujemne wartości wskaźnika bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym (tab. 10), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 4 jednostkach, tj.: Kębło, Łopatki Kolonia, Mareczki i Stanisławka.

Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Stanisławka (-2,64). w przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach -1,31 ÷ -0,25, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: **Mareczki (-1,31) i Kębło (-1,28).**

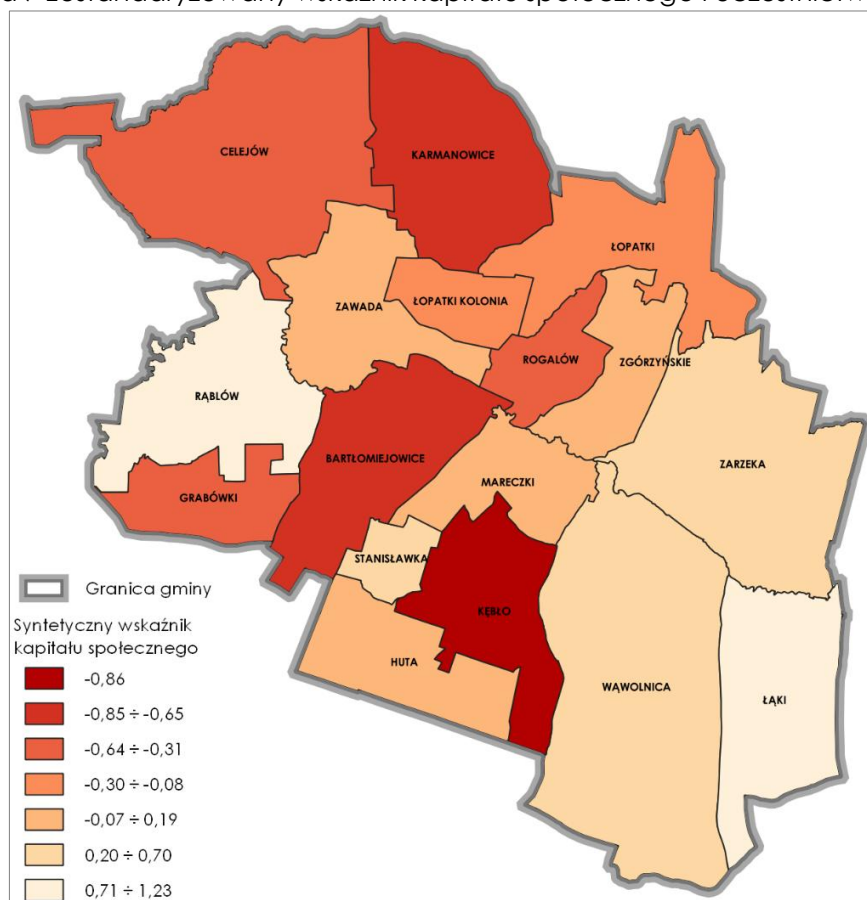
Rycina 6 Zestandaryzowany wskaźnik bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym

Kapitał społeczny i uczestnictwo w życiu publicznym

Poziom kapitału społecznego jako zjawiska bazującego na zaufaniu członków danej społeczności do siebie nawzajem, normach, wartościach, a także na zdolności do współpracy można mierzyć za pomocą obiektywnych wskaźników empirycznych. Takimi wskaźnikami są: frekwencja w wyborach samorządowych w 2018 r. i frekwencja w zebraniach sołeckich 2022 r., które, uwzględniając lokalne uwarunkowania, najpełniej oddają poziom kapitału społecznego. Na rycinie nr 7 przedstawiono przestrzenny rozkład ogólnego wskaźnika uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym dla jednostek analitycznych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników składowych. W analizie przyjęto, że oba wskaźniki są równie istotne w analizie aktywności lokalnej społeczności, stąd przy sumowaniu wskaźników cząstkowych przyznano im równe wagi – po 0,5. Niekorzystne, ujemne wartości wskaźnika kapitału społecznego i uczestnictwa w życiu publicznym (tab. 8), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 10 jednostkach, tj.: Bartłomiejowice, Celejów, Grabówki, Huła, Karmanowice, Kębło, Łopatki, Łopatki Kolonia, **Mareczki** i Rogalów. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce **Kębło (-0,86)**. W przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach $-0,70 \div -0,01$, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Bartłomiejowice $(-0,70)$, Karmanowice $(-0,65)$, Grabówki $(-0,60)$ i Celejów $(-0,58)$.

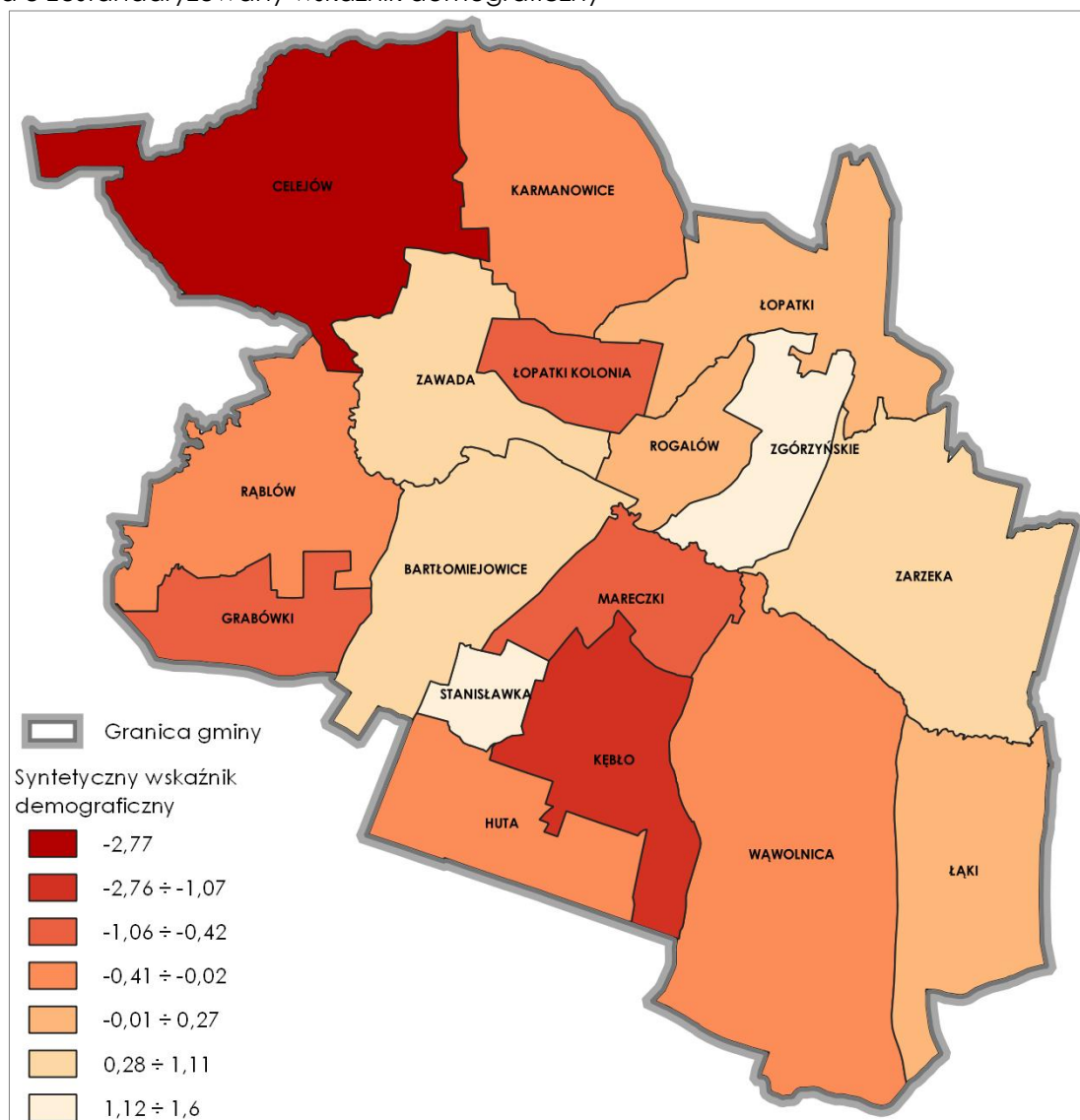
Rycina 7 Zestandaryzowany wskaźnik kapitału społecznego i uczestnictwa w życiu publicznym

Zmiany demograficzne

Zmiany demograficzne zachodzące w gminie przeanalizowano na podstawie wskaźnika określającego zmiany liczby ludności w stosunku do roku 2016. Na rycinie nr 8 przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika demograficznego dla jednostek analitycznych. Niekorzystne, ujemne wartości wskaźnika demograficznego (tab. 10), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 9 jednostkach, tj.: **Celejów**, Grabówki, Huta, **Kębło**, Łopatki Kolonia, **Mareczki**, **Wąwolnica**, Karmanowice i Rąblów. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Celejów (-2,77). W przypadku pozostałych jednostek wartość wskaźnika kształtowała się w granicach -1,07 ÷ -0,02, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Kębło (-1,07) i Grabówki (-0,77).

Rycina 8 Zestandaryzowany wskaźnik demograficzny

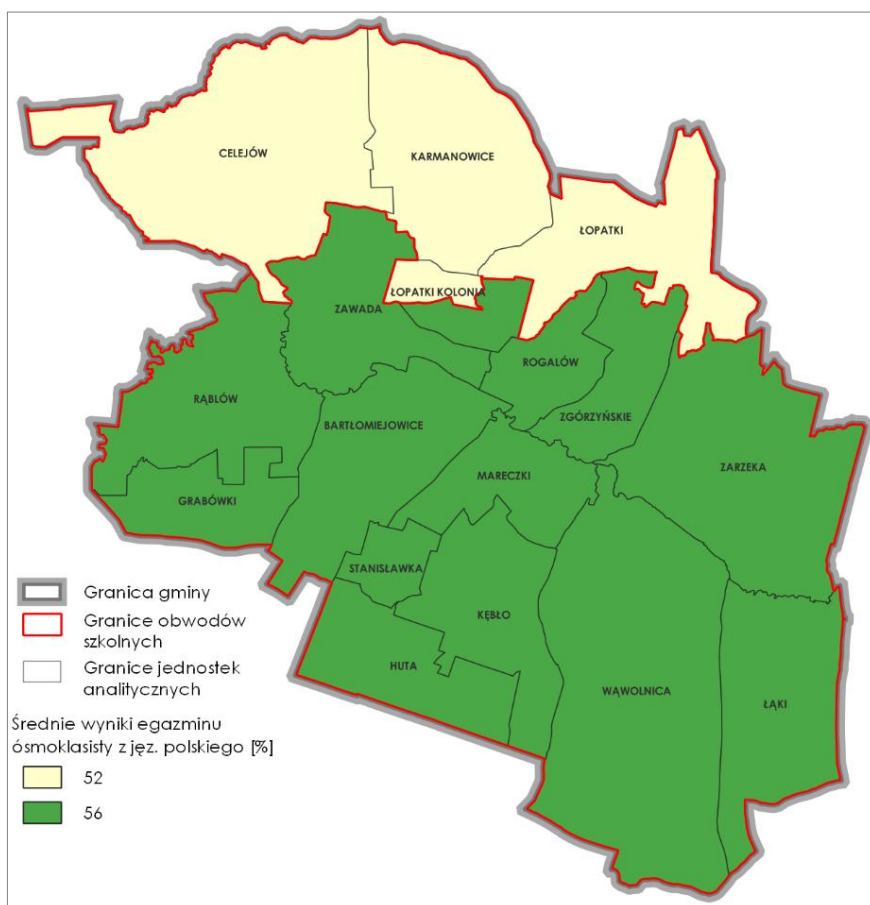

Spoleczne zjawiska uzupełniające

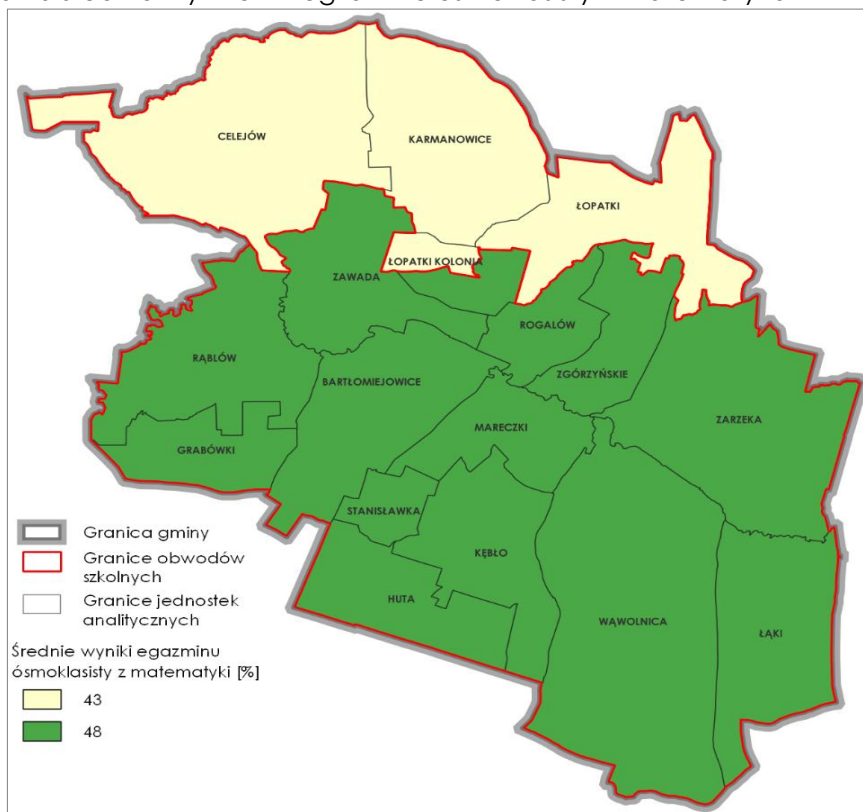
Miernikiem poziomu edukacji w szkołach podstawowych jako istotnego czynnika społecznego, o którym mowa w ustawie o rewitalizacji są wyniki egzaminów ósmoklasisty. Jest to zjawisko, które w niniejszym raporcie zostało przeanalizowane jako uzupełniające, ze względu na dostępność i jakość danych, które nie pozwoliły na jego włączenie do wskaźnika syntetycznego. Z uwagi na fakt, że wyniki egzaminu ósmoklasisty odnoszą się do obwodów szkolnych, które nie są tożsame z granicami jednostek analitycznych oraz z powodu małego zróżnicowania przestrzeni gminy pod tym względem wynikającego z funkcjonowania dwóch szkół. W związku z powyższym zdecydowano się nie brać pod uwagę zjawiska poziomu edukacji przy określaniu obszarów gminy z kumulacją negatywnych zjawisk. Jednak ze względu na jego znaczenie poniżej przedstawiono analizę w możliwym odniesieniu do jednostek.

Niski poziom edukacji jest pośrednio powiązany ze zjawiskiem bezrobocia i ubóstwa, dotyczy jednak częściowo innej grupy społecznej – dzieci. Złe wyniki w nauce na wczesnym etapie życia mogą negatywnie wpływać na dalszy rozwój osobisty, prowadzić do gorszej sytuacji materialnej, życiowej oraz wykluczenia z różnego rodzaju aktywności. Niski poziom edukacji jest pośrednio powiązany ze zjawiskiem bezrobocia i ubóstwa, dotyczy jednak częściowo innej grupy społecznej – dzieci. Złe wyniki w nauce na wczesnym etapie życia mogą negatywnie wpływać na dalszy rozwój osobisty, prowadzić do gorszej sytuacji materialnej, życiowej oraz wykluczenia z różnego rodzaju aktywności. Ogólna analiza wyników z egzaminu ósmoklasisty w 2022 r. (tab. 13) wskazuje, że średnia wyników z jęz. polskiego (SP w Wąwolnicy - 56%, SP w Karmanowicach - 52%) i matematyki (SP w Wąwolnicy - 48%, SP w Karmanowicach - 43%) w obu szkołach funkcjonujących w gminie była niższa, zarówno w porównaniu do średniej dla powiatu (jęz. polski - 60%, matematyka - 56%), jak i województwa (jęz. polski - 61%, matematyka - 56%). Natomiast w przypadku jęz. angielskiego powyżej średniej wojewódzkiej (64%) i powiatowej (66%) odnotowano wyniki w szkole w Karmanowicach (72%), zaś w szkole w Wąwolnicy (65%) wyniki były zbliżone do średniej powiatowej (66%) i wojewódzkiej (64%).

Rycina 9 Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty – jęz. polski

Rycina 10 Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty – matematyka

Rycina 11 Rycina 12. Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty – jęz. Angielski

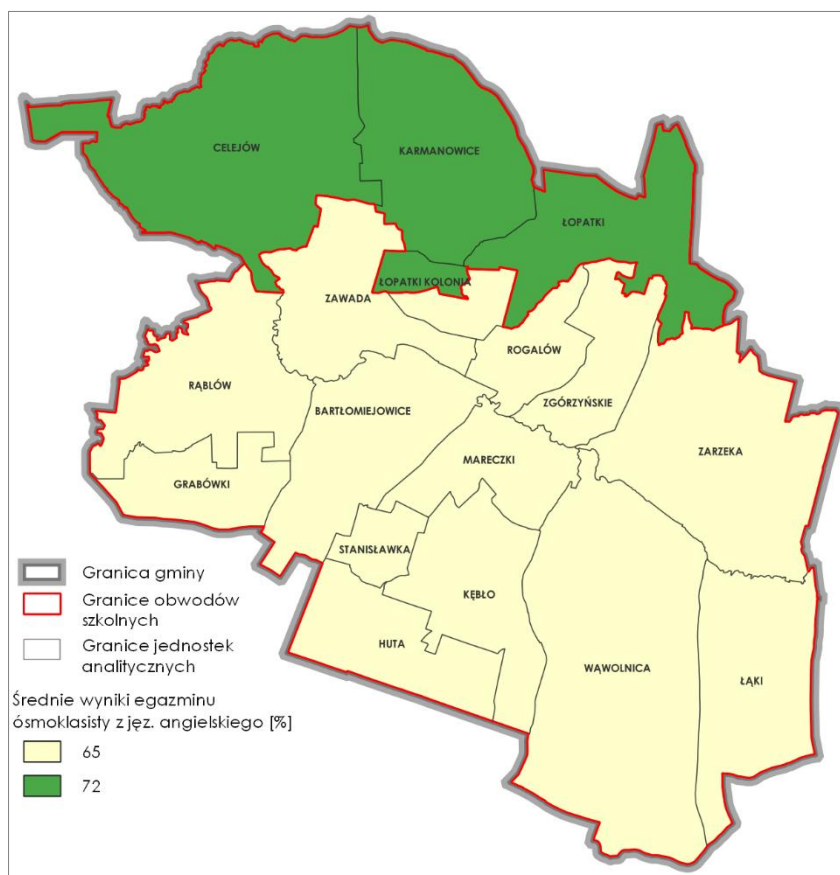

Tabela 9 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2022 r. (średnia)

Szkoła	jęz. polski	matematyka	jęz. angielski
SP w Wąwolnicy	56	48	65
SP w Karmanowicach	52	43	72
Powiat	60	56	66
Województwo	61	56	64

Podsumowanie analizy zjawisk społecznych

Z obszarami z kumulacją zjawisk kryzysowych mamy do czynienia w sytuacji koncentracji na ich terenie negatywnych zjawisk społecznych. Aby móc stwierdzić, że na danym terenie występuje taka sytuacja, dokonano sumowania wskaźników poszczególnych zjawisk, otrzymując syntetyczny wskaźnik społeczny (tab. 10). Wartość tego wskaźnika pozwala określić natężenie zjawisk kryzysowych na terenie danej jednostki analitycznej, im mniejsza tym większe natężenie zjawisk kryzysowych. W tabeli 10. pogrubioną czerwoną czcionką wyróżniono wartości syntetycznego wskaźnika społecznego poniżej średniej dla gminy.

Niekorzystne, ujemne wartości syntetycznego wskaźnika społecznego, czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 7 jednostkach, tj.: **Celejów, Kębło**, Łopatki Kolonia, **Mareczki**, Rąbłów, Stanisławka i **Wąwolnica**. Ich przestrzenne rozmieszczenie (ryc. 13) wskazuje na koncentrację zjawisk kryzysowych w zwartym obszarze w środkowej części gminy obejmującym jednostki: Stanisławka, **Mareczki, Kębło i Wąwolnica** oraz w północno-zachodniej części gminy – jednostki: Celejów, Rąbłów i Łopatki Kolonia. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Stanisławka (-8,19). w przypadku pozostałych jednostek, wartość wskaźnika kształtowała się w granicach -4,03 ÷ -0,42, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Kębło (-4,03), Mareczki (-3,57), Celejów (-2,91) i Wąwolnica (-2,54).

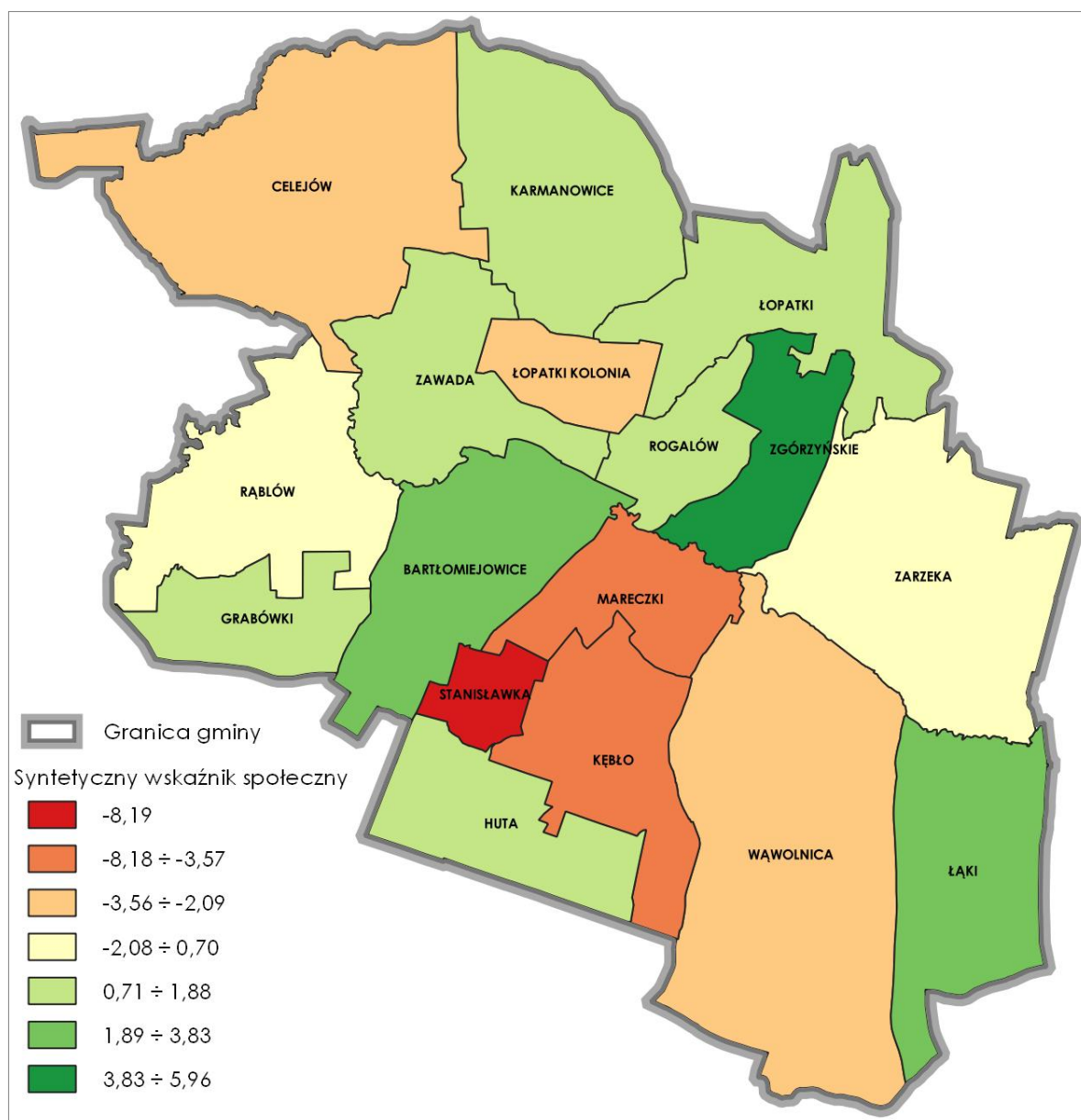
Tabela 10 Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników społecznych i syntetycznego wskaźnika społecznego

Jednostka	Bezrobocie	Ubóstwo	Przestępczość	Wykluczenie społeczne ze wzgl. na niepełnosprawność	Bezradność i zagrożenie wykluczeniem społecznym	Kapitał społeczny i uczestnictwo w życiu publicznym	Zmiany demograficzne	Syntetyczny wskaźnik społeczny
Bartłomiejowice	1,36	-0,15	1,11	0,90	0,20	-0,70	1,11	3,83
Celejów	0,68	0,42	-0,60	-0,66	0,60	-0,58	-2,77	-2,91
Grabówki	0,42	1,03	0,81	0,52	0,03	-0,60	-0,77	1,44
Huta	-0,51	1,03	1,11	-0,38	0,80	-0,01	-0,25	1,80
Karmanowice	0,95	1,03	-0,01	-0,44	0,65	-0,65	-0,13	1,39
Kębło	0,31	-0,75	-0,19	-0,20	-1,28	-0,86	-1,07	-4,03

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Łąki	-0,06	0,81	-0,08	0,51	0,77	1,23	0,25	3,43
Łopatki	0,68	-0,09	0,40	0,60	0,19	-0,17	0,27	1,88
Łopatki Kolonia	-1,08	-1,48	0,09	1,24	-0,25	-0,08	-0,53	-2,09
Mareczki	-1,33	-0,18	0,31	-0,64	-1,31	-0,01	-0,42	-3,57
Rąblów	-0,61	-0,42	0,08	-0,45	0,03	0,98	-0,02	-0,42
Rogalów	1,26	-0,08	0,03	0,36	0,24	-0,31	0,12	1,63
Stanisławka	-1,01	-2,75	-3,03	-1,06	-2,64	0,70	1,60	-8,19
Wąwolnica	-1,43	0,52	-0,35	-0,49	0,17	0,32	-0,25	-2,54
Zarzeka	-0,90	0,01	0,29	-0,10	0,08	0,45	0,87	0,70
Zawada	0,06	1,03	-0,48	-0,31	0,61	0,19	0,58	1,69
Zgórzyńskie	1,21	1,03	0,50	0,59	1,12	0,09	1,41	5,96

Rycina 13 Rozkład przestrzenny syntetycznego wskaźnika społecznego

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne prowadzi się na terenach charakteryzujących się występowaniem stanu kryzysowego. Obszar gminy znajdujący się w takim stanie, to taki obszar, na którym mamy do czynienia z koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W wyniku przeprowadzonej analizy wskaźnikowej zjawisk społecznych jako obszary z kumulacją zjawisk kryzysowych należy uznać te jednostki, dla których syntetyczny wskaźnik społeczny przyjmuje wartości ujemne, co świadczy o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych.

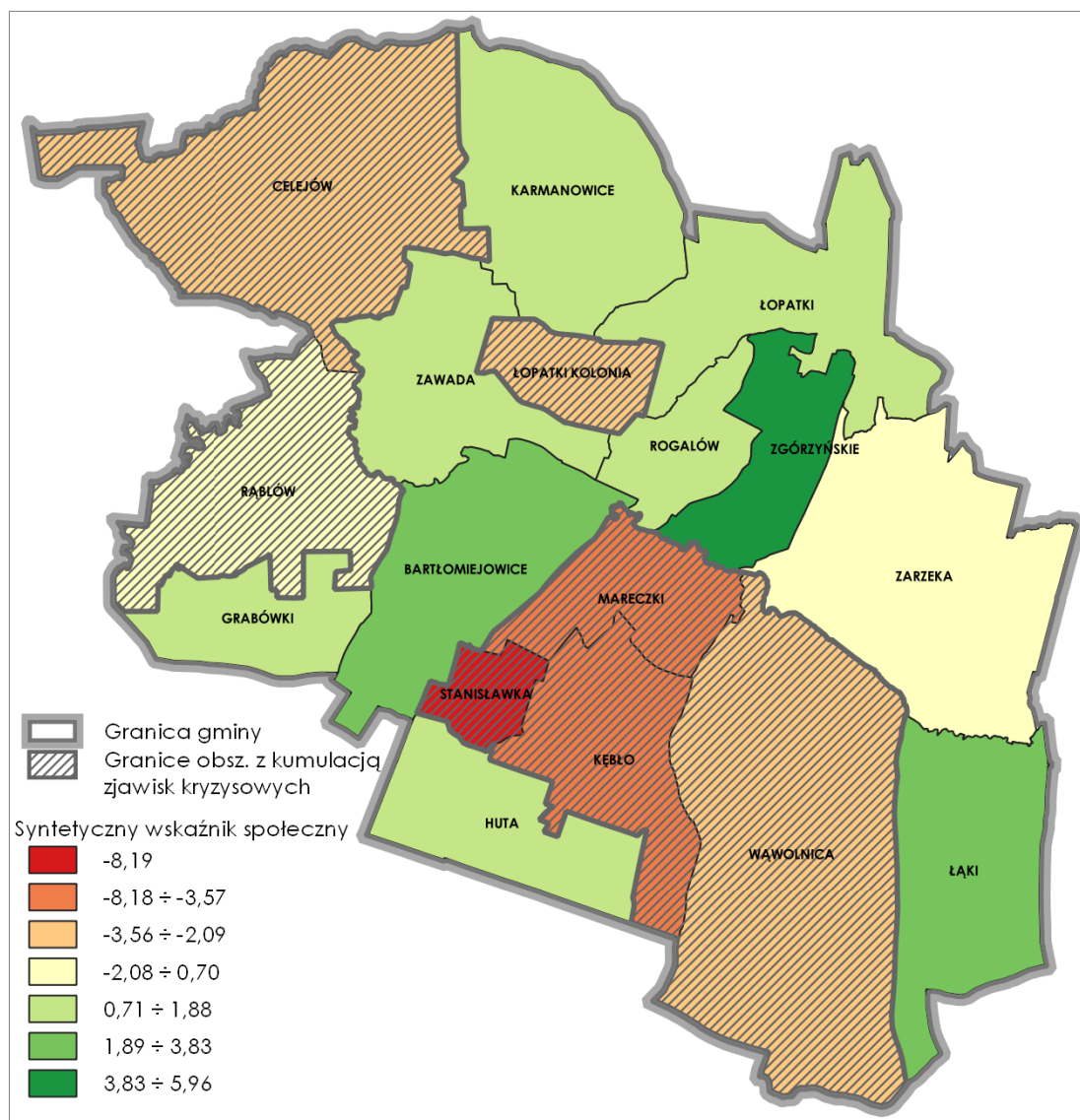
W związku z powyższym obszarami gminy z kumulacją zjawisk kryzysowych gminy Wąwolnica należy uznać tereny jednostek: Celejów, Kębło, Łopatki Kolonia, Mareczki, Rąblów, Stanisławka i Wąwolnica (tab. 11, ryc. 14).

Tabela 11 Zestawienie wartości wskaźników dla jednostek analitycznych o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych/kryzysowych

Jednostka	Bezrobocie	Ubóstwo	Przestępczość	Wykluczenie społeczne ze wzgl. na niepełnosprawność	Bezradność i zagrożenie wykluczeniem społecznym	Kapitał społeczny i uczestnictwo w życiu publicznym	Zmiany demograficzne	Syntetyczny wskaźnik społeczny	Powierzchnia [km ²]	Ludność [osoby]
Celejów	0,68	0,42	-0,60	-0,66	0,60	-0,58	-2,77	-2,91	7,50	470
Kębło	0,31	-0,75	-0,19	-0,20	-1,28	-0,86	-1,07	-4,03	3,17	217
Łopatki Kol.	-1,08	-1,48	0,09	1,24	-0,25	-0,08	-0,53	-2,09	1,33	64
Mareczki	-1,33	-0,18	0,31	-0,64	-1,31	-0,01	-0,42	-3,57	2,16	132
Rąblów	-0,61	-0,42	0,08	-0,45	0,03	0,98	-0,02	-0,42	4,07	266
Stanisławka	-1,01	-2,75	-3,03	-1,06	-2,64	0,70	1,60	-8,19	0,83	51
Wąwolnica	-1,43	-0,52	-0,35	-0,49	0,17	0,32	-0,25	-2,54	9,22	997

Źródło: Diagnoza i wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wąwolnica

Rycina 14 Jednostki z kumulacją zjawisk kryzysowych

2.6. Delimitacja obszaru zdegradowanego
--

Zgodnie z przepisami ustawowymi, obszar gminy, na którym występuje kumulacja negatywnych zjawisk społecznych, czyli znajdujący się w stanie kryzysowym można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk (art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji):

- ◆ gospodarczych, w tym niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- ◆ środowiskowych, w tym przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- ◆ przestrzenno-funkcjonalnych, w tym niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- ◆ technicznych, w tym degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

2.6.1 Negatywne zjawiska gospodarcze

Sfera gospodarcza

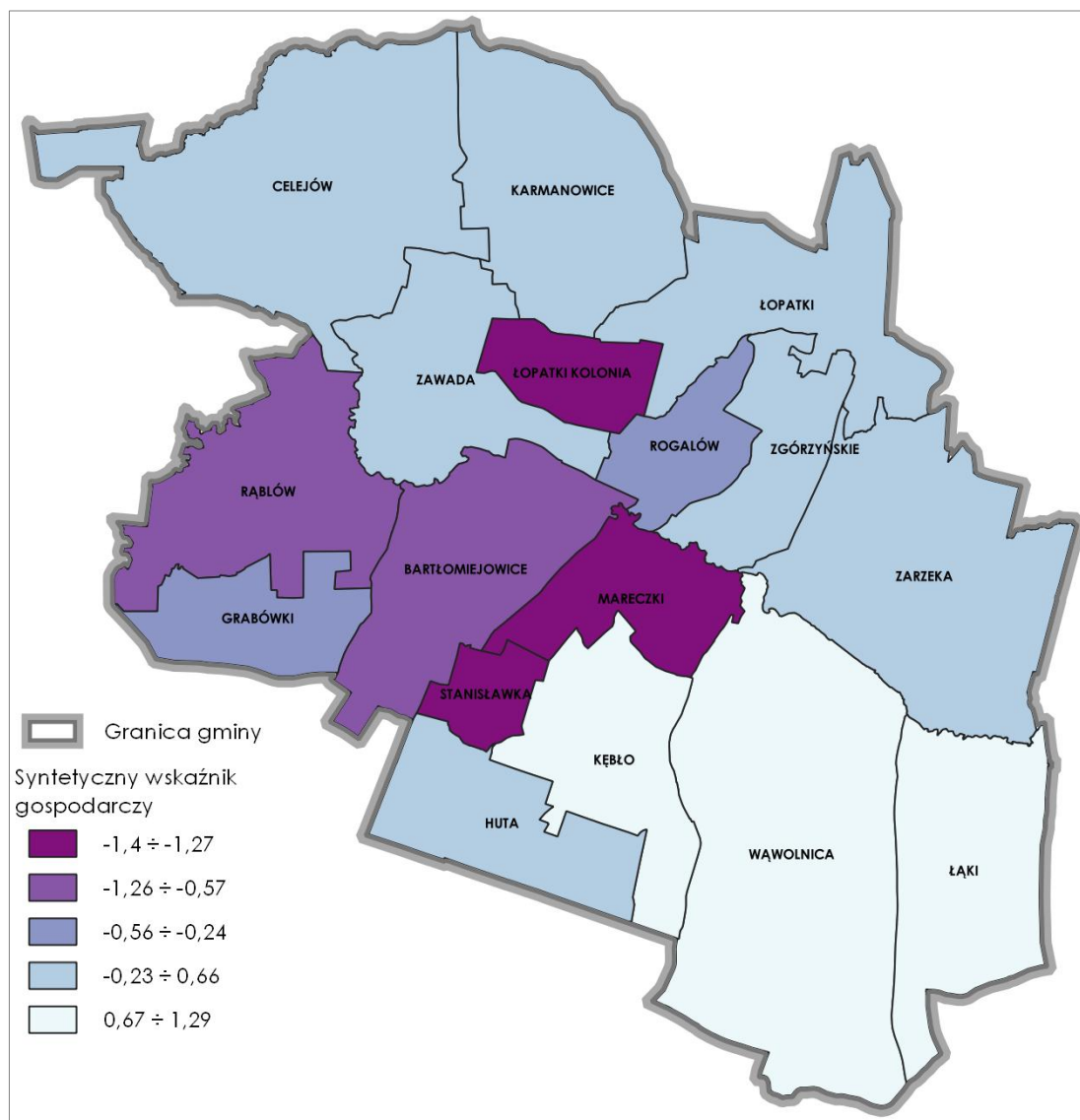
Negatywne zjawiska w sferze gospodarczej analizowano na podstawie dwóch wskaźników częściowych (obliczone wartości wskaźników przedstawia tabela 12), tj.:

- ♦ liczby aktywnych podmiotów gospodarczych (ogólna) wg stanu na 31.12.2021 r. / 1 000 mieszkańców,
- ♦ przyrostu liczby aktywnych podmiotów w 2021 r. w stosunku do 2016 r.

W pracach analitycznych przyjęto, że negatywne zjawiska gospodarcze w równym stopniu oddają wskaźniki dotyczące zarówno skali przedsiębiorczości, jak i słabej kondycji przedsiębiorstw. Z tego powodu przy sumowaniu częściowych wskaźników gospodarczych, wskaźnikom wagi po 0,5. Na rycinie 15. przedstawiono przestrzenny rozkład syntetycznego wskaźnika gospodarczego dla jednostek analitycznych obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników częściowych.

Ujemne wartości syntetycznego wskaźnika sfery gospodarczej (tab. 13), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 7 jednostkach, tj.: Bartłomiejowice, Grabówki, Łopatki Kolonia, **Mareczki**, Rąblów, Rogalów i Stanisławka. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostkach: Mareczki (-1,40), Łopatki Kolonia (-1,38) i Stanisławka (-1,27). W przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach $-0,65 \div -0,24$, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Rąblów (-0,65) i Bartłomiejowice (-0,57).

Rycina 15 Syntetyczny wskaźnik gospodarczy

2.6.2 Negatywne zjawiska środowiskowe

Sfera środowiskowa

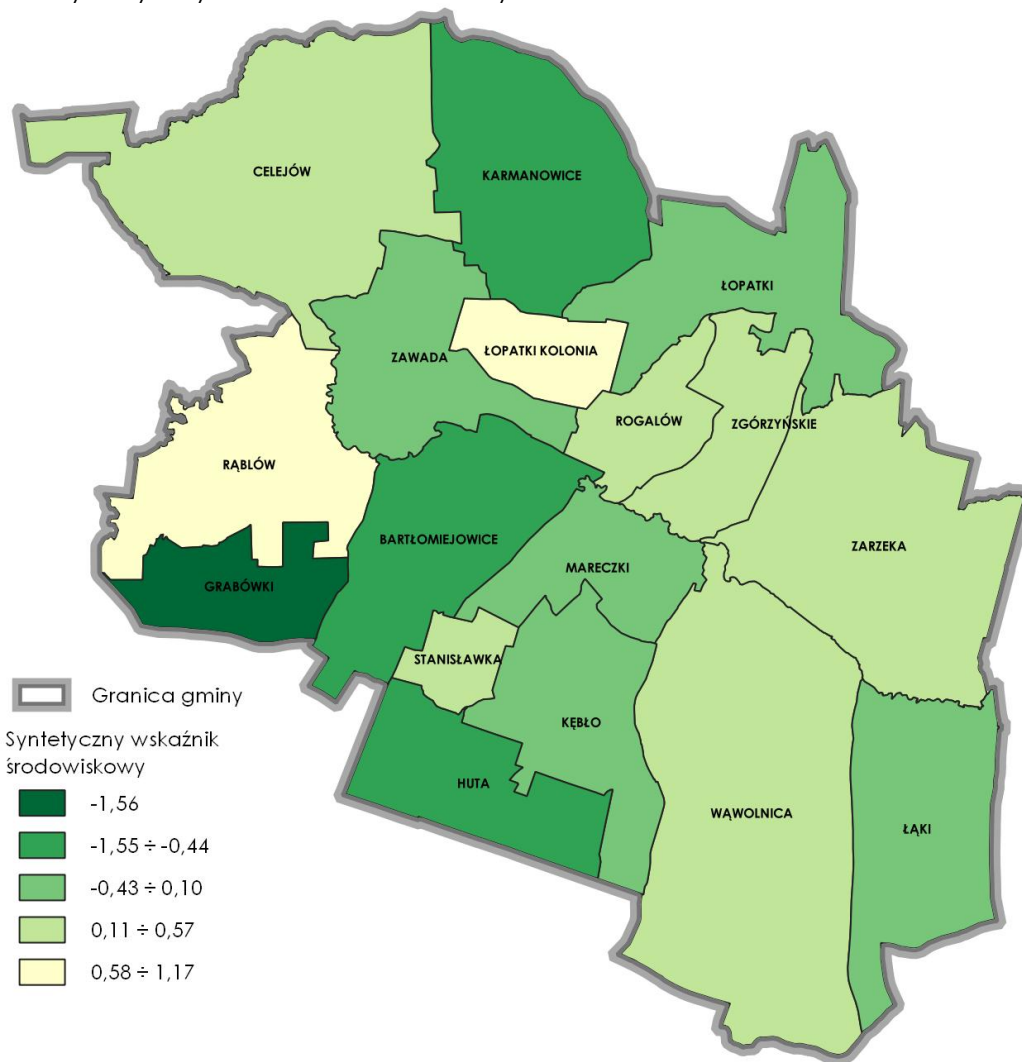

Negatywne zjawiska w sferze środowiskowej analizowano na podstawie dwóch wskaźników cząstkowych (obliczone wartości wskaźników przedstawia tabela 12, tj.:

- ◆ ilości płyt azbestowo-cementowych (t) / 1 000 mieszkańców,
- ◆ udziału budynków (ogółem) wyposażonych w źródła ciepła na paliwo stałe w liczbie budynków mieszkalnych [%].

W analizie przyjęto, że negatywne zjawiska środowiskowe w równym stopniu oddają wskaźniki dotyczące zarówno skali zagrożenia zdrowia ludzi w związku z występowaniem rakotwórczych płyt azbestowo-cementowych, jak i dotyczące liczby budynków generujących niską emisję. Z tego powodu przy sumowaniu cząstkowych wskaźników gospodarczych, wskaźnikom wagi po 0,5. Na rycinie 16 przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika środowiskowego dla jednostek analitycznych obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników cząstkowych. Ujemne wartości syntetycznego wskaźnika sfery środowiskowej (tab. 9), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 7 jednostkach, tj.: Bartłomiejowice, Grabówki, Huta, Karmanowice, Łąki i Łopatki. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Grabówki (-1,56), natomiast w przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach $-1,13 \div -0,07$, przy czym najniższe wartości odnoszą się do jednostek: Bartłomiejowice (-1,13), Huta (-0,78) i Karmanowice (-0,44).

Rycina 16 Syntetyczny wskaźnik środowiskowy

2.6.3. Negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

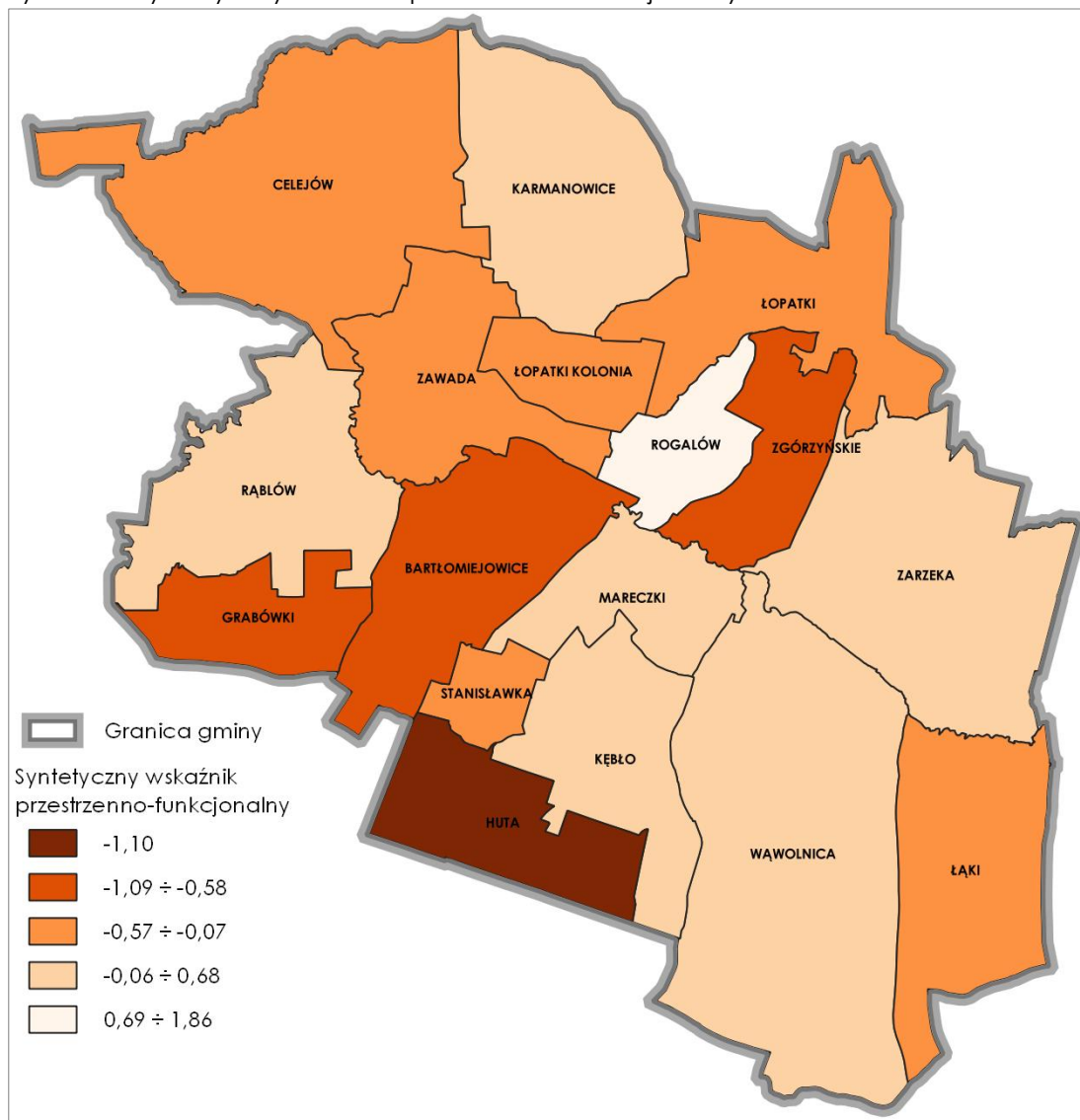
Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej analizowano na podstawie trzech wskaźników częściowych (obliczone wartości wskaźników przedstawia tabela 12), tj.:

- ◆ gęstości dróg publicznych [km/km²],
- ◆ udziału pow. terenów zurbanizowanych w zasięgu 5 min dojazdu do szkoły podstawowej [%],
- ◆ liczby świetlic OSP wymagających organizacji miejsc parkingowych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami / 1 000 mieszkańców.

W analizie przyjęto, że negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w większym stopniu oddaje wskaźnik dotyczący gęstości dróg publicznych jako ten, który decyduje o dostępności terenów i usług publicznych. Z tego powodu przy sumowaniu częściowych wskaźników przestrzenno-funkcjonalnych, wskaźnikowi temu przypisano wagę 0,5, zaś pozostałym wskaźnikom – wagi po 0,25. Na rycinie 17. przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika przestrzenno-funkcjonalnego dla jednostek analitycznych, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników częściowych.

Ujemne wartości syntetycznego wskaźnika sfery przestrzenno-funkcjonalnej (tab. 9), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano w 10 jednostkach, tj.: Bartłomiejowice, Celejów, Grabówki, Huta, Łąki, Łopatki, Łopatki Kolonia, Stanisławka, Zawada i Zgórzyńskie. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Huta (-1,10). W przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach -0,74 ÷ -0,07, przy czym najniższe wartości dotyczą jednostek: Grabówki (-0,74), Bartłomiejowice (-0,66) i Zgórzyńskie (-0,58).

Rycina 17 Syntetyczny wskaźnik przestrzenno-funkcjonalny

2.6.4 Negatywne zjawiska techniczne

Sfera techniczna

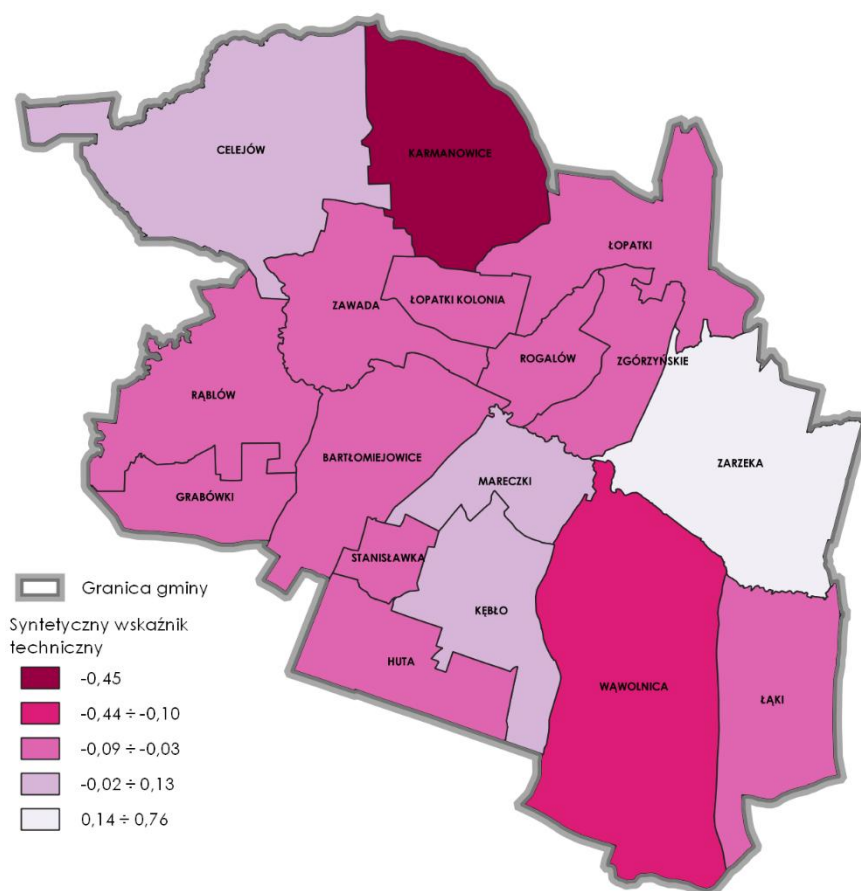
Negatywne zjawiska w sferze technicznej analizowano na podstawie dwóch wskaźników cząstkowych (obliczone wartości wskaźników przedstawia tabela 12), tj.:

- ♦ udziału obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej liczbie takich obiektów [%],
- ♦ udziału budynków mieszkalnych podłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej [%].

W analizie przyjęto, że negatywne zjawiska techniczne w równym stopniu oddają wskaźniki dotyczące zarówno dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami, jak i dostępności zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Z tego powodu przy sumowaniu cząstkowych wskaźników gospodarczych, wskaźnikom wagi po 0,5. Na rycinie 18. przedstawiono przestrzenny rozkład wskaźnika technicznego, obliczonego jako sumę ważoną zestandaryzowanych wartości wskaźników cząstkowych.

Ujemne wartości syntetycznego wskaźnika sfery technicznej (tab.13), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano aż w 14 jednostkach, tj.: Bartłomiejowice, Grabówki, Huta, Karmanowice, Łąki, Łopatki, Łopatki Kolonia, Mareczki, Rąbłów, Rogalów, Stanisławka, Wąwolnica, Zawada i Zgórzyńskie. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w jednostce Karmanowice (-0,45). w przypadku pozostałych jednostek, wartość ta kształtowała się w granicach $-0,10 \div -0,01$, przy czym wartość wskaźnika - 0,03 odnotowano dla 11 jednostek: Bartłomiejowice, Grabówki, Huta, Łąki, Łopatki, Łopatki Kolonia, Rąbłów, Rogalów, Stanisławka, Zawada i Zgórzyńskie, a -0,10 dla Wąwolnicy.

Rycina 18 Syntetyczny wskaźnik techniczny

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Tabela 12 Zestawienie wskaźników dla analizowanych zjawisk sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Oznaczenie jednostki	liczba aktywnych podmiotów gospodarczych (ogólna) wg stanu na 31.12.2021 r. / 1 000 m.	przyrost liczby aktywnych podmiotów w 2021 r. w stosunku do 2016 r.	ilość płyt azbestowo-cementowych (t) / 1 000 mieszkańców	udział budynków (ogółem) wyposażonych w źródła ciepła na paliwo stałe w liczbie budynków mieszkalnych [%]	gęstość dróg publicznych [km/km ²]	udział pow. terenów zurbanizowanych w zasięgu 5 min dojazdu do szkoły podstawowej [%]	liczba świetlic OSP wymagających organizacji miejsc parkingowych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami / 1 000 m.	udział obiektów użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej liczbie takich obiektów [%]	udział budynków mieszkalnych podłączonych do zbiorczej sieci kanalizacyjnej [%]
Sfera	gospodarcza		środowiskowa		przestrzenno-funkcjonalna			techniczna	
Bartłomiejowice	30,67	20,00	1730,06	35,21	1,42	0,00	-6,13	0,00	0,00
Celejów	42,55	45,00	1136,17	28,49	1,45	25,18	-2,13	0,00	1,56
Grabówki	32,97	33,33	2175,82	34,09	1,91	0,00	-10,99	0,00	0,00
Huta	58,33	42,86	1858,33	29,55	0,98	0,00	-8,33	0,00	0,00
Karmanowice	49,76	33,33	1492,89	30,67	1,36	89,70	-2,37	16,67	0,00
Kębło	64,52	50,00	884,79	34,72	2,21	46,21	0,00	0,00	0,36
Łąki	48,28	71,43	1703,45	24,59	1,37	16,37	0,00	0,00	0,00
Łopatki	15,63	0,00	1281,25	15,38	0,81	56,66	0,00	0,00	0,00
Łopatki Kolonia	34,83	57,14	1119,40	32,59	1,67	0,00	-2,49	0,00	0,00
Mareczki	15,15	0,00	1189,39	29,79	1,70	91,95	0,00	0,00	0,24
Rąbłów	33,83	11,11	1266,92	19,33	2,45	0,00	-3,76	0,00	0,00
Rogalów	34,48	25,00	1163,79	27,91	4,36	36,99	0,00	0,00	0,00
Stanisławka	19,61	0,00	1254,90	25,00	1,63	0,00	0,00	0,00	0,00
Wąwolnica	80,24	43,75	556,67	33,33	1,41	83,93	-1,00	83,33	19,76
Zarzeka	46,10	42,31	531,91	32,31	1,09	65,55	0,00	0,00	7,63
Zawada	50,51	40,00	1439,39	25,33	0,99	19,30	0,00	0,00	0,00
Zgórzyńskie	15,15	100,00	1545,45	20,00	0,55	17,48	0,00	0,00	0,00

Niekorzystne, ujemne wartości zestandaryzowanego, syntetycznego wskaźnika w poszczególnych sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (wyróżnione w tabeli 13. pogrubioną czerwoną czcionką), czyli poniżej średniej dla gminy odnotowano łącznie w 16 jednostkach, jedynie w jednej jednostce, tj.: Zarzeka wartości wskaźnika w każdej z tych sfer były wyższe od średniej.

Tabela 13 Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników dla sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

Oznaczenie	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera prze- strzenno- funkcjonalna	Sfera techniczna
Bartłomiejowice	-0,57	-1,13	-0,66	-0,03
Celejów	0,26	0,18	-0,15	0,13
Grabówki	-0,24	-1,56	-0,74	-0,03
Huta	0,66	-0,78	-1,10	-0,03
Karmanowice	0,23	-0,44	0,27	-0,45
Kębło	0,97	-0,07	0,64	0,01
Łąki	0,93	-0,15	-0,10	-0,03
Łopatki Kolonia	-1,38	1,17	-0,13	-0,03
Łopatki	0,28	-0,16	-0,23	-0,03
Mareczki	-1,40	0,003	0,68	-0,01
Rąblów	-0,65	0,84	0,14	-0,03
Rogalów	-0,36	0,20	1,86	-0,03
Stanisławka	-1,27	0,35	-0,07	-0,03
Wąwolnica	1,29	0,45	0,36	-0,10
Zarzeka	0,30	0,57	0,11	0,76
Zawada	0,38	0,10	-0,30	-0,03
Zgórzyńskie	0,56	0,44	-0,58	-0,03

Obszar zdegradowany - podsumowanie

Delimitacji obszaru zdegradowanego dokonano na podstawie wartości zestandaryzowanych wskaźników dla sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Jako obszar zdegradowany wskazano te jednostki, w których zidentyfikowano kumulację zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i ujemne wartości zestandaryzowanego wskaźnika syntetycznego w przynajmniej jednej z pozostałych sfer.

W związku z powyższym jako obszar zdegradowany gminy Wąwolnica wskazuje się tereny jednostek: Celejów, Kębło, Łopatki, Mareczki, Rąbłów, Stanisławka i Wąwolnica (tab. 14 ryc. 19).

Rycina 19 Granice obszaru zdegradowanego

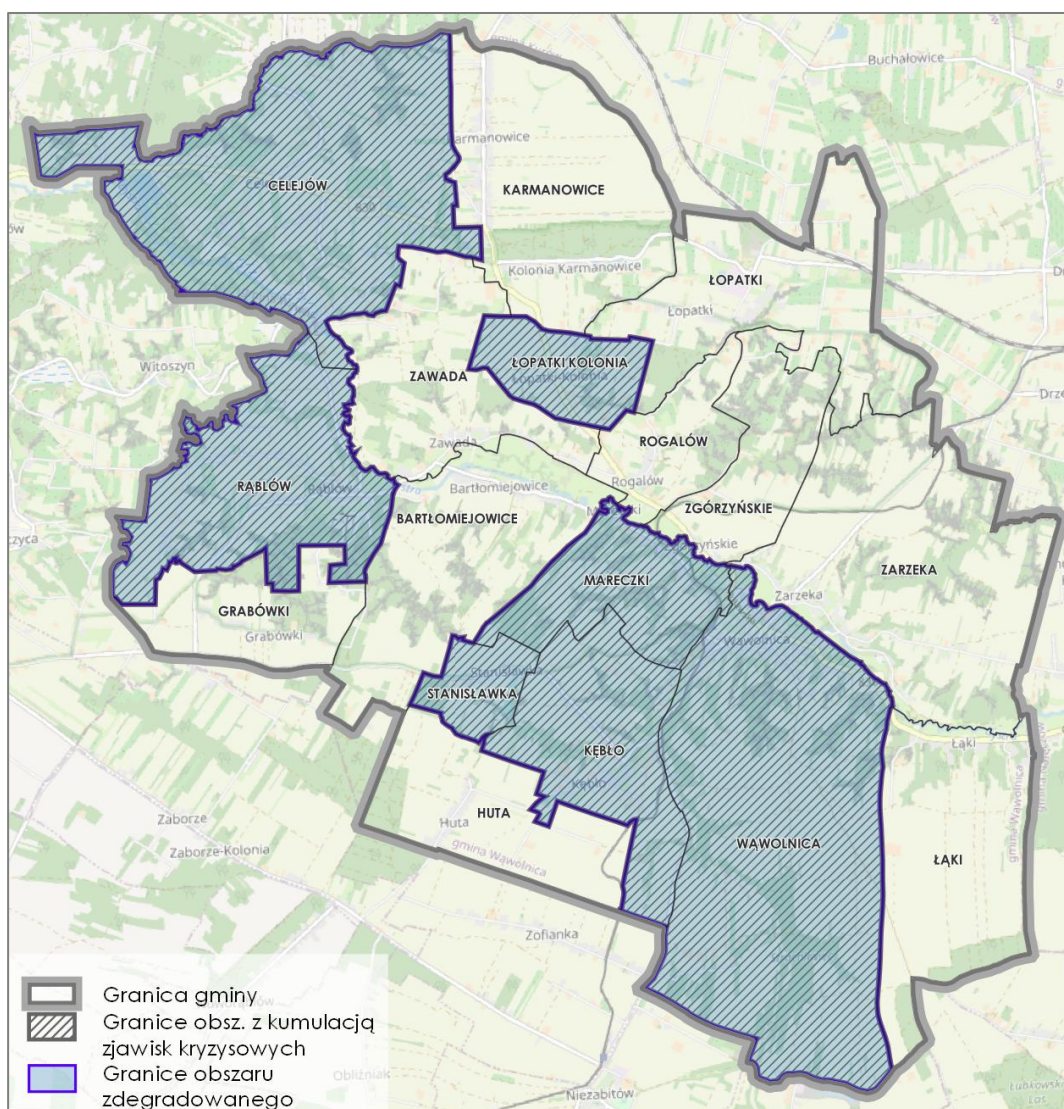

Tabela 14 Zestawienie danych dla obszaru zdegradowanego

Jednostka	Syntetyczny wskaźnik sfery społecznej	Syntetyczny wskaźnik sfery gospodarczej	Syntetyczny wskaźnik sfery środowiskowej	Syntetyczny wskaźnik sfery przestrzenno-funkcjonalnej	Syntetyczny wskaźnik sfery technicznej	Ludność [osoby]	Powierzchnia [km ²]
Celejów	-2,91	0,26	0,18	-0,15	0,13	470	7,50
Kębło	-4,03	0,97	-0,07	0,64	0,01	217	3,17
Łopatki Kolonia	-2,09	-1,38	1,17	-0,13	-0,03	64	1,33
Mareczki	-3,57	-1,40	0,003	0,68	-0,01	132	2,16
Rąblów	-0,42	-0,65	0,84	0,14	-0,03	266	4,07
Stanisławka	-8,19	-1,27	0,35	-0,07	-0,03	51	0,83
Wąwolnica	-2,54	1,29	0,45	0,36	-0,10	997	9,22
Razem						2197 (49%0	28,29 (45%)

2.7. Delimitacja obszaru rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 ustawy o rewitalizacji jako obszar rewitalizacji wyznacza się obszar gminy obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który:

- ♦ cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej (rozdz. 2.5) oraz w jednej z pozostałych sfer, tj.: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej (rozdz. 2.6),
- ♦ posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego i na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację,
- ♦ nie przekracza obszarowo 20% powierzchni gminy,
- ♦ jest zamieszkiwany przez max 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

W procesie delimitacyjnym jako obszar zdegradowany wskazano obszar składający się z jednostek: Celejów, Kębło, Łopatki, Mareczki, Rąblów, Stanisławka i Wąwolnica (tab. 14, ryc. 19). Uwzględniając kryteria ustawowe, niemożliwym jest wskazanie całego obszaru zdegradowanego jako obszaru rewitalizacji, ze względu na ograniczenia ludnościowe i powierzchniowe.

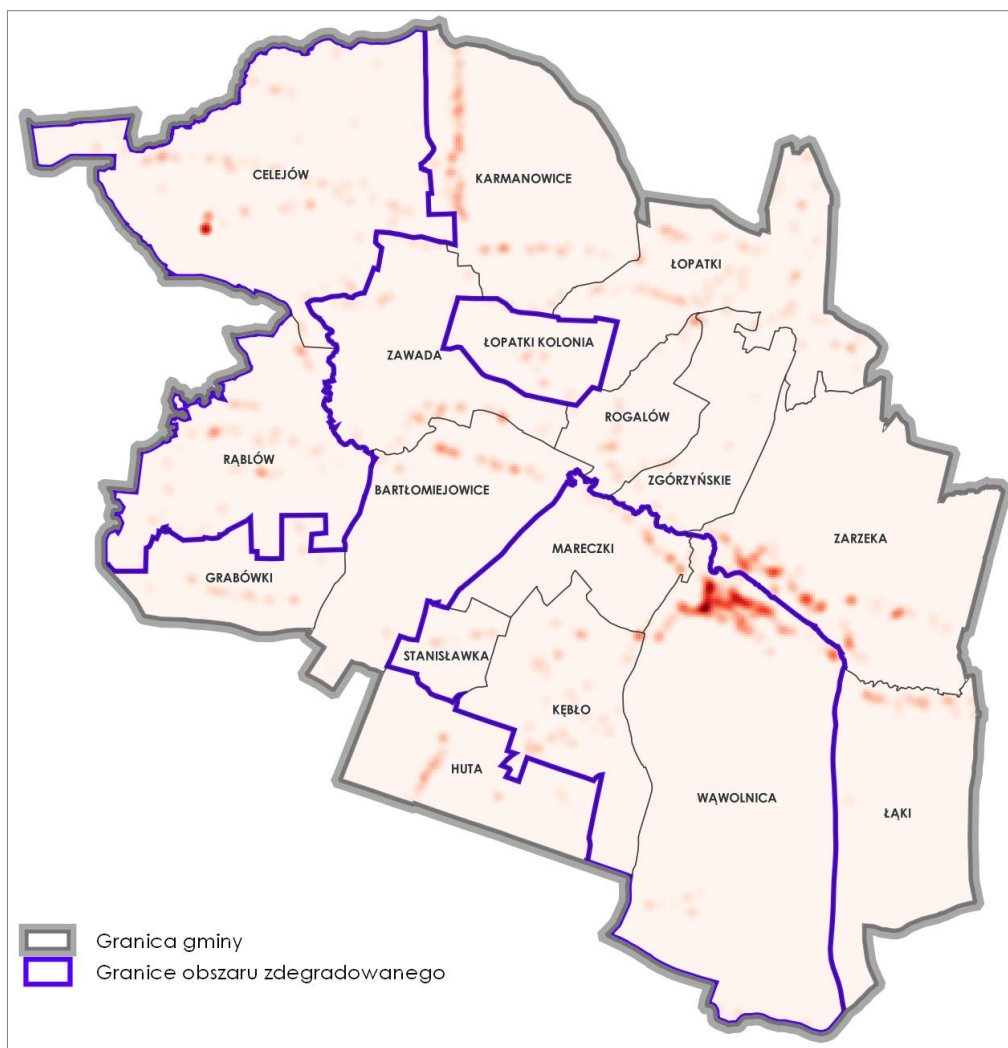
Cały obszar zdegradowany zamieszkuje 49% mieszkańców gminy, co znacznie przekracza ustawowo dopuszczalny wskaźnik 30%, a pod względem powierzchniowy obszar ten obejmuje 45% powierzchni całej gminy.

Przy określaniu granic obszaru rewitalizacji kierowano się zasadami:

- ♦ zwartości i ciągłości obszaru polegającą na unikaniu wyłączenia z granic obszaru pojedynczych działek oraz dzielenia działek niezgodnie z ich granicami ewidencyjnymi (wyjątkiem w tym wypadku były działki pod drogami i rzekami ze względu na ich fizjonomię), mające na celu wskazanie granic obszaru charakteryzującego się zwartą strukturą funkcjonalno-przestrzenną,
- ♦ podejścia zintegrowanego i zróżnicowanego terytorialnie polegającą na uwzględnieniu w procesie delimitacji polityki przestrzennej określonej w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz fizjonomii krajobrazu w taki sposób, aby obszar rewitalizacji obejmował kluczowe dla rozwoju gminy tereny wspierając w ten sposób procesy synergii rozwoju lokalnego.

Rewitalizacja jest formą specjalnej interwencji publicznej, mającą na celu ulokowanie w relatywnie krótkim czasie możliwie wielu zasobów na ograniczonym terenie w celu wywołania samopodtrzymujących się impulsów rozwojowych. Aby osiągnąć założone cele, musi być mocno skoncentrowana i ograniczona terytorialnie. Należy mieć na uwadze, że 30% mieszkańców to wysoki limit i przy objęciu takiego odsetka społeczności zamieszkującego rozległe tereny gminy działaniami rewitalizacyjnymi może być trudno zachować zasadę koncentracji środków na rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów. Objęcie obszarem rewitalizacji większej powierzchni o relatywnie niskim wskaźniku zaludnienia właściwie uniemożliwia prowadzenie skutecznej i skoncentrowanej terytorialnie interwencji w ramach rewitalizacji. Rycina 20. przedstawia stopień koncentracji ludności zamieszkałej (wg stanu na 31.12.2021 r.), zgodnie z którą, w granicach obszaru zdegradowanego, największa koncentracja ludności występuje w ośrodku gminnym – Wąwolnicy. Relatywnie dużą koncentracją ludności charakteryzują się również tereny w granicach jednostek: Celejów i Rąblów, przy czym wykazują charakter bardziej rozproszony niż ma to miejsce w przypadku Wąwolnicy.

Rycina 20 Stopień koncentracji ludności

Delimitacja granic obszaru rewitalizacji obejmowała wyznaczenie obszarów o wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej obejmujących:

- ◆ tereny zurbanizowane, tj. zabudowane działki w ich granicach ewidencyjnych na podstawie treści mapy zasadniczej gminy,
- ◆ tereny urbanizacji, tj. niezabudowane obecnie obszary wskazane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy do lokalizacji o charakterze mieszkaniowym, usługowym i przemysłowym,
- ◆ włączenie istotnych dla rozwoju lokalnego terenów, na których gmina zamierza prowadzić rewitalizację przy uwzględnieniu kluczowych elementów struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
- ◆ obszary, na których zlokalizowane są obiekty kluczowe dla tożsamości i kultury gminy.

W kolejnym kroku, z tak wyznaczonych obszarów wyłączono tereny położone w granicach jednostek:

- ◆ Łopatki Kolonia i Stanisławka ze względu na niewielką liczbę mieszkańców i w konsekwencji małą koncentrację ludności,
- ◆ Kębło ze względu na znaczne rozproszenie ludności i terenów zurbanizowanych oraz przyjętą zasadę zwartości obszaru rewitalizacji i koncentracji terytorialnej potencjalnych działań rewitalizacyjnych,
- ◆ Rąbłów ze względu na ograniczenia wynikające z ustawowego wskaźnika ludnościowego, który wskazuje, że obszar rewitalizacji nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy, a także rozproszenie terenów zurbanizowanych, które nie wykazują cech zwartości i ciągłości przestrzennej
- ◆ Mareczki ze względu na ograniczenia wynikające z ustawowego wskaźnika ludnościowego, który wskazuje, że obszar rewitalizacji nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

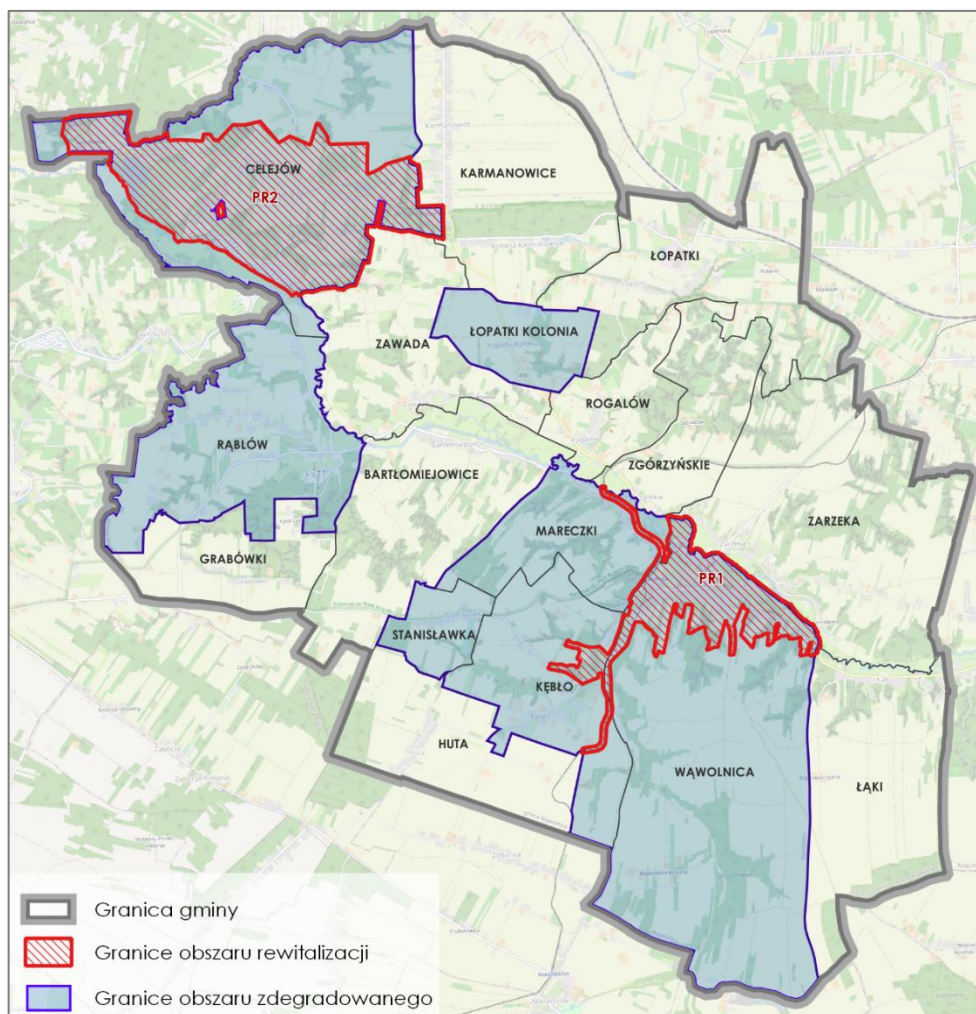
Biorąc pod uwagę powyższe, tj.: wytyczne wynikające z ustawy o rewitalizacji, strukturę funkcjonalno-przestrzenną, znaczenie poszczególnych terenów dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, rozkład przestrzenny terenów zurbanizowanych, granice ewidencyjne działek, a także zamierzenia rewitalizacyjne gminy zarekomendowano obszar rewitalizacji składający się z dwóch podobszarów obejmujących tereny w granicach jednostek: Celejów i Wąwolnica. Obszar rewitalizacji w tych granicach został przedstawiony na załączniku graficznym do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o rewitalizacji, a następnie projekt uchwały został poddany konsultacjom społecznym, o których mowa w art. 11 ust. 3 ustawy o rewitalizacji. w toku procesu partycypacyjnego zgłoszono uwagi dotyczące treści projektu uchwały oraz granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wpłynęły także dwie propozycje projektów rewitalizacyjnych zlokalizowanych w granicach obszaru zdegradowanego i częściowo w granicach rekomendowanego obszaru rewitalizacji. w efekcie rozpatrzenia i kwalifikacji zgłoszonych uwag i propozycji projektów dokonano korekty granic rekomendowanego obszaru rewitalizacji, który składa się z 2 podobszarów położonych w granicach jednostek: Wąwolnica, Mareczki i Kębło (podobszar PR 1) oraz Celejów (podobszar PR 2) – ryc. 21.

Tak zdelimitowany obszar rewitalizacji zamieszkuje 29% ogólnej liczby mieszkańców gminy (1 291 osób, wg stanu na 31.12.2021 r.), a jego powierzchnia obejmuje niespełna 9% powierzchni gminy (5,52 km²) – tab. 15.

Tabela 15 Zestawienie powierzchni i liczby ludności obszaru rewitalizacji

Oznaczenie	Powierzchnia [km ²]	Liczba ludności
Gmina	62,40	4 484
Obszar zdegradowany	28,29 (45%)	2 197 (49%)
Obszar rewitalizacji	5,52 (9%)	1 291 (29%)
Podobszar PR1	1,38	921
Podobszar PR2	4,14	370

Rycina 21 Delimitacja obszaru rewitalizacji

Kolejnym krokiem, zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, **było przeprowadzenie diagnozy pogłębiającej wiedzę o problemach i potencjale obszaru w celu dokładnej identyfikacji potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz samych możliwości prowadzenia procesów rewitalizacji.**

Podczas przeprowadzania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji zastosowano metodykę, która pozwoliła na indywidualną ocenę występowania negatywnych zjawisk i czynników kryzysowych na tym obszarze. Zaproponowana metodyka diagnozy obszaru rewitalizacji jest kompleksowa i pozwala na uzyskanie szerokiego zakresu informacji o tym obszarze. Wykorzystanie różnych metod badawczych, takich jak warsztaty, ankiety, obserwacje i wywiady, pozwala na zebranie danych z różnych źródeł i perspektyw.

- ◆ Warsztaty z mieszkańcami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi to doskonały sposób na zebranie opinii i pomysłów od kluczowych interesariuszy obszaru rewitalizacji. Warsztaty pozwoliły na bezpośrednią interakcję z uczestnikami procesu rewitalizacji w Gminie Wąwolnica.
- ◆ Ankiety były przydatnym narzędziem do gromadzenia danych ilościowych od dużej grupy osób. Ankiety wykorzystano do zbadania opinii lokalnej społeczności na temat różnych aspektów obszaru rewitalizacji, takich jak stan infrastruktury, jakość życia czy możliwości rozwoju gospodarczego.
- ◆ Wyniki obserwacji (spacer badawczy) pozwolił na bezpośrednie poznanie specyfiki obszaru rewitalizacji. Obserwacja terenowa została wykorzystana do zbadania stanu infrastruktury, warunków środowiskowych czy aktywności społecznej na tym obszarze.
- ◆ Pogłębione wywiady z pracownikami Urzędu Gminy w Wąwolnicy pozwoliły na uzyskanie wglądu w perspektywę instytucji odpowiedzialnej za obszar rewitalizacji. Wywiady zostały wykorzystywane do zbadania celów i priorytetów rewitalizacji, a także do uzyskania informacji o możliwościach wsparcia ze strony instytucji publicznej.

2.8. Skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Na bazie warsztatów, które pogłębiły diagnozę obszaru rewitalizacji, udało się zidentyfikować konkretne problemy i potrzeby mieszkańców wymagające działań rewitalizacyjnych. Niżej przedstawiono wyniki prac z przeprowadzonych badań jakościowych (w tym ankiet i warsztatów), przeprowadzonych na obszarze podlegającym rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonych badań jakościowych udało się zidentyfikować następujące problemy i potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji:

1. Problemy społeczne

Największymi wyzwaniami społecznymi wskazanymi przez ankietowanych są:

- ♦ Słaba dostępność infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (79%) – wskazuje na potrzebę rozbudowy obiektów rekreacyjnych i sportowych.
- ♦ Wyjazd młodych osób z obszaru rewitalizacji (78%) – wskazuje na brak atrakcyjnych warunków do życia i pracy dla młodych mieszkańców.
- ♦ Alkoholizm (76%) – pokazuje konieczność podjęcia działań profilaktycznych i wspierania inicjatyw społecznych.

Wniosek: Istnieje pilna potrzeba rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej, która mogłaby przyciągnąć młodych mieszkańców i poprawić jakość życia w gminie. Jednocześnie należy wzmacniać działania profilaktyczne oraz programy wsparcia społecznego.

2. Problemy techniczne, środowiskowe i przestrzenno-funkcjonalne

W tej kategorii mieszkańcy najczęściej wskazywali na:

- ♦ Zbyt mało ścieżek rowerowych (85%) – pokazuje rosnące zainteresowanie aktywnymi formami transportu.
- ♦ Zbyt mało miejsc i infrastruktury rekreacyjnej (80%) – potwierdza wcześniejsze wnioski dotyczące potrzeby inwestycji w infrastrukturę czasu wolnego.
- ♦ Zbyt mało urządzonych terenów zielonych i spacerowych (77%) – wskazuje na konieczność poprawy estetyki przestrzeni publicznej.

Wniosek: Gmina powinna inwestować w tereny rekreacyjne, parki, ścieżki rowerowe i infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, co przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców oraz podniesie atrakcyjność turystyczną regionu.

3. Problemy gospodarcze

Największe wyzwania w sferze gospodarki to:

- ♦ Zbyt mało ofert miejsc pracy (74%) – brak różnorodnych ofert zatrudnienia zmusza mieszkańców do wyjazdów do większych miast.
- ♦ Uboga oferta terenów inwestycyjnych (70%) – ogranicza możliwość rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Wniosek: Konieczne jest stworzenie lepszych warunków dla przedsiębiorczości, np. poprzez promocję terenów inwestycyjnych, wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz inicjatywy na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy.

4. Priorytetowe kierunki działań wskazane przez mieszkańców

Najważniejsze potrzeby mieszkańców to:

- ♦ Stworzenie przestrzeni do aktywnego spędzania czasu wolnego i rekreacji (95%) – pokazuje wysokie oczekiwania dotyczące infrastruktury rekreacyjnej.
- ♦ Poszerzenie oferty kulturalnej, edukacyjnej i sportowej dla różnych grup wiekowych (94%) – wskazuje na konieczność rozwoju działań integracyjnych i edukacyjnych.
- ♦ Aktywizacja i włączenie osób oddalonych od rynku pracy (93%) – podkreśla potrzebę działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym.

Wniosek: Gmina powinna skupić się na tworzeniu atrakcyjnej przestrzeni rekreacyjnej, rozwijaniu oferty kulturalno-edukacyjnej oraz wspieraniu aktywizacji zawodowej.

5. Propozycje mieszkańców

Wśród pomysłów na poprawę sytuacji znalazły się m.in.:

- ♦ Poprawa komunikacji zbiorowej (np. stworzenie połączeń busowych między gminą a Puławami i Lublinem).
- ♦ Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjnej (parki, place zabaw, ścieżki rowerowe).
- ♦ Promocja gminy i oznakowanie atrakcji turystycznych.
- ♦ Adaptacja zabytkowych obiektów na cele publiczne.
- ♦ Wspieranie mieszkańców w modernizacji budynków prywatnych (docieplanie, wymiana pieców, odnawialne źródła energii).
- ♦ Rozbudowa infrastruktury drogowej, oświetlenia oraz monitoringu.
- ♦ Utworzenie strefy rekreacyjno-usługowej w Celejowie z lokalami usługowymi i przestrzenią zieloną.

Wniosek: Mieszkańcy wykazują dużą świadomość lokalnych problemów i wskazują konkretne rozwiązania. Gmina powinna aktywnie włączyć społeczność w planowanie inwestycji oraz pozyskiwać środki na realizację projektów infrastrukturalnych i społecznych.

W ramach warsztatów dotyczących problemów występujących na obszarze rewitalizacji mieszkańcy aktywnie uczestniczyli w diagnozowaniu kluczowych wyzwań stojących przed gminą. Wskazali oni trzy główne problemy wymagające pilnych działań: **zły stan infrastruktury, brak miejsc pracy oraz wykluczenie społeczne**. Jednocześnie zaproponowali konkretne rozwiązania, które powinny zostać uwzględnione w procesie rewitalizacji.

1. Stan infrastruktury

Mieszkańcy zwrócili uwagę na zły stan infrastruktury drogowej, która znajduje się w złym stanie technicznym i wymaga remontu. Wskazali również na potrzebę modernizacji infrastruktury komunalnej, obejmującej sieć kanalizacyjną, wodociągową oraz oświetlenie uliczne.

Propozycja rozwiązania: w ramach rewitalizacji należy skoncentrować się na modernizacji infrastruktury drogowej, komunalnej i społecznej, co poprawi komfort życia mieszkańców oraz zwiększy atrakcyjność gminy dla inwestorów i nowych mieszkańców.

2. Brak miejsc pracy

Jednym z kluczowych problemów wskazanych przez mieszkańców jest brak ofert zatrudnienia, wynikający głównie z niewystarczających inwestycji gospodarczych. Ograniczone możliwości rozwoju przedsiębiorczości powodują, że wiele osób jest zmuszonych do codziennych dojazdów do innych części gminy lub miast ościennych.

Propozycja rozwiązania: Działania rewitalizacyjne powinny wspierać rozwój gospodarczy, w tym tworzenie nowych miejsc pracy oraz zachęcanie inwestorów do lokowania działalności na terenie gminy. Kluczowe jest także promowanie lokalnej przedsiębiorczości oraz wykorzystanie potencjału turystycznego regionu.

3. Wykluczenie społeczne

Mieszkańcy wskazali, że ograniczony dostęp do kultury, sportu i rekreacji przyczynia się do ich wykluczenia społecznego. Brak odpowiednich obiektów oraz inicjatyw integracyjnych sprawia, że mieszkańcy mają niewielkie możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności.

Propozycja rozwiązania: Rewitalizacja powinna koncentrować się na wspieraniu integracji społecznej poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej, co pozwoli mieszkańcom aktywnie uczestniczyć w życiu gminy i wzmocni więzi społeczne.

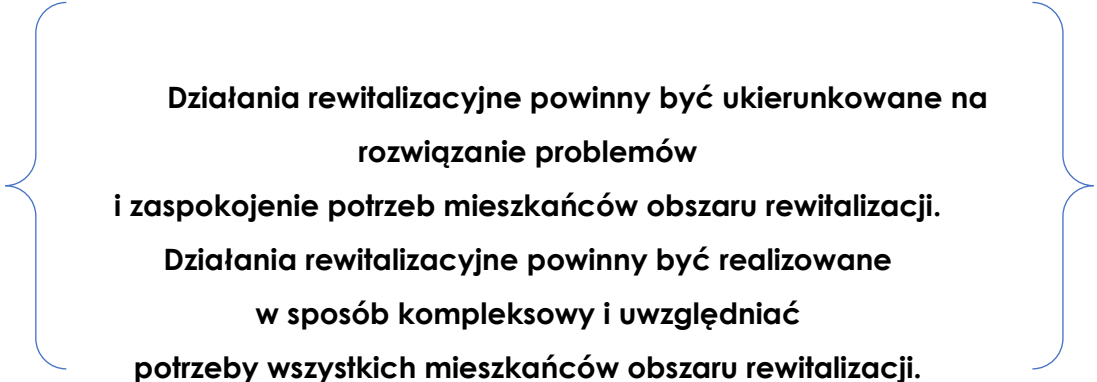
4. Zmniejszenie zróżnicowania społecznego

Kolejnym istotnym problemem jest zróżnicowanie społeczne w obszarze rewitalizacji, które przejawia się w nierównym dostępie do edukacji, kultury i sportu. Brak odpowiednich inicjatyw prowadzi do pogłębiania różnic społecznych.

Propozycja rozwiązania: Działania rewitalizacyjne powinny obejmować wspieranie edukacji, rozwój infrastruktury kulturalnej i sportowej oraz inicjatywy społeczne, które będą sprzyjać wyrównywaniu szans i zwiększaniu aktywności mieszkańców.

Konsekwencje problemów i potrzeb

Problemy i potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji mają negatywny wpływ na jakość życia mieszkańców. Mieszkańcy odczuwają dyskomfort związany z obniżoną jakością infrastruktury drogowej czy komunalnej. Ponadto, brak miejsc pracy utrudnia mieszkańcom poprawę ich sytuacji materialnej. Wykluczenie społeczne prowadzi do izolacji społecznej mieszkańców i utrudnia im uczestnictwo w życiu społecznym gminy. Zróżnicowanie społeczne jest źródłem konfliktów i napięć społecznych.

**Działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na
rozwiązanie problemów
i zaspokojenie potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji.
Działania rewitalizacyjne powinny być realizowane
w sposób kompleksowy i uwzględniać
potrzeby wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.**

Tabela nr 16 przedstawia rezultaty wywiadów z interesariuszami przeprowadzonych w ramach przygotowań do Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR). W trakcie opracowywania GPR odbyły się warsztatowe spotkania, gdzie uczestnicy wymieniali problemy występujące na obszarze rewitalizacji w podziale na 5 sfer.

Tabela 16 Podsumowanie pogłębionej analizy – problemy zgłaszane przez mieszkańców w trakcie spotkań

Lp.	Sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze społecznej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu
1.	Duża liczba osób bezrobotnych wynika z niedostatecznej liczby miejsc pracy lub braku zakładów pracy w Gminie.
2.	Emigracja młodych ludzi za granicę wynika z różnych motywacji, w tym dążenia do dalszej edukacji, poszukiwania lepszych możliwości zawodowych, rozwijania się osobistego, doświadczenia kulturowego oraz poszukiwania przygód i nowych doświadczeń życiowych.
3.	Duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym -starzejące się społeczeństwo.
4.	Niski odsetek osób w wieku młodzieńczym w porównaniu do innych grup wiekowych.
5.	Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne wynika z niedostatecznej infrastruktury wspierającej działania społeczne, jak np. brak miejsca na spotkania społeczne czy brak dostępu do środków transportu.
6.	Niskie zaangażowanie młodzieży w różnorodne wydarzenia i działania kulturalne.
7.	Przemoc w rodzinie- duża liczba założonych niebieskich kart.
8.	Nadmierne spożycie alkoholu w obszarze rewitalizacji.
9.	Brak integracji społecznej.
10.	Niedostateczna infrastruktura opieki nad małymi dziećmi. w gminie brak jest żłobka, co stwarza trudności dla rodziców z małymi dziećmi w znalezieniu odpowiedniej opieki dla swoich pociech. Jest to szczególnie ważne z uwagi na potrzebę zapewnienia opieki w godzinach pracy zawodowej rodziców.
11.	Ograniczona dostępność specjalistycznej opieki medycznej.
12.	Brak miejsc rozrywki o wysokim stopniu atrakcyjności dla młodzieży.
13.	Brak różnorodnych zajęć pozaszkolnych.
14.	Brak wystarczającej liczby specjalistów psychologicznych.
15.	Niewystarczająca liczba miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży.
16.	Niski poziom bezpieczeństwa.
Sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze gospodarczej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu	
17.	Niewykorzystany potencjał placu targowego w Wąwolnicy.
18.	Niewykorzystany potencjał Rynku w Wąwolnicy.
19.	Na placu targowym brak wydarzeń towarzyszących, takich jak festyny, koncerty czy prezentacje lokalnych produktów, które mogłyby przyciągnąć więcej ludzi.
20.	Brak większych zakładów pracy w tym przemysłowych.
21.	Niskie wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania.
22.	Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji.
23.	Brak terenów inwestycyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

24.	Brak atrakcyjności i estetyki przestrzeni handlowych:
Sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze środowiskowej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu	
25.	Niska jakość środowiska.
26.	Zanieczyszczone powietrze spowodowane spalaniem odpadów przez mieszkańców.
27.	Potrzeby w zakresie instalacji fotowoltaicznych.
28.	Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.
29.	Niewystarczająca ilość zagospodarowanych terenów zielonych pod kątem rekreacji.
30.	Duża liczba pieców węglowych w gospodarstwach domowych.
31.	Występowanie dzikich wysypisk śmieci.
Sytuacje kryzysowe zdiagnozowane w sferze przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej – uzyskane z przeprowadzonego wywiadu:	
32.	Brak komunikacji zbiorowej zapewniającej dojazd do szkół, instytucji;
33.	Zaniedbana przestrzeń przy Rynku w Wąwolnicy.
34.	Niewystarczające oznakowanie ścieżek rowerowych.
35.	Niska dostępność do atrakcyjnych punktów widokowych.
36.	Niskie wykorzystanie walorów przyrodniczych, historycznych oraz kulturalnych
37.	Ograniczenia w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego.
38.	Niewykorzystany potencjał terenów położonych wzdłuż rzek, możliwość stworzenia szlaków pieszych i rowerowych;
39.	W gminie istnieje znaczna liczba obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, na obszarze rewitalizacji, które uległy degradacji lub są zagrożone z powodu zaniedbania, braku konserwacji lub starzenia się.
40.	Mała liczba miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.
41.	Brak infrastruktury szerokopasmowej; w gminie brakuje infrastruktury umożliwiającej szybki i stabilny dostęp do Internetu szerokopasmowego. Mieszkańcy napotykają trudności z uzyskaniem dostępu do szybkiego Internetu, co ogranicza możliwości korzystania z nowoczesnych technologii, pracy zdalnej, nauki online oraz dostępu do kultury i rozrywki online.
42.	Braki w infrastrukturze wodociągowej i kanalizacyjnej.
43.	Niedostateczna ilość zbiorowej komunikacji prywatnej.
44.	Zdegradowany plac targowy w Wąwolnicy, co zniechęca potencjalnych kupujących i sprzedawców.
45.	Brak inwestycji w modernizację i rozwój placu targowego, co mogłoby podnieść jego atrakcyjność.
46.	Niedostosowana infrastruktura dla osób z niepełnosprawnościami.
47.	Zły stan dróg.
48.	Ograniczony dostęp dla osób z niepełnosprawnościami obszarów stanowiących dziedzictwo kulturowe.
49.	Ograniczony dostęp do terenów zielonych i brak kontaktu z naturą.
50.	Brak atrakcyjności i estetyki przestrzeni handlowych.
51.	Mała liczba miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonego wywiadu społecznego

2.9 Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica.

Celem analizy jest dogłębne zrozumienie obszaru rewitalizacji, jego problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych. Analiza ta ma na celu dostarczenie danych, które będą kluczowe do opracowania skutecznych działań rewitalizacyjnych. w niniejszym rozdziale prezentujemy analizę obszaru rewitalizacji w Gminie Wąwolnica w formie tabelarycznej. Tabele zawierają szeroki zakres danych, obejmujących kluczowe obszary analizy, takie jak infrastruktura społeczna, aspekty środowiskowe, gospodarcze i społeczne, turystyka, kultura oraz inne istotne wskaźniki dotyczące rozwoju obszaru rewitalizacji. Dane te pozwalają na identyfikację problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji, które mogą być wykorzystane do opracowania skutecznych działań rewitalizacyjnych. Prezentowane poniżej dane stanowią zestawienie kilku problemów, które zostały zdiagnozowane podczas przeprowadzonych badań dotyczących obszaru rewitalizacji. Poniższe przykłady koncentrują się na kluczowych obszarach problemowych, zidentyfikowanych w trakcie analizy.

Tabela 17 Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica

Problem	Analiza problemów:	Potrzeby rozwojowe	Potencjał rozwojowy:
Wysoki poziom bezrobocia.	W niektórych sektorach, takich jak rolnictwo czy turystyka, praca jest dostępna tylko w określonych porach roku. Brak dużych zakładów pracy. Emigracja młodych, wykształconych osób oraz napływ pracowników z innych krajów mogą wpływać na lokalne poziomy bezrobocia.	Programy przekwalifikowania i doszkalania, zwłaszcza w zakresie nowych technologii. Promowanie lokalnych atrakcji turystycznych i kulturalnych jako źródła zatrudnienia. Tworzenie miejsc służących rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości.	Odnowienie targowisko w Wąwolnicy przyciągnie handlujących co doprowadzi do wzrostu przychodów z i rozwoju sektora usługowego.
Wyjazd młodych ludzi za granice.	Młodzi ludzie decydują się na wyjazd za granicę z różnych powodów, takich jak dalsza edukacja, poszukiwanie pracy, rozwój osobisty, doświadczenie kulturowe czy też poszukiwanie przygód i nowych doświadczeń.	Inwestycje w rozwój infrastruktury miejskiej, transportu publicznego, mieszkalnictwa i usług, aby uczynić lokalne środowisko bardziej atrakcyjnym do życia.	Rozwój lokalnych przedsiębiorstw i firm, które mogą oferować atrakcyjne możliwości zatrudnienia dla młodych ludzi. Organizowanie różnorodnych wydarzeń kulturalnych,

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Problem	Analiza problemów:	Potrzeby rozwojowe	Potencjał rozwojowy:
			sportowych i społecznych, które budują wspólnotę i przyciągają młodych ludzi do aktywnego uczestnictwa w życiu gminy. Inwestowanie w rozwój infrastruktury, tj: transportu publicznego, mieszkań, placówek zdrowotnych i kulturalnych, co czyni gminę atrakcyjniejszym miejscem do życia.
Niskie zaangażowanie młodzieży w różnorodne wydarzenia i działania kulturalne.	Młodzież często jest pochłonięta przez technologie i media społecznościowe, co ogranicza ich czas i zainteresowanie udziałem w wydarzeniach kulturalnych. Niedostateczna infrastruktura wspierająca działania społeczne, jak np. brak miejsca na spotkania społeczne czy brak dostępu do środków transportu.	Organizacja warsztatów i spotkań edukacyjnych, które angażują młodzież w interaktywny sposób.	Wydarzenia kulturalne mogą stymulować rozwój umiejętności kreatywnych i artystycznych wśród młodzieży.
Zły stan techniczny budynków i infrastruktury publicznej.	Zły stan techniczny budynków i infrastruktury publicznej stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa mieszkańców. Zły stan techniczny prowadzi do zaniedbania przestrzeni publicznych, co zniechęca mieszkańców do korzystania z nich.	Inwestycje w modernizację infrastruktury technicznej, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, energetycznej i transportowej oraz szeroko rozwiniętej przestrzeni publicznej.	Poprawa jakości infrastruktury publicznej, warunków mieszkaniowych o zwiększy komfort życia i zadowolenie mieszkańców. Lepsza infrastruktura sprzyja organizacji wydarzeń społecznych i kulturalnych, co zwiększa aktywność społeczną.
Niskie poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Niska integracja społeczna, brak wspólnych inicjatyw i projektów, które budują więzi między mieszkańcami.	Organizacja wydarzeń, warsztatów i projektów, które angażują mieszkańców i promują współpracę.	Rozwój kulturalny obszaru poprzez organizację wydarzeń, które przyciągają mieszkańców i turystów. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz społeczności, co może

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Problem	Analiza problemów:	Potrzeby rozwojowe	Potencjał rozwojowy:
			przyczynić się do poprawy jakości życia.
Niewystarczająca różnorodność ofert do spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.	Głównym problemem w gminie jest ograniczona liczba atrakcji i miejsc do spędzania wolnego czasu, zwłaszcza na obszarach rewitalizowanych. Mieszkańcy nie mają wielu opcji, co ogranicza ich aktywność społeczną oraz możliwość korzystania z różnorodnych form rozrywki i kultury.	Przekształcenie rynku w centrum życia kulturalnego i rozrywkowego może znacznie poprawić sytuację. Wydarzenia takie jak dni gminy, festyny, koncerty i jarmarki powinny być organizowane regularnie, aby przyciągać mieszkańców i turystów. Tego typu inicjatywy pozwolą na aktywizację przestrzeni publicznej i zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie gminy.	Rynek gminny ma ogromny potencjał do przekształcenia w tętniące życiem centrum kultury, rozrywki i spotkań społecznych. Rewitalizacja tej przestrzeni umożliwi organizowanie regularnych wydarzeń, takich jak dni gminy, koncerty, festiwale, jarmarki czy wystawy. Dzięki temu rynek stanie się miejscem, które przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów, co ożywi lokalną gospodarkę.
Słabe wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy pod kątem turystyki i rekreacji.	W wyniku tego niewystarczającego zagospodarowania walorów przyrodniczych, gmina traci możliwość przyciągnięcia turystów oraz generowania dodatkowych dochodów z sektora turystycznego. Niska świadomość na temat istniejących atrakcji oraz brak programów promujących aktywny wypoczynek na łonie natury powodują, że atrakcyjne obszary pozostają niedocenione. W gminie brakuje zorganizowanych form turystyki i rekreacji, które mogłyby zachęcić mieszkańców i turystów do korzystania z walorów przyrodniczych. Oferta turystyczna jest ograniczona, a możliwości spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu są słabo rozwinięte. Brak ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, wypożyczalni sprzętu	Gmina potrzebuje rozbudowy infrastruktury turystycznej, takiej jak oznakowane szlaki piesze i rowerowe, miejsca wypoczynkowe, punkty widokowe, miejsca biwakowe oraz strefy rekreacyjne nad wodą. Niezbędne jest także stworzenie wypożyczalni sprzętu turystycznego, np. rowerów, kajaków oraz rozwój infrastruktury ułatwiającej aktywność na świeżym powietrzu.	Gmina ma ogromny potencjał do rozwoju turystyki przyrodniczej, która może stać się kluczowym elementem lokalnej gospodarki. Rozwinięcie infrastruktury turystycznej, promocja oraz współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami mogą przekształcić gminę w atrakcyjne miejsce dla miłośników natury i aktywnego wypoczynku. Turystyka przyrodnicza może generować nowe miejsca pracy oraz przyciągać inwestycje w branżę turystyczną.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Problem	Analiza problemów:	Potrzeby rozwojowe	Potencjał rozwojowy:
	sportowego czy dobrze zorganizowanych miejsc biwakowych sprawia, że potencjał turystyczny gminy nie jest w pełni wykorzystywany.		
Brak odpowiednich miejsc do handlu utrudnia lokalnym firmom działanie oraz ogranicza ich zdolność do sprzedaży swoich produktów.	Bez odpowiedniej infrastruktury, lokalni sprzedawcy mają ograniczone możliwości rozwoju, co wpływa na stagnację gospodarczą oraz brak impulsów do inwestowania w jakość i innowacyjność oferowanych produktów.	Powstanie targowiska w gminie jest kluczową potrzebą rozwojową, która umożliwi lokalnym producentom i rzemieślnikom regularny, zorganizowany handel. Targowisko powinno być nowoczesnym, dobrze zorganizowanym miejscem, które zapewni lokalnym sprzedawcom nie tylko przestrzeń do sprzedaży, ale także wsparcie w promocji ich produktów.	Powstanie targowiska może stać się impulsem do ożywienia lokalnej gospodarki. Targowisko będzie pełnić funkcję nie tylko miejsca handlu, ale również miejsca spotkań społecznych, gdzie mieszkańcy mogą wymieniać się doświadczeniami, promować lokalne tradycje i nawiązywać nowe kontakty biznesowe. Dzięki temu, targowisko może stać się ważnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy.

2.9.1. Identyfikacja potencjałów w obszarze rewitalizacji

Potencjał obszaru rewitalizacji to swoisty kapitał, który będzie wykorzystany w procesie rewitalizacji w celu stymulowania rozwoju społecznego, ekonomicznego, środowiskowego czy przestrzennego obszaru, który jest dotknięty problemami lub degradacją. Potencjał odnosi się do zestawu możliwości, zasobów i cech charakterystycznych dla danego obszaru, które mogą być wykorzystane do jego poprawy, rozwoju i przywrócenia do życia.

Bogactwo kulturowe, edukacyjne i dziedzictwo obszaru stanowią nieodłączny fundament społeczności lokalnej.

Obszar rewitalizacji w Gminie Wąwolnica wyróżnia się bogatym dziedzictwem historycznym, kulturowym i przyrodniczym, które stanowi istotny element tożsamości lokalnej i przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów. W jego granicach znajdują się cenne zabytki architektury rezydencjonalnej, obiekty o charakterze sakralnym, instytucje kultury oraz pozostałości dawnych zakładów przemysłowych, które świadczą o wielowiekowej historii tego miejsca.

Gmina Wąwolnica, położona w malowniczym regionie Lubelszczyzny, posiada ogromny potencjał przyrodniczym, Rzeka Bystra, przepływająca przez ten teren, stanowi jedno z kluczowych walorów środowiskowych gminy, będąc zarówno elementem ekosystemu, jak i potencjalnym zasobem dla rekreacji i rozwoju lokalnej gospodarki. Odpowiednie zagospodarowanie jej otoczenia przyczyni się do rozwoju turystyki, rekreacji oraz edukacji ekologicznej, jednocześnie zwiększając atrakcyjność regionu dla mieszkańców i odwiedzających.

♦ **Zespół pałacowo-parkowy w Celejowie.** Historia tego miejsca sięga średniowiecza, kiedy było to grodzisko rycerskie należące do rodu Choteckich. Kolejnymi właścicielami byli Tartowie, Lubomirscy i Czartoryscy, którzy go utracili wskutek konfiskaty za sprzyjanie powstaniu. Od 1847 r. do II Wojny Światowej był własnością rodziny Klemensowskich. Obecnie mieści się tu Samodzielny Publiczny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy. W obrębie parku znajduje się ogromny głąz narzutowy z zachowanym napisem. W pobliżu znajduje się też miejsce upamiętnienia powstańców styczniowych.

♦ **Ruiny papierni w Celejowie** wybudowanej w 1826 r. przez Czartoryskich. Była to jedna z pierwszych papierni w Polsce, napędzana energią wody z pobliskiej rzeki Bystrej, produkowała papier dla książęcej rezydencji w Puławach. Dzisiaj pozostały z niej jedynie malownicze ruiny bardzo chętnie fotografowane przez turystów. Stara Papiernia to historyczny obiekt przemysłowy, który stanowi ważną część dziedzictwa kulturowego Gminy Wąwolnica. Papiernia przez wiele lat była istotnym elementem lokalnej gospodarki, dostarczając zatrudnienie oraz produkując różnorodne wyroby z papieru. Planowana rewitalizacja Starej Papierni pełnić będzie funkcje kulturalno-historyczne. Zostanie odrestaurowana i przekształcona w miejsce spotkań, wystaw, koncertów i innych wydarzeń kulturalnych. Dzięki temu odzyskała swój dawny blask i przyciąga zarówno mieszkańców, jak i turystów, którzy chcą poznać historię i atmosferę tego miejsca.

Zdjęcie 10 Stara Papiernia w Celejowie-stan obecny

Źródło: Materiał Urzędu Gminy Wąwolnica

Źródło: Materiał Urzędu Gminy Wąwolnica

♦ **Zespół dworsko-parkowy w Kęble** składający się XIX wiecznego dworu, folwarku, spichlerza i rzędcówki, które są posadowione wśród zieleni parkowej na malowniczym wzgórzu. We dworze zachowały się oryginalne podłogi, posadzki, piece kaflowe ozdobione gzymsami oraz sztukaterie ściennie. w pobliżu znajduje się kapliczka „na zjawieniu”, gdzie według tradycji miał miejsce cud, który dał początek kultowi Matki Bożej Kębelskiej. w zespole dworsko-pałacowym swoją siedzibę ma Ośrodek **Szkolno-Wychowawczy w Kęble**. Ośrodek to placówka edukacyjna i terapeutyczna, której głównym celem jest wspieranie dzieci i młodzieży wymagających specjalistycznej opieki. Ośrodek zapewnia indywidualne podejście do uczniów, dostosowane programy nauczania oraz szeroki wachlarz zajęć wspierających rozwój intelektualny i społeczny. Placówka odgrywa kluczową rolę w systemie edukacji specjalnej w regionie, tworząc warunki do nauki, rehabilitacji oraz integracji dzieci i młodzieży z różnymi potrzebami edukacyjnymi.

♦ **Sanktuarium Matki Bożej Kębelskiej i Bazylika pw. św. Wojciecha** to jedno z najważniejszych miejsc kultu maryjnego w Polsce, które od wieków przyciąga pielgrzymów z całego kraju. Jego historia sięga XIII wieku, kiedy według podań miało miejsce cudowne objawienie Matki Bożej, co zapoczątkowało rozwój lokalnego kultu. **Sanktuarium** mieści się w kaplicy, która jest pozostałością po pierwszym kościele wzniesionym w XIV wieku. w kolejnych wiekach była ona kilkakrotnie przebudowywana przez zakon Benedyktynów, a jej obecny kształt to efekt zmian, które pozostawiły jedynie prezbiterium dawnej świątyni. Najważniejszym elementem

sanktuarium jest figura Matki Bożej Kębelskiej, otaczana szczególnym kultem i uznawana za cudowną. w podziemiach kaplicy znajduje się **Muzeum Wąwolnicy**, które prezentuje bogate zbiory, w tym zabytkowe szaty liturgiczne, księgi, rzeźby oraz eksponaty archeologiczne. Sanktuarium jest miejscem dorocznych uroczystości odpustowych, które odbywają się we wrześniu i gromadzą tysiące wiernych.

Bazylika pw. św. Wojciecha to monumentalna neogotycka świątynia, która została wybudowana w latach 1909–1914 według projektu Ksawerego Drozdowskiego. Jej strzelista bryła i charakterystyczne wysokie wieże stanowią dominantę architektoniczną Wąwolnicy, podkreślając jej religijne znaczenie. Bazylika pełni funkcję głównej świątyni parafialnej oraz jest miejscem ważnych wydarzeń religijnych, w tym pielgrzymek i uroczystości odpustowych. Jest nie tylko duchowym centrum regionu, ale również ważnym zabytkiem architektury sakralnej, który przyciąga zarówno wiernych, jak i turystów zainteresowanych historią i sztuką sakralną.

♦ **Nadwiślańska Kolej Wąskotorowa** to unikatowy element dziedzictwa przemysłowego regionu, który łączy tradycję z atrakcją turystyczną. Kolej ta, dawniej wykorzystywana do transportu towarów i osób, obecnie pełni funkcję rekreacyjną i edukacyjną. Przejazdy wąskotorowe pozwalają na podziwianie malowniczych krajobrazów Lubelszczyzny oraz stanowią atrakcję dla miłośników historii kolejnictwa. Rewitalizacja i dalszy rozwój tej infrastruktury mogą przyczynić się do wzrostu zainteresowania turystów oraz promocji regionu jako miejsca o wyjątkowym charakterze.

♦ **Rynek w Wąwolnicy** obecnie ma formę parku miejskiego. Rynek w Wąwolnicy nie pełni roli głównego miejsca organizacji ważnych wydarzeń dla Gminy. Brak jest miejsc parkingowych. Potencjał rewitalizacji rynku pod kątem społeczności lokalnej jest ogromny, zwłaszcza że teren po przebudowie i modernizacji stanie się miejscem atrakcyjnym, funkcjonalnym i przyjaznym dla mieszkańców. Funkcjonalne i estetyczne przestrzenie przyciągają mieszkańców oraz turystów, co przełoży się na wzrost zainteresowania obszarem jako miejscem do życia, pracy i spędzania czasu wolnego.

Zabudowa pierzei rynkowych, ukształtowana w swojej zasadniczej formie do drugiej lub trzeciej ćwierci XX wieku, uległa znaczącym zmianom od końca XX wieku do dnia dzisiejszego. W wyniku remontów i przebudów, które nasiliły się zwłaszcza w ostatnich latach, większość budynków straciła swoją pierwotną formę architektoniczną. Najlepiej zachowaną częścią historycznej zabudowy pozostaje pierzeja zachodnia, rozciągająca się od ul. Zamkowej na północy do ul.

Gostawskiego (dawniej Kazimierskiej) na południu. Jest ona usytuowana na niewysokiej skarpie, która prawdopodobnie stanowi pozostałość po dawnych próbach niwelacji placu rynkowego.

Efektem rewitalizacji placu Rynku będzie przywrócenie szczególnie jego funkcji społecznych poprzez udostępnienie przestrzeni publicznej mieszkańcom oraz stworzenie warunków sprzyjających integracji społecznej na tym obszarze.

Zdjęcie 11 Rynek w Wąwolnicy - stan istniejący obszar

Źródło: Materiał UG Wąwolnica

Zdjęcie 12 Rynek w Wąwolnicy- stan istniejący obszar

♦ **Targ w Wąwolnicy.** Historia targu w Wąwolnicy sięga 1409 roku, kiedy to król Władysław Jagiełło oficjalnie zezwolił na organizację cotygodniowych targów we wtorki. Decyzja ta uczyniła Wąwolnicę jednym z istotniejszych ośrodków handlowych w regionie, przyciągającym kupców, rolników i rzemieślników. Obecnie tradycja ta jest kontynuowana – targ odbywa się co tydzień w każdą środę. Pomimo zmiany dnia, targ w Wąwolnicy pozostaje ważnym elementem życia społecznego i gospodarczego, przyciągając mieszkańców oraz odwiedzających z okolicznych miejscowości. Targ w Wąwolnicy pełni wiele istotnych funkcji w lokalnej społeczności. Przede wszystkim jest miejscem promocji lokalnych produktów, gdzie rolnicy, rzemieślnicy i handlarze oferują swoje wyroby mieszkańcom oraz odwiedzającym. Stanowi również przestrzeń integracji społecznej, umożliwiając mieszkańcom spotkania, rozmowy i budowanie więzi. Ponadto targ pełni rolę platformy handlowej, zapewniając miejsce do bezpośredniej wymiany dóbr i usług, co wspiera lokalną gospodarkę i umacnia relacje międzyludzkie.

Zdjęcie 13 Targowisko w Wąwolnicy- obecnie zdegradowane miejsce małego handlu

Źródło: Materiał Urzędu Gminy Wąwolnica

♦ **Tereny po byłych stawach hodowlanych w Celejowie** stanowią istotny potencjał rekreacyjno-ekologiczny w skali całej gminy Wąwolnica. Ich położenie, walory przyrodnicze oraz możliwość adaptacji do funkcji wypoczynkowych i edukacyjnych sprawiają, że są one cennym zasobem przestrzennym, który w przyszłości może znacząco wzbogacić ofertę rekreacyjną gminy oraz zwiększyć jej atrakcyjność turystyczną.

Obecnie jednak, ze względu na konieczność przeprowadzenia uzgodnień z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (RDOŚ), teren ten nie został objęty żadnym projektem rewitalizacyjnym przewidzianym do realizacji w najbliższym czasie. Niemniej jednak, w perspektywie średnio- i długoterminowej, jego zagospodarowanie może stanowić ważny kierunek działań rewitalizacyjnych, wpisując się w cele ochrony dziedzictwa przyrodniczego oraz poprawy jakości życia mieszkańców poprzez rozwój zielonej infrastruktury.

Zdjęcie 14 Stawy hodowlane w Celejowie

Źródło: Materiał Benso Sp. z o.o.

3.Opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja obszaru rewitalizacji po zakończeniu Gminnego Programu Rewitalizacji na lata 2023-2030 to wyobrażenie tego, jak powinien on wyglądać. Wizja ta została zbudowana na podstawie projektów przedstawionych do realizacji w programie Rewitalizacji.

Cele strategiczne wyznaczone w programie realizują wizję w podobozarach społecznym, środowiskowym, technicznym i przestrzenno-funkcjonalnym oraz gospodarczym.

Wizja musi być realistyczna i możliwa do osiągnięcia, ale jednocześnie musi być inspirująca i mobilizująca do działania. Musi ona uwzględniać potrzeby i oczekiwania mieszkańców obszaru rewitalizacji, a także potencjał tego obszaru.

Rewitalizacja tego obszaru będzie istotnym krokiem w kierunku poprawy jakości życia mieszkańców. Projekty przewidziane do realizacji uwzględniają różnorodne potrzeby i problemy społeczne różnych grup mieszkańców, począwszy od dzieci i młodzieży, poprzez osoby starsze, a szczególnie skupiają się na wsparciu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami. Proces rewitalizacji będzie sprzyjał budowaniu bardziej zrównoważonej społeczności, w której wszyscy mieszkańcy mają równy dostęp do usług, przestrzeni i możliwości rozwoju.

Obszar rewitalizacji - Rynek w mieście Wąwolnica w przyszłości to miejsce funkcjonalne dla mieszkańców i turystów zachęcające do spotkań mieszkańców. Miejsce wydarzeń kulturalnych oraz religijnych z wykorzystaniem potencjału historycznego. Przestrzeń Rynku jest estetyczna, pełna zieleni przyjazna wszystkim grupom wiekowym tj. seniorom, młodzieży i dzieciom z nowym placem zabaw. Każdy poczuje się w tej przestrzeni dobrze. Ograniczony ruch kołowy stwarza miejsce dla nowych potencjalnych działalności gospodarczych, rozwija się handel i gastronomia co przyciąga nowych klientów i turystów.

Podejmowane działania rewitalizacyjne poprawią dostępność do nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej. Zostaną utworzone przyjazne przestrzenie edukacyjne oraz miejsca do spędzania wolnego czasu, wykorzystując potencjał Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble oraz tereny po byłych stawach hodowlanych w Celejowie.

Zmodernizowane zostanie targowisko w Wąwolnicy, które pełni ważną funkcję społeczną i gospodarczą poprzez zapewnienie miejscowej społeczności dostępu do różnorodnych produktów i usług. Stanowi centrum handlowe, gdzie mieszkańcy będą spotykać się, wymieniać informacje, integrować się oraz rozwijać relacje międzyludzkie. Ponadto, targowisko wspierać będzie lokalnych przedsiębiorców poprzez promowanie handlu lokalnymi produktami i tworzenie miejsc pracy.

Obszar rewitalizacji ma potencjał, by stać się jednym z kluczowych punktów na enoturystycznej mapie Lubelszczyzny, łącząc tradycję winiarską z nowoczesnym podejściem do uprawy winorośli, ekologii i turystyki. Wizją lokalnych winnic jest stworzenie rozpoznawalnej marki wysokiej jakości win regionalnych, które będą promować dziedzictwo, przyrodę i kulturę Wąwolnicy. Rozwój winiarstwa w Gminie Wąwolnica ma ogromny potencjał w zakresie tworzenia miejsc pracy i wspierania lokalnej gospodarki. Wraz z rozwojem winnic pojawią się nowe zatrudnienia w sektorze rolnictwa, turystyki, gastronomii i usług, co wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców oraz zatrzymanie migracji zarobkowej.

W ramach działań rewitalizacyjnych istotnym elementem rozwoju turystyki i lokalnej gospodarki będzie Nadwiślańska Kolej Wąskotorowa, która stanowi unikatowy zabytek techniki oraz ważny element dziedzictwa kulturowego regionu.

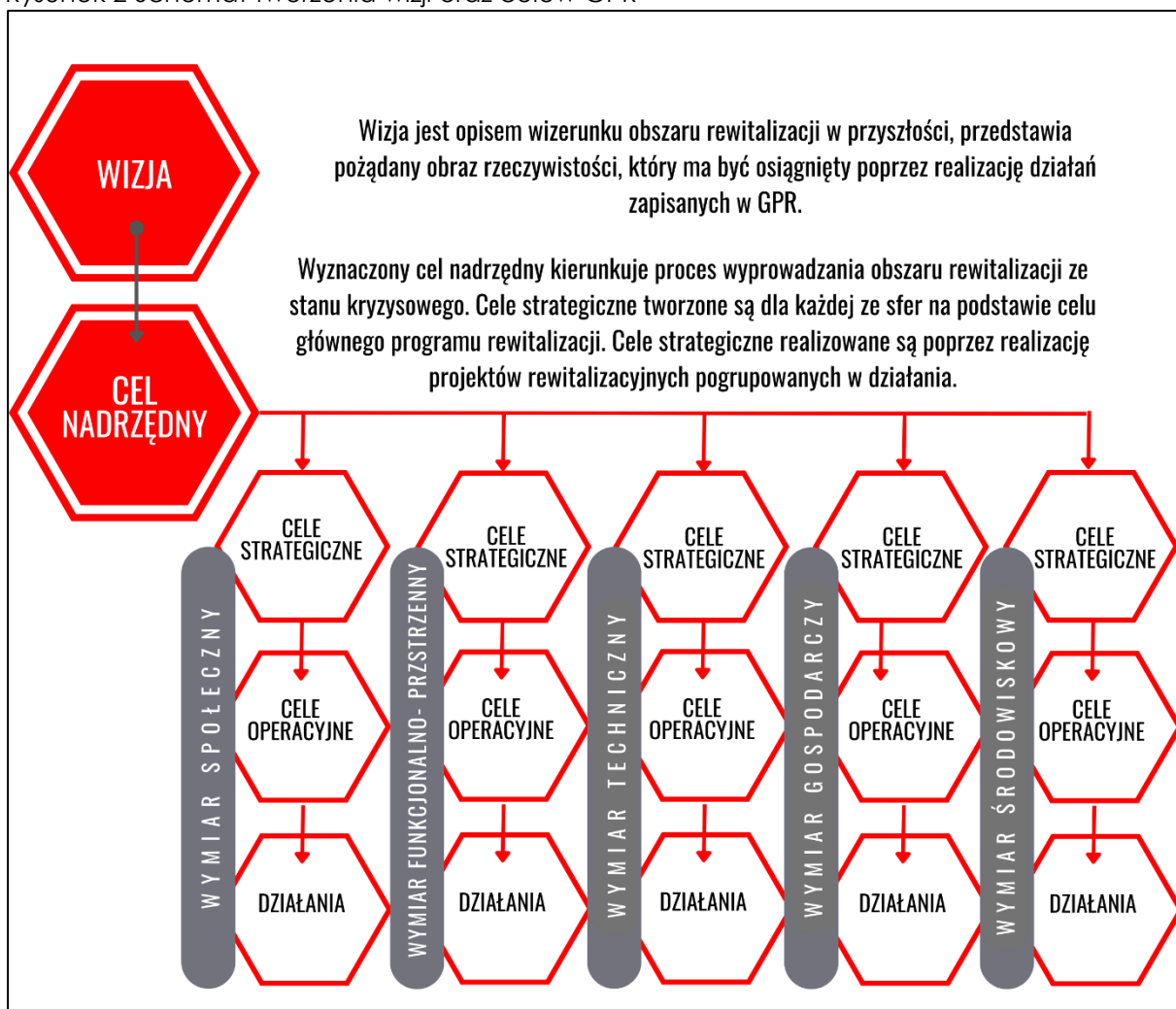
Kolej ta, niegdyś wykorzystywana do transportu towarów i osób, obecnie pełni funkcję turystyczno-rekreacyjną i edukacyjną, przyciągając miłośników kolejnictwa, historii oraz przyrody. Trasa kolei biegnie przez malownicze tereny Lubelszczyzny, oferując podróżnym niezapomniane widoki oraz możliwość poznania bogatej historii regionu. Dalsza rewitalizacja i rozwój infrastruktury kolejki przyczynią się do zwiększenia ruchu turystycznego, a tym samym wzmocnienia lokalnej gospodarki poprzez wsparcie sektora usług, gastronomii i handlu.

Nadwiślańska Kolej Wąskotorowa stanie się jeszcze bardziej rozpoznawalnym symbolem regionu oraz ważnym punktem na mapie turystycznej Lubelszczyzny, wzmacniając lokalną tożsamość oraz promując dziedzictwo przemysłowe i kolejowe Wąwolnicy.

Wizja zakłada, że obszar rewitalizacji będzie obszarem, w którym:

- ♦ Mieszkańcy mają dobre warunki życia, dostęp do wysokiej jakości usług publicznych i możliwości rozwoju osobistego.
- ♦ Obszar rewitalizacji jest atrakcyjny dla turystów, którzy mogą tu znaleźć ciekawe miejsca do odwiedzenia i aktywnego wypoczynku.
- ♦ Obszar ma potencjał rozwoju gospodarczego, który jest wykorzystywany do tworzenia nowych miejsc pracy i poprawy sytuacji materialnej mieszkańców.

Rysunek 2 Schemat tworzenia wizji oraz celów GPR

Źródło: Opracowanie własne

4.Cele rewitalizacji i kierunki działań

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych jest kluczowym etapem procesu rewitalizacji. Pozwala ona na zidentyfikowanie problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji, które wymagają rozwiązania. Skala potrzeb rewitalizacyjnych jest różna w zależności od obszaru. w niektórych przypadkach może być ona duża, wymagając kompleksowych działań. w innych przypadkach może być ona mniejsza, wymagając jedynie działań o charakterze naprawczym.

Głównym celem strategicznym w **obszarze społecznym** jest zdecydowane polepszenie jakości życia mieszkańców poprzez skoncentrowane działania mające na celu redukcję problemów takich jak ubóstwo, wykluczenie społeczne. Poszczególne cele operacyjne zostały wyznaczone wraz z propozycjami konkretnych działań, które mają wspierać realizację tych celów.

W **obszarze środowiskowym** cel główny skupia się na ograniczeniu zanieczyszczenia w obszarze rewitalizacji. Przeprowadzanie prac na terenach zielonych. Wspieranie projektów mających na celu przywrócenie bioróżnorodności i naturalnych ekosystemów. Tworzenie i utrzymanie obszarów chronionych.

W obszarze **technicznym i funkcjonalno-przestrzennym** cel strategiczny został podzielony na dwa cele operacyjne. Pierwszy z nich koncentruje się na zachowaniu bogactwa obiektów dziedzictwa kulturowego, natomiast drugi ma na celu zapewnienie wsparcia technicznego dla pozostałej infrastruktury publicznej.

W **obszarze gospodarczym** główny cel skupia się na dostosowaniu istniejących obszarów i przestrzeni handlowo-usługowych do potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców oraz klientów. Działania te obejmują modernizację infrastruktury poprzez renowację ulepszenie przestrzeni publicznych, co ma na celu stworzenie bardziej funkcjonalnych i atrakcyjnych miejsc.

Realizacja projektów rewitalizacyjnych wymaga zapewnienia ich spójności pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz finansowym. Kryteria odgrywają kluczową rolę przy selekcji projektów rewitalizacyjnych, które zostały uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica. Dzięki synergii wynikającej z zapewnienia spójności w realizowanych działaniach, osiągnięcie oczekiwanych rezultatów procesu rewitalizacji na określonym obszarze będzie bardziej efektywne i przyspieszone.

Wizja i cele strategiczne były podstawą do wyznaczenia celów operacyjnych oraz do projektowania kierunków działań rewitalizacyjnych przedstawionych w tabeli nr 18.

Cel strategiczny nr 1: Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej, aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym, zawodowym oraz społecznym, a także promowanie integracji między mieszkańcami obszaru objętego procesem rewitalizacji.

Cele operacyjne:

- 1.1. Integracja społeczności lokalnej.
- 1.2. Rozwój oferty i infrastruktury usług społecznych szczególnie wspierając grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- 1.3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.

Cel strategiczny nr 2: Zapewnienie ochrony dla środowiska naturalnego oraz promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych.

Cele operacyjne:

- 2.1. Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na obszarze rewitalizacji.
- 2.2. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera techniczna

Cel strategiczny nr 3: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego obszaru rewitalizacji oraz poprawa jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury obszaru rewitalizacji.

Cele operacyjne:

- 3.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego na obszarze rewitalizacji.
- 3.2. Poprawa dostępności do przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji, w tym dla osób z niepełnosprawnościami.

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny nr 4: Podniesienie poziomu rozwoju gospodarczego na obszarze rewitalizacji

Cele operacyjne:

- 4.1. Dostosowanie istniejących obszarów/przestrzeni handlowo-usługowych do potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców i klientów.

Tabela 18 Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały strategiczne

Cel strategiczny: 1. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej, aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym, zawodowym oraz społecznym, a także promowanie integracji między mieszkańcami obszaru objętego procesem rewitalizacji.	
Cel operacyjny: 1.1.Integracja społeczności lokalnej	
Kierunki działań	1.1.1. Aktywizacja zawodowa osób w wieku poprodukcyjnym. 1.1.2. Realizacja działań z zakresu włączenia społecznego osób wykluczonych - organizacja wydarzeń społecznych. 1.1.3. Tworzenie i utrzymywanie centrów społecznościowych, które będą służyć jako miejsca spotkań, organizacji wydarzeń i realizacji różnych programów. 1.1.4. Inicjowanie programów wsparcia dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami, rodzin wielodzietnych oraz innych grup wymagających szczególnej uwagi.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	– Duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym. – Nadmierne spożycie alkoholu na obszarze rewitalizacyjnym. – Przemoc w rodzinie- duża liczba założonych niebieskich kart. – Starzejące się społeczeństwo.
Cel operacyjny 1.2 Rozwój oferty i infrastruktury usług społecznych szczególnie wspierające grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	
Kierunki działań	1.2.1 Wdrożenie działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji ze szczególnym uwzględnieniem grup narażonych na wykluczenie społeczne. 1.2.2 Tworzenie nowych i adaptacja istniejących miejsc na miejsca integracji społecznej.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi	– Duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym. – Duża liczba osób spożywających alkohol. – Przemoc w rodzinie- duża liczba założonych niebieskich kart. – Starzejące się społeczeństwo. – Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne. – Niskie zaangażowanie młodzieży w różnorodne wydarzenia i działania kulturalne.
Cel operacyjny 1.3 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.	

Kierunki działań	1.3.1 Modernizacja/instalacja oświetlenia ulic, alejek spacerowych i terenów rekreacyjnych. 1.3.2 Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w przestrzeni publicznej poprzez instalację monitoringu. 1.3.3 Projektowanie przestrzeni publicznych z myślą o bezpieczeństwie, w tym odpowiednie zagospodarowanie terenów zielonych, boisk i miejsc rekreacyjnych.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi:	– Przemoc w rodzinie- duża liczba założonych niebieskich kart. – Niski poziom bezpieczeństwa.
Cel strategiczny 2: Zapewnienie ochrony dla środowiska naturalnego oraz promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych.	
Cel operacyjny: 2.1. Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na obszarze rewitalizacji.	
Kierunki działań	2.1.1. Realizacja działań związanych z poprawą efektywności energetycznej oraz wykorzystaniem technologii przyjaznych środowisku w celu zwiększenia efektywności energetycznej budynków. 2.1.2. Rozwój infrastruktury dla rowerzystów i pieszych, wprowadzenie stref niskoemisyjnych oraz wsparcie dla elektromobilności, w tym stacje ładowania pojazdów elektrycznych. 2.1.3. Przeprowadzenie modernizacji i rozbudowy systemów kanalizacyjnych, aby zapobiec wyciekom i zanieczyszczeniu wód powierzchniowych i gruntowych. 2.1.4. Zachęcanie mieszkańców do wymiany starych, nieekologicznych pieców na nowoczesne, niskoemisyjne systemy ogrzewania, takie jak pompy ciepła czy kotły gazowe.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi:	– Występowanie dzikich wysypisk śmieci. – Niskie wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania. – Braki w infrastrukturze wodociągowej i kanalizacyjnej. – Zanieczyszczone powietrze spowodowane spalaniem odpadów przez mieszkańców. – Niewystarczająca ilość zagospodarowanych terenów zielonych pod kątem rekreacji.
Cel operacyjny: 2.2. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji	
Kierunki działań	2.2.1. Modernizacja i unowocześnienie istniejących terenów zielonych, w tym renowacja alejek, instalacja nowych ławek, oświetlenia oraz elementów małej architektury.

	2.2.2. Tworzenie stref rekreacyjnych dla różnych grup wiekowych, w tym stref relaksu dla seniorów oraz miejsc spotkań dla młodzieży. 2.2.3. Budowa nowoczesnych placów zabaw dla dzieci oraz siłowni plenerowych dla dorosłych, aby promować aktywny tryb życia wśród mieszkańców
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi:	– Brak przestrzeni rekreacyjnych. – Brak integracji społecznej. – Nieatrakcyjne przestrzenie publiczne.
Cel strategiczny 3: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego obszaru rewitalizacji oraz poprawa jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury obszaru rewitalizacji.	
Cel operacyjny: 3.1. Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego na obszarze rewitalizacji.	
Kierunki działań	3.1.1. Ochrona cennych na obszarze obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe i naturalne.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi:	– Niskie wykorzystanie walorów przyrodniczych, historycznych oraz kulturalnych (szlak turystyczny przy dawnej Papierni w Celejowie). – Wykluczenie społeczne i ograniczony dostęp dla osób z niepełnosprawnościami do dziedzictwa kulturowego. – Brak integracji społecznej. – Niska dostępność do atrakcyjnych punktów widokowych. – Brak dostępu do terenów zielonych i rekreacyjnych. – Niewykorzystany potencjał terenów położonych wzdłuż rzek, możliwość stworzenia szlaków pieszych i rowerowych. – Mała liczba miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami.
Cel operacyjny: 3.2. Poprawa dostępności przestrzeni publicznej na obszarze rewitalizacji	
Kierunki działań	3.2.1. Modernizacja infrastruktury, w tym modernizacja obiektów użyteczności publicznej (np. placówek zdrowia, urzędów, bibliotek, centrów kultury). 3.2.2. Tworzenie przestrzeni zielonych. 3.2.3. Przystosowanie infrastruktury dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami. 3.2.4. Ochrona cennych na obszarze obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe.

	3.2.5. Stworzenie otwartych przestrzeni kulturalnych, gdzie mieszkańcy będą mogli uczestniczyć w różnorodnych wydarzeniach artystycznych, koncertach, wystawach czy warsztatach.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi:	– Niskie wykorzystanie walorów przyrodniczych, historycznych oraz tras turystycznych (szlak turystyczny przy dawnej Papierni w Celejowie). – Wykluczenie społeczne i ograniczony dostęp dla osób niepełnosprawnych. – Brak integracji społecznej. – Niska dostępność do atrakcyjnych punktów widokowych. – Brak dostępu do terenów zielonych i rekreacyjnych. – Niewykorzystany potencjał terenów położonych wzdłuż rzek, możliwość stworzenia szlaków pieszych i rowerowych. – Mała liczba miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnościami. – Niewykorzystany potencjał terenów położonych wzdłuż rzek, możliwość stworzenia szlaków pieszych i rowerowych;
Cel strategiczny 4: Podniesienie poziom rozwoju gospodarczego na obszarze rewitalizacji	
Cel operacyjny: 4.1. Dostosowanie istniejących obszarów/przestrzeni handlowo-usługowych do potrzeb i oczekiwań przyszłych klientów	
Kierunki działań	4.1.1. Przeprowadzenie remontów i modernizacji istniejących obiektów handlowo-usługowych, aby dopasować je do nowoczesnych standardów i potrzeb klientów. 4.1.2. Poprawa systemów ochrony i bezpieczeństwa w przestrzeniach handlowych, aby zapewnić komfort i poczucie bezpieczeństwa klientów.
Powiązanie ze zjawiskami kryzysowymi:	– Zdegradowany Plac Targowy w Wąwolnicy oraz jego niewykorzystany potencjał, niewykorzystany potencjał. – Duża liczba osób bezrobotnych. – Niski poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. – Brak atrakcyjności i estetyki przestrzeni handlowych. – Niedostateczne wsparcie dla lokalnej społeczności i integracji międzypokoleniowej.

Interesariuszami GPR, zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, są różnorodne grupy.

- ◆ Mieszkańcy obszaru rewitalizacji to najważniejsza grupa interesariuszy. Są bezpośrednimi beneficjentami rewitalizacji i są w centrum uwagi całego procesu. Mieszkańcy mają możliwość współdecydowania o tym, jakie działania zostaną podjęte na obszarze rewitalizacji.
- ◆ Właściciele, użytkownicy nieruchomości również mają istotny wpływ na proces rewitalizacji. Są właścicielami lub użytkownikami budynków i innych obiektów na obszarze rewitalizacji. Właściciele i użytkownicy nieruchomości byli zachęceni do udziału w procesie rewitalizacji i do ponoszenia części kosztów związanych z realizacją projektów rewitalizacyjnych.
- ◆ Podmioty zarządzające nieruchomościami.
- ◆ Mieszkańcy Gminy (spoza obszaru rewitalizacji) również mogą mieć znaczący wpływ na skuteczność działań rewitalizacyjnych. Ich opinie i wsparcie są ważne dla zaangażowania społecznego i dla promocji obszaru rewitalizacji.
- ◆ Podmioty prowadzące działalność społeczną mają kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego obszaru rewitalizacji. Władze gminy współpracują z przedsiębiorcami w celu tworzenia nowych miejsc pracy i rozwoju lokalnego biznesu.
- ◆ Jednostki samorządu terytorialnego są kluczowymi partnerami w planowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu procesu rewitalizacji. Władze gminy mają odpowiedzialność za opracowanie i realizację GPR. Władze gminy współpracują z innymi interesariuszami w celu skutecznego przeprowadzenia procesu rewitalizacji. Wizja i cele strategiczne były podstawą do wyznaczenia operacyjnych oraz do projektowania kierunków działań rewitalizacyjnych przedstawionych w tabeli nr 19 i 20.

Rezultatem realizacji Programu będzie budowanie trwałych postaw sprzyjających maksymalnemu wykorzystaniu potencjału gminy.

Wzmacnianie zaangażowania społecznego mieszkańców jest kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji. Mieszkańcy powinni być zaangażowani w proces planowania i wdrażania projektów rewitalizacyjnych. Dzięki temu będą oni bardziej skłonni do akceptacji zmian i do współpracy z władzami gminy.

Podniesienie standardu życia mieszkańców jest najwyższym celem rewitalizacji. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji powinni mieć dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, takich jak edukacja, opieka zdrowotna, czy transport publiczny.

Powinni również mieć dostęp do przyjaznej przestrzeni publicznej i do atrakcyjnych miejsc pracy.

Rozwój infrastruktury i adaptacja niezagospodarowanych obszarów to również ważne działania rewitalizacyjne. Rozwój infrastruktury poprawia jakość życia mieszkańców i sprzyja rozwojowi gospodarczemu obszaru. Adaptacja niezagospodarowanych obszarów może stworzyć nowe możliwości dla rozwoju gospodarczego i rekreacyjnego.

Wzmacnianie lokalnych potencjałów, zarówno gospodarczych, jak i społecznych to cel długoterminowy rewitalizacji. Rewitalizacja powinna prowadzić do rozwoju gospodarczego obszaru i do poprawy jakości życia mieszkańców. Powinna również sprzyjać integracji społecznej i wzmacniać poczucie tożsamości lokalnej.

5.Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Prace prowadzone w sposób partycypacyjny nad GPR doprowadziły do zidentyfikowania szeregu projektów, które są odpowiedzią na rozpoznane podczas diagnozy oraz spotkań z mieszkańcami Gminy problemami. Niektóre z tych inicjatyw wykorzystują już istniejące zasoby obszaru (na przykład przekształcają przestrzenie instytucji kultury na cele aktywacji społeczności), podczas gdy inne wprowadzają ulepszenia, zwiększając funkcjonalność i użyteczność obszaru rewitalizacji dla mieszkańców (np. rozwój terenów zielonych i dostępność obszarów rekreacyjnych).

Projekty ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) Gminy Wąwolnica zostały opracowane we współpracy samorządu z lokalną społecznością. Każda inicjatywa ma charakter oddolny i odpowiada na rzeczywiste potrzeby mieszkańców. Proces naboru projektów do GPR przebiegał w sposób transparentny i otwarty – informacje o możliwości zgłaszania propozycji były szeroko rozpowszechniane. Ogłoszenia publikowano na stronie internetowej Urzędu Gminy Wąwolnica, przekazywano za pośrednictwem jednostek gminnych oraz organizacji pozarządowych, a także przedstawiano podczas spotkań z mieszkańcami. Dzięki wieloetapowym konsultacjom wyłoniono katalog projektów, które nie tylko odpowiadają na potrzeby społeczne, ale również wzmacniają zaangażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji.

Projekty zostały wyłonione w ramach otwartego procesu, w którym udział wzięli partnerzy społeczni i gospodarczy. Propozycje projektów mogły być składane za pomocą tzw. "formularza karty przedsięwzięcia", udostępnionego na stronie internetowej Urzędu Gminy Wąwolnica. Wszyscy zainteresowani mieli możliwość zgłaszania swoich pomysłów i inicjatyw, co wpłynęło na różnorodność propozycji oraz zwiększyło zaangażowanie społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Proces zbierania kart przedsięwzięć był otwarty, a mieszkańcy oraz instytucje społeczne i gospodarcze mogli aktywnie uczestniczyć w jego kształtowaniu. Informacje o tym etapie rewitalizacji były szeroko udostępniane w gminie, co zapewniło przejrzystość i możliwość uczestnictwa wszystkim zainteresowanym. Otwarty proces selekcji projektów pozwolił na wyłonienie najlepszych inicjatyw, które w największym stopniu odpowiadały na potrzeby i oczekiwania mieszkańców oraz partnerów społecznych i gospodarczych.

Dodatkowo, formularze kart przedsięwzięcia były dostępne podczas spotkań i konsultacji dotyczących tworzenia projektów oraz wizji rozwoju obszaru.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, inicjatywy rewitalizacyjne zostały sklasyfikowane na dwa rodzaje:

- ◆ Podstawowe: Obejmują kluczowe działania o najwyższym priorytecie, które są fundamentalne dla osiągnięcia głównych celów rewitalizacji danego obszaru. Inicjatywy podstawowe koncentrują się na rozwiązywaniu głównych problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych lub przestrzennych, które zostały zidentyfikowane w procesie diagnozy i konsultacji społecznych. Te działania mają największy wpływ na poprawę sytuacji obszaru objętego rewitalizacją.
- ◆ Uzupełniające: Projekty uzupełniające skupiają się głównie na wspieraniu podstawowych przedsięwzięć. Tworzenie nowych przestrzeni publicznych otworzy możliwości organizacji różnorodnych wydarzeń społeczno-kulturalnych, jednocześnie poszerzając opcje spędzania wolnego czasu dla wszystkich grup społecznych, w tym szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy będzie realizował projekty skierowane do osób zagrożonych lub dotkniętych wykluczeniem społecznym w ramach swojej działalności. Gmina Wąwolnica, realizując projekty kulturalne, będzie wykorzystywała zrewitalizowane przestrzenie, takie jak Rynek, Targowisko oraz Stara Papiernia.

Klasyfikacja inicjatyw na podstawowe i uzupełniające pomaga w efektywnym zarządzaniu procesem rewitalizacji oraz alokacji zasobów, skupiając się na realizacji najbardziej istotnych i strategicznych działań, które przyczynią się do trwałej poprawy sytuacji obszaru objętego rewitalizacją.

Wszystkie projekty wymienione w tabeli 19 (projekty podstawowe) oraz nr 20 (projekty uzupełniające) będą realizowane na obszarze objętym procesem rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 przewiduje realizację, potencjalnie we współpracy z organizacjami pozarządowymi, dodatkowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które będą wypełniały następujące przesłanki:

- ◆ Wyposażenie mieszkańców w narzędzia umożliwiające wdrażanie długotrwałych i pozytywnych zmian w miejscu, w którym żyją;
- ◆ Poszukiwanie i rozwijanie innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych;
- ◆ Pobudzanie zaangażowania mieszkańców obszaru rewitalizacji w sprawy lokalne;
- ◆ Zachęcenie mieszkańców obszaru rewitalizacji do podejmowania oddolnych działań na rzecz dobra wspólnego;
- ◆ Zwiększenie aktywizacji społeczności sąsiedzkich i budowanie relacji sąsiedzkich;
- ◆ Wspieranie integracji społeczności na poziomie lokalnym;
- ◆ Wykorzystanie lokalnej infrastruktury i zasobów (w tym dziedzictwo kulturowe);
- ◆ Wsparcie rozwoju wspólnej przestrzeni publicznej w celu budowania relacji pomiędzy członkami danej społeczności).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Tabela 19 Wykaz projektów podstawowych

Projekty podstawowe		
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca
1.	Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble.	Powiat Puławski, Starostwo Powiatowe w Puławach
2.	Modernizacja Ostatniej Czynnej Kolei Wąskotorowej na Lubelszczyźnie.	Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim
3.	Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie.	Gmina Wąwolnica
4.	Odnowiony Rynek w Wąwolnicy.	Gmina Wąwolnica
5.	Mój targ – modernizacja placu targowego w Wąwolnicy z jego funkcjonalnym połączenie, z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym.	Gmina Wąwolnica (17, 25/3, 31/3, 31/5), Wspólnota Gruntowa Wsi Wąwolnica i Zarzeka (32/1)
6.	Modernizacja boiska sportowego w Wąwolnicy.	Gmina Wąwolnica, Urząd Gminy w Wąwolnicy
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków w Gminie Wąwolnica.	Gmina Wąwolnica
8.	Aleja topolowa w Celejowie.	Gmina Wąwolnica
9.	Rewitalizacja Starej papierni wraz z zagospodarowaniem.	Właściciel nieruchomości
10.	Aktywny Celejów	Gmina Wąwolnica
11.	Zajęcia pozalekcyjne STEAM	Zespół szkolno-przedszkolny w Wąwolnicy

Źródło: Opracowanie własne

Projekty uzupełniające

Tabela 20 Wykaz projektów uzupełniających

Projekty uzupełniające		
Lp.	Tytuł projektu	Wnioskodawca
12	Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości (Dni Wąwolnicy, Dożynki gminne, Gminny Dzień Dziecka, Gminne Spotkanie Opatkowe, Polonez z okazji Narodowego Święta Trzeciego Maja, Powitanie Jesieni)	Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy
13	Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy
14	Usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy
15	Program Opieka Wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy

Źródło: Opracowanie własne

Szczegóły poszczególnych przedsięwzięć zostały opisane poniżej.

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
1. Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble
Forma konserwatorska- obiekt wpisany do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego pod numerem nr A/1001.
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Obiekt wpisany jest do rejestru zabytków województwa lubelskiego i podlega ochronie konserwatorskiej. Budynek pałacu jest użytkowany, jednak poszczególne elementy budynku i zagospodarowanie terenu wymagają modernizacji i poprawy technicznej ze względu na niespełnienie obecnie obowiązujących przepisów lub degradację wynikającą z wieloletniego użytkowania. Współczesny obiekt internatu połączony z zabytkowym pałacem, jest w dobrym stanie technicznym. W obrębie zespołu obiektów znajdują się budynki gospodarcze, które wymagają prac rewitalizacyjnych ze względu na zły stan techniczny oraz pokrycie dachu płytami eternitowymi szkodliwymi dla środowiska. Zabytkowy park otaczający obiekty jest w złym stanie i wymaga rewitalizacji. Zakres rzeczowy: Zakres rzeczowy projektu obejmuje modernizację zabytkowego pałacu oraz otaczającego go parku, a także renowację budynków wchodzących w skład zespołu dworsko-pałacowego wraz z obiektami towarzyszącymi, takimi jak stajnie, urządzenia infrastruktury technicznej i elementy zagospodarowania terenu. Planowane prace obejmą odnowienie alejek, nasadzenia drzew i roślinności, modernizację oświetlenia oraz stworzenie stref wypoczynku i rekreacji. Dodatkowo planowany jest montaż odnawialnych źródeł energii, co przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej i zrównoważonego rozwoju obiektu. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Projekt zwiększy dostępność osobom z ograniczeniami ruchowymi, niepełnosprawnościami oraz innymi potrzebami poprzez prace modernizacyjne obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble oraz w zakresie zagospodarowania terenu w ich otoczeniu.
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:
Kępbło to niewielka miejscowość, którą na dzień 31 grudnia 2021 r. zamieszkiwało 217 osób. Wskaźnik osób z orzeczeniem o niepełnosprawności wynosi 23,04 na 1000 mieszkańców, co wskazuje na potrzebę uwzględnienia szczególnych rozwiązań dostosowanych do ich potrzeb. W miejscowości funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, który pełni ważną rolę w integracji społecznej oraz edukacji osób wymagających wsparcia. Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane na terenie oraz w obiektach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble, który jest placówką dedykowaną osobom z niepełnosprawnością intelektualną i ruchową. Zabytkowy teren zostanie zrewitalizowany i zachowany dla przyszłych pokoleń. Projekt zapewni bardziej efektywne wykorzystanie potencjału infrastruktury edukacyjnej i umożliwi optymalną opieką nad wychowankami oraz rewitalizację

zabytkowego obiektu wraz z otaczającym terenem. Projekt przyczyni się do rozwoju Gminy Wąwolnica i Powiatu Puławskiego, wspierając zarówno lokalną społeczność, jak i edukację specjalną w regionie. Modernizacja Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble poprawi warunki kształcenia i rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, podnosząc standardy nauczania i opieki. Dodatkowo wdrożenie nowoczesnych rozwiązań zwiększy efektywność energetyczną obiektu, co pozwoli na obniżenie kosztów eksploatacji i lepsze wykorzystanie zasobów. Ograniczenie emisji szkodliwych substancji do środowiska wpisuje się w zasady zrównoważonego rozwoju i ekologicznej transformacji regionu, czyniąc inwestycję korzystną zarówno dla mieszkańców, jak i otaczającej przyrody.

Projekt **Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble** bezpośrednio odpowiada na liczne problemy w sferze społecznej, które dotyczą obszar rewitalizacji.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Niskie zaangażowanie mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne. Rewitalizacja ośrodka zapewni nowoczesną infrastrukturę umożliwiającą organizację wydarzeń kulturalnych, warsztatów, zajęć rekreacyjnych oraz spotkań integracyjnych.

2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Dzięki stworzeniu dostępnych usług rehabilitacyjnych, edukacyjnych i integracyjnych, projekt bezpośrednio wspiera osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Poprzez zwiększenie możliwości zatrudnienia i wsparcie w podnoszeniu kwalifikacji, zmniejszy się liczba osób uzależnionych od pomocy społecznej. Zmodernizowany ośrodek zapewni również przestrzeń dla działań terapeutycznych i integracyjnych, które poprawią jakość życia osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin. Tym samym ograniczona zostanie konieczność korzystania z doraźnych form pomocy społecznej, co pozytywnie wpłynie na ten wskaźnik.

Efekt zadania:

1. Poprawa infrastruktury i funkcjonalności obiektu: Rewitalizacja obszaru i budynków ośrodka przywróci im pełną funkcjonalność, dostosowaną do współczesnych standardów technicznych i użytkowych. Odnowione obiekty, w tym internat, budynki gospodarcze oraz pałac, będą mogły służyć różnorodnym celom edukacyjnym oferując komfortowe i estetyczne warunki użytkownikom.

2. Zwiększenie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami: Dostosowanie infrastruktury ośrodka do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprzez eliminację barier architektonicznych zwiększy dostępność i możliwość korzystania z obiektu przez wszystkich użytkowników, w tym osoby o szczególnych potrzebach.

3. Zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego: Odnowienie zabytkowego pałacu oraz rewitalizacja otaczającego go parku przyczynią się do zachowania dziedzictwa historycznego i kulturowego regionu. Dzięki odpowiednim pracom konserwatorskim ośrodek stanie się atrakcyjnym miejscem o znaczeniu historycznym i turystycznym.

4. Poprawa warunków edukacyjnych i szkoleniowych: Modernizacja ośrodka stworzy nowoczesne przestrzenie edukacyjne i szkoleniowe, umożliwiając organizację kursów, warsztatów oraz wydarzeń integracyjnych. Poprawa infrastruktury wzmocni ofertę edukacyjną regionu i zwiększy możliwości rozwoju uczestników zajęć.

5. Wzrost atrakcyjności turystycznej i społecznej regionu: Zrewitalizowany ośrodek stanie się ważnym punktem na mapie turystycznej i społecznej regionu, przyciągając zarówno turystów, jak

i organizatorów wydarzeń. Atrakcyjność ośrodka zwiększy liczbę odwiedzających, co pozytywnie wpłynie na lokalną gospodarkę i rozwój usług turystycznych.

6.Integracja społeczna i międzypokoleniowa: Dzięki organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych ośrodek stanie się miejscem spotkań i integracji społeczności lokalnej oraz odwiedzających z różnych grup wiekowych i społecznych.

7.Poprawa stanu środowiska: Rewitalizacja parku oraz usunięcie szkodliwych elementów, takich jak eternit z dachów budynków gospodarczych, pozytywnie wpłyną na środowisko naturalne. Odtworzenie zieleni w otoczeniu ośrodka zwiększy jego walory krajobrazowe i ekologiczne.

Po rewitalizacji Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kębli zyska nowe funkcje społeczne i kulturalne, które rozszerzą jego dotychczasową działalność. Obiekt stanie się nie tylko placówką edukacyjną i rehabilitacyjną dla osób z niepełnosprawnościami, ale także przestrzenią integracji społecznej, dostępną dla mieszkańców gminy i regionu:

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Program Opieka Wythnieniowa

Uzasadnienie: Zrewitalizowany ośrodek stanie się miejscem organizacji programu opieki wythnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami. Nowoczesne i przystosowane do szczególnych potrzeb przestrzenie umożliwią krótkoterminowe pobyty, organizację warsztatów, spotkań terapeutycznych i integracyjnych, zapewniając wsparcie rodzinom oraz osobom z niepełnosprawnościami.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO148 - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach-1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób. (GUS).

Lokalizacja zadania/projektu:

Kębło 7

24-160 Wąwolnica

Działka nr 112.

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Powiat Puławski, Starostwo Powiatowe w Puławach
Partnerzy w realizacji	ND
Szacunkowy termin realizacji:	2025-2027
Szacunkowy koszt:	5 000 000.00 zł
Źródła finansowania:	Środki krajowe - 500 000,00 zł Środki prywatne/własne-250 000,00 zł EFRR-4 250 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
2.Modernizacja Ostatniej Czynnej Kolei Wąskotorowej na Lubelszczyźnie
Forma konserwatorska- obiekt wpisany do rejestru zabytków nr- Nie dotyczy
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Szlak Kolei Nadwiślańskiej, przebiegający przez teren Gminy Wąwolnica, wymaga kompleksowej modernizacji infrastruktury, aby dostosować ją do współczesnych standardów oraz rosnących potrzeb mieszkańców i turystów. Aktualnie stan techniczny niektórych elementów szlaku pozostawia wiele do życzenia, co wpływa na bezpieczeństwo oraz komfort podróżujących. Jednym z kluczowych problemów jest konieczność remontu mostu w okolicy, który wykazuje oznaki zużycia i wymaga wzmocnienia konstrukcji. Dodatkowo torfowisko na stacji Wąwolnica jest silnie zamulone, co ogranicza jego funkcjonalność i wymaga gruntownego oczyszczenia z nadmiaru zalegającej ziemi. Istniejący odcinek torów kolejowych wymaga wymiany podkładów, co jest kluczowe dla zapewnienia stabilności i trwałości trasy. Ponadto konieczne jest poprawienie rowów melioracyjnych, co pozwoli na skuteczne odprowadzanie wody i zabezpieczenie torowiska przed degradacją. Mimo tych wyzwań szlak pozostaje istotnym elementem lokalnej infrastruktury turystycznej. Każdego roku w sezonie letnim kolej przewozi około 20 tysięcy turystów, stanowiąc jedną z atrakcji regionu. Modernizacja szlaku pozwoliłaby nie tylko na zwiększenie bezpieczeństwa i komfortu podróży, ale także na dalszy rozwój turystyki kolejowej, przyczyniając się do promocji i wzrostu atrakcyjności Gminy Wąwolnica.
Zakres rzeczowy: Projekt obejmuje kompleksowe prace mające na celu odnowienie infrastruktury kolejowej i poprawę jej funkcjonalności. w ramach inwestycji zostaną wymienione zużyte podkłady kolejowe, co zwiększy stabilność torowiska i bezpieczeństwo podróżnych. Prace ziemne pozwolą na poprawę odpływu wody, zapobiegając erozji i uszkodzeniom nawierzchni, co wydłuży trwałość infrastruktury. Odnowione zostaną również historyczne słupki kilometrażowe, które zachowają charakter tej wyjątkowej kolei. Planowane jest także przeprowadzenie remontu przejazdów kolejowo-drogowych, co zwiększy bezpieczeństwo zarówno dla użytkowników kolei, jak i kierowców. Na stacji Wąwolnica powstanie nowoczesny peron, ułatwiający pasażerom wsiadanie i wysiadanie z pociągów, a także wiata, która zapewni ochronę przed warunkami atmosferycznymi i zwiększy komfort podróżnych. Realizacja projektu przyczyni się do odnowienia tej wyjątkowej linii kolejowej, podniesienia standardu obsługi pasażerów oraz wzmocnienia jej roli jako atrakcji turystycznej i elementu dziedzictwa kulturowego regionu.
Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Przebudowane zostaną wagony osobowe, które przystosowane zostaną do przewozu osób z niepełnosprawnościami i ograniczeniami ruchowymi. Wagony zostaną wyposażone w dodatkowe rozkładane podesty co umożliwi łatwe wprowadzenie osób na wózkach inwalidzkich.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Projekt "**Modernizacja Kolei Wąskotorowej**" bezpośrednio odnosi się do problemów społecznych, gospodarczych i kulturalnych, które dotyczą obszar Gminy Wąwolnica. Przedsięwzięcie ma na celu przywrócenie znaczenia kolei wąskotorowej jako atrakcji turystycznej, edukacyjnej i rekreacyjnej, co wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększy atrakcyjność regionu dla odwiedzających.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Brak atrakcji turystycznych i rozrywkowych w regionie. Problem niedoboru atrakcji turystycznych powoduje, że region traci potencjalnych odwiedzających, co ogranicza rozwój sektora turystycznego oraz zmniejsza przychody lokalnych przedsiębiorców. Modernizacja kolei wąskotorowej jako unikalnej atrakcji turystycznej przyciągnie turystów w różnym wieku, którzy będą mogli korzystać z dodatkowych ofert regionu, takich jak zwiedzanie Bazyliki w Wąwolnicy, Sanktuarium Matki Bożej Kębelskiej oraz innych lokalnych zabytków i miejsc kulturowych.

2. Niskie zaangażowanie mieszkańców w życie lokalne. Obecny brak dostatecznej liczby wydarzeń kulturalnych, inicjatyw społecznych i przestrzeni do wspólnych działań wpływa na ograniczoną integrację mieszkańców. Kolej wąskotorowa po modernizacji stanie się przestrzenią aktywności lokalnych, gdzie organizowane będą wydarzenia, warsztaty oraz festiwale, wzmacniając zaangażowanie społeczności w życie lokalne i wspólne działania.

3. Emigracja młodych ludzi z regionu. Brak perspektyw zawodowych oraz rozrywkowych dla młodych osób skutkuje ich migracją do większych miast lub za granicę. Modernizacja kolei wąskotorowej stworzy nowe możliwości zatrudnienia w sektorach turystyki, gastronomii i obsługi wydarzeń. Ponadto rozwój atrakcji turystycznych zwiększy dochody regionu, co z kolei może wpłynąć na dalsze inwestycje w infrastrukturę oraz lokalne przedsiębiorstwa, oferując młodym mieszkańcom większe perspektywy rozwoju.

Efekt zadania:

1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i historycznego: Modernizacja kolei wąskotorowej przyczyni się do zachowania unikalnego dziedzictwa technicznego i historycznego regionu. Odnowiona infrastruktura stanie się świadectwem dawnych technologii, a jednocześnie atrakcyjną formą edukacji historycznej dla mieszkańców i turystów.

2. Rozwój turystyki i promocja regionu: Zmodernizowana kolej wąskotorowa stanie się kluczową atrakcją turystyczną Lubelszczyzny, przyciągając odwiedzających z różnych regionów Polski i zagranicy. Dzięki temu zwiększy się ruch turystyczny, co pozytywnie wpłynie na lokalną gospodarkę i promocję regionu.

3. Rozwój lokalnej gospodarki: Odnowienie kolei stworzy nowe możliwości gospodarcze, w tym powstanie miejsc pracy związanych z obsługą kolejki, organizacją wydarzeń tematycznych i obsługą ruchu turystycznego. Wzrost liczby turystów przełoży się na większe dochody dla lokalnych przedsiębiorców, zwłaszcza w sektorze gastronomii, noclegów i usług.

4. Zwiększenie atrakcyjności regionu: Kolej wąskotorowa jako unikalna atrakcja, stanie się magnesem dla turystów, zwiększając atrakcyjność Lubelszczyzny jako destynacji turystycznej. Oferowanie przejazdów kolejką w otoczeniu malowniczych krajobrazów regionu wzmocni pozytywny wizerunek miejsca.

5. Integracja społeczna i edukacja: Modernizacja kolei wąskotorowej stworzy przestrzeń dla organizacji wydarzeń tematycznych, pikników, warsztatów i imprez edukacyjnych, co zwiększy integrację społeczną i aktywność mieszkańców. Projekt będzie również służyć jako narzędzie edukacyjne, przybliżając dzieciom i młodzieży historię kolejnictwa oraz techniki.

6. Zrównoważony rozwój i ekologia: Modernizacja infrastruktury, w tym torowisk, taboru i stacji, poprawi efektywność energetyczną i ograniczy negatywny wpływ na środowisko. Kolej wąskotorowa jako ekologiczny środek transportu, będzie wspierać ideę zrównoważonej turystyki.

7. Wzrost ruchu turystycznego w regionie: Odnowiona kolej stanie się katalizatorem rozwoju turystyki w regionie, tworząc sieć powiązań z innymi atrakcjami Lubelszczyzny, takimi jak zabytki, parki krajobrazowe czy lokalne festiwale. Dzięki temu region stanie się bardziej konkurencyjny na mapie turystycznej Polski.

Po rewitalizacji kolej będzie pełnić funkcje społeczne i kulturalne, stając się nie tylko środkiem transportu turystycznego, ale także przestrzenią integracji lokalnej społeczności. Kolej stanie się także miejscem aktywizacji społecznej, oferując warsztaty dla dzieci i młodzieży, programy edukacyjne związane z kolejnictwem oraz wydarzenia angażujące mieszkańców i turystów.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości

Uzasadnienie: Zmodernizowana kolej wąskotorowa będzie wykorzystywana jako atrakcja podczas wydarzeń kulturalnych, takich jak Dni Wąwolnicy czy Dożynki Gminne. Kolej stanie się przestrzenią organizacji przejazdów tematycznych, wystaw plenerowych i wydarzeń promujących lokalne dziedzictwo.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób. (GUS).

WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem -10 000 osób/rocznie (raporty/ sprawozdania)

Lokalizacja zadania/projektu:

Kolejka wąskotorowa na terenie gminy Wąwolnica

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z/s Poniatowej 6. Sekcja Nadwiślańskiej Kolei Wąskotorowej
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2025-2029
Uwaga Szacunkowy koszt:	10 000 000,00 zł
Źródła finansowania:	Środki krajowe -1 00 000,00 zł Środki prywatne/własne - 1 400 000,00 zł EFRR - 8 500 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
3.Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie
Forma konserwatorska- Nie dotyczy
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Na terenie nieruchomości znajdują się budynki użytkowane obecnie przez Ochotniczą Straż Pożarną oraz stowarzyszenia działające w miejscowości Celejów. Obiekty te oraz otaczający je teren wymagają modernizacji i rozbudowy, aby w pełni odpowiadały na potrzeby użytkowników. Konieczne jest także dostosowanie ich do współczesnych wymagań technicznych, w tym przeprowadzenie prac termomodernizacyjnych. Do budynków prowadzi zabytkowa aleja, której stan techniczny również wymaga renowacji. Zakres rzeczowy: Projekt obejmuje modernizację budynków, w tym zwiększenie ich efektywności energetycznej poprzez termomodernizację, wymianę systemów grzewczych oraz instalację energooszczędnego oświetlenia. Budynki zostaną również dostosowane do współczesnych standardów technicznych i potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Przylegający do budynków plac zostanie zagospodarowany i zmodernizowany, co poprawi jego funkcjonalność i estetykę. Planowane jest wyposażenie terenu w elementy małej architektury, takie jak ławki, kosze na śmieci i tablice informacyjne. W ramach projektu przewidziano konserwację zabytkowego drzewostanu przylegającej alei, w tym pielęgnację drzew, ich leczenie oraz nasadzenia uzupełniające w celu odtworzenia historycznego charakteru. Dostępność do obiektów zostanie poprawiona poprzez budowę drogi dla pieszych i ścieżki rowerowej z odpowiednim oświetleniem, co zwiększy bezpieczeństwo oraz komfort użytkowników. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Projekt realizowany będzie zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania. Obiekty zlokalizowane na działce są budynkami parterowymi, a projekt ma na celu zapewnienie dostępności poprzez ograniczenie barier architektonicznych, które napotykają osoby ze szczególnymi potrzebami. Projekt zapewni działania przeciwdziałające wykluczeniu mieszkańców z życia społecznego oraz pozytywnie wpłynie na poprawę jakości ich życia.
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:
W zmodernizowanej przestrzeni odbywać będą się zgłaszane przez mieszkańców inicjatywy kulturalne i społeczne. Wykonanie planowanego przedsięwzięcia pozytywnie wpłynie na środowisko m. in. poprzez zastosowanie energooszczędnych rozwiązań. Konserwacja zabytkowej zieleni stanowiącej zielone płuca tego obszaru umożliwi zachowanie jej w odpowiedniej formie dla przyszłych pokoleń. Modernizacja tego obszaru korzystnie wpłynie na walkę z wykluczeniem społecznym. Projekt Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie odpowiada na kluczowe problemy społeczne występujące w regionie.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne. Centrum Aktywności Lokalnej stanie się przestrzenią spotkań, warsztatów i wydarzeń, które będą aktywizowały lokalną społeczność. Dzięki dostępowi do nowoczesnej infrastruktury mieszkańcy zyskają miejsce do organizowania inicjatyw społecznych i kulturalnych.

2. Niewystarczająca liczba miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Projekt przewiduje stworzenie przestrzeni, w której młodzież będzie mogła korzystać z różnorodnych zajęć pozaszkolnych, takich jak warsztaty artystyczne, zajęcia sportowe czy wydarzenia kulturalne.

3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych / 1 000 mieszkańców oraz liczba długotrwale bezrobotnych pozostających bez pracy 24 miesiące i dłużej / 1 000 mieszkańców. Centrum stworzy nowe miejsca pracy, np. w obszarze zarządzania obiektem, organizacji wydarzeń czy prowadzenia zajęć edukacyjnych. Dodatkowo, warsztaty organizowane w centrum (np. kursy zawodowe, szkolenia) przyczynią się do poprawy kwalifikacji mieszkańców, co zwiększy ich szanse na zatrudnienie.

Efekt zadania:

1. Zwiększenie zaangażowania społecznego: Centrum Aktywności Lokalnej stanie się przestrzenią spotkań dla mieszkańców w różnym wieku, sprzyjającą integracji międzypokoleniowej i aktywizacji lokalnej społeczności. Organizacja warsztatów, wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych zmotywuje mieszkańców do udziału w życiu społecznym i kulturalnym.

2. Poprawa jakości infrastruktury społecznej: Modernizacja i rozbudowa obiektu zapewnią nowoczesną, dostępną i funkcjonalną przestrzeń do realizacji działań społecznych i kulturalnych. Zmodernizowane sale oraz dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zwiększą komfort użytkowania obiektu przez wszystkich mieszkańców.

3. Wzrost aktywności kulturalnej i edukacyjnej: Centrum umożliwi organizację różnorodnych wydarzeń, takich jak warsztaty, szkolenia, wystawy, koncerty czy spotkania tematyczne. Powstanie przestrzeni sprzyjająca rozwojowi zainteresowań i umiejętności mieszkańców, w tym dzieci, młodzieży, seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

4. Wzmocnienie więzi międzypokoleniowych i społecznych: Centrum stanie się miejscem sprzyjającym integracji różnych grup społecznych. Dzięki dostępnym przestrzeniom i organizowanym wydarzeniom społeczność lokalna będzie miała okazję do współpracy, wzajemnego wsparcia i budowania więzi.

5. Zwiększenie atrakcyjności miejscowości Celejów: Nowoczesna infrastruktura Centrum Aktywności Lokalnej podniesie walory miejscowości jako miejsca do życia, wspierając rozwój lokalny i przyciągając nowych mieszkańców oraz inwestorów. Atrakcyjna przestrzeń stanie się również punktem odwiedzin dla osób spoza miejscowości, przyczyniając się do promocji Celejowa.

6. Poprawa jakości życia mieszkańców: Dzięki realizacji projektu mieszkańcy zyskają dostęp do nowoczesnej przestrzeni, w której będą mogli spędzać czas, rozwijać swoje zainteresowania, zdobywać nowe umiejętności i uczestniczyć w wydarzeniach społeczno-kulturalnych. Poprawa infrastruktury rekreacyjnej i społecznej wpłynie pozytywnie na ich codzienny komfort życia.

7. Integracja osób z niepełnosprawnościami: Centrum będzie w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co zapewni im możliwość aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach i działaniach organizowanych w ramach obiektu. Infrastruktura przyjazna wszystkim użytkownikom wzmocni inkluzję społeczną lokalnej społeczności.

8.Rozwój lokalnej gospodarki: Funkcjonowanie Centrum Aktywności Lokalnej może przyczynić się do wzrostu aktywności gospodarczej w okolicy, poprzez organizację wydarzeń, współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami oraz przyciąganie nowych inicjatyw i inwestycji.

Po zakończeniu rewitalizacji budynku użytkowane przez Ochotniczą Straż Pożarną i stowarzyszenia w Celejowie staną się nowoczesnym centrum aktywności lokalnej, integrującym mieszkańców i odpowiadającym na potrzeby różnych grup społecznych.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Aktywny Celejów

Uzasadnienie: Zmodernizowane centrum stanie się bazą dla organizacji warsztatów tematycznych, w tym związanych z tradycjami papiernictwa oraz zajęć sportowo-ruchowych. Infrastruktura pozwoli na regularne prowadzenie działań aktywizujących społeczność, integrując różne grupy wiekowe i społeczne.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób.(GUS)

WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem- 500 osób (sprawozdania, raporty)

Liczba zorganizowanych przedsięwzięć w zrewitalizowanych obiektach-4/rok (sprawozdania, raporty).

Lokalizacja zadania/projektu:

Celejów 72C, 24-120 Kazimierz Dolny

Działka nr.: 613/14, 782.

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Gmina Wąwolnica, Urząd Gminy w Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2026-2028
Szacunkowy koszt:	6 000 000,00 zł
Źródła finansowania:	Budżet Gminy - 300 000 zł Środki krajowe - 600 000,00 zł EFRR - 5 100 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
4.Odnowiony Rynek w Wąwolnicy
Forma konserwatorska- wpisany do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/798.
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Rynek, usytuowany w centrum miejscowości Wąwolnica, stanowi kluczowy element układu przestrzennego wpisanego do rejestru zabytków województwa lubelskiego pod nr A/798. Obecne elementy małej architektury na placu wymagają modernizacji, a ich braki ograniczają pełne wykorzystanie funkcji rynku. Zieleń znajdująca się na tym terenie, pomimo dotychczasowych działań pielęgnacyjnych, wciąż wymaga kompleksowej interwencji. Alejki są niewystarczająco oświetlone, a wysokie krawężniki oraz nierówna nawierzchnia chodników utrudniają dostęp do rynku, szczególnie osobom ze szczególnymi potrzebami. Rynek w Wąwolnicy, choć stanowi ważny punkt handlowy oraz komunikacyjny w miejscowości, obecnie nie spełnia swojej roli jako reprezentacyjne miejsce gminy. Brak odpowiedniej infrastruktury, atrakcji dla dzieci oraz elementów małej architektury sprawia, że przestrzeń nie jest w pełni wykorzystywana jako centrum społeczno-kulturalne. Stan istniejący rynku nie sprzyja integracji mieszkańców ani zachęcaniu turystów do odwiedzin, a jego potencjał jako przestrzeni wielofunkcyjnej pozostaje niewykorzystany. Analiza infrastruktury rynku w Wąwolnicy pokazuje, że nie ma tam budynków, które mogłyby zostać przekształcone na toalety publiczne, zwłaszcza przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Istniejące obiekty pełnią funkcje mieszkalne, oraz takie jak handel, usługi czy komunikacja, a ich adaptacja do celów sanitarnych wiązałaby się z wysokimi kosztami i trudnościami technicznymi. Obszar rynku charakteryzuje się brakiem odpowiednich udogodnień higienicznych, co znacząco wpływa na komfort korzystania z przestrzeni przez mieszkańców i turystów. Wąwolnicki rynek, poddany rewitalizacji, stanowić będzie zarówno centrum życia społecznego, jak i atrakcyjne miejsce dla odwiedzających. Wprowadzenie nowej infrastruktury sanitarnej, w tym dostosowanych toalet, jest niezbędne dla podniesienia standardu przestrzeni i zwiększenia jej funkcjonalności. Zakres rzeczowy: Projekt obejmuje kompleksową przebudowę terenu Rynku w Wąwolnicy, mającą na celu adaptację przestrzeni na nowe funkcje społeczno-kulturalne i turystyczne (przebudowę istniejącej nawierzchni rynku z uwzględnieniem nowego układu komunikacji pieszej). W ramach prac zaplanowano dodanie nowych elementów małej architektury ławki, kosze na odpadki, stojaki na rowery, itp., które wzbogacą funkcjonalność, estetykę oraz atrakcyjność miejsca dla mieszkańców i odwiedzających. Przewiduje się również kontynuację badań archeologicznych zgodnie z programem badań, a na płycie rynku zostaną uczytelnione wnętrza oraz układ dawnego Ratusza i piwnicy budynku, który funkcjonował w latach 1567–1818, co zwiększy wartość edukacyjną i historyczną przestrzeni. Istniejąca studnia zostanie zachowana, a jej oprawa i zadaszenie wymienione na nowe, zgodnie z historycznym charakterem miejsca. Dodatkowo, teren wokół pomnika upamiętniającego ofiary zbrodni komunistycznej z dnia 2 maja 1946 r. zostanie zagospodarowany w sposób podkreślający jego znaczenie historyczne i umożliwiający odwiedzającym lepsze poznanie lokalnej historii.

Przestrzeń rynku zostanie wyposażona w elementy **małej architektury, takie jak tablice informacyjno-pamiątkowe zawierające informacje o historii Wąwolnicy**, co przyczyni się do promocji turystyki edukacyjnej. w ramach projektu przewidziano także budowę ogólnodostępnej toalety, która będzie dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co zapewni pełną dostępność obiektu dla wszystkich użytkowników. Planowane jest wykonanie nowych alejek parkowych oraz nawierzchni centralnego placu z wyznaczonymi miejscami wypoczynku. Cały teren zostanie oświetlony w sposób nawiązujący do historycznego i małomiasteczkowego charakteru Wąwolnicy.

Dodatkowo, na rynku zostanie zainstalowana **zewnętrzna siłownia**, która stanie się przestrzenią rekreacyjną dla mieszkańców i odwiedzających, promując aktywność fizyczną i zdrowy styl życia. Powstanie również **plac zabaw dla dzieci**, wyposażony w nowoczesne i bezpieczne urządzenia, co zapewni najmłodszym mieszkańcom atrakcyjne miejsce do zabawy i integracji. w celu zapewnienia bezpieczeństwa wszystkich użytkowników, na całym terenie rynku zostanie zainstalowany system monitoringu, który obejmie centralny plac, plac zabaw oraz kluczowe punkty przestrzeni. Wszystkie te elementy uczynią rynek funkcjonalnym, bezpiecznym i atrakcyjnym miejscem dla mieszkańców oraz turystów w każdym wieku. W ramach dziennego rynku planowane jest zaprojektowanie **nowoczesnego systemu oświetlenia**, który poprawi bezpieczeństwo i estetykę przestrzeni publicznej. Dodatkowo przewidziano **instalację monitoringu zewnętrznego**, co zwiększy ochronę mienia oraz komfort użytkowników rynku, a także pozwoli na skuteczniejsze reagowanie w sytuacjach wymagających interwencji. **Studnia miejska**, wraz z wolnostojącym poidłem zapewni mieszkańcom i turystom łatwy dostęp do wody pitnej. Dodatkowo, planowana jest modernizacja istniejących miejsc parkingowych, co usprawni organizację ruchu i poprawi funkcjonalność przestrzeni wokół rynku.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt ma na celu zapewnienie dostępności placu poprzez ograniczenie barier architektonicznych, które napotykają osoby ze szczególnymi potrzebami. **W ramach modernizacji rynku planowana jest budowa toalety publicznej dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.** Obiekt zostanie wyposażony w udogodnienia zapewniające komfort i pełną dostępność, takie jak szerokie drzwi, uchwyty ułatwiające korzystanie z urządzeń sanitarnych oraz system bezprogowego wejścia. Toaleta będzie istotnym elementem infrastruktury rynku, podnoszącym standard przestrzeni publicznej i zwiększającym komfort zarówno mieszkańców, jak i turystów.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

W nowej przestrzeni odbywać będą się zgłaszane przez mieszkańców inicjatywy kulturalne i społeczne tj.: zabawy integracyjne organizowane przez instytucje kultury, kiermasze, spotkanie świąteczne, wystawy, koncerty itp. Utworzona funkcje: integracyjne, informacyjne i kulturalne wspierać będą proces aktywizacji mieszkańców włączania ich w inicjatywy organizowane na terenie obszaru rewitalizacji. Przywrócony zostanie pierwotny charakter placu stanowiącego centrum miejscowości wraz z uwydatnieniem elementów wskazujących na jego historyczne znaczenie.

Projekt "Odnowiony Rynek w Wąwolnicy" odpowiada na kluczowe problemy społeczne i infrastrukturalne występujące w regionie. Rewitalizacja rynku w znaczący sposób przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności miejsca zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne. Rewitalizacja rynku stworzy nowoczesną przestrzeń społeczną, która stanie się centrum życia kulturalnego i towarzyskiego w Wąwolnicy. Dzięki wyposażeniu rynku w elementy małej architektury, miejsca wypoczynku, siłownię zewnętrzną oraz plac zabaw dla dzieci, mieszkańcy zyskają atrakcyjne miejsce spotkań i rekreacji. Organizacja wydarzeń kulturalnych, warsztatów i spotkań społecznych wpłynie na zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie lokalne oraz integrację międzypokoleniową.

2. Niewystarczająca liczba miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Modernizacja rynku stworzy przestrzeń przyjazną dla młodzieży poprzez budowę placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz stref wypoczynku. Wyposażenie w tablice edukacyjno-pamiątkowe i możliwość organizacji wydarzeń turystyczno-edukacyjnych zwiększy atrakcyjność miejsca jako przestrzeni rozrywki i nauki. Zapewnienie odpowiedniego oświetlenia i monitoringu zwiększy bezpieczeństwo użytkowników, zachęcając młodzież do aktywnego korzystania z tej przestrzeni.

3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Odnowiony rynek stanie się ważnym punktem turystycznym regionu, co przyczyni się do zwiększenia ruchu turystycznego i rozwoju lokalnej gospodarki. Powstanie nowych miejsc pracy związanych z obsługą turystów, organizacją wydarzeń, prowadzeniem gastronomii i handlu w sąsiedztwie rynku zmniejszy liczbę bezrobotnych w gminie. Projekt wpłynie także na aktywizację lokalnych przedsiębiorców, którzy skorzystają z ożywienia rynku.

4. Zaniedbana infrastruktura przy Rynku w Wąwolnicy. Rewitalizacja rynku obejmie kompleksową modernizację infrastruktury. Dzięki temu rynek stanie się wizytówką Wąwolnicy, odzwierciedlając jej historyczne i kulturowe znaczenie.

Efekt zadania:

1. Poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej: Odnowiony Rynek stanie się reprezentacyjną i estetyczną przestrzenią, która podkreśli historyczny i kulturowy charakter Wąwolnicy. Wymiana nawierzchni, ucztylnienie układu dawnego Ratusza, modernizacja alejek oraz nowe elementy małej architektury, takie jak ławki, tablice informacyjne czy oświetlenie, poprawią komfort użytkowania i wizualny odbiór miejsca.

2. Zwiększenie dostępności i bezpieczeństwa: Modernizacja infrastruktury, w tym dostosowanie alejek, chodników i krawężników do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, uczyni Rynek przestrzenią dostępną dla wszystkich. Instalacja nowoczesnego oświetlenia i monitoringu zwiększy bezpieczeństwo użytkowników, zarówno mieszkańców, jak i turystów.

3. Ożywienie społeczno-kulturalne: Rynek stanie się miejscem organizacji wydarzeń kulturalnych, takich jak festyny, koncerty, wystawy czy uroczystości upamiętniające lokalną historię. Przestrzeń będzie sprzyjać integracji społecznej, międzypokoleniowej i aktywności kulturalnej, co zwiększy zaangażowanie mieszkańców w życie lokalne.

4. Promocja dziedzictwa kulturowego: Ucztylnienie dawnego układu Ratusza i elementów historycznych na płycie rynku podkreśli bogatą historię Wąwolnicy. Tablice informacyjne przybliżą mieszkańcom i turystom dzieje miejscowości, wzmacniając lokalną tożsamość i zainteresowanie dziedzictwem kulturowym regionu.

5.Rozwój turystyki: Zmodernizowany i estetyczny Rynek, będący częścią rejestrowanego układu przestrzennego, przyciągnie więcej turystów, którzy odwiedzą również inne atrakcje Wąwolnicy, takie jak Plac Maryjny czy Bazylika. Atrakcyjna przestrzeń stanie się wizytówką miejscowości, wspierając lokalną gospodarkę i rozwój turystyki.

6.Poprawa jakości życia mieszkańców: Zmodernizowany Rynek stanie się przestrzenią przyjazną mieszkańcom, oferując miejsce do odpoczynku, rekreacji i codziennych spotkań. Dodatkowe udogodnienia, takie jak toaleta miejska, siłownia zewnętrzna czy plac zabaw, zwiększą komfort i funkcjonalność tego miejsca dla różnych grup wiekowych.

7.Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej: Odnowiony Rynek, jako centralny punkt miejscowości, zwiększy atrakcyjność Wąwolnicy dla inwestorów i przedsiębiorców, co przyczyni się do rozwoju lokalnej gospodarki.

Po zakończeniu rewitalizacji Rynek w Wąwolnicy stanie się wielofunkcyjną przestrzenią, łączącą funkcje społeczne, kulturalne i turystyczne. Dzięki modernizacji infrastruktury, poprawie estetyki oraz wzbogaceniu przestrzeni o nowe elementy, stanie się on centralnym punktem życia gminy, sprzyjającym integracji mieszkańców, organizacji wydarzeń kulturalnych i przyciągającym turystów.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości

Uzasadnienie: Rynek stanie się centralnym miejscem organizacji wydarzeń kulturalnych, takich jak festiwale, koncerty czy uroczystości patriotyczne. Dzięki nowoczesnej infrastrukturze i przestrzeniom publicznym rynek stanie się miejscem integracji mieszkańców.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób. (GUS)

WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem- 1000 osób/rocznie (sprawozdania, raporty)

Liczba zorganizowanych przedsięwzięć w zrewitalizowanych obiektach- 4 rocznie ((sprawozdania, raporty)

Lokalizacja zadania/projektu:

ul. Rynek, 24-160 Wąwolnica

Działka nr.: 240

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Gmina Wąwolnica, Urząd Gminy w Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2026-2029
Szacunkowy koszt:	4.000.000,00 zł

Źródła finansowania:	Budżet Gminy - 200 000,00 zł Środki krajowe- 400 000,00 zł EFRR - 3 400 000,00 zł
----------------------	---

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:

5.Mój targ – modernizacja placu targowego w Wąwolnicy z jego funkcjonalnym połączenie, z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym

Forma konserwatorska- Nie dotyczy

Opis zadania/Projektu:

Stan istniejący:

Plac targowy w Wąwolnicy, nawiązujący do wielowiekowej tradycji handlowej, cieszy się dużą popularnością dzięki cyklicznie organizowanemu handlowi. Obecnie jednak jego stan techniczny wymaga kompleksowej modernizacji. Plac w znacznej części posiada nawierzchnię gruntową, a tylko fragmenty są utwardzone płytami betonowymi i trylinką. Występujące liczne ubytki w nawierzchni powodują gromadzenie się wody, co ogranicza funkcjonalność przestrzeni.

Istniejący parterowy budynek na terenie targowiska jest nieocieplony i nie spełnia współczesnych standardów technicznych. Zarówno budynek, jak i zagospodarowanie terenu wymagają modernizacji oraz rozbudowy, które dostosują przestrzeń do potrzeb użytkowników i obecnych wymagań technicznych, w tym poprzez konieczne prace termomodernizacyjne.

Zakres rzeczowy:

Planowana jest kompleksowa modernizacja placu targowego, obejmująca wymianę zdegradowanej nawierzchni poprzez zmianę niwelety terenu, wykonanie systemu odwodnienia oraz ułożenie nowej nawierzchni. Projekt zakłada również zaprojektowanie i wykonanie funkcjonalnych stanowisk handlowych oraz modernizację infrastruktury technicznej, dostosowanej do obsługi zarówno placu targowego, jak i poszczególnych stanowisk.

Istniejący budynek techniczny zostanie zmodernizowany, a jego funkcjonalność rozszerzona o ogólnodostępną toaletę miejską, dostosowaną do potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowo powstaną ciągi komunikacyjne łączące plac targowy z rynkiem miejskim, Placem Maryjnym oraz ścieżkami biegnącymi wzdłuż rzeki Bystrej, co usprawni dostęp i poprawi spójność przestrzenną.

W ramach projektu zostanie zainstalowane nowoczesne oświetlenie terenu placu targowego oraz ścieżek komunikacyjnych, co podniesie bezpieczeństwo i komfort użytkowania. Przewiduje się także zagospodarowanie terenu poprzez montaż elementów małej architektury, takich jak ławki, kosze na śmieci oraz tablice informacyjne, a także uzupełnienie zieleni wokół placu targowego i wzdłuż ciągów pieszo-rowerowych.

Na potrzeby organizacji wydarzeń wystawienniczych, koncertowych i konkursowych zostanie zakupiona i zainstalowana zadaszona scena, co umożliwi rozszerzenie funkcji placu o aktywności kulturalne i społeczne.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Rewitalizacja placu targowego w Wąwolnicy zostanie przeprowadzona zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, zapewniając pełną dostępność przestrzeni dla wszystkich użytkowników, w tym osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz rodziców z małymi dziećmi. Nowoczesna infrastruktura zostanie dostosowana do różnorodnych potrzeb użytkowników, eliminując bariery architektoniczne i zwiększając komfort korzystania z przestrzeni. Nowa, utwardzona i równa nawierzchnia umożliwi swobodne poruszanie się po placu, eliminując problem nierówności, które utrudniają dostęp osobom na wózkach inwalidzkich, seniorom i rodzicom z wózkami dziecięcymi. Stanowiska handlowe o odpowiedniej wysokości pozwolą osobom poruszającym się na wózkach inwalidzkich na wygodne zakupy.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Wzmocnienie lokalnie działających przedsiębiorców. Podjęte działania przyczynią się do promocji lokalnych produktów poprzez stworzenie miejsca ich ekspozycji. Możliwa stanie się aktywizacja osób obecnie nieaktywnych gospodarczo.

Projekt "Mój targ – modernizacja placu targowego w Wąwolnicy" przyczyni się do rozwiązania kluczowych problemów społecznych i infrastrukturalnych, wpływając na poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy regionu.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Modernizacja placu targowego stworzy nowe możliwości zatrudnienia poprzez rozwój lokalnego handlu i usług. Powstanie lepiej wyposażonego placu z odpowiednią infrastrukturą zwiększy liczbę osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich klientów.

2. Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne. Dzięki połączeniu placu targowego z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym projekt stworzy przestrzeń sprzyjającą organizacji wydarzeń społecznych, kulturalnych i edukacyjnych.

3. Brak integracji społecznej oraz niewystarczająca infrastruktura do spędzania wolnego czasu. Rewitalizacja placu targowego i jego otoczenia stworzy przyjazne i funkcjonalne miejsce integracji społecznej.

4. Zdegradowany plac targowy w Wąwolnicy. Projekt znacząco przyczyni się do rozwiązania problemu zdegradowanego stanu technicznego placu oraz umożliwi pełne wykorzystanie jego potencjału. Dzięki wymianie zniszczonej nawierzchni na nową, utwardzoną i wyposażeniu jej w system odwodnienia, plac stanie się funkcjonalny i odporny na trudne warunki atmosferyczne. Modernizacja i rozbudowa istniejącego budynku technicznego, w tym dodanie ogólnodostępnej toalety miejskiej, zapewni niezbędne zaplecze zarówno dla handlujących, jak i klientów.

Efekt zadania:

1. Zwiększenie funkcjonalności placu targowego: Zmodernizowany plac targowy stanie się w pełni funkcjonalną przestrzenią, dostosowaną do współczesnych potrzeb handlowych i użytkowych. Nowa nawierzchnia, system odwodnienia oraz przemyślane rozmieszczenie stanowisk handlowych umożliwią komfortowe i efektywne korzystanie z przestrzeni targowej przez sprzedawców i klientów.

2. Rozwój lokalnej gospodarki: Modernizacja placu targowego przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności miejsca dla lokalnych przedsiębiorców i rolników, co pobudzi rozwój drobnej

przedsiębiorczości. Dzięki poprawie infrastruktury więcej osób będzie mogło prowadzić działalność handlową, co przełoży się na wzrost dochodów w regionie.

3.Integracja przestrzeni miejskiej: Powiązanie placu targowego z rynkiem miejskim, Placem Maryjnym i ciągami komunikacyjnymi wzdłuż rzeki Bystrej zwiększy spójność przestrzenną Wąwolnicy. Targ stanie się integralnym elementem miejscowości, łatwo dostępnym zarówno dla mieszkańców, jak i turystów.

4.Promocja tradycji i kultury lokalnej: Zakup zadaszanej sceny pozwoli na organizację wydarzeń kulturalnych, takich jak koncerty, wystawy, konkursy czy festyny. Plac targowy stanie się przestrzenią nie tylko handlową, ale także kulturalną, co podkreśli tradycyjne znaczenie tego miejsca w życiu społeczności.

5.Poprawa estetyki i komfortu: Dzięki montażowi elementów małej architektury (ławki, kosze na śmieci, tablice informacyjne), uzupełnieniu zieleni oraz zainstalowaniu nowoczesnego oświetlenia, plac targowy zyska na estetyce i stanie się przyjaznym miejscem do spędzania czasu. Dostępność toalety miejskiej oraz udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami zwiększą komfort użytkowników.

6.Zwiększenie ruchu turystycznego: Nowoczesna, atrakcyjna wizualnie i funkcjonalna przestrzeń targowa przyciągnie więcej turystów, którzy odwiedzając Wąwolnicę, skorzystają z oferty handlowej i kulturalnej, co wpłynie pozytywnie na lokalną gospodarkę.

7.Wzrost aktywności społecznej i integracji: Plac targowy stanie się miejscem spotkań mieszkańców, integracji międzypokoleniowej oraz wspólnych działań społecznych i kulturalnych. Organizowane wydarzenia ożywią życie lokalnej społeczności, zwiększając ich zaangażowanie w życie gminy. Po rewitalizacji plac targowy w Wąwolnicy stanie się nowoczesnym i wielofunkcyjnym miejscem, łączącym funkcje społeczne, kulturalne oraz handlowe. Dzięki poprawie infrastruktury, dostosowaniu przestrzeni do współczesnych standardów oraz jej funkcjonalnemu połączeniu z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym, plac zyska na znaczeniu jako centrum życia społecznego i kulturalnego gminy.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Wspólnota Kultury: Dożynki Gminne.

Uzasadnienie: Zmodernizowany plac targowy będzie miejscem organizacji tradycyjnych dożynek oraz targów promujących produkty lokalne. Nowoczesna infrastruktura pozwoli na organizację wystaw i konkursów, przyciągając mieszkańców oraz turystów.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO148 - Liczba wspartych obiektów infrastruktury (innych niż budynki mieszkalne) zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach- 1 szt. (protokół wykonawczy).

Liczba ulokowanych przedsiębiorstw na obszarze rewitalizacji-30 (CEIDG)

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób.(GUS).

WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających zmodernizowaną przestrzeń-1000 osób/ rocznie (sprawozdania/raporty).

Lokalizacja zadania/projektu:	
ul 3 Maja, 24-160 Wąwolnica Działka nr.: 17, 25/3, 31/3, 31/5, 32/1 Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.	
Podmiot realizujący	Gmina Wąwolnica, Urząd Gminy w Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2024-2025
Szacunkowy koszt:	6.264.000,00 zł
Źródła finansowania:	Budżet Gminy-1 164 000,00 zł Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych "Polski Ład"- 5 100 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
6.Modernizacja boiska sportowego w Wąwolnicy
Forma konserwatorska- Nie dotyczy
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: W Wąwolnicy znajduje się boisko sportowe, którego obecny stan techniczny okresowo uniemożliwia korzystanie z niego. Infrastruktura towarzysząca, w tym trybuny, oświetlenie i ogrodzenie, wymaga modernizacji lub napraw w celu poprawy funkcjonalności, bezpieczeństwa oraz komfortu użytkowania. Stan boiska i jego wyposażenia ogranicza możliwości organizacji wydarzeń sportowych oraz codziennego korzystania przez mieszkańców i sportowców. Zakres rzeczowy: Projekt obejmuje kompleksowe zagospodarowanie i uporządkowanie terenu rekreacyjno-sportowego w Wąwolnicy, koncentrując się na modernizacji boiska sportowego oraz jego infrastruktury. w ramach inwestycji zostanie wykonana nowa nawierzchnia boiska, dostosowana do różnorodnych aktywności sportowych, a obiekt zostanie wyposażony w niezbędne elementy, takie jak bramki, siatki i oznaczenia. Planowane są również prace związane z modernizacją infrastruktury towarzyszącej. Trybuny zostaną naprawione lub wymienione, co zapewni widzom komfortowe miejsca do obserwacji wydarzeń sportowych. Zainstalowany zostanie nowoczesny system oświetlenia, umożliwiający korzystanie z obiektu w godzinach wieczornych, a ogrodzenie zostanie zmodernizowane, co poprawi bezpieczeństwo użytkowników. Dodatkowo, teren wokół boiska zostanie estetycznie zagospodarowany. Powstaną funkcjonalne ciągi komunikacyjne, a także elementy małej architektury, takie jak ławki, kosze na śmieci i tablice informacyjne. Realizacja projektu stworzy nowoczesny i wielofunkcyjny obiekt sportowy, który stanie się miejscem rekreacji, integracji społecznej oraz organizacji wydarzeń sportowych dla mieszkańców Wąwolnicy.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Przedsięwzięcie zapewni równy dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami, bez względu na wiek, poziom sprawności lub inne ograniczenia. Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi typami niepełnosprawności, nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przestrzenie, na których realizowane będą działania, będą dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Poprzez udostępnienie nowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, przedsięwzięcie wpłynie pozytywnie na wzrost aktywności mieszkańców w tym dzieci i młodzieży. Ponadto, zapewni wzrost udziału mieszkańców w lokalnych inicjatywach co znajdzie przełożenie na ich integrację.

Projekt "Modernizacja boiska sportowego w Wąwolnicy" odpowiada na kluczowe problemy społeczne i infrastrukturalne w gminie, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, kulturalne i aktywności lokalne. Zmodernizowane boisko stanie się przestrzenią aktywności sportowej, rekreacyjnej i społecznej, zachęcając mieszkańców do częstszego udziału w wydarzeniach sportowych oraz lokalnych inicjatywach. Nowoczesna infrastruktura umożliwi organizację turniejów sportowych, festynów oraz zajęć integracyjnych, co zwiększy zaangażowanie mieszkańców w życie lokalne oraz stworzy możliwość integracji międzypokoleniowej.

2. Niski odsetek osób w wieku młodzieńczym zaangażowanych w różnorodne wydarzenia i działania kulturalne. Modernizacja boiska zapewni młodzieży atrakcyjne miejsce do spędzania wolnego czasu w sposób aktywny. Zwiększy się dostępność infrastruktury sportowej, co zachęci młode osoby do uprawiania sportu, rozwijania swoich pasji oraz uczestnictwa w organizowanych wydarzeniach, takich jak zawody sportowe czy treningi.

3. Niewystarczająca liczba miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży. Zmodernizowane boisko stanie się miejscem rekreacji dla młodzieży, co wypełni dotychczasowy brak infrastruktury do spędzania wolnego czasu. Oświetlenie boiska umożliwi korzystanie z niego również w godzinach wieczornych, co zwiększy jego dostępność. Bezpieczna przestrzeń do aktywności fizycznej pozytywnie wpłynie na codzienne funkcjonowanie młodych mieszkańców.

Efekt zadania:

1. Poprawa infrastruktury sportowej i rekreacyjnej: Dzięki modernizacji boiska mieszkańcy Wąwolnicy zyskają nowoczesną i funkcjonalną przestrzeń do uprawiania sportu oraz organizacji wydarzeń rekreacyjnych. Bezpieczna nawierzchnia, nowoczesne wyposażenie i odpowiednie oświetlenie znacząco zwiększą komfort korzystania z obiektu.

2. Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w aktywność fizyczną: Nowoczesne boisko stanie się miejscem promującym zdrowy styl życia, zachęcając mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzież, do regularnego uprawiania sportu. Zwiększona dostępność do infrastruktury sportowej pozytywnie wpłynie na kondycję fizyczną i psychiczną użytkowników.

3.Rozwój społeczności lokalnej: Boisko stanie się miejscem integracji społecznej, gdzie organizowane będą mecze, turnieje i wydarzenia lokalne, sprzyjające budowaniu więzi międzyludzkich. Poprawa infrastruktury sportowej stworzy warunki do organizacji międzypokoleniowych inicjatyw rekreacyjnych.

4.Poprawa jakości życia mieszkańców: Modernizacja boiska zapewni mieszkańcom możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego w bezpiecznym i nowoczesnym otoczeniu. Inwestycja przyczyni się do podniesienia standardu życia w Wąwolnicy, odpowiadając na potrzeby społeczności lokalnej w zakresie rekreacji i sportu.

5.Zwiększenie atrakcyjności gminy: Zmodernizowane boisko wpłynie na podniesienie atrakcyjności Wąwolnicy jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom. Możliwość organizacji zawodów i wydarzeń sportowych przyciągnie uwagę zewnętrznych uczestników, wspierając lokalną promocję i rozwój.

6.Poprawa bezpieczeństwa: Modernizacja infrastruktury, w tym ogrodzenia, oświetlenia oraz nawierzchni, zapewni użytkownikom większe bezpieczeństwo podczas korzystania z obiektu, co dodatkowo zachęci do aktywności fizycznej.

Po zakończeniu modernizacji boisko sportowe w Wąwolnicy stanie się wielofunkcyjną przestrzenią, pełniącą nie tylko rolę sportową, ale także społeczną, rekreacyjną i kulturalną. Zmodernizowana infrastruktura poprawi jakość i bezpieczeństwo obiektu, umożliwiając organizację wydarzeń sportowych, zajęć rekreacyjnych oraz wydarzeń kulturalnych i integracyjnych.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Wspólnota Kultury: Gminny Dzień Dziecka.

Uzasadnienie: Zmodernizowane boisko stanie się miejscem zawodów sportowych, gier i aktywności ruchowych organizowanych podczas Dnia Dziecka oraz innych wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, promujących aktywność fizyczną wśród młodzieży.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRO199 - Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób. (GUS)

WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem- 1000 osób rocznie (sprawozdania/raporty)

Liczba zorganizowanych przedsięwzięć w zrewitalizowanych obiektach- 4 rocznie /rocznie (sprawozdania raporty)

Lokalizacja zadania/projektu:

ul 3 Maja, 24-1 60 Wąwolnica

Działka nr.: 53/3

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący

Gmina Wąwolnica, Urząd Gminy w Wąwolnicy

Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2026-2027
Szacunkowy koszt:	2.000.000,00 zł
Źródła finansowania:	Budżet Gminy - 2.000.000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:

7. Budowa kanalizacji sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków w miejscowości Celejów w Gminie Wąwolnica.

Forma konserwatorska- obiekt wpisany do rejestru zabytków nr - Nie dotyczy

Opis zadania/Projektu:

Stan istniejący:

W ramach projektu planowane jest rozszerzenie infrastruktury kanalizacyjnej, ponieważ istniejąca oczyszczalnia ma ograniczenia technologiczne w zakresie przepustowości, co uniemożliwia podłączenie nowych nieruchomości.

Zakres rzeczowy:

Projekt obejmuje budowę nowej sieci kanalizacji sanitarnej wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków w Gminie Wąwolnica. W ramach inwestycji planowana jest także przebudowa istniejącego odcinka sieci kanalizacyjnej, co umożliwi skierowanie ścieków do nowo powstałej oczyszczalni. Budynek oczyszczalni ścieków zostanie wykonanych z naturalnych materiałów, żeby nie zaburzyć krajobrazu w dolinie rzeki Bystrej.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt uwzględnia zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami poprzez zastosowanie rozwiązań projektowych i technologicznych, które ułatwią korzystanie z infrastruktury oraz zapewnią bezpieczeństwo wszystkim użytkownikom, w tym osobom z niepełnosprawnościami.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Projekt rozwiąże kluczowe problemy związane z niewystarczającą infrastrukturą sanitarną w Gminie Wąwolnica, która ogranicza możliwość podłączania nowych nieruchomości do sieci kanalizacyjnej oraz negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców i środowisko naturalne.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Liczba nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej. Budowa nowej sieci kanalizacyjnej oraz lokalnej oczyszczalni ścieków umożliwi podłączenie dodatkowych nieruchomości do systemu, poprawiając dostęp mieszkańców do infrastruktury sanitarnej. Ułatwi to rozwój obszaru i pozwoli na podniesienie standardów życia.

2. Jakość wód powierzchniowych oraz stopień zanieczyszczenia środowiska. Nowoczesna lokalna oczyszczalnia ścieków znacząco zmniejszy ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych, co wpłynie pozytywnie na stan środowiska naturalnego oraz zdrowie mieszkańców.

3. Liczba mieszkańców korzystających z nowoczesnych systemów odprowadzania ścieków. Zwiększenie dostępności do sieci kanalizacyjnej poprawi warunki sanitarne oraz komfort życia

mieszkańców. Dzięki temu projekt bezpośrednio wpłynie na podniesienie standardu życia w Gminie Wąwolnica.

Efekt zadania:

1. Poprawa warunków sanitarnych: Nowa sieć kanalizacyjna oraz lokalna oczyszczalnia ścieków zapewnią skuteczne i nowoczesne odprowadzanie oraz oczyszczanie ścieków, co podniesie standard warunków sanitarnych. Mieszkańcy zyskają dostęp do wydajnej i ekologicznej infrastruktury.
2. Ochrona środowiska naturalnego: Projekt zmniejszy ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych, co przyczyni się do poprawy jakości środowiska naturalnego. Nowoczesne technologie oczyszczania ścieków zastosowane w oczyszczalni ograniczą emisję zanieczyszczeń, dbając o lokalny ekosystem.
3. Zwiększenie dostępności zbiorczej sieci kanalizacji: Realizacja zadania bezpośrednio wpłynie na problem ograniczonej dostępności do zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Nowa infrastruktura umożliwi podłączenie większej liczby nieruchomości, co poprawi komfort życia mieszkańców oraz spełni rosnące potrzeby lokalnej społeczności.
4. Rozwiązanie problemu braków w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej: Projekt odpowie na zdiagnozowane braki w infrastrukturze wodno-kanalizacyjnej, w szczególności w zakresie przepustowości istniejącej oczyszczalni ścieków oraz możliwości podłączenia nowych nieruchomości. Uzupełnienie braków infrastrukturalnych zwiększy funkcjonalność i efektywność gospodarki wodno-ściekowej w miejscowości.
5. Możliwość rozwoju obszaru: Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej oraz budowa lokalnej oczyszczalni ścieków stworzy warunki do rozwoju nowych inwestycji, zwiększając atrakcyjność Gminy Wąwolnica- dla mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów. Projekt przyczyni się do rozwoju przestrzennego oraz gospodarczego miejscowości.
6. Podniesienie jakości życia mieszkańców: Lepsza infrastruktura sanitarna poprawi codzienny komfort życia mieszkańców, ograniczy problemy związane z odprowadzaniem ścieków i wpłynie na poprawę zdrowia publicznego.
7. Dostosowanie do współczesnych wymagań ekologicznych i przepisów prawa: Projekt pozwoli na realizację zobowiązań dotyczących ochrony środowiska i gospodarki wodno-ściekowej, wynikających z przepisów prawa krajowego i unijnego. Inwestycja wpisuje się w założenia zrównoważonego rozwoju oraz polityki ekologicznej.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt	powiązany z projektem:	Usługi	opiekuńcze	i sąsiedzkie	Uzasadnienie:
Rozbudowa kanalizacji poprawi warunki sanitarne i ułatwi świadczenie usług opiekuńczych w domach osób starszych i niepełnosprawnych, zapewniając lepszy standard życia oraz warunki pracy opiekunów.					

Wskaźniki:

WLWK-PLRO147 - Liczba wspartych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach-22 szt. (protokół wykonawczy).

Długość kanalizacji sanitarnej – 2 km(protokół wykonawczy). Liczba oczyszczalni ścieków- 1 szt. (protokół wykonawczy). WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób (GUS). Liczba mieszkańców objętych zorganizowanym systemem odprowadzania nieczystości ciekłych z gospodarstw domowych- 400 osób.(sprawozdania/raporty).	
Lokalizacja zadania/projektu:	
Konkretna lokalizacja planowanej oczyszczalni ścieków nie została jeszcze ustalona. Planowana oczyszczalnia zostanie umiejscowiona poza Zespołem Przyrodniczo Krajobrazowym gm. Kazimierz Dolny i będzie się wpisywać w krajobraz.	
Podmiot realizujący	Gmina Wąwolnica
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2026-2029
Szacunkowy koszt:	10 400 000,00 zł
Źródła finansowania:	Budżet Gminy - 1.900.000,00 zł EFRR - 8.500.000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
8.Aleja topolowa w Celejowie
Forma konserwatorska- obiekt wpisany do rejestru zabytków nr rej. zabytków A/787
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Aleja topolowa w Celejowie pełni funkcję drogi gminnej prowadzącej do SPZOL w Celejowie. Jest integralnym elementem zespołu pałacowo-parkowego w Celejowie, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A/787 z dnia 19.09.1997 r. Droga dojazdowa (działka nr 782) obsadzona jest topolami pochodzącymi z lat 30. XX wieku, które wymagają kompleksowej rewitalizacji. Obecnie brakuje infrastruktury towarzyszącej, takiej jak chodnik czy droga dla rowerów, co ogranicza bezpieczeństwo i komfort użytkowników. Zakres rzeczowy: Projekt „Aleja topolowa w Celejowie” obejmuje budowę ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż drogi gminnej prowadzącej do SPZOL w Celejowie. Inwestycja ma na celu stworzenie bezpiecznego i funkcjonalnego szlaku komunikacyjnego, który ułatwi poruszanie się pieszym i rowerzystom, jednocześnie zachowując zabytkowy charakter alei. W ramach projektu planowana jest rewitalizacja alei topolowej, polegająca na pielęgnacji istniejących drzew oraz uzupełnieniu drzewostanu w miejscach wymagających odnowy. Modernizacji zostanie poddana nawierzchnia drogi, co zwiększy jej trwałość i komfort użytkowania. Dodatkowo, projekt przewiduje wprowadzenie elementów małej architektury, takich jak ławki, kosze na śmieci i tablice informacyjne, które poprawią funkcjonalność i estetykę przestrzeni. Uzupełnienie nasadzeń dekoracyjnych wzdłuż ciągu pieszo-rowerowego podkreśli historyczny charakter miejsca, tworząc jednocześnie przyjazne otoczenie dla mieszkańców i turystów.

Realizacja zadania połączy nowoczesne potrzeby komunikacyjne z ochroną dziedzictwa historycznego, zwiększając bezpieczeństwo oraz atrakcyjność tego obszaru.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt „Aleja topolowa w Celejowie” uwzględnia potrzeby osób ze szczególnymi wymaganiami, zapewniając dostępność infrastruktury dla wszystkich użytkowników. Ciąg pieszo-rowerowy zostanie wyposażony w równą, antypoślizgową nawierzchnię, pozbawioną barier architektonicznych, co umożliwi swobodne poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami, osobom starszym oraz rodzicom z wózkami dziecięcymi. Krawężniki na przejściach i skrzyżowaniach zostaną obniżone, a ścieżka zaprojektowana z łagodnymi spadkami, co zapewni komfort i bezpieczeństwo dla osób o ograniczonej mobilności. Wzdłuż alei zostaną rozmieszczone miejsca odpoczynku z ławkami, które będą dostępne dla wszystkich użytkowników, w tym osób potrzebujących częstych przerw w trakcie przemieszczania się.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Realizacja projektu „Aleja topolowa w Celejowie” ma na celu rozwiązanie kluczowych problemów związanych z niewystarczającą infrastrukturą komunikacyjną, niskim poziomem wykorzystania walorów przyrodniczych oraz ograniczoną dostępnością atrakcyjnych miejsc rekreacyjnych i widokowych w regionie. Brak bezpiecznych ciągów pieszo-rowerowych znacząco ogranicza możliwości aktywnego wypoczynku mieszkańców i turystów, co negatywnie wpływa na rozwój społeczny, turystyczny i gospodarczy obszaru.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Liczba osób korzystających z terenów rekreacyjnych i punktów widokowych. Projekt obejmuje budowę ciągu pieszo-rowerowego, który umożliwi bezpieczne dotarcie do atrakcyjnych punktów widokowych w rejonie Celejowa. Wprowadzenie ścieżek rowerowych zachęci mieszkańców i turystów do odwiedzania miejsc o walorach przyrodniczych i krajobrazowych, jednocześnie zwiększając dostępność tych przestrzeni. Poprawa infrastruktury pozwoli na pełniejsze wykorzystanie potencjału przyrodniczego regionu.
2. Niskie wykorzystanie walorów przyrodniczych. Celejów i jego okolice charakteryzują się unikalnymi walorami przyrodniczymi, które dotychczas były słabo zagospodarowane pod kątem rekreacji. Budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż alei topolowej umożliwi wygodne i atrakcyjne korzystanie z uroków okolicy, przyciągając więcej osób do aktywności na świeżym powietrzu, takich jak spacer, jazda na rowerze czy obserwacja przyrody. Projekt wpisuje się w strategię zwiększania dostępu do terenów rekreacyjnych.
3. Niski poziom aktywności fizycznej i rekreacyjnej mieszkańców. Realizacja projektu stworzy przestrzeń sprzyjającą aktywności fizycznej, takiej jak spacer i jazda na rowerze. Wygodne i bezpieczne ścieżki zachęcą mieszkańców do aktywnego spędzania czasu, poprawiając ich zdrowie i kondycję. Zwiększenie dostępności terenów przyrodniczych oraz infrastruktury rekreacyjnej zmniejszy bariery w korzystaniu z zasobów gminy, co wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Efekt zadania:

1. Poprawa dostępności do atrakcyjnych punktów widokowych i walorów przyrodniczych: Stworzenie bezpiecznej trasy pieszo-rowerowej umożliwi mieszkańcom i turystom łatwiejszy dostęp do miejsc o wysokich walorach krajobrazowych i przyrodniczych, zwiększając ich wykorzystanie.
 2. Zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników drogi: Budowa nowoczesnego ciągu pieszo-rowerowego oddzielonego od jezdni poprawi bezpieczeństwo pieszych i rowerzystów, zmniejszając ryzyko wypadków.
 3. Wzrost aktywności fizycznej i społecznej mieszkańców: Powstanie infrastruktury sprzyjającej spacerom, rekreacji oraz sportowi wpłynie na wzrost zaangażowania mieszkańców w aktywny tryb życia, poprawiając ich kondycję fizyczną i zdrowie.
 4. Ochrona i rewitalizacja dziedzictwa przyrodniczego: Rewitalizacja alei topolowej obejmująca pielęgnację drzew i nasadzenia uzupełniające przyczyni się do zachowania historycznego charakteru miejsca oraz poprawy stanu środowiska naturalnego.
 5. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu: Realizacja projektu uczyni Celejów bardziej atrakcyjnym dla turystów, co przyczyni się do wzrostu liczby odwiedzających i wspomogę rozwój lokalnej gospodarki.
- P6. oprawa estetyki przestrzeni publicznej: Nowoczesna i estetyczna infrastruktura podniesie walory wizualne przestrzeni, czyniąc ją bardziej przyjazną i funkcjonalną.
7. Wzrost integracji społecznej: Ułatwienie dostępu do wspólnych przestrzeni rekreacyjnych i widokowych przyczyni się do większej liczby spotkań mieszkańców i poprawy relacji międzyludzkich.
8. Rozwój lokalnej infrastruktury komunikacyjnej: Budowa ścieżek pieszo-rowerowych poprawi jakość lokalnego systemu komunikacyjnego i zwiększy jego funkcjonalność.
- Po rewitalizacji Aleja Topolowa w Celejowie stanie się bezpiecznym, estetycznym i wielofunkcyjnym szlakiem komunikacyjnym, który połączy funkcje społeczne, kulturalne i turystyczne. Inwestycja nie tylko poprawi warunki przemieszczania się mieszkańców, ale także podkreśli historyczny charakter miejsca, czyniąc aleję ważnym elementem dziedzictwa regionu.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt	powiązany	z projektem:	Wspólnota	Kultury:	Powitanie	Jesieni
Uzasadnienie: Zrewitalizowana aleja będzie przestrzenią organizacji plenerowych wydarzeń kulturalnych, takich jak Powitanie Jesieni, w ramach których odbywać się będą warsztaty, wystawy plenerowe i						

Wskaźniki:

- WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem- 1 szt. (protokół wykonawczy).
- Długość drogi/ciągu pieszo-rowerowego - do 0,8 km (protokół wykonawczy).
- WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób.(GUS)
- WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem 500 osób/rocznie (sprawozdania/raporty)
- WLWK-PLRR049 - Liczba przedsięwzięć ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach - szt. 2 (CEIDG).

Lokalizacja zadania/projektu:	
Teren msc. Celejów Działka gminna i/lub działki prywatne sąsiadujące z drogą Droga dojazdowa do zespołu (dz. nr 782) Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.	
Podmiot realizujący	Gmina Wąwolnica
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2028-2029
Szacunkowy koszt:	3 000 000,00 zł
Źródła finansowania:	Budżet Gminy-450 000,00 zł EFRR-2 550 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
9.Rewitalizacja „Starej papierni” wraz z zagospodarowaniem
Forma konserwatorska- obiekt wpisany do rejestru zabytków nr A/743
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: W Celejowie, nad brzegiem stawu, znajdują się ruiny zabytkowego budynku dawnej papierni, wpisanego do rejestru zabytków pod nr A/743 z dnia 23.09.1977 r. Obiekt, wybudowany przez Czartoryskich, pełnił funkcję jednej z najnowocześniejszych papierni w Polsce, dostarczającej papier m.in. na potrzeby dworu puławskiego. Zakład działał do około 1850 roku, po czym został przekształcony w młyn. Od lat 60. XX wieku budynek znajduje się w stanie ruiny. Obecnie zachowały się jedynie fragmenty ścian murowanych z cegły, podczas gdy dach i inne elementy konstrukcji całkowicie zniknęły. Teren otaczający ruiny wzbogacają zespoły zbiorników wodnych, podkreślając historyczny charakter miejsca. Mimo swojego znaczenia kulturowego i historycznego, obiekt wymaga pilnych prac rewitalizacyjnych, by ocalić go przed dalszą degradacją i przywrócić jego walory użytkowe oraz turystyczne. Zakres rzeczowy: Projekt obejmuje kompleksową przebudowę i modernizację zabytkowego budynku dawnej papierni, mającą na celu jego zachowanie i przystosowanie do nowych funkcji. Nie będą wykonywane prace na zbiorniku wodnym. Realizacja projektu zakłada budowę nowych ścieżek i chodników, które ułatwią dostęp do obiektu i stworzą przestrzeń przyjazną dla mieszkańców oraz turystów. Dodatkowo, teren zostanie wyposażony w oświetlenie, które poprawi bezpieczeństwo i umożliwi korzystanie z obiektu także po zmroku. Na potrzeby odwiedzających powstanie parking, w tym specjalnie wydzielone miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnościami, co zapewni pełną dostępność terenu. Całość inwestycji ma na celu przywrócenie dawnej świetności "Starej Papierni" oraz stworzenie nowoczesnej i funkcjonalnej przestrzeni, która będzie sprzyjała integracji społecznej i aktywności turystycznej.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt „Rewitalizacja Starej Papierni” w Celejowie uwzględnia potrzeby osób ze szczególnymi wymaganiami, zapewniając pełną dostępność zarówno budynku, jak i otaczającego terenu. w ramach inwestycji zaplanowano instalację podjazdów, dostosowanie wnętrza budynku poprzez szerokie przejścia i windy oraz wyposażenie toalet w odpowiednie udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami.

Ścieżki i chodniki zostaną wykonane z antypoślizgowej nawierzchni, zapewniając komfort i bezpieczeństwo poruszania się. W ramach odbudowy „Starej Papierni” planowana jest budowa parkingu o powierzchni poniżej 0,5 ha. W/w działania w tym parking planowany w ramach inwestycji o powierzchni poniżej 0,5 ha nie kwalifikuje inwestycji do żadnego z punktów rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 z późn. zm.). Parking będzie wyposażony w specjalne miejsca dla osób z niepełnosprawnościami, zlokalizowane w pobliżu wejścia. Tablice informacyjne i oświetlenie poprawią widoczność i czytelność przestrzeni, czyniąc ją przyjazną dla wszystkich użytkowników. Dzięki tym rozwiązaniom projekt stanie się inkluzywną przestrzenią, dostępną dla mieszkańców i turystów o różnych potrzebach.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Realizacja projektu „Rewitalizacja Starej Papierni” odpowiada na kluczowe problemy związane z degradacją infrastruktury, brakiem atrakcyjnych przestrzeni społeczno-rekreacyjnych oraz niewystarczającym wykorzystaniem walorów przyrodniczych w obszarze rewitalizacji.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Znaczna liczba obiektów zdegradowanych na obszarze rewitalizacji. Przebudowa i modernizacja ruin budynku dawnej papierni przywróci obiektowi jego historyczną wartość i nowe funkcje użytkowe. Rewitalizacja pozwoli na ożywienie przestrzeni, która przez dekady pozostawała zaniedbana, co wpłynie na poprawę estetyki i funkcjonalności tego obszaru.

2. Brak miejsc rozrywki o wysokim stopniu atrakcyjności dla młodzieży. Nowe funkcje usługowe i rekreacyjne budynku stworzą przestrzeń do spędzania czasu wolnego i organizacji wydarzeń społeczno-kulturalnych, co przyciągnie młodzież oraz innych mieszkańców. Powstaną miejsca sprzyjające integracji i aktywnemu wypoczynkowi, co wypełni lukę w ofercie rozrywkowej regionu.

Efekt zadania:

1. Zwiększenie liczby zrewitalizowanych obiektów: Odnowienie zabytkowego budynku i nadanie mu nowych funkcji poprawi stan techniczny i użytkowy obszaru rewitalizacji.

2. Wzrost liczby osób korzystających z przestrzeni rekreacyjno-kulturalnych: Projekt stworzy atrakcyjną ofertę spędzania wolnego czasu, szczególnie dla młodzieży i rodzin.

Po rewitalizacji „Stara Papiernia” w Celejowie odzyska swoją dawną świetność, łączyąc funkcje społeczne, kulturalne i turystyczne. Zmodernizowana przestrzeń stanie się centrum historycznym, edukacyjnym i rekreacyjnym, sprzyjającym integracji mieszkańców oraz przyciągającym turystów. Dzięki odpowiedniemu zagospodarowaniu terenu oraz podkreśleniu walorów historycznych i przyrodniczych, obiekt będzie pełnił wielofunkcyjną rolę w życiu lokalnej społeczności i całego regionu.

Uzasadnienie powiązania projektu z projektem nieinfrastrukturalnym:

Projekt powiązany z projektem: Aktywny Celejów

Uzasadnienie: Zrewitalizowana „Stara papiernia” stanie się centrum edukacyjno-kulturalnym, gdzie prowadzone będą warsztaty związane z tradycjami papiernictwa, wystawy tematyczne oraz zajęcia dla różnych grup wiekowych, wspierające rozwój kulturalny i integrację mieszkańców.

Wskaźniki:

WLWK-PLRO132 - Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)- 1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-RCO077 - Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem-1 szt. (protokół wykonawczy).

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji 1291 osób.(GUS).

WLWK-PLRR049 - Liczba przedsiębiorstw ulokowanych na zrewitalizowanych obszarach- szt.1 (CEIDG).

WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem- 300 os./rok. (raporty/sprawozdania)

Lokalizacja zadania/projektu:

Celejów

Nr 622/1; 621/1, 625/1, 625/2, 838/1

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Właściciel nieruchomości
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2027-2029
Szacunkowy koszt:	10 000 000,00 zł
Źródła finansowania:	Środki prywatne - 2.350.000,00 zł EFRR - 7.650.000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:

10.Aktywny Celejów

Opis zadania/Projektu:

Stan istniejący:

Projekt „Aktywny Celejów” koncentruje się na integracji społecznej oraz promocji lokalnej kultury. Działania w jego ramach obejmują organizację różnorodnych warsztatów oraz zajęć sportowo-ruchowych, ze szczególnym uwzględnieniem ożywienia i przekazania tradycji związanych z papiernictwem, które od lat stanowią ważny element lokalnego dziedzictwa.

Zakres rzeczowy:

Projekt obejmuje organizację różnorodnych warsztatów skierowanych do osób w każdym wieku, wspierając integrację społeczną i rozwój lokalnej społeczności. w ramach działań planowane są zajęcia sportowo-ruchowe, promujące aktywny tryb życia, oraz warsztaty tematyczne związane z lokalnymi tradycjami papiernictwa. Przekazanie wiedzy o dawnych technikach produkcji papieru ma na celu ożywienie regionalnego dziedzictwa i zwiększenie świadomości kulturowej mieszkańców.

Wszystkie działania będą dostosowane do potrzeb różnych grup wiekowych, co sprzyja szerokiemu zaangażowaniu lokalnej społeczności.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Planowane do realizacji wydarzenia lokalne zachowają zasadę uniwersalnego projektowania, uwzględnia potrzeby i możliwości wszystkich uczestników, niezależnie od ich wieku, płci, niepełnosprawności czy innych cech. Warsztaty i zajęcia sportowo-ruchowe będą organizowane w miejscach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, z odpowiednimi podjazdami, szerokimi przejściami i dostępnymi toaletami.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Realizacja projektu „Aktywny Celejów” ma na celu rozwiązanie kluczowych problemów społecznych, takich jak niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne, niski kapitał społeczny oraz brak różnorodnych zajęć pozaszkolnych w gminie. Projekt przyczyni się do integracji międzypokoleniowej, aktywizacji lokalnej społeczności oraz rozwijania umiejętności mieszkańców, wpływając na poprawę jakości życia i budowanie silniejszej tkanki społecznej.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i aktywności lokalne (Frekwencja w zebraniach sołeckich, liczba osób uczestniczących w wydarzeniach lokalnych). Organizacja warsztatów i zajęć sportowo-ruchowych stworzy przestrzeń do spotkań mieszkańców, zwiększając ich zaangażowanie w życie społeczne. Wspólne działania będą sprzyjały budowaniu więzi między różnymi grupami społecznymi, a realizacja wydarzeń tematycznych związanych z lokalnym dziedzictwem kulturowym dodatkowo wzmocni tożsamość lokalną.
2. Niski kapitał społeczny (Liczba inicjatyw społecznych i wydarzeń kulturalnych w gminie). Warsztaty promujące lokalne tradycje, takie jak papiernictwo oraz zajęcia sportowe będą rozwijały umiejętności mieszkańców i wspierały ich aktywność. Współpraca między pokoleniami podczas realizacji projektu przyczyni się do wzrostu kapitału społecznego poprzez budowanie zaufania i wzajemnego wsparcia. Projekt zwiększy poczucie wspólnoty i motywację do dalszego zaangażowania w lokalne inicjatywy.
3. Brak różnorodnych zajęć pozaszkolnych (Liczba osób uczestniczących w zajęciach edukacyjnych, liczba dostępnych form aktywności dla dzieci i młodzieży). Projekt dostarczy atrakcyjną ofertę zajęć pozaszkolnych, skierowaną zarówno do dzieci i młodzieży, jak i do dorosłych oraz seniorów. Dzięki organizacji warsztatów tematycznych i zajęć ruchowych młodsze pokolenia będą miały możliwość rozwijania swoich zainteresowań i zdolności, co wpłynie na ich rozwój osobisty i wzmocni ich więź z lokalnym środowiskiem.

Efekt zadania:

1. Wzrost zaangażowania społecznego: Większa liczba mieszkańców uczestniczących w warsztatach, zajęciach sportowo-ruchowych i wydarzeniach kulturalnych.
2. Budowanie kapitału społecznego: Wzmocnienie więzi społecznych dzięki współpracy mieszkańców w różnym wieku podczas warsztatów i zajęć.
3. Poprawa oferty zajęć pozaszkolnych: Promowanie aktywnego stylu życia poprzez zajęcia sportowo-ruchowe.
4. Ożywienie lokalnych tradycji: Promowanie tradycji regionu wśród mieszkańców i turystów.

5. Poprawa jakości życia mieszkańców: Stworzenie przestrzeni sprzyjającej spotkaniom, rekreacji i integracji społecznej. 6. Zwiększenie aktywności fizycznej: Poprawa zdrowia i kondycji fizycznej uczestników. 7. Rozwój świadomości kulturowej i społecznej: Integracja osób z różnych środowisk poprzez wspólne działania i udział w projekcie. 8. Podniesienie atrakcyjności miejscowości: Przyciągnięcie uwagi turystów i odwiedzających dzięki promocji lokalnego dziedzictwa.	
Wskaźniki:	
WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób. (GUS) Liczba zorganizowanych wydarzeń- 4 rocznie (raporty/sprawozdania) Liczba osób biorących udział w wydarzeniach 500 osób/rocznie (raporty/sprawozdania)	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia:	
Beneficjentami projektu aktywnego Celejów będą różne grupy społeczne oraz instytucje szczególnie z obszaru rewitalizacji: Mieszkańcy lokalni: Osoby zamieszkujące obszar objęty projektem będą głównymi beneficjentami, korzystając z organizowanych warsztatów, zajęć sportowo-ruchowych oraz działań integracyjnych. Dzieci i młodzież: Organizacja zajęć sportowych, warsztatów edukacyjnych oraz działań integracyjnych będzie miała pozytywny wpływ na rozwój dzieci i młodzieży, wspierając ich edukację, rozwój osobisty oraz integrację w lokalnej społeczności. Seniorzy: Projekty skierowane do seniorów, takie jak zajęcia ruchowe dla osób starszych czy warsztaty kulturowe, mogą przyczynić się do poprawy jakości życia seniorów, zapewniając im aktywność fizyczną, możliwość spędzania czasu w aktywny i twórczy sposób oraz integrację z innymi mieszkańcami.	
Lokalizacja zadania/projektu:	
Obszar rewitalizacji Celejów 72C, 24-120 Kazimierz Dolny Projekt będzie dotyczył mieszkańców obszaru rewitalizacji.	
Podmiot realizujący	Gmina Wąwolnica
Partnerzy w realizacji	Stowarzyszenie „Wokół Bystrej” w Celejowie
Szacunkowy termin realizacji:	2026-2028
Szacunkowy koszt:	80 000,00 zł
Źródła finansowania:	Budżet Gminy - 80 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:

11. Zajęcia pozalekcyjne STEAM

Opis zadania/Projektu:

Stan istniejący:

Na terenie gminy Wąwolnica oraz obszaru rewitalizacji brakuje miejsc, w których dzieci i młodzież mogliby rozwijać swoje zainteresowania i pasje w dziedzinach nauk ścisłych, technologii i kreatywności. Placówki edukacyjne są słabo wyposażone w nowoczesne pomoce dydaktyczne, w tym roboty, których liczba jest niewystarczająca do prowadzenia zajęć dla większych grup uczniów. Ograniczenia te uniemożliwiają skuteczne wspieranie młodych ludzi w zdobywaniu umiejętności potrzebnych w nowoczesnym świecie.

Zakres rzeczowy:

Projekt zakłada organizację zajęć pozalekcyjnych z zakresu robotyki i programowania, skierowanych do uczniów szkół podstawowych, w celu rozwijania ich umiejętności technologicznych, kreatywnych i analitycznych. W ramach przedsięwzięcia zostanie utworzona nowoczesna pracownia STEAM, wyposażona w specjalistyczne pomoce dydaktyczne, takie jak roboty edukacyjne i inne narzędzia technologiczne, które umożliwią prowadzenie atrakcyjnych i angażujących zajęć.

Dodatkowo przewidziane jest wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, obejmujące szkolenia i materiały dydaktyczne, które pozwolą im na efektywne prowadzenie zajęć z kodowania i robotyki. Celem projektu jest zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do nowoczesnej edukacji oraz rozwijanie kompetencji niezbędnych w przyszłości.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Projekt „Zajęcia pozalekcyjne STEAM” uwzględnia potrzeby osób ze szczególnymi wymaganiami, zapewniając pełną dostępność zajęć i infrastruktury dla wszystkich uczniów. Pracownia zostanie wyposażona w ergonomiczne meble oraz odpowiednio zaprojektowaną przestrzeń, ułatwiającą poruszanie się osobom z ograniczoną mobilnością. Treści edukacyjne zostaną opracowane w sposób przyjazny dla uczniów ze szczególnymi potrzebami, np. z wykorzystaniem większych czcionek, kontrastowych kolorów, materiałów audio czy multimedialnych.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Realizacja projektu „Zajęcia pozalekcyjne STEAM” ma na celu rozwiązanie kluczowego problemu braku różnorodnych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży w gminie. Obecna oferta edukacyjna nie zapewnia wystarczających możliwości rozwoju w obszarze nauk ścisłych, technologii, inżynierii, sztuki i matematyki (STEAM), co ogranicza zaangażowanie młodzieży w działania edukacyjne i kulturalne. Projekt wypełnia tę lukę, oferując zajęcia z zakresu programowania i robotyki, które rozwijają kluczowe kompetencje XXI wieku, takie jak logiczne myślenie, kreatywność, umiejętność rozwiązywania problemów oraz współpracę zespołową.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1. Niskie zaangażowanie młodzieży w różnorodne wydarzenia i działania kulturalne (Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach edukacyjnych i kulturalnych). Zajęcia STEAM przyciągną młodzież dzięki atrakcyjnej formie nauki poprzez zabawę i praktykę. Organizacja zajęć z robotyki

i programowania stworzy nowoczesną i angażującą przestrzeń, która zmotywuje młodzież do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach edukacyjnych i kulturalnych.

2. Brak różnorodnych zajęć pozaszkolnych. Utworzenie pracowni STEAM oraz organizacja warsztatów edukacyjnych wzbogacą ofertę zajęć pozaszkolnych w gminie. Dzięki temu dzieci i młodzież zyskają możliwość rozwijania swoich pasji i umiejętności w nowoczesnym środowisku edukacyjnym.

3. Niedostateczne wykorzystanie potencjału edukacyjnego młodzieży (Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty z matematyki, języka angielskiego i nauk ścisłych.). Nauka programowania i robotyki wspiera praktyczne zastosowanie matematyki, fizyki i techniki, co przyczyni się do wzrostu wyników uczniów w naukach ścisłych. Ćwiczenie logicznego myślenia, algorytmiki i analizy danych przełoży się na lepsze przygotowanie uczniów do egzaminów i dalszej edukacji.

Efekt zadania:

1.Wzrost zaangażowania młodzieży w edukację: Więcej uczniów będzie aktywnie uczestniczyć w zajęciach pozaszkolnych, co zwiększy frekwencję w wydarzeniach edukacyjnych i kulturalnych.

2.Poprawa kompetencji kluczowych: Rozwój umiejętności programowania, robotyki oraz logicznego myślenia przyczyni się do lepszych wyników w nauce i zwiększenia kompetencji technologicznych młodzieży.

3.Zwiększenie różnorodności zajęć pozaszkolnych: Projekt wprowadzi innowacyjne formy edukacji, które wzbogacą ofertę lokalnych placówek o zajęcia praktyczne i kreatywne.

Wskaźniki:

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób.

Liczba zajęć pozalekcyjnych -20 rocznie 9raporty/ sprawozdania)

Liczba uczniów korzystających z zajęć pozalekcyjnych – 60 rocznie (raporty/sprawozdania).

Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia:

Dzieci i młodzież - będą bezpośrednio korzystać z nowych programów edukacyjnych do rozwijania swoich zainteresowań i pasji.

Lokalizacja zadania/projektu:

Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wąwolnicy

ul. Zamkowa 4, 24-160 Wąwolnica

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2026-2029
Szacunkowy koszt:	200 000,00 zł
Źródła finansowania:	Środki własne - 30 000,00 zł EFS/FS -170 000,00 zł

Projekty uzupełniające

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:

12.Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości

Opis zadania/Projektu:

Realizacja projektu polegać będzie na organizacji na rewitalizowanych obszarach uroczystości krajowych i gminnych:

1. Dni Wąwolnicy.

Święto miejscowości, w ramach którego odbędzie się szereg wydarzeń o charakterze sportowym i kulturalnym. Zawody sportowe dla dzieci w różnych dyscyplinach. Występy artystyczne grup przedszkolnych i szkolnych oraz zespołów działających przy Gminnym Domu Kultury w Wąwolnicy. Występy przygotowane przez lokalne organizacje: koła gospodyń wiejskich, stowarzyszenia, klub seniora. Koncert gwiazdy wieczoru. Podczas wydarzenia zostaną rozstrzygnięte ogłoszone wcześniej konkursy. Zaprezentowany zostanie sprzęt strażacki. Wydarzeniu towarzyszyć będzie kiermasz produktów lokalnych: spożywczych i rękodzielniczych oraz stoiska z lokalnymi przysmakami przygotowanymi przez KGW i stowarzyszenia. Dzieci będą mogły skorzystać z atrakcji typu dmuchańce, animatorzy.

2. Dożynki gminne.

Wydarzenie będzie miało charakter tradycyjnego święta plonów, podczas którego wraz z rolnikami będziemy dziękować za dary ziemi, za ukończenie żniw i prac polowych. Wydarzenie rozpocznie uroczysta msza św., w intencji rolników i podziękowaniu za ich trud. w organizację dożynek zostaną włączone wszystkie organizacje i KGW z terenu gminy. Przygotują swoje stoiska z poczęstunkiem i warsztaty tematyczne. Lokalni producenci wystawią swoje stoiska m.in. z produktem lokalnym. Do współpracy zaprosimy Lokalną Grupę Działania „Zielony Pierścień”. w ramach dożynek odbędą się występy artystyczne, konkurs sołectw, zostaną nagrodzeni najlepsi rolnicy z Gminy Wąwolnica. Odbędzie się konkurs na najpiękniejszy wieniec lub kosz dożynkowy.

3. Gminny Dzień Dziecka.

Wydarzenie będzie miało charakter kulturalno-sportowy. Wydarzenie jest otwarte dla wszystkich dzieci. Uczestnicy Gminnego Dnia Dziecka zobaczą m.in. pokaz iluzjonistyczny, pogłaskają żywe alpaki, wezmą udział w konkursach z nagrodami w konkurencjach sportowych przygotowanych we współpracy z Klubem Sportowym Wawel Wąwolnica. Poznają zasady bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym dziecku spotkaniu z przedstawicielami puławskiej Policji. Poznają pracę strażaków-ochotników, obejrzą i wypróbują ich sprzęt. Imprezie towarzyszyć będzie poczęstunek przygotowany przez lokalne KGW, muzyka i tańce.

4. Gminne Spotkanie Opłatkowe.

Uroczystość odbędzie się w tradycyjnym stylu. Wspólnie podzielimy się opłatkiem i złożymy sobie życzenia świąteczne i noworoczne. Goście zostaną uraczeni tradycyjnymi wigilijnymi potrawami. Podczas wydarzenia nie zabraknie też występów artystycznych w wykonaniu dziecięcych i młodzieżowych grup działających w lokalnych szkołach i Domu Kultury oraz występów lokalnych KGW.

5. Polonez z okazji Narodowego Święta Trzeciego Maja.

Narodowe Święto Trzeciego Maja zostanie uczczone poprzez tradycyjny polski taniec - polonez. Do poloneza zaproszeni zostaną przedstawiciele lokalnych instytucji, organizacji społecznych, KGW oraz uczniowie szkół i przedszkoli. Uczestnicy wydarzenia poprowadzeni zostaną przez członków Zespołu Tańca Ludowego Bystrzacy, działającego przy Gminnym Domu Kultury w Wąwolnicy. Choreografię występu opracuje Małgorzata Knap - choreograf ZTL Bystrzacy.

6. Powitanie Jesieni.

Wydarzenie będzie miało charakter tradycyjnego święta powitania jesieni, podczas którego odbędą się występy artystyczne w wykonaniu lokalnych artystów, KGW, konkursy z nagrodami, wystawa prac uczestników zajęć plastycznych w GDK, warsztaty kreatywne dla dzieci, stanowiska gastronomiczne. Wszystkie atrakcje, które pojawią się podczas wydarzenia będą związane z „królem jesieni” – ziemniakiem. w ramach tych wydarzeń organizowane są różnorodne warsztaty, konkursy i zabawy, które nie tylko dostarczają rozrywki, ale także edukują i integrują uczestników. Poprzez aktywne uczestnictwo w wydarzeniach społeczność rozwija swoje umiejętności oraz uczy się współpracy i wspólnego działania.

Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami:

Planowane do realizacji wydarzenia lokalne zachowują zasadę uniwersalnego projektowania, uwzględnia potrzeby i możliwości wszystkich uczestników, niezależnie od ich wieku, płci, niepełnosprawności czy innych cech. Zapewnienie łatwego dostępu i udogodnień dla osób z niepełnosprawnościami, takich jak rampy, podjazdy czy toalety przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:

Realizacja projektu ma na celu rozwiązywanie problemów społecznych związanych z niskim poziomem zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz słabym uczestnictwem młodzieży w wydarzeniach kulturalnych i aktywnościach lokalnych. Obecnie wiele osób, zarówno dorosłych, jak i młodzieży, nie znajduje odpowiedniej oferty wydarzeń, które mogłyby zaspokoić ich potrzeby społeczne i kulturalne. Brak angażujących działań prowadzi do ograniczenia integracji mieszkańców oraz utrudnia budowanie poczucia wspólnoty.

Powiązanie z problemami społecznymi:

1.Niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne i aktywności lokalne (Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach społeczno-kulturalnych). Organizacja różnorodnych uroczystości, takich jak Dni Wąwolnicy, Dożynki Gminne czy Powitanie Jesieni, dostarczy mieszkańcom okazji do wspólnego spędzania czasu i uczestnictwa w życiu lokalnym. Wzbogacenie oferty kulturalnej zachęci do aktywnego udziału w wydarzeniach.

2.Niskie zaangażowanie młodzieży w różnorodne wydarzenia i działania kulturalne (Liczba młodzieży biorącej udział w lokalnych wydarzeniach kulturalnych i konkursach). Specjalne atrakcje, takie jak pokazy sportowe, konkursy artystyczne, warsztaty kreatywne czy wydarzenia tematyczne skierowane do młodych ludzi, przyciągną młodzież i zmotywują ją do większego zaangażowania w życie kulturalne gminy.

Efekt zadania:	
Zwiększenie poczucia przynależności do wspólnoty. 1. Wzrost integracji społecznej i więzi międzyludzkich. 2. Promocja aktywnego stylu życia i uczestnictwa w życiu społecznym. 3. Zachowanie i promocja lokalnej kultury, tradycji i dziedzictwa. 4. Promocja atrakcji turystycznych regionu.	
Wskaźniki:	
WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji-1291 osób.(GUS) WLWK-RCR077 - WLWK-RCR077 - Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem- 1200 osób/rok. (raporty/sprawozdania). Liczba zorganizowanych wydarzeń w ramach projektu-6 rocznie (raporty/sprawozdania).	
Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia:	
Beneficjentami realizacji projektu będą zarówno lokalna społeczność, jak i turyści odwiedzający obszary objęte rewitalizacją. - Mieszkańcy lokalni: Organizacja takich wydarzeń na rewitalizowanych obszarach przyczyni się do zwiększenia poczucia przynależności społecznej oraz wzmacniania więzi międzyludzkich w lokalnej społeczności. Dla mieszkańców będzie to okazja do integracji, celebracji kultury lokalnej oraz uczestnictwa w życiu społecznym. - Przedsiębiorcy lokalni: Wydarzenia kulturalne i festiwale przyciągają zwykle dużą liczbę osób, co stworzy szansę dla lokalnych przedsiębiorców na promocję swoich usług i produktów. Sklepy, restauracje, hotele czy inne firmy działające na terenie rewitalizowanych obszarów mogą odnieść korzyści z większego ruchu turystycznego. - Turyści: Rewitalizacja obszarów poprzez organizację wydarzeń kulturalnych uczyni je atrakcyjniejszymi dla turystów. - Organizacje pozarządowe: Organizacje zajmujące się promocją kultury, edukacją czy ochroną dziedzictwa będą beneficjentami poprzez możliwość współpracy przy organizacji uroczystości oraz poprzez promowanie swoich celów i działalności.	
Lokalizacja zadania/projektu:	
Rynek w Wąwolnicy, Targowisko w Wąwolnicy, Urząd Miejski w Wąwolnicy (ul. Lubelska 39). Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.	
Podmiot realizujący	Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2024-2029 (co rok)
Szacunkowy koszt:	358 000,00 zł (łącznie)
Źródła finansowania:	Środki własne - 358 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
13.Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Niepełnosprawność stanowi istotny problem społeczny w Gminie Wąwolnica, gdzie zjawisko wykluczenia społecznego jest wyraźnie zauważalne. w diagnozie obszarów zdegradowanych i rewitalizacyjnych wykorzystano trzy kluczowe wskaźniki: udział osób pobierających zasiłki z powodu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, liczbę osób z orzeczeniem o niepełnosprawności na 1 000 mieszkańców oraz udział osób w wieku 65+ w ogólnej liczbie mieszkańców. Wysoka liczba mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, określona na podstawie tych wskaźników, wskazuje na pilną potrzebę wprowadzenia działań wspierających, zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Zakres rzeczowy: Projekt zakłada wsparcie osób z niepełnosprawnościami poprzez zapewnienie asysty osobistego asystenta. Usługi asystenta będą obejmować pomoc w codziennym funkcjonowaniu, w tym: ◆ Towarzystwo podczas wizyt lekarskich. ◆ Wsparcie w uczestnictwie w spotkaniach kulturalnych i wydarzeniach społecznych. ◆ Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych. ◆ Asystowanie przy codziennych czynnościach, takich jak zakupy czy przygotowywanie posiłków. Działania te będą skierowane zarówno do osób dorosłych z orzeczeniem o niepełnosprawności w stopniu znacznym lub umiarkowanym, jak i dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności. Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia samodzielności osób z niepełnosprawnościami, poprawy ich jakości życia oraz pełniejszego włączenia w życie społeczne gminy. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Projekt „Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” zapewnia dostępność poprzez eliminowanie barier funkcjonalnych, społecznych i komunikacyjnych, umożliwiając osobom z niepełnosprawnościami aktywne uczestnictwo w życiu społecznym oraz poprawiając ich samodzielność i jakość życia.
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:
Projekt „Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” bezpośrednio odpowiada na problemy związane z ograniczoną dostępnością specjalistycznej opieki medycznej oraz izolacją społeczną osób niepełnosprawnych i starszych, które mogą stanowić znaczną część populacji gminy. Poprzez wprowadzenie indywidualnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, projekt przyczyni się do poprawy jakości życia tych osób i ich aktywnego włączenia w życie społeczne. Powiązanie projektu z rozwiązaniem problemów: 1.Ograniczona dostępność specjalistycznej opieki medycznej (Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających ze wsparcia w dotarciu do placówek medycznych). Usługi asystenta osobistego

obejmą pomoc w organizacji wizyt lekarskich i dotarciu do placówek medycznych, co pozwoli osobom z niepełnosprawnościami na regularne korzystanie z opieki zdrowotnej, szczególnie w przypadkach braku własnego środka transportu lub innych barier komunikacyjnych.

2. Zmniejszenie izolacji społecznej osób niepełnosprawnych i starszych (Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych, społecznych i rekreacyjnych).

Wsparcie asystentów osoby niepełnosprawne będą mogły uczestniczyć w spotkaniach kulturalnych, wydarzeniach lokalnych czy innych aktywnościach społecznych, co zmniejszy ich poczucie izolacji i poprawi ich integrację ze społecznością lokalną.

3. Podniesienie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych (Udział osób starszych i niepełnosprawnych, które uzyskały wsparcie w codziennych czynnościach, takich jak zakupy czy załatwianie spraw urzędowych). Asystenci osobisty pomogą w wykonywaniu codziennych czynności, takich jak robienie zakupów, przygotowanie posiłków czy załatwianie spraw w urzędach. Wsparcie zwiększy samodzielność i komfort życia osób starszych i niepełnosprawnych.

Efekt zadania:

1. Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do opieki medycznej dzięki wsparciu logistycznemu i asystencji.

2. Wzrost uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i osób starszych w wydarzeniach społecznych, co zmniejszy ich wykluczenie społeczne.

3. Zwiększenie samodzielności i jakości życia osób wymagających wsparcia poprzez pomoc w codziennych czynnościach.

Wskaźniki:

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 1291 osób. (GUS)

Liczba osób biorących udział w projekcie - 12 osób/rocznie (sprawozdania/raporty).

Liczba godzin asystentury – 480 godzin/rocznie (sprawozdania/raporty).

Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia:

Osoby niepełnosprawne ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w tym dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Lokalizacja zadania/projektu:

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2023-2029
Szacunkowy koszt:	432 000,00 zł (łącznie)
Źródła finansowania:	Środki krajowe - 432 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
14. Usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Na terenie gminy występuje znaczna liczba osób samotnych, niepełnosprawnych i starszych, które z uwagi na wiek lub stan zdrowia wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Brak odpowiednio zorganizowanych usług opiekuńczych i sąsiedzkich ogranicza możliwość zapewnienia tym osobom podstawowych potrzeb życiowych oraz odpowiedniej opieki. Zakres rzeczowy: Projekt zakłada organizację usług opiekuńczych oraz sąsiedzkich w miejscu zamieszkania osób starszych i niepełnosprawnych. Usługi będą dostosowane do indywidualnych potrzeb, oczekiwań i sytuacji finansowej podopiecznych. Działania obejmą pomoc w codziennych czynnościach, takich jak: ♦ Przygotowywanie posiłków, ♦ Sprzątanie, ♦ Zakupy, ♦ Pomoc w higienie osobistej, ♦ Asystowanie podczas wizyt lekarskich czy załatwiania spraw urzędowych. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie będą dostosowane do specyficznych potrzeb każdej osoby, uwzględniając rodzaj niepełnosprawności, stan zdrowia oraz indywidualne oczekiwania. Realizacja usług bezpośrednio w domach osób starszych i niepełnosprawnych eliminuje konieczność przemieszczania się, co jest szczególnie ważne dla osób z ograniczeniami mobilności.
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:
Projekt ma na celu poprawę warunków życia osób starszych, niepełnosprawnych i samotnych poprzez zapewnienie usług opiekuńczych oraz wsparcia sąsiedzkiego w ich miejscu zamieszkania. Odpowiada na problemy społeczne, takie jak izolacja społeczna i brak dostępnej opieki, które wpływają na obniżenie jakości życia tych grup. Realizacja działań stworzy system wsparcia, który umożliwi osobom z ograniczeniami zdrowotnymi i mobilnościowymi funkcjonowanie w godnych warunkach, zapewni pomoc w codziennych czynnościach i zwiększy ich poczucie bezpieczeństwa oraz przynależności do społeczności lokalnej. Powiązanie projektu z rozwiązaniem problemów: 1. Problem: Ograniczona dostępność specjalistycznej opieki medycznej (Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z opieki i wsparcia sąsiedzkiego.). Usługi sąsiedzkie i opiekuńcze będą wspierały osoby potrzebujące w organizacji wizyt lekarskich oraz zapewnią im pomoc w dotarciu do placówek medycznych. Dzięki temu zwiększy się ich dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, co wpłynie na poprawę zdrowia i samopoczucia. 2. Problem: Izolacja społeczna osób samotnych i starszych. (Liczba osób starszych i niepełnosprawnych uczestniczących w życiu społecznym dzięki wsparciu usług opiekuńczych i sąsiedzkich). Projekt wprowadzi regularny kontakt opiekunów i sąsiadów z osobami samotnymi, co

zmniejszy ich izolację, poprawi komfort życia oraz umożliwi pełniejsze uczestnictwo w życiu lokalnej społeczności.

3.Problem: Brak wsparcia w codziennych czynnościach (Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i wsparcia sąsiedzkiego w codziennym funkcjonowaniu). Usługi takie jak pomoc w sprzątaniu, przygotowywaniu posiłków, zakupy czy załatwianie spraw urzędowych umożliwią osobom starszym i niepełnosprawnym większą samodzielność oraz poprawią ich jakość życia.

Efekt zadania:

- 1.Zwiększenie dostępności opieki i wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Ograniczenie problemu izolacji społecznej poprzez regularny kontakt z opiekunami i sąsiadami.
- 3.Poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej poprzez wsparcie logistyczne i organizacyjne.
- 4.większenie poczucia bezpieczeństwa i przynależności do społeczności lokalnej.
- 5.Budowanie solidarności międzyludzkiej oraz tworzenie opiekuńczej i wspierającej społeczności lokalnej.

Wskaźniki:

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 1291 osób.(GUS)
 Liczba osób biorących udział w projekcie - 10 osób/rocznie (sprawozdania/raporty)
 Liczba godzin asystentury - 1500 godzin/rocznie (sprawozdania/raporty)

Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia:

Osoby starsze w tym niepełnosprawne oraz osoby które ze względu na stan zdrowia wymagają pomocy w formie usług opiekuńczych lub sąsiedzkich.

Lokalizacja zadania/projektu:

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2023-2029
Szacunkowy koszt:	60 000,00 (łącznie)
Źródła finansowania:	Środki krajowe - 60 000,00 zł

Nazwa przedsięwzięcia/zadania:
15.Program Opieka Wytnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego
Opis zadania/Projektu:
Stan istniejący: Opiekunowie faktyczni osób z niepełnosprawnościami, w tym dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, często borykają się z nadmiernym obciążeniem fizycznym i psychicznym wynikającym z ciągłej opieki. Brak możliwości odpoczynku lub zorganizowania czasu dla siebie negatywnie wpływa na ich funkcjonowanie, zdrowie oraz jakość życia. Wprowadzenie wsparcia w postaci opieki wytnieniowej może znacząco poprawić ich sytuację, dając im możliwość regeneracji i zadbania o własne potrzeby. Zakres rzeczowy: Program „Opieka Wytnieniowa” zakłada: 1.Wsparcie opiekunów faktycznych poprzez czasowe zastąpienie ich w obowiązkach opiekuńczych: Opiekunowie będą mieli możliwość przekazania odpowiedzialności za codzienną opiekę na określony czas wykwalifikowanemu personelowi. 2.Organizacja opieki dla osób z niepełnosprawnościami: w ramach programu osoby z niepełnosprawnościami będą mogły korzystać z opieki w miejscu zamieszkania lub w dedykowanych ośrodkach, co zapewni bezpieczeństwo oraz komfort podopiecznych. 3.Zapewnienie profesjonalnego wsparcia: Opieka będzie realizowana przez przeszkolony personel, co zagwarantuje wysoki standard usług oraz odpowiednie podejście do osób z niepełnosprawnościami. Zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami: Elastyczna forma opieki dostosowana do indywidualnych potrzeb – opieka wytnieniowa będzie realizowana zarówno w miejscu zamieszkania podopiecznego, jak i w ośrodkach opiekuńczych, z uwzględnieniem jego stanu zdrowia oraz preferencji. Dzięki temu każda osoba z niepełnosprawnością otrzyma wsparcie w możliwie najbardziej komfortowych warunkach.
Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia / Powiązanie z problemami:
Poprawa funkcjonowania społecznego opiekunów faktycznych osób niepełnosprawnych. Projekt "Program Opieka Wytnieniowa" odpowiada na potrzebę poprawy funkcjonowania społecznego opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie im wsparcia i odciążenia w codziennej opiece nad bliskimi. Często opiekunowie osób niepełnosprawnych doświadczają wysokiego poziomu stresu, wyczerpania oraz izolacji społecznej z powodu ciężkich obowiązków opiekuńczych. Projekt ma na celu udzielenie im wsparcia, w tym organizację szkoleń, grup wsparcia oraz możliwości odpoczynku, aby zwiększyć ich zdolność do radzenia sobie ze stresem, poprawić ich jakość życia oraz zapobiec wypaleniu zawodowemu. Dzięki temu opiekunowie będą lepiej przygotowani do pełnienia swojej roli, co przyczyni się do poprawy funkcjonowania społecznego całej społeczności. Powiązanie projektu z rozwiązaniem problemów: 1. Ograniczony dostęp do profesjonalnej opieki i usług specjalistycznych. Osoby z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunowie często mają ograniczony dostęp do profesjonalnych usług opiekuńczych, które byłyby dostosowane do indywidualnych potrzeb podopiecznych. Brakuje

odpowiedniej liczby specjalistów, ośrodków wsparcia oraz miejsc pobytowych, co powoduje, że osoby wymagające opieki przez całą dobę często pozostają bez wystarczającej pomocy. Szczególnie dotkliwe jest to w mniejszych miejscowościach, gdzie instytucjonalne wsparcie jest znacznie bardziej ograniczone lub wręcz niedostępne.

Efekt zadania:

1. Poprawa kondycji psychicznej i fizycznej opiekunów: Możliwość odpoczynku i zorganizowania czasu dla siebie pozwoli opiekunom na regenerację, co zwiększy ich zdolność do dalszego sprawowania opieki.

2. Zwiększenie jakości opieki nad osobami z niepełnosprawnościami: Profesjonalna opieka czasowa przyczyni się do poprawy codziennego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami oraz zapewni im komfort i bezpieczeństwo.

3. Zmniejszenie ryzyka wypalenia opiekunów faktycznych: Dzięki wsparciu opieki wytchnieniowej zmniejszy się ryzyko przeciążenia obowiązkami, które może prowadzić do problemów zdrowotnych i psychologicznych u opiekunów.

4. Wzrost integracji społecznej: Projekt umożliwi opiekunom udział w życiu społecznym, co pozytywnie wpłynie na ich poczucie przynależności i jakość życia.

Wskaźniki:

WLWK-PLRR048 - Liczba ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji – 1291 osób.(GUS).

Liczba osób biorących udział w projekcie - 8 osób/rocznie (sprawozdania/raporty).

Liczba godzin opieki wytchnieniowej: 1920 godzin/rocznie (sprawozdania/raporty).

Beneficjenci ostateczni przedsięwzięcia:

Opiekunowie faktyczni osób niepełnosprawnych w stopniu znacznym i opiekunowie dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Lokalizacja zadania/projektu:

Projekt realizowany będzie na obszarze rewitalizacji.

Podmiot realizujący	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy
Partnerzy w realizacji	Nie dotyczy
Szacunkowy termin realizacji:	2023-2029
Szacunkowy koszt:	108 000,00 zł (łącznie)
Źródła finansowania:	Środki krajowe - 108 000,00 zł

6. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych.

W trakcie wdrażania projektów lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych kluczowe jest różnorodne źródłowe wsparcie finansowe. Dywersyfikacja źródeł finansowania oznacza wykorzystanie różnorodnych źródeł środków, co stanowi istotny element skutecznej i bezpiecznej realizacji projektów rewitalizacyjnych. Dzięki różnorodności źródeł finansowania możliwe jest skorzystanie zarówno z funduszy komercyjnych, jak i niekomercyjnych, co zwiększa szanse na powodzenie i kompleksowe zrealizowanie planowanych przedsięwzięć. Przyjęcie strategii dywersyfikacji źródeł finansowania pozwala na elastyczne dostosowywanie się do zmiennych warunków rynkowych. Projekty rewitalizacyjne mogą być realizowane przez różne instytucje, obejmujące podmioty sektora publicznego, prywatnego oraz organizacje pozarządowe. Taki zróżnicowany model partnerstwa i finansowania sprzyja sprawnemu funkcjonowaniu projektów, a także sprzyja osiąganiu ich zrównoważonego sukcesu. Dzięki tej elastyczności i różnorodności źródeł, inicjatywy rewitalizacyjne mogą bardziej efektywnie reagować na zmieniające się warunki i potrzeby społeczności lokalnej.

Źródła finansowania komercyjnego obejmują głównie kredyty, pożyczki oraz obligacje komunalne. Dodatkowo, niektóre przedsięwzięcia mogą być wspierane ze środków własnych firm i innych podmiotów prywatnych, a także organizacji pozarządowych. W trakcie wdrażania strategii rewitalizacji kluczowa jest współpraca różnych podmiotów, co gwarantuje udane zrealizowanie projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Kredyty stanowią tradycyjne źródło finansowania komercyjnego, umożliwiające uzyskanie środków na określone cele zobowiązań. Pożyczki, zarówno od instytucji finansowych, jak i od prywatnych inwestorów, to kolejny element wsparcia, który może być dostosowany do specyfiki danego projektu.

Obligacje komunalne są instrumentem finansowania, który umożliwia pozyskanie środków od społeczności lokalnej, poprzez emisję papierów wartościowych. Własne środki przedsiębiorstw i innych podmiotów prywatnych, włączając organizacje pozarządowe, stanowią dodatkowy wkład finansowy, który może wzmocnić zdolność realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Współpraca między różnymi podmiotami, w tym sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi, jest kluczowa dla powodzenia strategii rewitalizacji. Dzięki tej synergii różnych źródeł finansowania oraz współpracy międzysektorowej, projekty rewitalizacyjne mogą odnieść sukces i efektywnie przyczynić się do poprawy jakości życia społeczności lokalnej.

Drugim rodzajem źródeł finansowania są źródła niekomercyjne. Do kluczowych z nich zalicza się własne **środki z budżetu gminy, fundusze europejskie oraz środki z budżetu państwa**. Warto podkreślić, że fundusze europejskie często udostępniają dedykowane programy wsparcia, które mogą być wykorzystane w procesie planowania i realizacji działań rewitalizacyjnych.

Własne środki z budżetu gminy stanowią istotny element finansowania projektów rewitalizacyjnych, umożliwiając samorządowi lokalnemu aktywne uczestnictwo w procesie ożywiania obszarów miejskich. Fundusze europejskie, będące często istotnym źródłem wsparcia, oferują specjalnie zaprojektowane programy dostosowane do potrzeb rewitalizacji, co przyczynia się do skutecznej realizacji planowanych działań.

Środki z budżetu państwa stanowią kolejny element wsparcia finansowego dla projektów rewitalizacyjnych, co potwierdza zaangażowanie władz centralnych w proces rewitalizacji obszarów miejskich. Wspólna praca między sektorem publicznym a funduszami europejskimi pozwala na kompleksowe podejście do rewitalizacji, integrując różnorodne źródła finansowania dla efektywnego przekształcenia obszarów miejskich.

Poniższa tabela prezentuje projekty rewitalizacyjne wraz z ich wartością, okresem realizacji oraz źródłami finansowania.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

Tabela 21 Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów podstawowych i uzupełniających

L.p.	Tytuł projektu	Rodzaj projektu _Infrastrukturalny _N-Infrastrukturalny	Wnioskodawca	Lata realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania			Dofinansowanie	
						Publiczne		Prywatne/ Własne	Fundusze UE	
						Urząd Gminy w Wąwolnicy	Krajowe		EFRR	EFS/FS
1.	Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Wychowawczego w Kęble.	I	Powiat Puławski, Starostwo Powiatowe w Puławach	2025-2027	5 000 000,00 zł		500 000,00 zł	250 000,00 zł	4 250 000,00 zł	
2.	Modernizacja Ostatniej Czynnej Kolei Wąskotorowej na Lubelszczyźnie.	I	Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim	2025-2029	10 000 000,00 zł		100 000,00 zł	1 400 000,00 zł	8 500 000,00 zł	
3.	Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie.	I	Gmina Wąwolnica	2026-2028	6 000 000,00 zł	300 000 zł	600 000 zł		5 100 000 zł	
4.	Odnowiony Rynek w Wąwolnicy.	I	Gmina Wąwolnica	2026-2029	4.000.000,00 zł	200 000,00 zł	400 000,00 zł		3 400 000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

L.p.	Tytuł projektu	Rodzaj projektu _Infrastrukturalny y N- Nieinfrastrukturalny	Wnioskodawca	Lata realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania			Dofinansowanie	
						Publiczne		Prywatne/ Własne	Fundusze UE	
						Urząd Gminy w Wąwolnicy	Krajowe		EFRR	EFS/FS
5.	Mój targ – modernizacja placu targowego w Wąwolnicy z jego funkcjonalnym połączenie, z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym.	I	Gmina Wąwolnica (17, 25/3, 31/3, 31/5), Wspólnota Gruntowa Wsi Wąwolnica i Zarzeka (32/1)	2024-2025	6.264.000,00 zł	1 164 000,00 zł	5 100 000,00 zł			
6.	Modernizacja boiska sportowego w Wąwolnicy.	I	Gmina Wąwolnica,	2026-2027	2.000.000,00 zł	2.000.000,00 zł				
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków w Gminie Wąwolnica	I	Gmina Wąwolnica	2026-2029	10 400 000,00 zł	1.900.000,00 zł			8.500.000,00 zł	

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

L.p.	Tytuł projektu	Rodzaj projektu _Infrastrukturalny _N-Infrastrukturalny	Wnioskodawca	Lata realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania			Dofinansowanie	
						Publiczne		Prywatne/ Własne	Fundusze UE	
						Urząd Gminy w Wąwolnicy	Krajowe		EFRR	EFS/FS
8.	Aleja topolowa w Celejowie.	I	Gmina Wąwolnica	2028-2029	3 000 000,00 zł	450.000,00 zł			2 550 000,00	
9.	Rewitalizacja Starej papierni wraz z zagospodarowaniem.	I	Właściciel nieruchomości	2027-2029	10 000 000,00 zł			2.350.000,00 zł	7.650.000,00 zł	
10.	Aktywny Celejów.	N	Gmina Wąwolnica	2026-2028	80 000,00 zł	80 000,00 zł				
11.	Zajęcia pozalekcyjne STEAM.	N	Zespół szkolno-przedszkolny w Wąwolnicy	2026-2029	200 000,00 zł			30 000,00 zł		170 000,00 zł
12.	Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości (Dni Wąwolnicy, Dożynki gminne, Gminny Dzień Dziecka, Gminne Spotkanie	N	Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy	2024-2029 (co rok)	358 000,00 zł	358 000,00 zł				

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

L.p.	Tytuł projektu	Rodzaj projektu _Infrastrukturalny _N-Infrastrukturalny	Wnioskodawca	Lata realizacji	Szacowana wartość projektu zł	Źródła finansowania			Dofinansowanie	
						Publiczne		Prywatne/ Własne	Fundusze UE	
						Urząd Gminy w Wąwolnicy	Krajowe		EFRR	EFS/FS
	Opłatkowe, Polonez z okazji Narodowego Święta Trzeciego Maja, Powitanie Jesieni.									
13.	Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością.	N	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy	2023-2029	432 000,00 zł		432 000,00 zł			
14.	Usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie.	N	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy	2023-2029	60 000,00		60 000,00 zł			
15.	Program Opieka Wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego.	N	Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy	2023-2029	108 000,00 zł		108 000,00 zł			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Wąwolnicy

W przypadku niepozyskania dotacji na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wnioskodawcy podejmą próbę sfinansowania realizacji projektów korzystając m.in. z preferencyjnych unijnych pożyczek, kredytów krajowych, dotacji z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich czy programów krajowych. Należy jednak mieć na uwadze, że planowany zakres projektów lub czas ich realizacji będzie zależny od uzyskania innych źródeł wsparcia. Dodatkowo, przewiduje się skorzystanie z potencjalnych partnerstw publiczno-prywatnych oraz poszukiwanie alternatywnych źródeł finansowania, takich jak współfinansowanie ze środków samorządowych, doraźne inicjatywy fundacyjne czy też poszukiwanie sponsorów i darczyńców z sektora prywatnego. w ten sposób, mamy nadzieję na różnorodność i elastyczność finansowania, aby móc zrealizować zaplanowane projekty niezależnie od pojedynczego źródła finansowania.

7.Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi gminy, w tym strategią rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz strategią rozwiązywania problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) stanowi kluczowy program operacyjny dla gminy. Wszelkie planowane działania w ramach GPR powinny doskonale wpisywać się w ogólną politykę rozwoju realizowaną przez Gminę oraz być zgodne z wizją, która prezentuje pożądane efekty całego procesu rewitalizacyjnego. Równocześnie planowane inicjatywy rewitalizacyjne muszą harmonizować z założeniami głównych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w danej gminie.

Strategia Rozwoju Gminy

Gmina Wąwolnicy jest w trakcie opracowywania strategii rozwoju, która będzie miała istotny wpływ na planowanie i realizację działań na jej obszarze w perspektywie najbliższych lat. W dniu 21 lutego 2023 r. Rada Gminy Wąwolnicy (uchwała nr XXXIX/288/23) podjęła uchwałę w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030. Strategia będzie dokumentem określającym priorytety, cele oraz kierunki rozwoju, które wpłyną na sposób realizacji projektów i inwestycji w gminie, w tym również działań związanych z rewitalizacją. Przystąpienie do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 to kluczowy krok dla przyszłości gminy, który pozwoli na lepsze planowanie i wdrażanie inwestycji, w tym działań rewitalizacyjnych. Strategia i Gminny Program Rewitalizacji będą ze sobą ściśle powiązane, co zapewni spójność działań, zwiększy szanse na pozyskanie środków finansowych oraz pozwoli na harmonijny rozwój całej gminy.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem określającym główne uwarunkowania i kierunki kształtowania polityki przestrzennej dla całości gminy. Dokument ten jest aktem kierownictwa wewnętrznego, co oznacza, że jest wiążący dla władz gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W chwili sporządzania niniejszego Programu, dla obszaru gminy obowiązywało *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica* przyjęte Uchwałą Nr XXXIX/255/02 Rady Gminy w Wąwolnicy z dnia 5 października 2002 r. ze zmianami wprowadzonymi uchwałami: Nr XVIII/91/08 z dnia 28

kwietnia 2008 r., Nr XIX/108/12 z dnia 30 października 2012 r. i Nr XXXVIII/206/14 z dnia 26 sierpnia 2014 r.

W okresie sporządzania Programu prowadzona jest również procedura zmiany Studium, która realizowana jest na podstawie uchwały Rady Gminy Wąwolnica Nr XLII/308/23 z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica. Celem zmiany Studium jest aktualizacja jego ustaleń w dostosowaniu do nowych zamierzeń inwestycyjnych, z uwzględnieniem istniejącego stanu zagospodarowania, dotychczasowego przeznaczenia oraz obowiązujących przepisów prawa, w szczególności przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 977) w związku z art. 64 ust. 2 oraz 65 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1688) oraz wymogów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 17 grudnia 2021 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. z 2021 r., poz. 2405). W kierunkach rozwojowych Studium wskazano nowe tereny przeznaczone pod zabudowę zagrodową (z agroturystyką) i mieszkaniową jednorodzinną w sąsiedztwie istniejącej zabudowy i uzbrojonych terenów oraz zabudowę letniskową oraz usługi (w tym usługi turystyki i sportu). Część zmian dotyczy terenów już zainwestowanych pod inne funkcje (np. z zab. mieszkaniowej jednorodzinnej pod zabudowę zagrodą w celu umożliwienia rozwoju gospodarstw rolniczych). Przyjęte w Studium kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy zostały oparte na zaktualizowanej analizie uwarunkowań rozwoju, istniejącego zagospodarowania, ocenie zapisów obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz na prognozie potrzeb i celów rozwojowych gminy. Celem strategicznym Gminy, kontynuowanym również Studium jest dążenie do wszechstronnego rozwoju usług (zwłaszcza w sektorze turystyki) z zachowaniem równowagi pomiędzy aktywnością gospodarczą a ochroną środowiska.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica określa główne zasady rozwiązań przestrzennych, jakimi należy kierować się w podejmowanych decyzjach, wśród których znajdują się:

- rozwój funkcji uzdrowskiej, osadnictwa, turystyki i wypoczynku na zasadzie koegzystencji z wiodącą funkcją rolniczą,
- utrzymanie priorytetu celów ochronnych środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- wzmocnienie infrastruktury technicznej (głównie sanitarnej) na terenie gminy,
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez tworzenie możliwości (szans) rozwoju przedsiębiorczości,
- korekta istniejącego systemu komunikacyjnego, polegającego głównie na budowie obwodnicy odciążającej układ urbanistyczny Wąwolnicy oraz rozwój sieci dróg lokalnych umożliwiających wygodny dostęp do układów osadniczych i projektowanych zespołów obsługujących uzdrowisko i turystykę.

Studium w ramach zasady ochrony i kształtowania przestrzeni wskazuje tereny przestrzeni publicznych i określa zasady ich kształtowania. Dokument przyjmuje za ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, że przestrzeń publiczna jest to "obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne" i wskazuje tereny dostępne dla całej społeczności danej miejscowości, wykształcone i utrwalone w wyniku ciągłości historycznej, a także nowsze obszary przy których znajdują się najważniejsze obiekty o znaczeniu społecznym, usługowym i kulturalnym. Są to tereny położone przy szkołach, remizach OSP, sklepach, kościołach, dawne "nawsia" z kapliczkami i pomnikami, a także niewielkie przestrzenie gromadzące lokalną społeczność przy okazji świąt okolicznościowych (np. nabożeństwa majowe przy kapliczkach lub spotkań patriotycznych w miejscach upamiętniających ważne wydarzenia historyczne). Jakość przestrzeni publicznych wpływa na jakość życia mieszkańców nie tylko w ośrodku gminnym, lecz w każdej osadzie wsi, a nawet zabudowie kolonijnej.

Takie myślenie sprzyja tworzeniu więzi społecznych, a zatem należy dążyć do uporządkowania tych terenów, unikając unifikacji na rzecz wydobycia indywidualnych cech kulturowych i przestrzennych. Jako tereny wymagające urządzenia jako przestrzenie publiczne wyznaczono m.in.:

- w obszarze gminy:
 - tereny dróg publicznych klasy drogi zbiorczej, lokalnej i dojazdowej,
 - tereny zieleni urządzonej,
- w m. Celejów:
 - Aleja topolowa (rej. zab. A/787) wraz z pasem terenu o szerokości ok. 45 m w liniach regulacyjnych z podziałem na ciągi jezdne, piesze, tereny zieleni miejskiej, wydzielając drogi dla rowerów oraz szpalery drzew. Aleja powinna być urządzona w formie głównej promenady projektowanej dzielnicy sanatoryjnej,
 - Park zdrojowy przystosowany dla potrzeb rekreacji i wypoczynku w szczególności poprzez urządzenie alejek spacerowych, miejsc wypoczynku oraz zabudowy pawilonowej o charakterze parkowym, mieszczącej kawiarnię, pijalnię wód, sale wystawowe itp. w projekcie parku należy wykorzystać istniejące ukształtowanie terenu z widokiem na rozległą dolinę rzeki i wzgórze Witoszyńskie położone po przeciwnej stronie doliny,
 - Dolina Bystrej – Teren o pow. ok. 160 ha, obejmujący łąki z zagospodarowaniem stawów, wskazuje się do uczytelnienia jako park kulturowy, stanowiący kontynuację XVIII – wiecznego założenia kształtującego krajobraz „arkadyjski” (analogia do parku w Olesinie) z dzikimi promenadami, kaskadami, licznymi mostkami i obszerną wyspą na stawie Strychowieckim. Należy opracować profesjonalny projekt, pozostawiając podstawowe przeznaczenie terenu (stawy, łąki) z możliwością wytyczenia ścieżek spacerowych, przywrócenie wyspy na stawie (jak w Nałęczowie) z miejscami dla odpoczynku kuracjuszy i dla „prospektu” na otaczające wzgórze oraz zespół pałacowo-parkowy,
- w m. Wąwolnica:
 - Sieć ulic do bezwzględneho zachowania, bez zmian szerokości ulic i promieni skrętów oraz ich swobodny wijący się układ duktów ulicznych (ulice: Lubelska, Puławska, Zamkowa, Kębelska, Goławskiego, Dulęby, Bełżycka, Sienkiewicza, Partyzantów oraz ulica 3 Maja – d. gościniec Kurowski). Zabudowa wzdłuż ulic o wysokości do dwóch kondygnacji nadziemnych, pierzejowa lub rozluźniona w ogrodach, przy możliwości

utrzymania obecnych minimalnych szerokości działek i zachowaniu charakterystycznych przejść między działkami tzw. „miedzuchów”.

- o Rynek – główna przestrzeń publiczna w ośrodku gminnym. Należy przywrócić klarowne wnętrze z XVI-XVII w, poprzez:
 - uczytelnienie jednolitej płyty placu z pozostawieniem najcenniejszych drzew,
 - możliwość budowy obiektu o funkcji usług publicznych w miejscu dawnego ratusza na płycie rynku, „w zgodzie z wiedzą historyczną i kryteriami konserwatorskimi.” Niezależnie od funkcji przyjęta forma budynków zależeć powinna od wyników odkrycia fundamentów – być formą podkreślającą municypalny charakter budynku,
 - bezwzględne wyłączenie spod zabudowy stromej zielonej skarpy o wys. ok. 3,0 m (prawdopodobnie fragment d. obwałowań miejskich),
 - nasycenie zabudowy wokół Rynku funkcjami usługowymi (administracja, handel, gastronomia) z pozostawieniem funkcji mieszkaniowej,
 - utrzymanie jednolitego charakteru zabudowy przyrynkowej przez m.in. kalenicowe ustawienie dachów.

Dla całości należy opracować profesjonalny projekt rewitalizacji w oparciu o wytyczne konserwatorskie określające m.in. obowiązujące parametry dla zabudowy;

- o Teren przy zalewie

Z terenów przeznaczonych pod lokalizację zespołu nowej zabudowy o programie turystycznym, należy wydzielić ogólnodostępną przestrzeń publiczną, wokół której zaleca się lokalizację usług gastronomicznych, hotelarskich oraz towarzyszących usług handlu i nieuciążliwego rzemiosła wzajemnie uzupełniających się. Przestrzeń ta powinna stanowić podstawowy węzeł aktywności rekreacyjnej, połączony siecią atrakcyjnych ciągów pieszych z terenami kąpielisk i sportów wodnych. Zaleca się włączenie do zespołu usług d. młyna murowanego wraz z służą – co może stanowić atrakcyjne uzupełnienie zabudowy otaczającej wygenerowaną przestrzeń publiczną;

- o Uporządkowanie „małych” wnętrz urbanistycznych stanowiących znaczące przestrzenie publiczne w ośrodku gminnym:
 - skrzyżowanie ul. Dulęby z ul. Zamkową, zaznaczone kapliczką przydrożną o formach pseudogotyckich, z figurką Matki Bożej w otoczeniu terenu zielonego,
 - skrzyżowanie ul. Goławskiego z ul. Dulęby, zaznaczone krzyżem w otoczeniu terenów zielonego, niezbędna likwidacja słupowej stacji transformatorowej obok krzyża,

- rozjazd dróg w kierunku Opola i Bartłomiejowic,
- przestrzeń zielona z figurą Chrystusa Błogosławionego powstała w wyniku późniejszego wytyczenia ul. Bełżyckiej wprowadzonej ukosem w narożnik Rynku;

Wszystkie w/w przestrzenie powinny pozostać niezabudowane i urządzone w sposób estetyczny i przyjazny dla mieszkańców, zapewniając jednocześnie bezpieczeństwo poprzez izolację ruchu samochodowego.

- Łąka – miejsce zgromadzeń pielgrzymów związane z kultem M.B. Kębelskiej

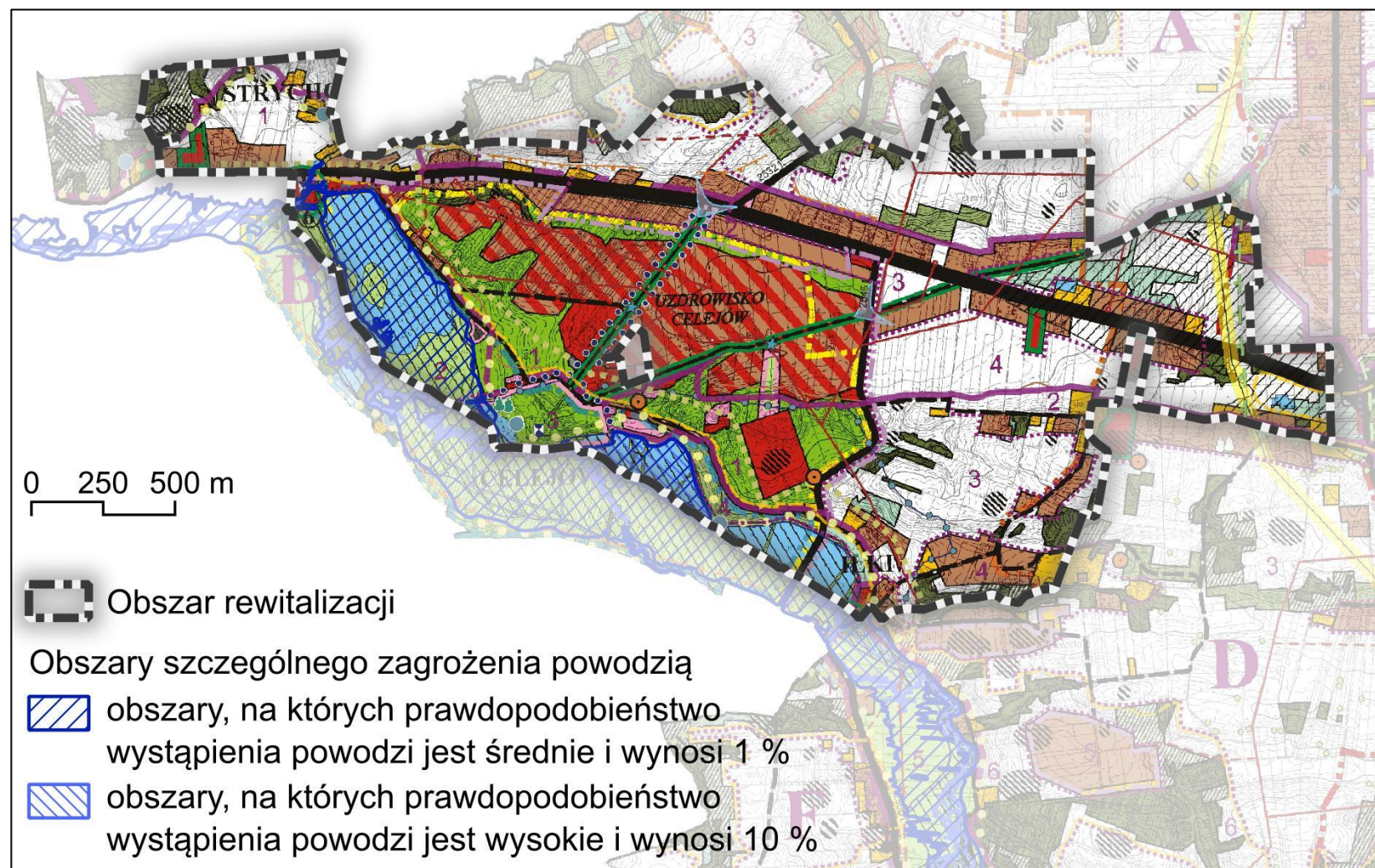
Jest to przestrzeń kulturowa o jednolitej funkcji i związanej z religijnością, zaaranżowana symbolami kościoła rzymsko-katolickiego: ołtarz mszalny na stoku wzgórza kościelnego, wokół łąki rzeźby stacji Męki Pańskiej. Mimo ograniczonego użytkowania związanego z uroczystościami kościelnymi i barierą dostępności wynikającą z ograniczenia od północy i wschodu rzeką, od zachodu ruchliwą drogą Nałęczów-Kazimierz, od południa wzgórzem kościelnym, stanowi ważny element w krajobrazie i życiu społecznym mieszkańców;

- Plac targowy w ośrodku gminnym

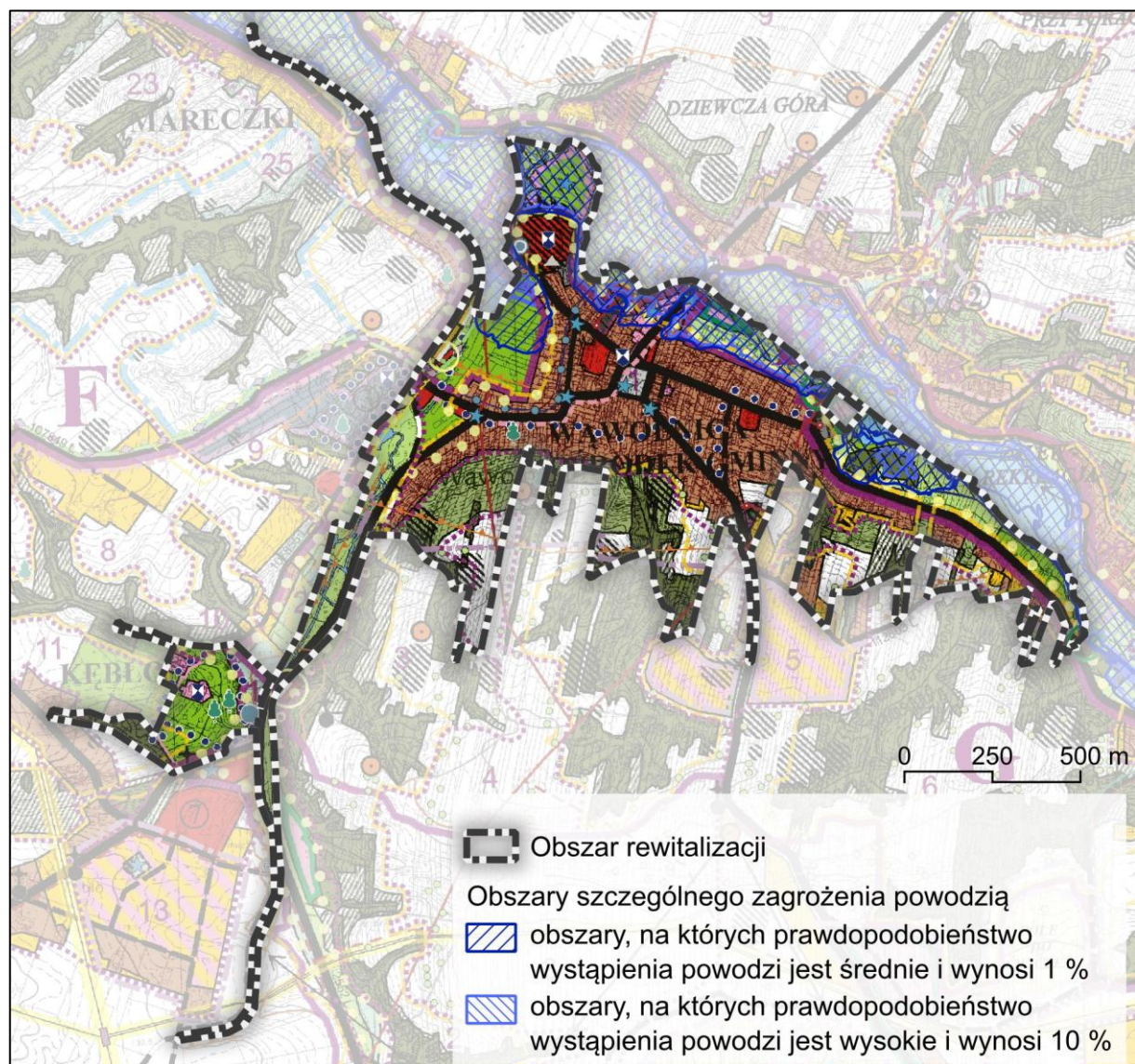
Przestrzeń otwarta, urządzona na łące w dolinie Bystrej pełni dwie funkcje:

- w dni targowe jest przestrzenią handlową kontynuującą targi środowe nadane przywilejem praw miejskich w przeszłości,
- – w pozostałe dni tygodnia plac pełni funkcję dużego parkingu.
- Teren przy OSP związany z gminnym boiskiem sportowym i okolicznościowymi imprezami (m.in. wesela, dyskoteki) wymaga uporządkowania terenu oraz wydobycia cech indywidualnych, tworząc komfort przebywania oraz warunki pieszej dostępności. Teren przy OSP należy urządzić przystosowując do imprez okolicznościowych (ogrodzenie, mała architektura, zieleń) oraz zapewnić niezbędną ilość miejsc parkingowych.

Rysunek 3 Wyrys ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rewitalizacji m. Celejów

Rysunek 4 Wyrys ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rewitalizacji m. Wąwolnica

Obszary zagrożenia powodziowego

Zgodnie z danymi udostępnionymi na Biuletynie Informacji Publicznej Ministra Infrastruktury w dniu 7 września 2022 r. w granicach obszaru rewitalizacji zlokalizowane są obszary szczególnego zagrożenia powodzią określone dla rzeki Bystra, tj. obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%. W granicach tych obszarów obowiązują zakazy i nakazy wynikające z ustawy Prawo wodne i przepisów odrębnych. Dla zmniejszenia ryzyka zalewania terenów gminy wodami powodziowymi wskazane jest zachowanie terenów dolin rzecznych w dobrym stanie funkcjonalnym, umożliwiającym swobodny przepływ wód. Zabudowa terenów nadrzecznych i uszczelnianie kolejnych terenów wzdłuż rzek i niewielkich nawet cieków skutkuje problemami w odprowadzaniu nadmiaru wód deszczowych przy gwałtownych ulewach lub w okresie wiosennych roztopów.

Tereny w granicach obszaru rewitalizacji znajdujące się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią pokryte są obowiązującymi planami miejscowymi. Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji, w tym przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie się odbywała zgodnie z ustalaniem obowiązujących planów miejscowych bez konieczności dokonywania ich zmiany. Uwzględnione w Programie projekty rewitalizacyjne będą realizowane zgodnie z aktualnym zagospodarowaniem i dotychczasowym przeznaczeniem terenów określonym w obowiązujących planach miejscowych będących aktami prawa miejscowego, które są podstawą realizacji procesów inwestycyjnych na tych terenach.

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica, którego ostatnia zmiana została przeprowadzona w 2014 r. (Uchwała Nr XXXVIII/206/14 z dnia 26 sierpnia 2014 r.) nie uwzględnia granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określonych w Lokalnym programie rewitalizacji gminy Wąwolnica na lata 2017-2023 przyjętego Uchwałą NR XXXII/196/2017 z dnia 26 października 2017 r. W Studium nie są uwzględnione granice obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wyznaczone Uchwałą Nr XLIV/329/23 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 28 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wąwolnica.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wąwolnica na lata 2024-2030 formułuje kluczowe cele, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój lokalnej społeczności. Wśród priorytetów znajduje się:

Cel strategiczny 1: Rozwój systemu wsparcia dla rodzin oraz pomocy w prawidłowym wypełnianiu podstawowych funkcji.

Działania te mają na celu wsparcie rodzin w ich codziennych wyzwaniach, jak np. utworzenie placówki zapewniającej opiekę dla dzieci do lat 3, wzmocnienie więzi rodzinnych oraz pomoc w radzeniu sobie z problemami społecznymi (wspieranie prawidłowego rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży).

Cel strategiczny 2: Rozwój usług transportu publicznego na terenie Gminy Wąwolnica.

Cel zakłada nie tylko poprawę dostępności transportu, ale również jego dostosowanie do potrzeb różnych grup mieszkańców, w tym osób starszych, niepełnosprawnych oraz rodzin z dziećmi (zapewnienie dostępu do transportu publicznego w miejscowościach Łopatki, Grabówki Stanisławka, Rąblów, Zawada, Bartłomiejowice, Zarzeka).

Cel strategiczny 3: Poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców Gminy Wąwolnica.

Działania w tym zakresie obejmują utworzenie Posterunku Policji w Wąwolnicy.

Cel strategiczny 4: Rozwój wsparcia dla seniorów z terenu Gminy Wąwolnica.

Celem jest zapewnienie godnych warunków życia dla osób starszych poprzez rozwój usług opiekuńczych, organizację zajęć aktywizujących oraz tworzenie miejsc sprzyjających integracji seniorów.

Realizacja tych celów jest ściśle powiązana z Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR), który również kładzie duży nacisk na integrację społeczną oraz aktywne uczestnictwo mieszkańców w życiu kulturalnym, zawodowym i społecznym. w ramach GPR przewidziane są projekty takie jak utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie, które ma stać się miejscem spotkań i integracji społeczności lokalnej, oraz programy takie jak "Aktywny Celejów", "Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością", czy usługi opiekuńcze i sąsiedzkie. Te inicjatywy mają na celu wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz poprawę jakości życia na obszarze objętym procesem rewitalizacji.

Rozwój tych projektów nie tylko przyczyni się do poprawy jakości życia w Gminie Wąwolnica, ale także do wzmocniania więzi społecznych, promowania integracji oraz zwiększenia zaangażowania mieszkańców w lokalne inicjatywy.

8. Mechanizmy włączania różnych grup interesariuszy w procesie rewitalizacji.

Partnerstwo i partycypacja.

Podczas tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) na lata 2023-2030, Gmina zaangażowała się w intensywną pracę nad dokładnym opracowaniem dokumentu oraz skoordynowaniem i zintegrowaniem działań. W realizacji założeń GPR Gmina kieruje się głównie dążeniem do uzyskania spójności przestrzennej w prowadzonych projektach, zmniejszenia kryzysów i trwałej poprawy warunków życia mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją. GPR został wypracowany przy aktywnym udziale społeczności lokalnej, stanowiąc podstawę do wspólnego działania mieszkańców i władz lokalnych zarówno podczas tworzenia programu, jak i w realizacji projektów rewitalizacyjnych.

W celu zagwarantowania skuteczności i efektywności Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR), program obejmuje mechanizm monitorowania realizacji zaplanowanych działań rewitalizacyjnych. Ten proces monitorowania będzie prowadzony zgodnie z założeniami przyjętymi w GPR, co umożliwi Gminie uzyskiwanie informacji na temat wpływu realizowanych projektów na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji.

Opracowany program rewitalizacji został poddany konsultacjom społecznym zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji Art.6. (konsultacje dotyczące wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji oraz konsultacje projektu Gminnego Programu Rewitalizacji).

W planowanej rewitalizacji centralnym elementem było i będzie zaangażowanie mieszkańców, których wiedza o lokalnych problemach i pomysłach na ich rozwiązanie są nieocenione. Udział mieszkańców w procesie rewitalizacji, znany jako partycypacyjny model rewitalizacji, obejmuje różnorodne narzędzia stosowane przez administrację samorządową. Otwarta i aktywna komunikacja między samorządem, a społecznością umożliwi tworzenie harmonijnych działań, które odpowiadają oczekiwaniom i potrzebom mieszkańców.

Podczas tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 skoncentrowano się na zaangażowaniu mieszkańców, zwłaszcza tych z obszarów objętych planowanymi działaniami rewitalizacyjnymi. Przeprowadzono szereg inicjatyw, takich jak konsultacje społeczne, warsztaty, uruchomienie platform internetowych do zbierania ankiet oraz organizacja spotkań informacyjnych i projektów partycypacyjnych. Regularne aktualizacje na stronie internetowej Urzędu Gminy w Wąwolnicy dotyczyły postępów i możliwości uczestnictwa mieszkańców w procesie rewitalizacji. Zgłaszane opinie i pomysły były systematycznie dokumentowane i uwzględniane, co umożliwiło mieszkańcom realny wpływ na kształtowanie przyszłości swojej społeczności poprzez aktywne uczestnictwo w procesie rewitalizacji.

Etap opracowania diagnozy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
--

W trakcie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) na lata 2023-2030 Gmina skorzystała z najlepszych praktyk partycypacji społecznej, angażując w proces przedstawicieli administracji publicznej, organizacji społecznych oraz bezpośrednich beneficjentów, tj. mieszkańców.

Jeden z kluczowych etapów tego procesu to spotkania organizowane w Urzędzie Gminy w Wąwolnicy. Przed rozpoczęciem zbierania danych do opracowania diagnozy mającej wyznaczyć obszar zdegradowany i podlegający rewitalizacji, odbyło się spotkanie, którego celem było przeprowadzenie wywiadu z pracownikami Urzędu Gminy Wąwolnica oraz Panem Wójtem Gminy Wąwolnica. Podczas spotkania omówiono proces diagnozy, jej cele i zakres prac, włączając w to aspekty społeczne, ekonomiczne, środowiskowe i przestrzenne brane pod uwagę w badaniach.

Po zebraniu danych, które pozwoliły na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji ogłoszone zostały przez Wójta Gminy Wąwolnica konsultacje społeczne projektu uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Zgodnie z art. 6 pkt.3 ustawy o rewitalizacji konsultacje przeprowadzono w następujących formach:

1. Zbieranie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej - formularz uwag był dostępny zarówno elektronicznie na stronie BIP Gminy Wąwolnica - <https://bip.wawolnica.pl/index.php?id=73&p1=szczegoly&p2=10023861>,
<https://bip.wawolnica.pl/index.php?id=73&p1=szczegoly&p2=10028357#> stronie internetowej Urzędu - <https://wawolnica.pl/aktualnosci/n,270969,wlacz-sie-w-prace-nad-rewitalizacja-otwarte-spotkanie-konsultacyjne.html>,
<https://wawolnica.pl/aktualnosci/n,299222,ogloszenie-wojta-gminy-wawolnica-dotyczace-konsultacji-spoecznych-projektu-uchwaly-w-sprawie-wyznaczenia-obszaru-zdegradowanego-i-obszaru-rewitalizacji.html> jak i w formie papierowej w siedzibie Urzędu Gminy oraz na spotkaniu konsultacyjnym;

2. W ramach procesu opracowywania działań rewitalizacyjnych w Gminie Wąwolnica zorganizowano dwa otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami, które miały na celu omówienie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz zebranie opinii społeczności lokalnej. Spotkania odbyły się 18 kwietnia 2023 r. oraz 24 sierpnia 2023 r. o godz. 14:00 w Sali Konferencyjnej Urzędu Gminy w Wąwolnicy. W wydarzeniach uczestniczyli Wójt Gminy Wąwolnica, Sekretarz Gminy Wąwolnica oraz autorzy delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także mieszkańcy zainteresowani procesem rewitalizacji i rozwojem gminy. Podczas spotkań przedstawiono szczegółowe informacje dotyczące zakresu planowanych działań, ich wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy gminy oraz możliwości zaangażowania mieszkańców w proces rewitalizacji. Otwarta formuła spotkań pozwoliła uczestnikom na zgłaszanie uwag, zadawanie pytań oraz przedstawianie własnych pomysłów na kierunki działań rewitalizacyjnych. Konsultacje stanowiły istotny element partycypacji społecznej, umożliwiając mieszkańcom aktywne uczestnictwo w kształtowaniu przyszłości gminy i wpływanie na podejmowane decyzje.

3. Udostępniono projekt uchwały wraz z załącznikami oraz formularzem składania uwag w siedzibie Urzędu Gminy do zbierania uwag ustnych.

Składanie uwag oraz zapoznanie projektu uchwały oraz jego załączników było zatem możliwe w bardzo różnorodnych formach (elektronicznych i tradycyjnych). Ponadto, wydarzenia zaplanowane zostały na porę dogodną dla różnych grup mieszkańców.

Starano się także w procesie konsultacji poinformować zainteresowanych interesariuszy o istocie narzędzia jakim jest rewitalizacji, o zasadach rewitalizacji oraz o planach Gminy w zakresie kontynuowania wieloletniego procesu rewitalizacji. Konsultacje społeczne dotyczące wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miały na celu zaangażowanie społeczności lokalnej w proces podejmowania decyzji dotyczących konkretnego obszaru rewitalizacji. Wszystkie formy konsultacji społecznych zostały podsumowane w dokumencie „Raport z konsultacji społecznych w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wąwolnica” (szczegółowe uzasadnienie uwag stanowi załącznik do Raportu z konsultacji społecznych w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Wąwolnica -Uwagi do projektu uchwały Rady Gminy Wąwolnica w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wąwolnica”).

Podjęcie przez Radę Gminy Wąwolnica uchwały nr XLIV/329/23 z dnia 28 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oznacza zakończenie etapu opracowania diagnozy i formalne określenie terenów wymagających szczególnej interwencji. Jest to kluczowy krok w procesie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR), który pozwala na planowanie i realizację działań zmierzających do ożywienia społeczno-gospodarczego tych obszarów.

Etapy opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji
--

Po przyjęciu przez Gminę uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, uchwałą nr XLIV/330/23 Rada Gminy Wąwolnica z dnia 28 września 2023 r. podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030.

W dniu 07.11.2023 roku przeprowadzono spotkanie z mieszkańcami obszaru rewitalizacji na temat problemów i sytuacji kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji, wyznaczonym na terenie Gminy Wąwolnica. Dyskusja dotyczyła obszarów kryzysowych w Gminie Wąwolnica, które wymagają pilnej interwencji – analiza obszarów problemowych (społecznych, przestrzennych, gospodarczych, środowiskowych i technicznych) na obszarze rewitalizacji.

Pozwalało to określić, które kwestie są najważniejsze z perspektywy mieszkańców, a także przyczyniło się do wzmocnienia zaangażowania społecznego i poczucia wspólnoty w działaniach rewitalizacyjnych.

Podczas opracowania GPR przeprowadzono ankietę wśród mieszkańców. Respondenci odpowiadali na następujące pytania:

1. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem występują w Gminie Wąwolnica w obszarze rewitalizacji w sferze społecznej?

2. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem występują w Gminie Wąwolnica w obszarze rewitalizacji w sferze technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej.

3. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem występują w Gminie Wąwolnica w obszarze rewitalizacji w sferze gospodarczej.

W listopadzie został przeprowadzony nabór propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które mogły być ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030. Fiszki służące do stworzenia projektów udostępniono na stronie internetowej Urzędu Gminy Wąwolnica. Proces zbierania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych został spopularyzowany, aby zaangażować lokalną społeczność w zgłaszanie inicjatyw i pomysłów na poprawę obszaru objętego rewitalizacją. Proces ten miał sprzyjać aktywnemu uczestnictwu społecznemu, co jest kluczowe dla skutecznej i zrównoważonej rewitalizacji, uwzględniającej różnorodne perspektywy i potrzeby społeczności lokalnej.

AKTUALNOŚCI

**NABÓR PROPOZYCJI PRZEDSIĘWZIĘĆ
REWITALIZACYJNYCH DO OPRACOWANIA GMINNEGO
PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY WĄWOLNICA NA
LATA 2023-2030**

Urząd Gminy Wąwolnica zaprasza do składania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030. Gminny program rewitalizacji umożliwia realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych nie tylko przez gminę i jej jednostki organizacyjne, ale również przez podmioty zewnętrzne.

Opublikowane dn. 10-11-2023

Do składania propozycji zaproszeni są zainteresowani interesariusze, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Wypełniony formularz można składać:

- drogą elektroniczną na adres: gmina@wawolnica.pl w tytule podając treść: „Zgłoszenie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego”,
- drogą korespondencyjną na adres Urząd Gminy Wąwolnica, ul. Lubelska 39; 24-160 Wąwolnica z dopiskiem: „Zgłoszenie przedsięwzięcia rewitalizacyjnego”,
- bezpośrednio w Urzędzie Gminy Wąwolnica - Sekretariat I piętro pokój 16 w godzinach pracy UG pon. 8-16, wt.-pt. 7-15

Termin składania kart:

Uzupełnione formularze kart projektów można składać do dnia 30.11.2023 roku

Podczas opracowywania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) odbyło się wiele spotkań z Wójtem Gminy oraz pracownikami administracji. Omówiono w nich plany inwestycyjne oraz kluczowe działania mające na celu eliminację negatywnych zjawisk kryzysowych na obszarach objętych rewitalizacją. Dyskusje te koncentrowały się na identyfikacji priorytetowych obszarów interwencji oraz strategiach mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców i rewitalizację infrastruktury lokalnej.

W dniu 21 stycznia 2025 roku w Wąwolnicy odbyło się spotkanie dotyczące koncepcji zagospodarowania Rynku w Wąwolnicy. W wydarzeniu uczestniczyło 50 osób, głównie mieszkańców Gminy Wąwolnica. Podczas spotkania zaprezentowano wstępną koncepcję zagospodarowania przestrzeni Rynku. Rewitalizacja Rynku w Wąwolnicy stanowi kluczowy element szerszego procesu rewitalizacji Gminy Wąwolnica.

Przestrzeń Rynku, będąca centralnym punktem miejscowości, odgrywa istotną rolę w życiu społecznym, kulturalnym i gospodarczym gminy.

Jej zagospodarowanie przyczyni się do poprawy estetyki przestrzeni publicznej, wzmocnienia lokalnej tożsamości oraz stworzenia warunków sprzyjających integracji mieszkańców. Realizacja tego projektu jest ważnym krokiem w kierunku podniesienia jakości życia lokalnej społeczności oraz rozwoju całej gminy.

Burmistrz Wąwolnicy zaprasza Mieszkańców Gminy i Miasta Wąwolnica na spotkanie w sprawie koncepcji zagospodarowania wąwolnickiego Rynku.

Termin: 21.01.2025r. godz. 17.00
Miejsce: budynek OSP Wąwolnica
ul. 3 Maja 14

Mieszkańcy aktywnie uczestniczyli w dyskusji, zgłaszając swoje uwagi i propozycje. W sumie wpłynęły 24 sugestie dotyczące projektu, które mają kluczowe znaczenie dla lokalnej społeczności. Spotkanie stanowiło ważny krok w procesie angażowania społeczności w planowanie przestrzeni publicznej w Wąwolnicy.

W proces opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji zaangażowani zostali przedstawiciele szerokiego grona interesariuszy, zgodnie z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060.

Gmina Wąwolnica zapewniła udział partnerów społeczno-gospodarczych i podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie poprzez:

- ♦ organizację spotkań informacyjnych,
- ♦ pogłębione wywiady z przedstawicielami instytucji społecznych (Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy),
- ♦ przeprowadzenie badań jakościowych (ankiet wśród mieszkańców),
- ♦ otwarty nabór projektów rewitalizacyjnych,
- ♦ konsultacje społeczne projektu dokumentu GPR.

Do udziału w pracach zaproszono m.in.:

- ♦ **organizacje pozarządowe i społeczne** – aktywnie uczestniczące w życiu lokalnym, m.in. w obszarze kultury, edukacji i integracji społecznej (KGW),
- ♦ **podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego i praw osób z niepełnosprawnościami** – w szczególności Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje m.in. programy takie jak: „Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością”, „Opieka Wytchnieniowa”, „Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie”,
- ♦ **instytucje edukacyjne i kulturalne** – takie jak Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wąwolnicy, realizujący działania wspierające rozwój dzieci i młodzieży (np. projekt „Zajęcia pozalekcyjne STEAM”), oraz Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy, prowadzący działania o charakterze integracyjnym i tożsamościowym (np. projekt „Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości”),
- ♦ **podmioty działające na rzecz równości szans, równouprawnienia płci i niedyskryminacji** – poprzez prowadzone projekty społeczne i edukacyjne uwzględniające potrzeby różnych grup społecznych (Ośrodek Pomocy Społecznej).

Wymienieni partnerzy zostali włączeni na etapie tworzenia diagnozy, formułowania celów oraz identyfikacji projektów rewitalizacyjnych. Mieli realny wpływ na kształt GPR – zgłaszając propozycje, uwagi i opinie, które zostały uwzględnione przy ostatecznym formułowaniu programu.

Dodatkowo, należy podkreślić, że wiele przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostało zgłoszonych bezpośrednio przez lokalne instytucje i organizacje (Zespół Szkolno-Przedszkolny, GDK, GOPS), co wskazuje na ich bezpośrednie zaangażowanie i poczucie współodpowiedzialności za proces rewitalizacji.

Powyższe działania potwierdzają, że w procesie opracowywania GPR dla Gminy Wąwolnica zapewniono udział partnerów wskazanych w art. 8 ust. 1 rozporządzenia ogólnego, zgodnie z zasadą partnerstwa, a także z poszanowaniem zasad przejrzystości i równości udziału.

Ogłoszenie Burmistrza Wąwolnicy z dnia 7 kwietnia 2025 r. dotyczyło rozpoczęcia konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023–2030. Zostało ono wydane na podstawie przepisów ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o rewitalizacji, w związku z wcześniejszą uchwałą Rady Gminy Wąwolnica, która formalnie rozpoczęła proces tworzenia tego dokumentu.

Konsultacje miały na celu umożliwienie mieszkańcom gminy zapoznania się z projektem GPR oraz wyrażenia swoich opinii, uwag i propozycji. Dokument ten wyznacza kluczowe kierunki działań rewitalizacyjnych, obejmujących poprawę jakości życia, aktywizację społeczną i gospodarczą oraz zagospodarowanie przestrzeni publicznej w wybranych częściach gminy, które zostały uznane za zdegradowane. Informacje o konsultacjach zostały podane do publicznej wiadomości za pomocą różnych kanałów komunikacji – poprzez obwieszczenia wywieszone na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Wąwolnicy, ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie internetowej gminy. Dodatkowo informację zamieszczono w prasie lokalnej oraz mediach społecznościowych, co pozwoliło na dotarcie do szerokiego grona interesariuszy.

Przeprowadzone konsultacje i ich formy były zróżnicowane, by zapewnić dostępność dla jak najszerszego grona mieszkańców. Przede wszystkim zorganizowano otwarte spotkanie konsultacyjne, które odbyło się 24 kwietnia 2025 r. w Urzędzie Miejskim w Wąwolnicy. W spotkaniu uczestniczył Burmistrz Wąwolnicy, radni

oraz mieszkańcy terenów objętych rewitalizacją. Przedstawiono podczas niego proces powstawania programu, jego cele, główne kierunki działań oraz zaplanowane przedsięwzięcia. Spotkanie miało charakter dialogu – mieszkańcy mogli zadawać pytania i zgłaszać swoje sugestie.

Poza spotkaniem, przez cały czas trwania konsultacji możliwe było składanie opinii i wniosków:

- **na piśmie lub drogą elektroniczną** – przy użyciu specjalnie przygotowanego formularza,
- **ustnie** – w siedzibie urzędu, w godzinach pracy Referatu Inwestycji, Funduszy Europejskich, Nieruchomości i Gospodarki Mieniem Komunalnym.

Zgłoszone uwagi zostały przeanalizowane i uwzględniono je w ostatecznym kształcie GPR poprzez korekty redakcyjne, aktualizację tytułów projektów oraz usunięcie przedsięwzięć, których realizacja w obecnej perspektywie czasowej nie jest możliwa (m.in. ze względu na brak decyzji środowiskowych). Ogłoszenie oraz same konsultacje miały na celu nie tylko spełnienie formalnych wymogów prawa, ale również budowanie dialogu z mieszkańcami i tworzenie programu rewitalizacji w sposób transparentny, partycypacyjny i odpowiadający realnym potrzebom lokalnej społeczności.

Etapy realizacji programu rewitalizacji
--

Interesariusze stanowią istotne źródło informacji o zmianach zachodzących na obszarze objętym rewitalizacją, a ich udział jest szczególnie istotny w sytuacji ograniczeń finansowych, kiedy skuteczne wdrożenie planowanych działań zależy od wsparcia i współpracy różnych grup.

1. Zaangażowanie interesariuszy. Planowane są otwarte spotkania z mieszkańcami, przedsiębiorcami, przedstawicielami instytucji oraz innymi uczestnikami procesu rewitalizacji. Spotkania te będą kluczowe dla prezentacji postępów oraz omówienia wyzwań związanych z realizacją programu. Otwartość procesu i regularne konsultacje zapewnią, że głosy różnych grup społecznych będą brane pod uwagę, co pozwoli na skuteczne dostosowanie działań do lokalnych potrzeb.
2. Monitoring i ocena: Wdrażanie działań w ramach GPR wymaga regularnego monitorowania postępów oraz oceny efektywności realizowanych inicjatyw. Kluczową rolę odgrywać będą raporty partnerów oraz badania ankietowe, które

pozwolą na bieżąco zbierać opinie społeczne na temat wdrażanych projektów. Ocena efektów realizacji działań na podstawie tych informacji umożliwi korektę działań w przypadku napotkania trudności lub nieefektywności.

3. Komitet Rewitalizacji: w celu wzmocnienia zaangażowania interesariuszy w proces rewitalizacji, planuje się utworzenie Komitetu Rewitalizacji jako organu doradczego Burmistrza Gminy Wąwolnica.

Komitet będzie pełnił funkcję platformy dialogu między przedstawicielami różnych grup społecznych a władzami gminy. Jego zadaniem będzie konsultowanie kluczowych decyzji dotyczących realizacji GPR, monitorowanie postępów oraz rekomendowanie działań, które mogą wpłynąć na zwiększenie efektywności programu.

4. Badania ankietowe: Przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców i innych interesariuszy pozwoli na zebranie opinii dotyczących realizowanych działań oraz ocenę ich wpływu na jakość życia w gminie. Wyniki badań będą stanowiły istotne źródło informacji dla Komitetu Rewitalizacji oraz Urzędu Gminy, umożliwiając bieżącą korektę działań w odpowiedzi na potrzeby społeczności.

Na etapie wdrażania, monitoringu i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica zaplanowano aktywne włączenie szerokiego grona interesariuszy, zgodnie z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060. Zidentyfikowano podmioty społeczno-gospodarcze oraz organizacje społeczne i instytucje publiczne, które odgrywają istotną rolę w realizacji celów rewitalizacyjnych, zwłaszcza w obszarze ochrony środowiska, promowania włączenia społecznego, praw podstawowych, równości płci, praw osób z niepełnosprawnościami oraz niedyskryminacji.

W ramach procesu wdrażania GPR partnerzy zgłaszający projekty w otwartym naborze będą realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne, w tym m.in.:

- ◆ Urząd Gminy Wąwolnica – odpowiedzialny za inwestycje infrastrukturalne, takie jak: Odnowiony Rynek w Wąwolnicy, Mój Targ – modernizacja placu targowego, Modernizacja boiska sportowego;
- ◆ Starostwo Powiatowe w Puławach – realizujące projekt rewitalizacji obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble;
- ◆ Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim – odpowiedzialny za projekt Modernizacji ostatniej czynnej kolei wąskotorowej na Lubelszczyźnie;

- ♦ Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy – realizujący działania na rzecz włączenia społecznego, w tym programy: Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami, Usługi opiekuńcze i sąsiedzkie, Opieka wytchnieniowa;
- ♦ Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wąwolnicy – prowadzący projekt edukacyjny Zajęcia pozalekcyjne STEAM;
- ♦ Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy – realizujący projekt Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości.

Na etapie monitoringu i ewaluacji GPR:

Na etapie monitoringu i ewaluacji Gminnego Programu Rewitalizacji planowana jest organizacja cyklicznych spotkań z interesariuszami, które będą służyć ocenie skuteczności podejmowanych działań oraz identyfikacji ewentualnych potrzeb w zakresie aktualizacji dokumentu. Istotnym elementem procesu będzie również nabór kandydatów do Komitetu Rewitalizacji – ciała o charakterze opiniotwórczo-doradczym, którego skład tworzyć będą przedstawiciele różnych środowisk lokalnych, w tym organizacji pozarządowych, instytucji publicznych, seniorów oraz młodzieży.

W procesie wdrażania i monitorowania GPR przewidziano także stałą współpracę z grupami społecznymi, w tym ze środowiskiem seniorów i młodzieży – zwłaszcza w kontekście realizacji projektów skierowanych bezpośrednio do tych grup. Kluczową rolę odegrają również organizacje pozarządowe działające na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i przemocą w rodzinie, takie Ośrodek Pomocy Społecznej.

W sferze środowiskowej i gospodarczej za istotnych partnerów procesu rewitalizacji uznaje się m.in. przedsiębiorców działających na obszarze rewitalizacji, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska odpowiedzialna za wydanie opinii środowiskowej poszczególnych projektów.

Do tak określonego kręgu interesariuszy będą kierowane dalsze działania włączeniowe, obejmujące zaproszenia do udziału w spotkaniach, pracach Komitetu Rewitalizacji, konsultacjach społecznych oraz współpracę przy wdrażaniu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Zapewnienie takiego podejścia gwarantuje trwałość mechanizmów partycypacyjnych oraz możliwość identyfikacji zaangażowania partnerów zgodnie z wymogami art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060.

9. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych- komplementarność Gminnego Programu Rewitalizacji

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna planowanych przedsięwzięć przejawia się między innymi w ich lokalizacji na całym obszarze rewitalizacji (Rozdział 14. Załącznik graficzny). Projekty stanowią odpowiedź na główne problemy zidentyfikowane w trakcie prac nad Programem, a ich lokalizacja częściowo warunkowana jest występującymi zasobami. Zróżnicowanie przedsięwzięć nawiązuje do charakterystycznych cech i funkcji obszaru rewitalizacji. Dzięki temu zróżnicowaniu projekty wzajemnie się uzupełniają i oddziałują na zidentyfikowane wyzwania w sposób skoncentrowany i kompleksowy. Pozwala to na rozwiązywanie problemów „u źródła”, zapobiegając ich przenoszeniu w inne części gminy Wąwolnica. Planowane jest przekształcenie infrastruktury z myślą o lepszym wsparciu i zaspokojeniu potrzeb mieszkańców np. Rynek czy Targ w Wąwolnicy. Przedsięwzięcia obejmą poprawę sieci wodno-kanalizacyjnej, rozwój terenów zielonych, a także budowę obiektów społecznych i kulturalnych. Poprawi się jakość życia mieszkańców, ale również zwiększy atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna regionu, co przyczyni się do jego dalszego rozwoju i przeciwdziałania marginalizacji.

Komplementarność problemowa

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023–2030 zaplanowane projekty i przedsięwzięcia cechują się wysokim stopniem komplementarności problemowej. Zostały one dobrane tak, aby wzajemnie się uzupełniać i wspólnie odpowiadać na zidentyfikowane problemy w pięciu kluczowych sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej.

Zrealizowane i planowane działania tworzą spójną strategię rewitalizacji – łącząc twarde inwestycje infrastrukturalne, jak rewitalizacja rynku w Wąwolnicy, budowa kanalizacji sanitarnej czy modernizacja boiska sportowego, z miękkimi projektami społecznymi i kulturalnymi, jak np. „Wspólnota Kultury”, programy

opiekuńcze oraz zajęcia pozalekcyjne STEAM. Taka struktura zapewnia zintegrowane wsparcie zarówno przestrzeni publicznej, jak i lokalnej społeczności.

Wybrane przedsięwzięcia są zróżnicowane tematycznie, ale celowo powiązane – modernizacja placu targowego jest skorelowana z rewitalizacją rynku, tworząc spójne centrum aktywności społeczno-handlowej. Z kolei „Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie” oraz „Aktywny Celejów” odpowiadają na lokalne potrzeby aktywizacji społecznej i rozwoju funkcji integracyjnych. Matryca komplementarności stanowi narzędzie pomocnicze, które obrazuje, jak poszczególne projekty wpisują się w cele strategiczne GPR i jak nawzajem się wspierają, wzmacniając efekt synergii rewitalizacyjnej.

Warto podkreślić, że część projektów uzupełniających, takich jak „Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością” czy „Opieka Wytchnieniowa”, wzmacnia wymiar programu, zapewniając wsparcie osobom potrzebującym, co stanowi dopełnienie działań inwestycyjnych w przestrzeń publiczną.

Tabela 22 Matryca spójność projektów z celami strategicznymi GPR

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel społeczny	Cel środowiskowy	Cel przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	Cel gospodarczy
1.	Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble.	x	x	x	x
2.	Modernizacja Ostatniej Czynnej Kolei Wąskotorowej na Lubelszczyźnie.	x		x	x
3.	Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie.	x		x	
4.	Odnowiony Rynek w Wąwolnicy.	x	x	x	x
5.	Mój targ – modernizacja placu targowego w Wąwolnicy z jego funkcjonalnym połączenie, z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym.	x		x	x
6.	Modernizacja boiska sportowego w Wąwolnicy.	x	x	x	x
7.	Budowa kanalizacji sanitarnej z lokalną	x	x	x	x

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel społeczny	Cel środowiskowy	Cel przestrzenno-funkcjonalny i techniczny	Cel gospodarczy
	oczyszczalnię ścieków w Gminie Wąwolnica.				
8.	Aleja topolowa w Celejowie.	x		x	
9.	Rewitalizacja Starej papierni wraz z zagospodarowaniem.	x	x	x	x
10.	Aktywny Celejów	x			
11.	Zajęcia pozalekcyjne STEAM	x			
12.	Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości	x			
13.	Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnościami	x			
14.	Usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie	x			
15.	Program Opieka Wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	x			

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23 Komplementarność projektów względem siebie

Nr projektu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	x	4	4	3	3	2	1	1	3	3	1	4	4	1	4
2	4	x	4	4	4	4	1	4	4	1	1	4	1	1	1
3	4	3	x	4	3	3	1	1	4	4	1	3	4	4	3
4	4	4	4	x	4	4	1	2	4	4	1	4	1	1	1
5	4	4	4	4	x	2	1	3	4	1	2	4	1	1	1
6	2	3	4	3	2	x	1	2	3	3	1	4	1	1	1
7	1	1	4	1	1	1	x	2	2	2	1	1	3	4	3
8	1	3	4	2	2	2	2	x	4	1	4	4	1	1	1
9	4	4	4	4	4	4	4	4	x	4	1	4	1	1	1
10	3	3	4	2	4	3	2	4	4	x	4	1	1	1	1
11	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	x	1	1	1	1
12	2	4	4	4	4	4	1	4	3	3	1	x	1	1	1
13	3	1	4	4	4	1	1	3	4	4	1	3	x	1	1
14	1	3	4	2	2	2	4	3	3	4	1	4	4	x	4
15	4	3	4	2	2	2	2	3	3	4	1	4	4	4	x

Legenda

- 1- Brak komplementarności
2- Niska komplementarność

- 3- Średnia komplementarność
4- Wysoka komplementarność

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Program Rewitalizacji Gminy opiera się na zintegrowanym podejściu, uwzględniając współpracę między różnymi podmiotami zaangażowanymi w jego realizację. w procesie opracowywania dokumentu zaangażowane zostały różnorodne grupy interesariuszy. System zarządzania i monitorowania Programu został również zaprojektowany tak, aby uwzględniał udział różnych typów interesariuszy w procesie wdrażania. Realizacja kluczowych przedsięwzięć opiera się na współpracy partnerów reprezentujących różne sektory. Wśród podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych inicjatyw znaleźli się przedstawiciele głównie sektora publicznego i społecznego.

- ◆ sektor publiczny - Urząd Gminy Wąwolnica.
- ◆ sektor społeczny- mieszkańcy.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa w Gminnym Programie Rewitalizacji (GPR) oznacza kontynuację działań czy projektów, wykorzystując różne źródła finansowania z różnych programów operacyjnych, realizowane w celu osiągnięcia tych samych celów. Takie podejście pozwala na ciągłość procesów rewitalizacyjnych, które już się rozpoczęły, a także umożliwia wykorzystanie dotychczasowych osiągnięć i doświadczeń w obszarze rewitalizacji. Komplementarność międzyokresowa projektów ujętych w GPR polegać będzie na kontynuacji części działań zapoczątkowanych w ramach wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023. Obszar rewitalizacji wyznaczony w Gminnym Programie Rewitalizacji w dużej mierze pokrywa się z obecnym obszarem rewitalizacji określonym w wcześniejszej uchwale. Ponadto, kierunki interwencji ustalone w aktualnym Gminnym Programie Rewitalizacji częściowo odnoszą się do działań przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Projekt remontu dawnego przedszkola w Wąwolnicy na Centrum Integracji Społecznej, wpisany do Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR), jest spójny z projektem Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie, realizowanym w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR).

Oba projekty skupiają się na poprawie jakości życia społeczności lokalnej poprzez tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji, aktywizacji oraz wspólnym działaniom mieszkańców. Mają na celu stworzenie miejsc, które wspierają rozwój społeczny, organizowanie wydarzeń, warsztatów oraz spotkań społeczności lokalnej. CIS skupia się na aktywizacji społecznej, a Centrum Aktywności będzie oferować różnorodne formy wsparcia dla mieszkańców w zakresie edukacji, kultury i rekreacji.

Projekt zrealizowany z Lokalnego Programu Rewitalizacji, tj. remont zdegradowanych obiektów w Celejowie, gdzie powstała baza kulturalno-turystyczno-rekreacyjna, jest bezpośrednio związany i spójny z projektami przewidzianymi w Gminnym Programie Rewitalizacji na lata 2023–2030. Stanowi on solidną podstawę do dalszego rozwoju funkcji społecznych i rekreacyjnych w tej części gminy.

W szczególności jego kontynuacją są planowane przedsięwzięcia takie jak Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie oraz projekt Aktywny Celejów, które przewidują wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji nowych działań społecznych, integracyjnych i edukacyjnych.

Kolejny projekt zrealizowany w ramach wcześniejszego Programu Rewitalizacji pn. „Remont budynku dawnego przedszkola w Wąwolnicy na potrzeby Centrum Integracji Społecznej” stanowi istotne ogniwo w procesie długofalowej poprawy jakości życia mieszkańców i jest bezpośrednio powiązany z projektami przewidzianymi w Gminnym Programie Rewitalizacji na lata 2023–2030.

Centrum Integracji Społecznej, powstałe w wyniku adaptacji zdegradowanego budynku, pełni obecnie funkcję aktywnego zaplecza dla działań społecznych, integracyjnych, edukacyjnych i kulturalnych. Obiekt ten staje się miejscem spotkań, warsztatów i inicjatyw oddolnych, stanowiąc realne wsparcie dla aktywizacji społeczności lokalnej.

Bezpośrednią kontynuacją działań rewitalizacyjnych jest projekt „Odnowiony Rynek w Wąwolnicy”, który zakłada modernizację centralnej przestrzeni publicznej w sposób sprzyjający integracji społecznej i rozwojowi funkcji rekreacyjno-kulturalnych. Rynek, jako miejsce wydarzeń lokalnych i aktywności społecznej, będzie naturalnym przedłużeniem funkcji realizowanych w Centrum Integracji Społecznej. Oba projekty tworzą spójną i uzupełniającą się strukturę – CIS zapewnia przestrzeń organizacyjną i animacyjną, natomiast rynek – przestrzeń otwartą i symboliczną do ich realizacji.

W ten sposób rewitalizacja prowadzona w różnych okresach programowania zachowuje logikę ciągłości działań, zapewniając efektywne wykorzystanie

wcześniejszych inwestycji i wzmacniając trwałość oraz oddziaływanie nowych projektów. Połączenie funkcji społecznych, edukacyjnych i publicznych w przestrzeni śródmieścia Wąwolnicy jest przykładem skutecznego, zintegrowanego podejścia do rewitalizacji.

Dzięki temu możliwe jest płynne przejście z wcześniejszego etapu rewitalizacji do działań pogłębiających już osiągnięte rezultaty, zwiększających dostępność usług i poprawiających jakość życia mieszkańców.

Komplementarność międzyokresowa zapewnia ciągłość procesu rewitalizacji, efektywne wykorzystanie wcześniej poniesionych nakładów inwestycyjnych oraz podnosi trwałość i skuteczność całego programu.

Komplementarność źródeł finansowania

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica charakteryzuje się również zróżnicowanym źródłom finansowania. Oznacza to łączenie różnych rodzajów środków do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla kluczowych projektów zawartych w GPR, przewidziane są potencjalne źródła finansowania z różnych funduszy:

Źródło finansowania	Opis źródła finansowania
Środki własne gminy	Środki własne gminy to fundusze pochodzące z lokalnych źródeł, takich jak podatki, opłaty, dochody z majątku gminy oraz działalności gospodarczej, które gmina wykorzystuje na realizację swoich zadań publicznych i inwestycji.
Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027	Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027 to program finansowany przez Unię Europejską, mający na celu wspieranie rozwoju regionu Lubelszczyzny poprzez inwestycje w infrastrukturę, przedsiębiorczość, innowacje, ochronę środowiska oraz poprawę jakości życia mieszkańców.
Fundusz Odbudowy UE	Fundusz Odbudowy UE, znany również jako Next Generation EU, to tymczasowy instrument finansowy o wartości 750 miliardów euro stworzony przez Unię Europejską w celu wspierania państw członkowskich w odbudowie gospodarek po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19, poprzez inwestycje w zrównoważony rozwój, cyfryzację, odporność społeczną i gospodarczą.

Krajowe Programy Operacyjne	Krajowe Programy Operacyjne to plany inwestycyjne finansowane z funduszy europejskich, które mają na celu wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju poprzez realizację projektów w obszarach takich jak infrastruktura, innowacje, edukacja, rynek pracy, środowisko oraz rozwój regionalny.
------------------------------------	---

Gmina Wąwolnica priorytetowo dąży do realizacji projektów, które bezpośrednio poprawiają jakość życia mieszkańców i przyczyniają się do rozwoju społeczno-gospodarczego. W związku z tym będzie starała się pozyskać środki z Działania 11.4 – Rewitalizacja obszarów innych niż miejskie, aby skutecznie wdrożyć inwestycje zwiększające komfort życia lokalnej społeczności.

Jednocześnie gmina nie uzależnia swoich działań wyłącznie od funduszy unijnych i aktywnie poszukuje różnorodnych źródeł finansowania, w tym środków krajowych, programów rządowych oraz współpracy z sektorem prywatnym i organizacjami pozarządowymi. Dzięki takiemu podejściu możliwa będzie realizacja kluczowych inwestycji infrastrukturalnych, społecznych i kulturalnych, niezależnie od dostępności środków europejskich. Priorytetem pozostaje poprawa warunków życia mieszkańców poprzez rewitalizację przestrzeni publicznych, rozwój infrastruktury oraz wspieranie inicjatyw społecznych i gospodarczych.

10. Zarządzanie wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji

10.1. System zarządzania realizacją Programem Rewitalizacji

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem stanowiącym operacyjną podstawę do wdrażania projektów rewitalizacyjnych realizowanych przez następujące grupy podmiotów:

- ♦ Podmioty wykonawcze, czyli jednostki realizujące przedsięwzięcia wskazane w GPR należące zarówno do sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego,
- ♦ Podmioty zarządzające, czyli podmioty odpowiedzialne za wdrożenie, monitoring i ewaluację Gminnego Programu Rewitalizacji.

Proces zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji (GPR) opiera się na sprawnym koordynowaniu działań, monitorowaniu postępów oraz angażowaniu różnych interesariuszy w realizację założeń programu.

♦ **Burmistrz Gminy Wąwolnica** - Koordynuje cały proces realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR), przygotowuje sprawozdania z jego realizacji, zapewnia obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji oraz podejmuje decyzje związane bezpośrednio lub pośrednio z realizacją GPR.

♦ **Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji:** Grupa robocza lub specjalistyczny zespół, który zostanie powołany do realizacji konkretnych zadań lub projektów w ramach programu rewitalizacji. Zespół będzie składał się z ekspertów, specjalistów, pracowników Referatu Inwestycji, Funduszy Europejskich, Nieruchomości i Gospodarki Mieniem Komunalnym czy mieszkańców, którzy angażować się będą w praktyczne aspekty realizacji projektów rewitalizacyjnych.

♦ **Rada Gminy Wąwolnica** - Zajmuje się uchwalaniem Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) oraz wszelkich zmian w jego treści, podejmowaniem decyzji w formie uchwał, które wpływają na realizację GPR, a także przyjmowaniem sprawozdań z jego realizacji.

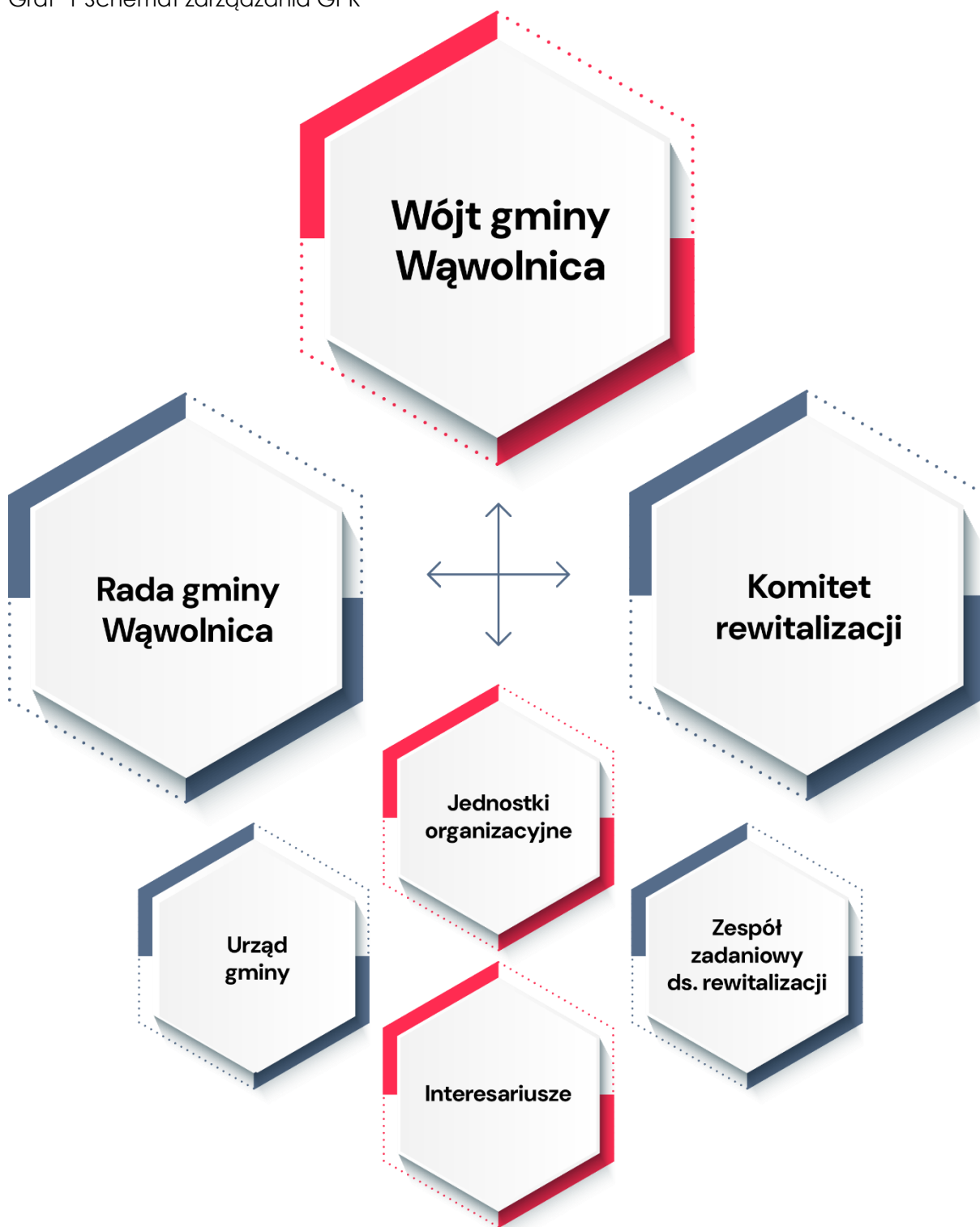
♦ **Komitet Rewitalizacji** - Organ opiniotwórczy i doradczy, który może składać się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy, w tym mieszkańców, organizacji społecznych, biznesowych czy instytucji publicznych. Komitet będzie służył jako forum do dyskusji, konsultacji oraz podejmowania decyzji dotyczących kierunków i priorytetów działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji Komitet ds. rewitalizacji zostanie powołany w ciągu trzech miesięcy od uchwalenia GPR przez Radę Gminy. Zakłada się, że udział w pracach Komitetu będzie społeczny i nie będzie wymagał ponoszenia kosztów. Zgodnie z tabelą nr 25 harmonogramu działań zarządczych, Komitet ds. rewitalizacji będzie spotykał się raz do roku.

♦ **Urząd Gminy w Wąwolnicy** - Na poziomie wdrożeniowym, wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Gminy (Referat Inwestycji, Funduszy Europejskich, Nieruchomości Gospodarki Mieniem Komunalnym) będzie pełnić rolę operatora rewitalizacji, odpowiadając za prowadzenie monitoringu rewitalizacji, opracowanie sprawozdań z realizacji, koordynację działań promujących rewitalizację, wdrażanie mechanizmów włączania interesariuszy (mieszkańców) oraz gromadzenie danych dotyczących rewitalizacji.

- ♦ **Jednostki organizacyjne gminy** (Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy, Gminny Dom Kultury w Wąwolnicy, Zespół szkolno-przedszkolny w Wąwolnicy) – Jednostki organizacyjne gminy zaangażowane w realizację przedsięwzięć ujętych w GPR.
- ♦ **Interesariusze** – Współzrządzenie procesem rewitalizacji przez interesariuszy będzie realizowane poprzez działalność Komitetu Rewitalizacji.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) Gminy Wąwolnica będzie realizowane przy szerokim zaangażowaniu partnerów lokalnych, zgodnie z art. 8 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. Partnerzy, którzy współtworzyli program, aktywnie uczestniczą również w jego wdrażaniu. Przedstawiciele instytucji, takich jak Ośrodek Pomocy Społecznej Wąwolnicy, placówki kulturalne Gminny Ośrodek Kultury i oświatowe jak Zespół Szkolno-przedszkolny w Wąwolnicy odgrywają kluczową rolę w realizacji poszczególnych projektów. Zaangażowanie OPS stanowi istotny element wspierania integracji społecznej oraz pomocy osobom z niepełnosprawnościami.

Graf 1 Schemat zarządzania GPR

10.2 Koszty zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji

Zarządzanie programem rewitalizacji będzie realizowane w ramach struktury organizacyjnej Gminy Wąwolnica. Wszelkie prace będą wykonywane w ramach kompetencji pracowników Urzędu Gminy, w tym Referatu Inwestycji, Funduszy Europejskich oraz Nieruchomości i Gospodarki Mieniem Komunalnym. Skład oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji zostaną określone w drodze uchwały Rady Gminy Wąwolnica, poprzedzonej konsultacjami społecznymi zgodnie z ustawą o rewitalizacji. Uczestnictwo w Komitecie Rewitalizacji będzie miało charakter społeczny, zapewniając włączenie interesariuszy lokalnych w proces rewitalizacji.

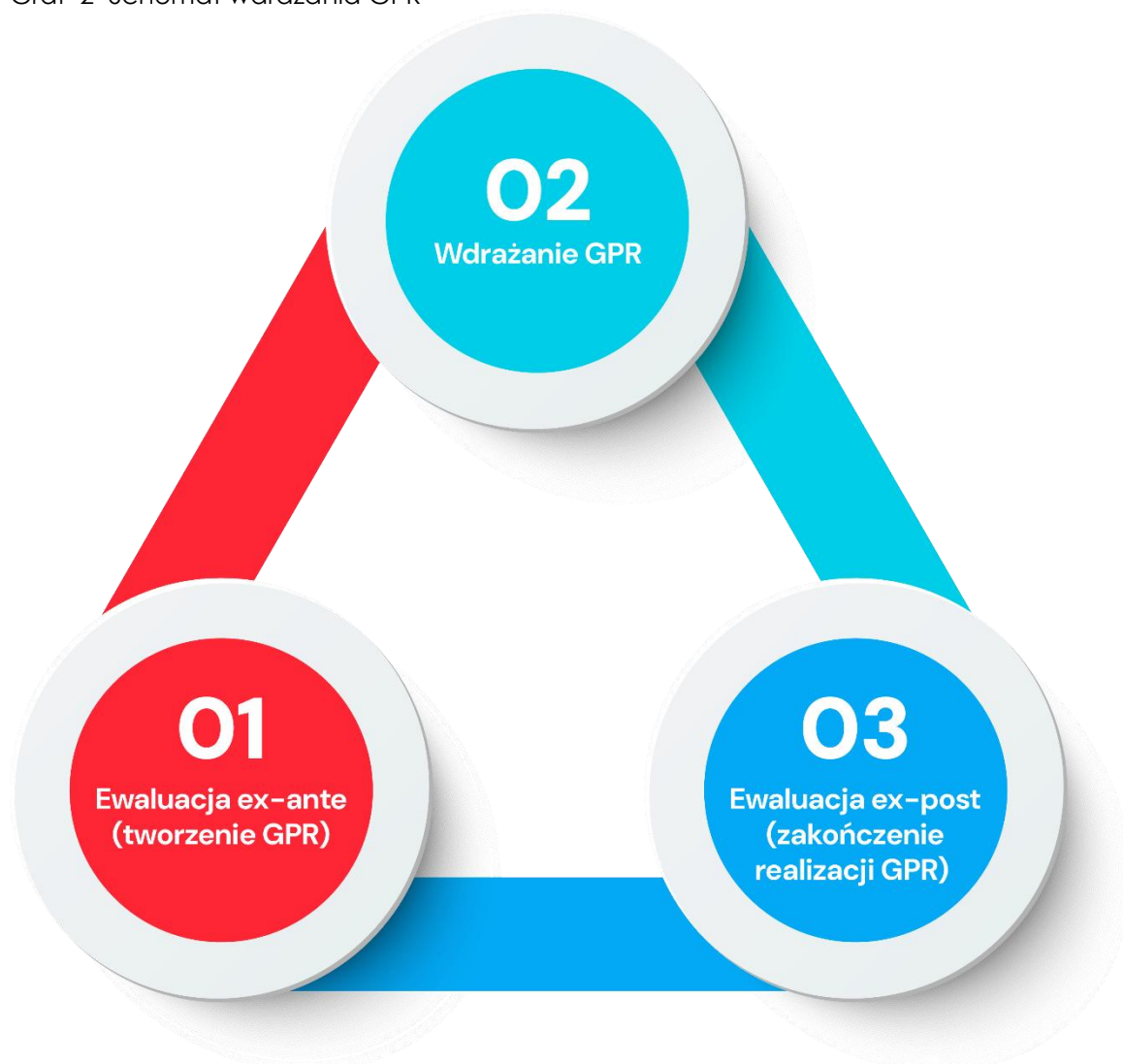
11. System monitoringu, oceny skuteczności i wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji

11.1 Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR

System monitorowania i oceny postępów jest kluczowy dla skutecznego wdrażania Programu Rewitalizacji. Składający się z dwóch elementów system monitorowania – bieżący monitoring oraz ewaluacja ex-ante, on-going i ex-post, która stanowi kompleksowy sposób śledzenia i oceny wszystkich etapów programu.

Bieżący monitoring pozwala na ciągłe śledzenie postępów, kontrolę realizacji celów oraz identyfikację kierunków działań w trakcie trwania programu. Natomiast ewaluacja ex-ante (przed), on-going (trwająca) i ex-post (po) umożliwiają kompleksową analizę zmian, jakie zaistniały w obszarze objętym rewitalizacją.

Graf 2 Schemat wdrażania GPR

Systematyczne monitorowanie umożliwi szybkie wykrywanie ewentualnych trudności, które mogą wpływać na terminowość realizacji celów programu. Umożliwi to wczesne podejmowanie działań naprawczych oraz skuteczne dążenie do osiągnięcia zamierzonych celów i rezultatów.

Monitoring będzie się opierał na pozyskiwaniu i analizowaniu danych dotyczących poszczególnych przedsięwzięć zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji, nadzorze prowadzonych inwestycji (w tym ich kontrola finansowa i poprawność wydatkowanych środków), obserwowaniu zmian zachodzących w wyniku realizacji działań. Monitorowane będą również cele i kierunki działań założone w dokumencie.

Proces monitorowania powinien być procesem ciągłym. W ramach monitoringu, opracowywane będą co roku (do 31 grudnia) sprawozdania z realizacji przedsięwzięć i co 3 lata celów Programu. Zawarte w sprawozdaniach dotyczących realizacji przedsięwzięć będą dane dotyczące m.in. podstawowych danych o poszczególnych inwestycjach i stopniu ich realizacji, osiągniętych efektów w wyniku wdrożenia działań, napotkanych problemach w trakcie ich realizacji. Zespół ds. Rewitalizacji będzie działał w oparciu o regularne przekazywanie informacji dotyczących projektów i postępów w ich realizacji.

Ocena Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) co trzy lata przez Burmistrza to istotny proces w celu oceny aktualności oraz postępów realizacji działań. Regularna ocena pozwala na monitorowanie skuteczności programu, identyfikację obszarów do poprawy oraz dostosowanie planów do zmieniających się potrzeb i warunków lokalnych społeczności. Sprawozdania stanowią istotną podstawę do zrozumienia i oceny efektywności działań podjętych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji w Wąwolnicy. Zbiorcze podsumowanie efektów wdrożenia pozwoli na ocenę osiągnięć, identyfikację sukcesów oraz obszarów, w których konieczne są ewentualne korekty czy dalsze działania. Wprowadzenie tego systemu umożliwi modyfikację działań w razie potrzeby, w tym korekty wskaźników monitorowania GPR, co pozwoli na lepsze dostosowanie programu do aktualnych warunków i realnych potrzeb mieszkańców.

System monitorowania stanu realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, szczegółowo opisany w rozdziale 5 – Opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, uwzględnia założone wskaźniki oraz oczekiwane efekty poszczególnych działań.

Pozwoli to na bieżącą ocenę skuteczności realizowanych projektów, analizę ich wpływu na obszary objęte rewitalizacją oraz identyfikację ewentualnych barier w ich wdrażaniu. Na podstawie zebranych danych możliwe będzie wprowadzanie korekt, optymalizacja działań oraz dostosowanie programu do rzeczywistych potrzeb mieszkańców i zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych. Dzięki temu proces rewitalizacji będzie bardziej efektywny i skutecznie przyczyni się do osiągnięcia założonych celów.

System wdrażania GPR

Wdrażanie GPR opiera się na wsparciu realizacji projektów, które zostały stworzone z myślą o osiągnięciu celów zgodnych ze strategicznymi i operacyjnymi założeniami programu. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w GPR lub zakwalifikowane jako dopuszczalne przez program są różnorodne i obejmują różne obszary działania.

Pierwszym krokiem w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji jest jego formalne przyjęcie przez Radę Gminy poprzez uchwałę. W taki sam sposób będzie również przeprowadzana ewentualna aktualizacja Programu w przyszłości.

Za wdrożenie Programu odpowiada Burmistrz Gminy Wąwolnica, wspierany przez pracowników Urzędu Gminy. Pracownicy samorządowi posiadają bowiem odpowiednie doświadczenie w realizacji dokumentów strategicznych oraz planistycznych gminy, jak również w prowadzeniu różnorodnych projektów infrastrukturalnych i społecznych, także tych współfinansowanych z funduszy unijnych (EFRR i EFS). Współpraca w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji z pracownikami Urzędu Gminy zapewni różnorodność perspektyw i kompetencji niezbędnych do skutecznego planowania oraz wdrażania Programu. Dzięki swojej wiedzy i doświadczeniu pracownicy ci będą odpowiedzialni za sprawną realizację Programu. Do zespołu wejdą także przedstawiciele różnych instytucji, takich jak Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy.

Pracownicy będą odpowiedzialni za koordynację wszystkich działań związanych z procesem rewitalizacji, przygotowywanie i realizację poszczególnych projektów zawartych w Programie, w tym opracowanie dokumentacji, przeprowadzanie postępowań przetargowych oraz promocję projektów. Do ich zadań należy także składanie wniosków o dofinansowanie, monitorowanie postępów w realizacji celów Programu, sporządzanie cyklicznych raportów, a także kontrola i ocena stopnia wdrażania programu. Regularnie będą również przeprowadzali aktualizacje i ewaluacje dokumentu, aby zapewnić jego skuteczne wdrażanie.

System monitorowania GPR i oceny Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030

System monitorowania i oceny postępów jest nieodzownym elementem efektywnego wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR). Składa się on z dwóch głównych komponentów: bieżącego monitoringu oraz ewaluacji, obejmującej etapy ex-ante (przed rozpoczęciem działań), on-going (w trakcie realizacji) oraz ex-post (po zakończeniu). Taki kompleksowy system umożliwia stałe śledzenie postępów na każdym etapie realizacji programu.

Bieżący monitoring zapewnia ciągłą kontrolę nad realizacją celów i podejmowanych działań, a także pozwala na szybkie rozpoznanie potencjalnych problemów. Dzięki temu można wcześniej wprowadzać korekty i podejmować działania naprawcze, co zwiększa szanse na terminową realizację założeń programu. Ewaluacja ex-ante, on-going i ex-post pozwala na szczegółową analizę zmian, które zachodzą na obszarach objętych rewitalizacją, zarówno przed, w trakcie, jak i po zakończeniu działań.

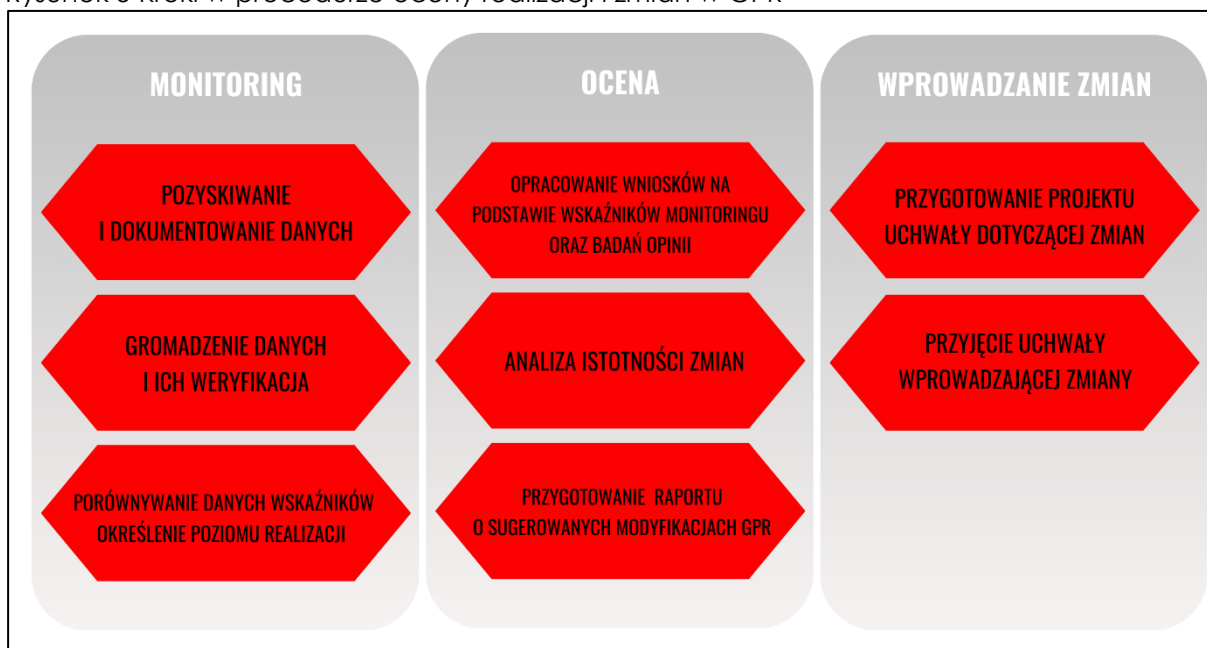
Monitoring opiera się na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących realizowanych przedsięwzięć, nadzorze nad prowadzonymi inwestycjami (w tym kontrolą finansową i prawidłowością wydatkowania środków), a także obserwowaniu wpływu tych działań na społeczność lokalną. Dodatkowo monitorowane będą cele oraz strategie określone w programie.

Proces monitorowania powinien być ciągły, a jego rezultaty będą systematycznie raportowane. Każdego roku, do 31 grudnia, opracowywane będą sprawozdania z realizacji poszczególnych projektów, a co trzy lata raporty z realizacji celów programu. Sprawozdania te będą zawierały m.in. kluczowe informacje o stanie realizacji inwestycji, osiągniętych efektach, napotkanych trudnościach oraz wprowadzonych zmianach. Zespół ds. Rewitalizacji, w oparciu o regularne przekazywanie informacji, będzie monitorował postępy i skuteczność działań w ramach GPR.

Co trzy lata przeprowadzana będzie ocena GPR przez Burmistrza, co pozwoli na regularną analizę aktualności i postępów programu. Taka ocena umożliwi również identyfikację obszarów wymagających poprawy oraz dostosowanie działań do zmieniających się potrzeb i warunków lokalnych. Sprawozdania będą stanowiły kluczowe narzędzie do oceny efektywności wdrożonych działań, pomagając zrozumieć, które inicjatywy odniosły sukces, a które wymagają dalszej pracy lub korekt.

Po sporządzeniu oceny, zostanie ona przekazana do zaopiniowania przez Komitet ds. Rewitalizacji i opublikowana na stronie internetowej gminy, co zapewni przejrzystość i dostępność informacji dla mieszkańców.

Rysunek 5 Kroki w procedurze oceny realizacji i zmian w GPR

Źródło: Opracowanie własne

Tabela nr 24, która przedstawia wskaźniki monitorowania realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR), pełni kluczową rolę w śledzeniu postępów w rozwoju społeczno-gospodarczym gminy. Wskaźniki te są istotnym narzędziem oceny efektywności programu rewitalizacyjnego, umożliwiającym analizę wpływu działań na różnorodne aspekty życia społeczności lokalnej.

Wskaźniki są możliwe do aktualizacji w przypadku zmiany warunków społeczno-gospodarczych, pojawienia się nowych potrzeb mieszkańców, konieczności dostosowania działań do nowych źródeł finansowania lub wniosków wynikających z procesu monitorowania i ewaluacji. Możliwość ich modyfikacji pozwala na bieżące dostosowywanie programu do rzeczywistych wyzwań i efektywne wdrażanie działań rewitalizacyjnych.

Tabela 24 Wskaźniki monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Obszary życia w mieście	Cel strategiczny	Cel operacyjny	Wskaźniki	Źródło danych	Wartość bazowa 2025	Wartość docelowa 2030
Sfera społeczna	Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej, aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym, zawodowym oraz społecznym, a także promowanie integracji między mieszkańcami obszaru objętego procesem rewitalizacji.	1.1. Integracja społeczności lokalnej. 1.2. Rozwój oferty i infrastruktury usług społecznych szczególnie wspierając grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. 1.3. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizacji.	Liczba osób zamieszkujących obszar rewitalizacji (osoby)	Główny Urząd Statystyczny	1 291	1 300
			Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach społeczno-kulturalnych organizowanych na obszarze rewitalizacji (osoby)	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy (program wydarzeń)	0	5 000
			Liczba zrealizowanych programów wspierających osoby z niepełnosprawnością i osoby starsze	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy	0	2
			Liczba zrewitalizowanych budynków o funkcji społecznej / edukacyjnej na	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	2

			rewitalizowanym obszarze			
			Liczba kamer na obszarze rewitalizacji	Urząd Gminy Wąwolnica	1	2
			Liczba niebieskich kart na obszarze rewitalizacji	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąwolnicy	1	0
Sfera środowiskowa	Zapewnienie ochrony dla środowiska naturalnego oraz promowanie zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych.	2.1. Ograniczenie zanieczyszczenia środowiska na obszarze rewitalizacji. 2.2. Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych na obszarze rewitalizacji.	Liczba zmodernizowanych, wyremontowanych terenów zielonych na obszarze rewitalizacji	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	1
Sfera techniczna		3.1 Poprawa dostępności do przestrzeni publicznej	Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	3

	Zachowanie dziedzictwa kulturowego i naturalnego obszaru rewitalizacji oraz poprawa jakości przestrzeni publicznych i infrastruktury obszaru rewitalizacji.	na obszarze rewitalizacji. 3.2. Stworzenie nowych miejsc do rekreacji. 3.3. Poprawa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej na obszarze rewitalizacji	na obszarze rewitalizacji	(program wydarzeń)		
			Liczba nowych miejsc do rekreacji na obszarze rewitalizacji	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	2
			Liczba dostosowanych świetlic do potrzeb osób z niepełnosprawnościami na rewitalizowanym obszarze	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	1
			Długość wybudowanych sieci wodociągowych lub kanalizacyjnych	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	2 km
Sfera gospodarcza	Podniesienie poziomu rozwoju gospodarczego na obszarze rewitalizacji	4.1 Dostosowanie istniejących obszarów/przestrzeni handlowo-usługowych do potrzeb i oczekiwań	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji	Rejestr Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	113	115

		przedsiębiorców i klientów.	Liczba nowopowstałych podmiotów gospodarczych na rewitalizowanym obszarze.	Rejestr Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	0	2
			Powierzchnia rewitalizowanego obszaru do prowadzenia działalności gospodarczej (m2)	Dane Urzędu Gminy w Wąwolnicy	0	10 000

Harmonogram działań zarządczych

Wdrożenie Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) to proces wymagający starannego planowania i realizacji na przestrzeni kilku lat. Kluczowe dla skutecznego zarządzania tym przedsięwzięciem jest precyzyjne określenie etapów oraz ich umiejscowienie w czasie. Poniżej przedstawiono harmonogram, który ilustruje kluczowe działania oraz ich kolejność.

Tabela 25 Harmonogram działań zarządczych

Zadanie	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030								
Powołanie Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji								
Powołanie Komitetu ds. Rewitalizacji								
Posiedzenie Komitetu ds. Rewitalizacji (raz w roku)								
Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych (działanie ciągłe)								
Ocena stopnia realizacji z możliwością dokonywania w nim stosownych zmian (po upływie 3 lat)								
Ewaluacja śródkresowa wraz z raportem								
Sprawozdania z realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (na koniec każdego roku poczynając od 2024 r.)								
Ewaluacja ex-post wraz z raportem (po zakończeniu procesu wdrażania GPR)								

Źródło: Opracowanie własne

12.Określenie niezbędnych zmian w uchwałach o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego (Dz. u. z 2022 r. poz. 172,975,1561,2456)

Zaplanowane w programie przedsięwzięcia nie rodzą konieczności wprowadzenia zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego

12.1.Specjalna Strefa Rewitalizacji

Na dzień przyjęcia uchwały o przyjęciu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2016 r. o rewitalizacji.

14.Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

14.1.STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica jako dokument określający politykę przestrzenną, zawiera zasady działań planistycznych. w dokumencie tym wyznaczono kierunki rozwoju obszaru gminy, które są zbieżne z wizją gminy ujętą w strategii rozwoju. Jest aktem planistycznym wytyczającym kierunki rozwoju przestrzennego, stanowiącym podstawę uchwalania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy bądź ich zmian, które tworzą prawo lokalne.

Jako wiodącą zasadę w zakresie polityki przestrzennej przyjmuje się realizację polityki zrównoważonego rozwoju. Proponowane w Studium działania i rozwiązania są wynikiem rozpoznania skutków dotychczasowej działalności w zakresie gospodarowania przestrzenią, związanych z tym głównych konfliktów, zagrożeń i ich przyczyn oraz problemów wymagających rozwiązania. Warunki i szanse rozwiązania wielu kluczowych problemów w gospodarce przestrzennej gminy Wąwolnica stają się realnie osiągalne poprzez odpowiednią, długofalową i konsekwentną politykę Samorządu. W Studium określono strukturę funkcjonalno-przestrzenną rozwoju gminy;

stanowi ona podstawę wyznaczania w planach miejscowych terenów budowlanych i terenów wykluczonych spod zabudowy, a także ustalenia przepisów realizacji zabudowy i zagospodarowania terenu.

Mając na względzie tak określoną politykę przestrzenną oraz charakter działań rewitalizacyjnych określonych w Programie nie przewiduje się konieczności wprowadzania zmian *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica* w zakresie zmiany funkcji i przeznaczenia terenów.

Przed rozpoczęciem prac nad Programem, 24 września 2023 r. weszły w życie przepisy *Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw*. Nowelizacja wprowadza nowe narzędzie planistyczne – plan ogólny, dokument w randze aktu prawa miejscowego, który będzie uchwalany obligatoryjnie dla całej gminy. Plan ogólny zastąpi dotychczasowe *studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*. Będzie to dokument zawierający wyłącznie podstawowe ustalenia, które pozwolą gminie zaplanować zrównoważony i harmonijny rozwój. Co ważne, jego ustalenia będą podstawą nie tylko do uchwalania planów miejscowych, ale także do wydawania decyzji o warunkach zabudowy. Dotychczasowe *Studium* będzie obowiązywało do momentu uchwalenia planu ogólnego, ale nie dłużej niż do 31 grudnia 2025 r. Ustawa zakłada również, że w nowym systemie planowania rozwoju, polityka przestrzenna gminy będzie określana w lokalnej lub ponadlokalnej strategii rozwoju gminy.

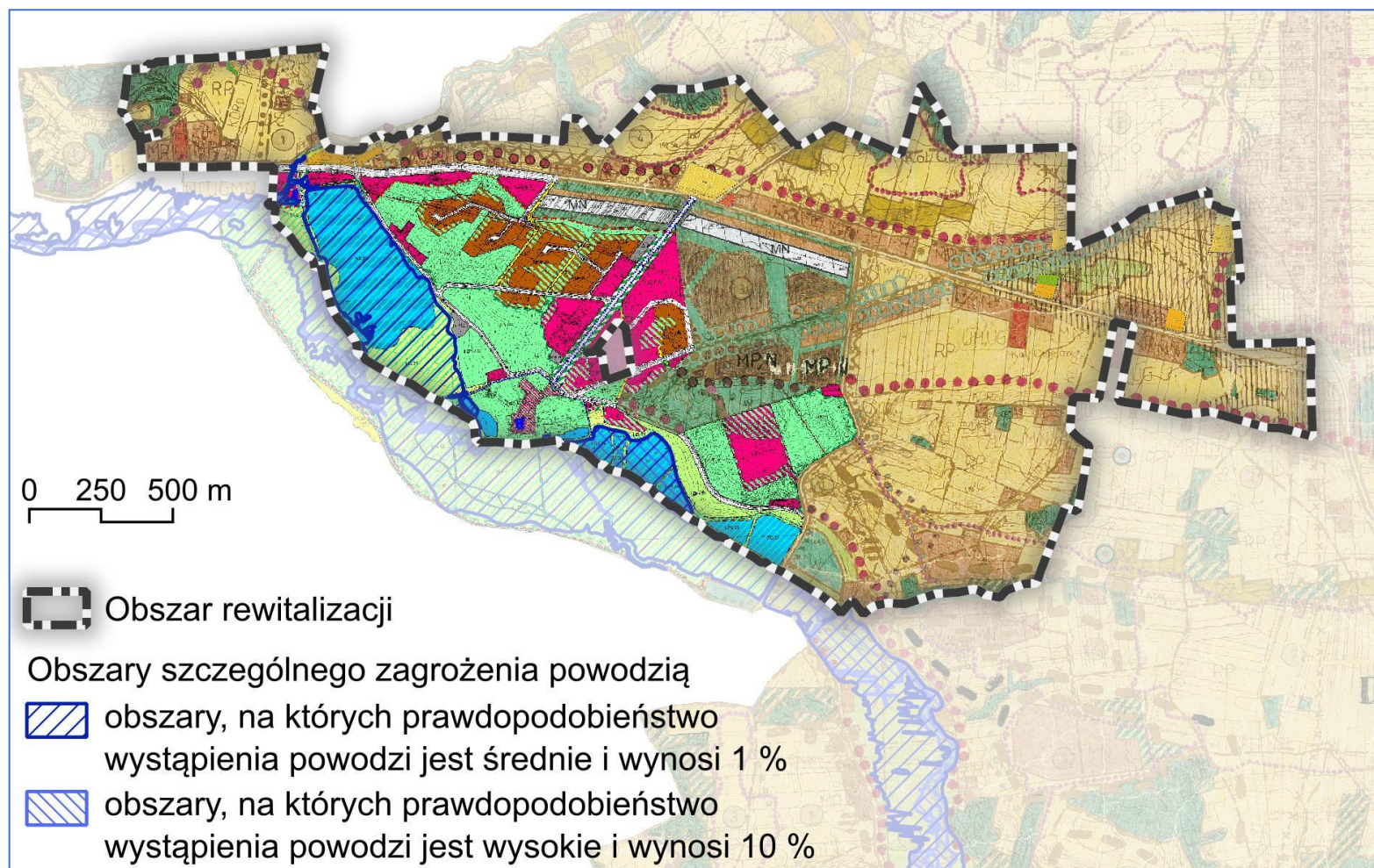
W związku z powyższym, przy określaniu ustaleń przyszłego planu ogólnego należy uwzględnić uwarunkowania rozwoju wynikające z lokalizacji w granicach gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji określonego w *Uchwale Nr XLIV/329/23 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 28 września 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Wąwolnica*. Natomiast w opracowywanej w przyszłości strategii rozwoju, w ramach ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej należy określić zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji.

14.2.MIEJSCOWE PLANY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

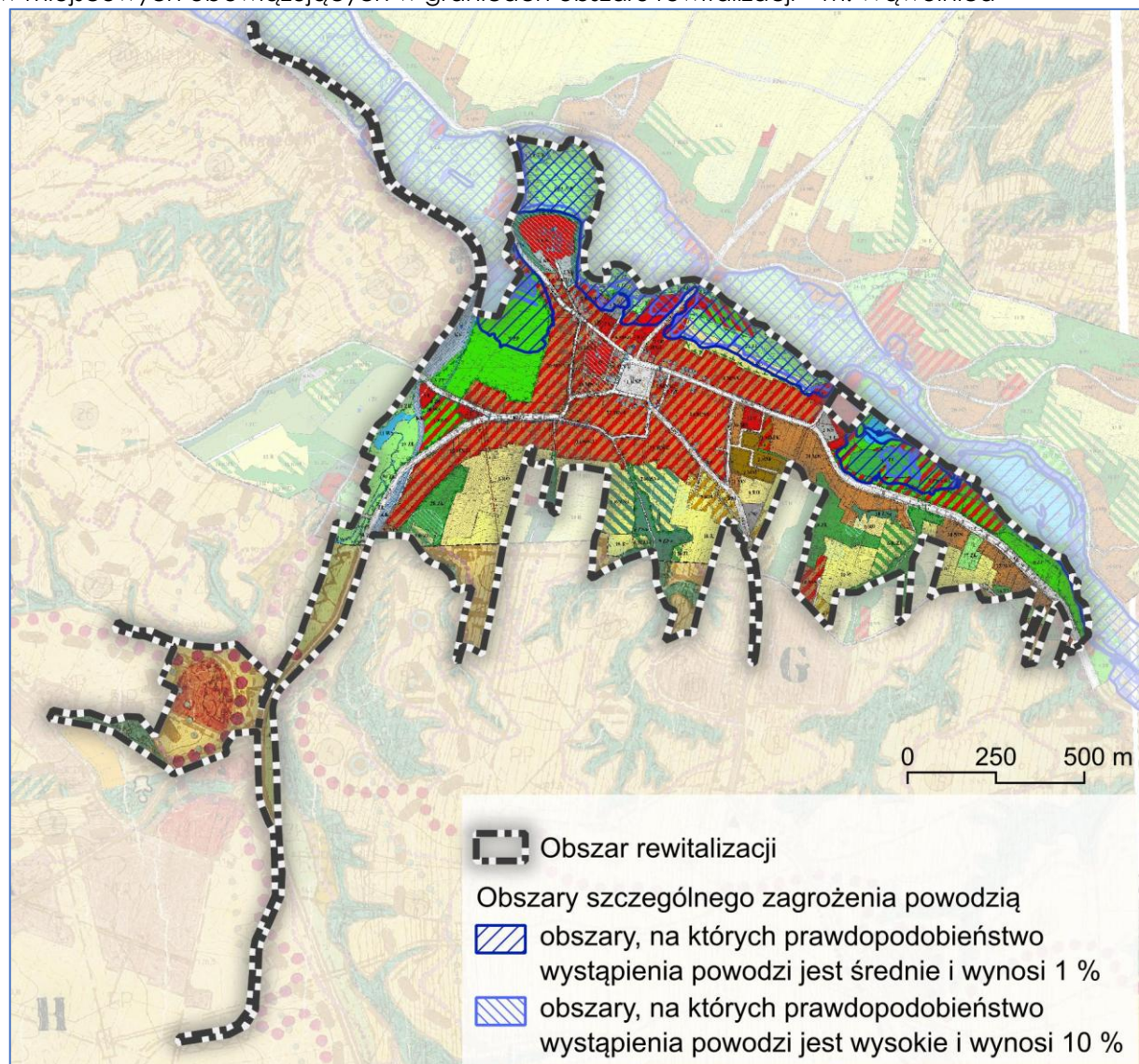
Cały obszar rewitalizacji posiada pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. w okresie sporządzania niniejszego Programu, w granicach obszaru rewitalizacji obowiązują ustalenia 9 planów miejscowych (rys. 6 i 7), przyjętych uchwałami:

- Nr XXXVIII/249/02 z dnia 12 września 2002 r. w sprawie zmiany planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica,
- Nr XXXII/195/06 z dnia 2 marca 2006 r. w sprawie: uchwalenia zmiany planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Wąwolnica,
- Nr XXI/103/08 z dnia 14 lipca 2008 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica, obejmującej obszar „Celejów” część I,
- Nr XLIII/214/10 z dnia 31 sierpnia 2010 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica, obejmującej obszar „Celejów” część II/a,
- Nr VI/31/11 z dnia 16 maja 2011 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica, obejmującej obszar „Celejów” część II/b,
- Nr VII/31/15 z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ośrodka gminnego Wąwolnica,
- Nr X/53/15 z dnia 26 października 2015 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica,
- X/67/15 z dnia 26 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, miejscowość Celejów,
- XXIX/216/21 z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Wąwolnica w obszarze miejscowości: Celejów, Karmanowice, Kębło i Kolonia Łopatki.

Rysunek 6. Wyrys z planów miejscowych obowiązujących w granicach obszaru rewitalizacji – m. Celejów

Rysunek 7. Wyrys z planów miejscowych obowiązujących w granicach obszaru rewitalizacji – m. Wąwolnica

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne w zdecydowanej większości stanowią projekty dotyczące renowacji, remontu, modernizacji lub modernizacji energetycznej istniejącej tkanki urbanistycznej. Część przedsięwzięć zakłada renowację, remont, modernizację obiektów; realizację przedsięwzięć w przestrzeni publicznej i terenach zieleni; wprowadzenia nowych funkcji w istniejących obiektach; realizację nowych obiektów, małej architektury. Analiza zakresu tych projektów oraz ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wykazała, że nie zachodzi potrzeba wprowadzania zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

W dniu 28 marca 2025 r. Burmistrz Wąwolnicy wystąpił z wnioskiem do Lubelskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Lublinie o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023–2030.

W odpowiedzi na ten wniosek, oznaczonej znakiem DNS-NZ.7-16.48.2024, wskazany organ poinformował, że na etapie stwierdzania potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, przedmiotowy dokument nie wymaga wydania opinii Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Oznacza to, że w toku dalszego procedowania nad Gminnym Programem Rewitalizacji nie było konieczne przeprowadzanie strategicznej oceny jego wpływu na środowisko,

 LUBELSKI PAŃSTWOWY WOJEWÓDZKI INSPEKTOR SANITARNY 20-708 Lublin, ul. Pielęgniarek 6 tel. 81 743-42-72 lub 81 533-41-00 wsse.lublin@sanepid.gov.pl , http://www.gov.pl/web/wsse-lublin		Lublin, dnia 31.03.2025 r.
DNS-NZ.7016.48.2024		Burmistrz Wąwolnicy ul. Lubelska 39 24-160 Wąwolnica
W odpowiedzi na wniosek Burmistrza Wąwolnicy z dnia 28 marca 2025 r., znak: IFE.62.1.1.2025 w przedmiocie odstąpienia od potrzeby przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.) dla projektu dokumentu pn. <i>Gminny program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030</i>, Lubelski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny informuje, iż zgodnie z art. 47 ust. 1 powyższej ustawy przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57, (tj. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska), organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Biorąc powyższe pod uwagę należy uznać, że przedmiotowy dokument na etapie stwierdzenia potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie wymaga wydania opinii państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.		
Z upoważnienia LUBELSKIEGO PAŃSTWOWEGO WOJEWÓDZKIEGO INSPEKTORA SANITARNEGO		

W dniu 18 czerwca 2025 roku pismem nr WOOŚ.410.163.2025.ES z dn. 17 czerwca 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie poinformował iż odstępuje od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu pn. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030".

**REGIONALNY DYREKTOR
OCHRONY ŚRODOWISKA
W LUBLINIE**

WOOŚ.410.163.2025.ES

Lublin, dn. 17 czerwca 2025 r.

Burmistrz Wąwolnicy

Odpowiadając na pismo Burmistrza Wąwolnicy, znak: IFE.62.1.2.1.2025 z dnia 21 maja 2025, uzupełnione pismem z dnia 2 czerwca 2025 r., znak: IFE.62.1.2.2.225 w sprawie ponownego odstąpienia, na podstawie art. 48 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dla projektu dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030”, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie uprzejmie informuję, co następuje.

Organ opracowujący projekt dokumentu, o którym mowa w art. 48 ust. 1 pkt 1, oraz projekt zmiany takiego dokumentu, może, po uzgodnieniu z właściwymi organami, o których mowa w art. 57 i art. 58, odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli stwierdzi, że realizacja postanowień takiego dokumentu albo jego zmiany nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Zgodnie z art. 48 ust. 4 pkt. 1 odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w przypadku dokumentów, o których mowa w art. 48 pkt 1, może dotyczyć wyłącznie projektów dokumentów stanowiących niewielkie modyfikacje przyjętego już dokumentu.

Przy odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko bierze się pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy ooś.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał opinię o konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczącą projektu „Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030” pismem z dnia 25 kwietnia 2025 r. znak: WOOŚ.410.85.2025.ES.

Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy jest uzasadniony zmianami w zakresie planowanych inwestycji.

W stosunku do pierwotnych założeń nie będą realizowane projekty „Aquapark Celejów” oraz „Budowa zbiornika wodnego w miejscowości Wąwolnica”, co istotnie wpływa na ocenę potencjalnego oddziaływania programu na środowisko. Jednocześnie wprowadzone zostały inne zmiany dotyczące planowanych inwestycji, wskazane w piśmie WOOŚ.410.85.2025.ES które uwzględniają aktualne potrzeby gminy oraz uwarunkowania przestrzenne i środowiskowe.

Projekty przewidziane do realizacji to , m.in.:

1. Rewitalizacja obszaru i obiektów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Kęble,
2. Modernizacja Ostatniej Czynnej Kolei Wąskotorowej na Lubelszczyźnie.
3. Centrum Aktywności Lokalnej w Celejowie,
4. Odnowiony Rynek w Wąwolnicy,
5. Mój targ – modernizacja placu targowego w Wąwolnicy z jego funkcjonalnym połączenie, z rynkiem miejskim i Placem Maryjnym,
6. Modernizacja boiska sportowego w Wąwolnicy,
7. Budowa kanalizacji sanitarnej z lokalną oczyszczalnią ścieków w Gminie Wąwolnica,
8. Aleja topolowa w Celejowie,
9. Rewitalizacja Starej papierni wraz z zagospodarowaniem,
10. Aktywny Celejów,
11. Zajęcia pozalekcyjne STEAM,
- II. Projekty uzupełniające:
1. Wspólnota Kultury: Cykl Gminnych Uroczystości ✓ (Dni Wąwolnicy, Dożynki gminne,
2. Gminny Dzień Dziecka, Gminne Spotkanie Oplatkowe, Polonez z okazji Narodowego
3. Święta Trzeciego Maja, Powitanie Jesieni),
4. Program Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością,
5. Usługi opiekuńcze i usługi sąsiedzkie,
6. Program Opieka Wytchnieniowa dla Jednostek Samorządu Terytorialnego.

Po analizie inwestycji zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji gminy Wąwolnica (GPR), do przedsięwzięć które kwalifikują się jako przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko należy zaliczyć budowę kanalizacji sanitarnej dla Celejowa i Karmanowic oraz lokalnej oczyszczalni ścieków - § 3 ust.1 pkt 79 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r. poz. 1839 z późn. zm.): „instalacje do oczyszczania ścieków inne niż wymienione w § 2 ust. 1 pkt 40, przewidziane do obsługi liczby mieszkańców nie mniejszej niż 400 równoważnej liczby mieszkańców w rozumieniu art. 86 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne”.

W obecnej chwili planowana oczyszczalnia ścieków nie jest uwzględniona w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego gminy Wąwolnica. W związku z powyższym konieczne będą zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego, w celu sprostania zapisom uchwały Nr XXIX/407/2017 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 28 kwietnia 2017 r. w sprawie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Województwa Lubelskiego z dnia 16 maja 2017 r. Poz. 2324).

Mając na uwadze fakt, iż przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, na podstawie art. 46 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) wymaga m.in. zmiana planu zagospodarowania przestrzennego, szczegóły dotyczące budowy oczyszczalni ścieków zostaną ujęte na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Wąwolnica dla konkretnej lokalizacji.

Przy projektowaniu oczyszczalni ścieków zostaną wzięte pod uwagę zalecenia wskazane w załączniku nr 7 Projektu Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego (Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Lublin, marzec 2025 r.) dotyczące strefy ochrony krajobrazu C-I.04 „Dolina Bystrej”, gdzie prawdopodobnie może zostać zlokalizowana oczyszczalnia.

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica wiąże się z przejściowym oddziaływaniem na środowisko, jednak dzięki odpowiednim działaniom minimalizującym i kompensacyjnym, negatywne skutki zostaną ograniczone do etapu budowy. W dłuższej perspektywie wdrożone inwestycje poprawią standardy jakości środowiska oraz jakość życia mieszkańców.

Nie przewiduje się wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi ani zagrożenia dla środowiska w związku z realizacją przedsięwzięć ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030. Według analizy przeprowadzonej przez Wnioskodawcę wszystkie działania rewitalizacyjne charakteryzują się przejściowym oddziaływaniem na otoczenie wyłącznie w momencie prowadzenia prac budowlanych.

Największe potencjalne ryzyka mogą wynikać z:

- Budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków – ryzyko awarii i zanieczyszczenia rzeki.
Rewitalizacji starej papierni – potencjalne zanieczyszczenie gleby oraz zmniejszenie populacji płazów (rejon stawu strychowieckiego).
- Modernizacji rynku i placu targowego – zwiększona powierzchnia nieprzepuszczalna i odpływ wód opadowych.

Aby zminimalizować potencjalne zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi, konieczne jest prowadzenie systematycznego monitoringu wód gruntowych i powierzchniowych w rejonie rzeki Bystra. Regularne badania jakości wód pozwolą na szybkie wykrycie ewentualnych zanieczyszczeń i wdrożenie odpowiednich działań naprawczych, szczególnie w kontekście budowy kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków.

Lokalizacja Starej Papierni na terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego raz w korytarzu ekologicznym zobowiązuje wykonawcę rewitalizacji do wykonania inwentaryzacji przyrodniczej przed rozpoczęciem jakichkolwiek prac oraz uwzględnienie w projekcie parkingu bezkolizyjnego przemieszczania się płazów, również przez sąsiadującą drogę wojewódzką DW 830.

Inwestycja polegająca na odbudowie Starej Papierni oraz zagospodarowania terenu wokół zbiornika wodnego w sposób naturalny, tylko w miejscu istniejących ścieżek oraz budowa parkingu o powierzchni poniżej 0,5,ha nie spowoduje negatywnego wpływu na środowisko.

W związku z odbudową Starej Papierni przewiduje się budowę nowych ścieżek i chodników, które ułatwią dostęp do obiektu i stworzą przestrzeń przyjazną dla mieszkańców oraz turystów. Dodatkowo, teren zostanie wyposażony w oświetlenie, które poprawi bezpieczeństwo i umożliwi korzystanie z obiektu także po zmroku. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika wodnego, w związku z odbudową Starej Papierni, będzie ograniczona do wykorzystania istniejących ścieżek jako tras spacerowych lub rowerowych. Nie będą wykonywane prace na zbiorniku wodnym. W ramach odbudowy „Starej Papierni” planowana jest budowa parkingu o powierzchni poniżej 0,5 ha.

Ważnym elementem jest również zastosowanie ekologicznych technologii w budowie i modernizacji obiektów. Oznacza to m.in. wykorzystanie materiałów niskoemisyjnych, energooszczędnych systemów ogrzewania oraz odnawialnych źródeł energii (np. panele

fotowoltaiczne, systemy odzysku wody opadowej). Dzięki temu nowe i rewitalizowane obiekty będą bardziej przyjazne dla środowiska oraz ekonomicznie efektywne w długim okresie.

Istotnym aspektem planowanych inwestycji jest rozwój zielonej infrastruktury, obejmującej nawierzchnie rekreacyjne z wykorzystaniem jedynie użytkowanych już ścieżek (zagospodarowanie terenu wokół stawu strychowieckiego). Wprowadzenie większej ilości terenów zielonych, w tym nasadzeń drzew i krzewów, poprawi jakość powietrza i stworzy lepsze warunki do życia dla mieszkańców oraz lokalnej fauny i flory.

Dodatkowo, edukacja ekologiczna w ramach projektów społecznych odegra kluczową rolę w budowaniu świadomości mieszkańców na temat ochrony środowiska, w tym ochrony przyrody na terenie fragmentu Gminy – Kazimierski Park Krajobrazowy. Warsztaty, programy szkolne i inicjatywy lokalne powinny promować zrównoważone praktyki, takie jak segregacja odpadów, oszczędzanie wody i energii czy aktywna troska o czystość rzek i terenów zielonych.

Ogólnie rzecz biorąc, planowane projekty mogą przynieść znaczące korzyści dla regionu, podnosząc jakość życia mieszkańców i rozwijając infrastrukturę społeczną oraz turystyczną. Jednak ich realizacja wymaga staranności w projektowaniu i nadzorze nad wdrażanymi rozwiązaniami, aby ograniczyć potencjalne zagrożenia dla ekosystemu rzeki Bystra i okolicznych terenów. Właściwe planowanie i stosowanie nowoczesnych, przyjaznych dla środowiska technologii pozwoli osiągnąć cele rozwojowe bez negatywnego wpływu na naturę.

Prognozuje się, że inwestycje przewidziane do realizacji – ze względu na swoje usytuowanie i zastosowane rozwiązania ochronne – nie będą miały negatywnego wpływu na zdrowie ludzi ani na stan środowiska naturalnego.

W Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica uwzględniono m.in. projekty mające na celu:

- Ograniczenie uciążliwości wynikających z niskiej emisji – np. poprzez modernizację budynków publicznych termomodernizację oraz wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne.
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i kulturalnej gminy – realizacja projektów, takich jak:
 - rewitalizacja Rynku w Wąwolnicy,
 - modernizacja placu targowego „Mój Targ”,
 - modernizacja i adaptacja zabytkowych budynków na potrzeby społeczne i kulturalne, np. rewitalizacja Starej Papierni.

Dzięki zastosowaniu nowoczesnych i ekologicznych rozwiązań oraz przestrzeganiu zasad ochrony środowiska, realizacja projektów w ramach GPR Gminy Wąwolnica nie będzie powodować długotrwałych zagrożeń dla zdrowia mieszkańców ani dla środowiska, a wręcz przyczyni się do poprawy warunków ekologicznych i jakości życia w gminie.

Przy projektowaniu inwestycji zostaną wzięte pod uwagę zalecenia wskazane w załączniku nr 7 Projektu Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego (Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Lublin, marzec 2025 r.) dotyczące strefy ochrony krajobrazu C-I.04 „Dolina Bystrej”.

Budowa sieci kanalizacji sanitarnej (dla Celejowa i Karmanowic) wraz z lokalną oczyszczalnią ścieków pozwoli na rozszerzenie infrastruktury kanalizacyjnej i uporządkowanie sposobu odprowadzania ścieków na terenie miejscowości Celejów i Karmanowice, znajdujących się na terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Kazimierskiego Parku

Krajobrazowego wpłynie pozytywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWPd i JCWP oraz przyrodę Kazimierskiego Parku Krajobrazowego.

Konkretna lokalizacja planowanej oczyszczalni ścieków nie została jeszcze ustalona. Planowana oczyszczalnia zostanie umiejscowiona poza Zespołem Przyrodniczo Krajobrazowym i będzie się wpisywać w krajobraz.

Wnioskodawca wskazuje, że przed podjęciem prac inwestycyjnych zostanie przeanalizowana lokalizacja budynku oczyszczalni, zostanie wykonana inwentaryzacja przyrodnicza oraz wizja terenowa uwzględniająca najbardziej dogodne wpisanie się jej w istniejący krajobraz. Nastąpi również rozpoznanie terenu pod względem hydrologicznym, w tym przepływ rzeki Bystrej.

Budynek oczyszczalni ścieków zostanie wykonanych z naturalnych materiałów, żeby nie zaburzyć krajobrazu w dolinie rzeki Bystrej. Bez względu na lokalizację inwestycji, podczas prowadzenia prac budowlanych konieczne będzie zachowanie szczególnej ostrożności i wdrożenie rozwiązań minimalizujących wpływ na środowisko.

Gmina Wąwolnica będzie się starała zlokalizować obiekt oczyszczalni ścieków poza korytarzem ekologicznym.

Planowana oczyszczalnia ścieków będzie zlokalizowana w strefie ochrony krajobrazu C-I.04 „Dolina Bystrej” przebiegającej od Wąwolnicy do Celejowa. Wg Uchwały nr XXXII/488/2021 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 20.12.2021 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Kazimierskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Z 5.01.2022, poz. 77). Jest to dolina rzeki o naturalnym biegu z ekstensywnie użytkowanymi łąkami nadrzecznymi.

Wg. Projektu Audytu Krajobrazowego Województwa Lubelskiego (Departament Strategii i Rozwoju Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Lublin, marzec 2025 r.) strefa C-I.04 „Dolina Bystrej” to krajobraz przyrodniczo-kulturowy ukształtowany w wyniku wspólnego działania procesów naturalnych oraz świadomych modyfikacji pokrycia terenu i struktury przestrzennej przez człowieka – punkt B - obszar unikatowy nr 06-343.12-21 podtyp 6 wiejski, 6c. z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych, tworzących małe pola.

Podsumowując, według analizy przeprowadzonej przez Wnioskodawcę, budowa kanalizacji sanitarnej wpłynie pozytywnie na gospodarkę wodno-ściekową i przyrodę na terenie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego i przyczyni się do spełnienia celów środowiskowych dla JCWPd nr 88 i JCWP PLRW200000623899.

Po przeanalizowaniu przedłożonych dokumentów, a także biorąc pod uwagę uwarunkowania, o których mowa w art. 49 ustawy o oś Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Lublinie **uzgadnia odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030”.**

**Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Lublinie**

Otrzymują:

1. Burmistrz Wąwolnicy
2. aa.

Beata Sielewicz
/-podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/

16. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno- przestrzennych obszaru rewitalizacji

Mapa przedstawiająca podstawowe kierunki zmian funkcjonalno - przestrzennych obszaru rewitalizacji stanowi załącznik nr 1 i nr 2 do dokumentu.

Spis grafów:

Graf 1 Schemat zarządzania GPR.....	201
Graf 2 Schemat wdrażania GPR	203

Spis zdjęć:

Zdjęcie 1 Ośrodek Integracji Park Celejów przed rewitalizacją	9
Zdjęcie 2 Ośrodek Integracji Park Celejów po rewitalizacji	9
Zdjęcie 3 „Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Wąwolnica” w trakcie rewitalizacji.....	10
Zdjęcie 4 „Poprawa efektywności energetycznej budynku Urzędu Gminy Wąwolnica” po rewitalizacji.....	11
Zdjęcie 5 Budynek OSP w Wąwolnicy w trakcie rewitalizacji i po rewitalizacji.....	11
Zdjęcie 6 „Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą	12
Zdjęcie 7 „Przebudowa budynku dawnego przedszkola	12
Zdjęcie 8 Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy w trakcie realizacji	13
Zdjęcie 9 Przebudowa budynku dawnego przedszkola wraz ze zmianą sposobu użytkowania na Centrum Integracji Społecznej w Wąwolnicy w trakcie realizacji - po rewitalizacji	13
Zdjęcie 10 Stara Papiernia w Celejowie-stan obecny	99
Zdjęcie 11 Rynek w Wąwolnicy - stan istniejący obszar	103
Zdjęcie 12 Rynek w Wąwolnicy- stan istniejący obszar	103
Zdjęcie 13 Targowisko w Wąwolnicy- obecnie zdegradowane miejsce małego handlu ...	104
Zdjęcie 14 Stawy hodowlane w Celejowie	105

Spis tabel:

Tabela 1 Lista projektów podstawowych ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023	15
Tabela 2 Lista projektów uzupełniających ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2017-2023	18
Tabela 3 Obiekty na terenie gminy Wąwolnica wpisane do Rejestru „A” zabytków nieruchomych Województwa Lubelskiego	23
Tabela 4. Obiekty na terenie gminy Wąwolnica wpisane do Gminnej Ewidencji Zabytków....	26
Tabela 5 . Jednostki analityczne – zestawienie podstawowych danych	42
Tabela 6 Zestawienie danych analitycznych	45
Tabela 7 Lista wskaźników	46
Tabela 8 Zestawienie wskaźników dla analizowanych zjawisk sfery społecznej	51
Tabela 9 Wyniki egzaminów ósmoklasisty w 2022 r. (średnia)	65
Tabela 10 Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników społecznych i syntetycznego wskaźnika społecznego	66
Tabela 11 Zestawienie wartości wskaźników dla jednostek analitycznych o szczególnym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych/kryzysowych	68
Tabela 12 Zestawienie wskaźników dla analizowanych zjawisk sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	79
Tabela 13 Zestawienie zestandaryzowanych wskaźników dla sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej	80
Tabela 14 Zestawienie danych dla obszaru zdegradowanego	82
Tabela 15 Zestawienie powierzchni i liczby ludności obszaru rewitalizacji	86
Tabela 16 Podsumowanie pogłębionej analizy – problemy zgłaszane przez mieszkańców w trakcie spotkań	92

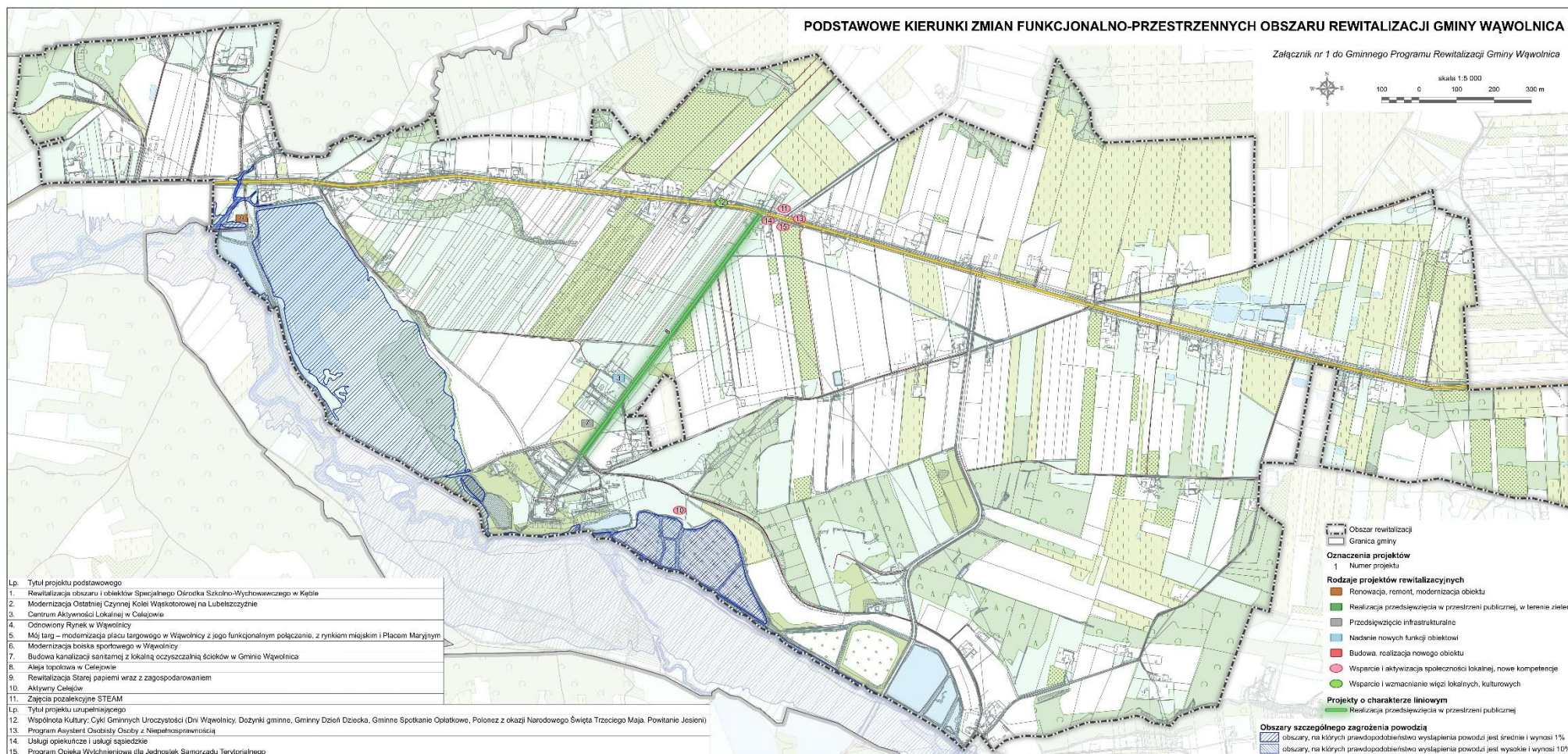
Tabela 17 Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych dla Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica	94
Tabela 18 Kierunki działań oraz przypisane zjawiska kryzysowe i potencjały strategiczne	113
Tabela 19 Wykaz projektów podstawowych	121
Tabela 20 Wykaz projektów uzupełniających	121
Tabela 21 Szacunkowe ramy finansowe programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych dla projektów podstawowych i uzupełniających	164
Tabela 22 Matryca spójność projektów z celami strategicznymi GPR	192
Tabela 23 Komplementarność projektów względem siebie	194
Tabela 24 Wskaźniki monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji	209
Tabela 25 Harmonogram działań zarządczych	213

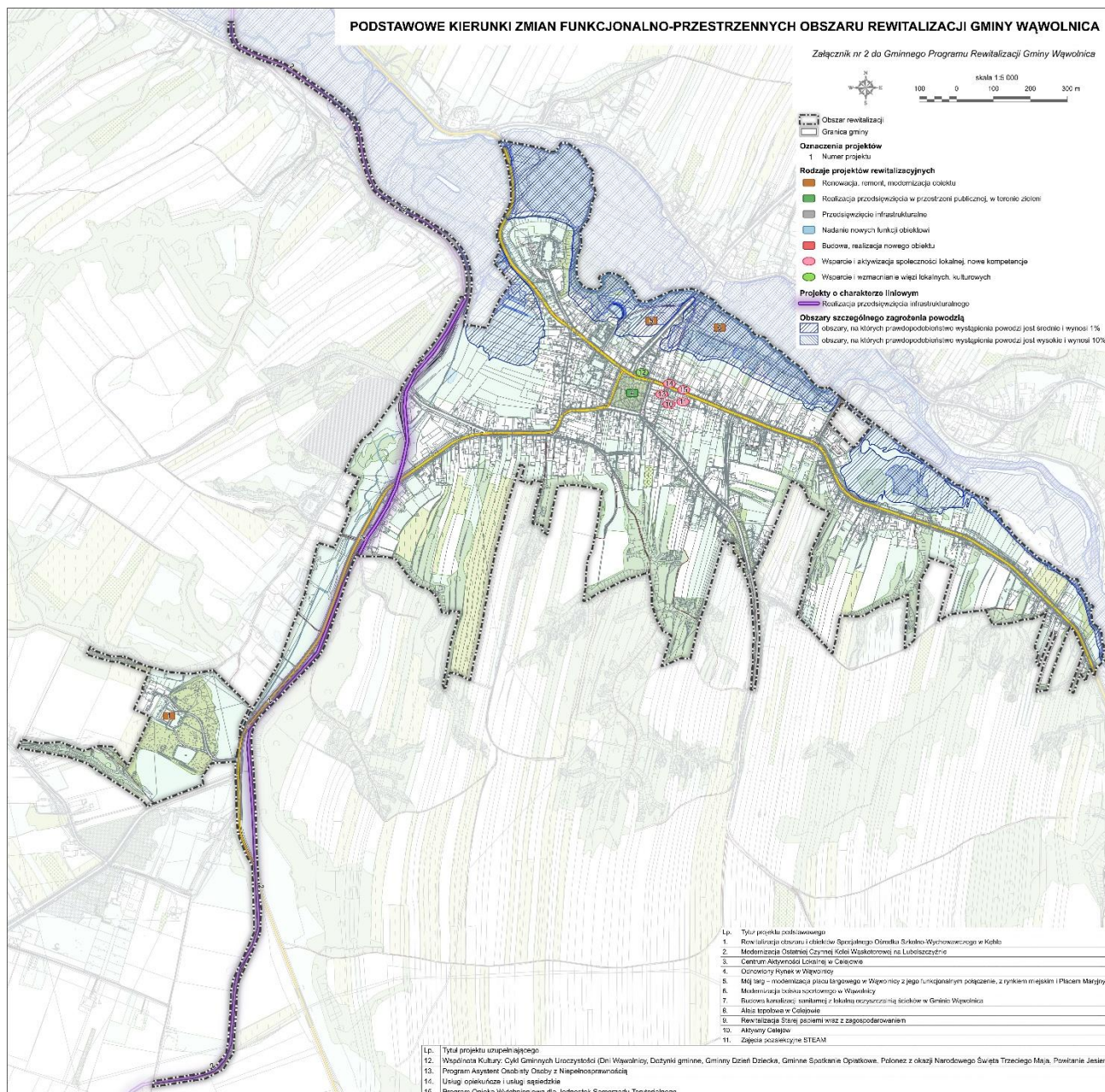
Spis rysunków:

Rysunek 1 Etapy tworzenia GPR	21
Rysunek 2 Schemat tworzenia wizji oraz celów GPR	109
Rysunek 3 Wyrys ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rewitalizacji m. Celejów	175
Rysunek 4 Wyrys ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rewitalizacji m. Wąwolnica	176
Rysunek 5 Kroki w procedurze oceny realizacji i zmian w GPR	207
Rysunek 6. Wyrys z planów miejscowych obowiązujących w granicach obszaru rewitalizacji – m. Celejów	217
Rysunek 7. Wyrys z planów miejscowych obowiązujących w granicach obszaru rewitalizacji – m. Wąwolnica	218

Spis rycin:

Rycina 1 Podział obszaru gminy na jednostki analityczne	43
Rycina 2 Zestandaryzowany wskaźnik bezrobocia	54
Rycina 3 Zestandaryzowany wskaźnik ubóstwa	55
Rycina 4 Zestandaryzowany wskaźnik przestępczości	56
Rycina 5 Zestandaryzowany wskaźnik wykluczenia społecznego ze względu na niepełnosprawność	58
Rycina 6 Zestandaryzowany wskaźnik bezradności i zagrożenia wykluczeniem społecznym ..	59
Rycina 7 Zestandaryzowany wskaźnik kapitału społecznego i uczestnictwa w życiu publicznym	61
Rycina 8 Zestandaryzowany wskaźnik demograficzny	62
Rycina 9 Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty – jęz. polski	64
Rycina 10 Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty – matematyka	64
Rycina 11 Rycina 12. Średnia wyników z egzaminu ósmoklasisty – jęz. Angielski	65
Rycina 13 Rozkład przestrzenny syntetycznego wskaźnika społecznego	67
Rycina 14 Jednostki z kumulacją zjawisk kryzysowych	69
Rycina 15 Syntetyczny wskaźnik gospodarczy	72
Rycina 16 Syntetyczny wskaźnik środowiskowy	74
Rycina 17 Syntetyczny wskaźnik przestrzenno-funkcjonalny	76
Rycina 18 Syntetyczny wskaźnik techniczny	78
Rycina 19 Granice obszaru zdegradowanego	81
Rycina 20 Stopień koncentracji ludności	84
Rycina 21 Delimitacja obszaru rewitalizacji	86

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji przyjmuje, w drodze uchwały, Rada Miejska. Natomiast zgodnie z art. 19 ww. ustawy, Gminny Program Rewitalizacji nie stanowi aktu prawa miejscowego. Ponadto, zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy, przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadanie własne. Tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oznacza konieczność opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Uchwałą nr XLIV/329/23 Rady Gminy Wąwolnica z dnia 28 września 2023 r. został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji Gminy Wąwolnica. Następnie, dnia 28 września 2023 r. Rada Gminy Wąwolnica podjęła uchwałę nr XLIV/330/23 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030, co umożliwiło podjęcie prac związanych z opracowaniem ww. dokumentu dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji.

Proces opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 przebiegał w oparciu o przepisy ustawy o rewitalizacji, która określa procedurę opracowania i uchwalenia gminnego programu rewitalizacji, wskazując na jej wieloetapowość oraz konieczność podjęcia działań wskazanych w ustawie, w tym przeprowadzenia konsultacji społecznych oraz uzyskania wymaganych opinii.

Dokument został opracowany partycypacyjnie, tj. w szczególności przy udziale mieszkańców, przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz innych interesariuszy rewitalizacji Gminy Wąwolnica. Konsultacje społeczne projektu dokumentu odbyły się w dniach od 14 kwietnia 2025 r. do 13 maja 2025 r. Dokument podlegał również opiniowaniu przez podmioty wskazane w art. 17 ustawy o rewitalizacji. Zapisy Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 zostały dostosowane do zmian wynikających z procesu konsultacji oraz opiniowania.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 stanowi podstawę do realizowania procesu rewitalizacji w Gminie Wąwolnica. Zaplanowane działania rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane w tym obszarze problemy i zjawiska kryzysowe, przyczynią się do pobudzenia aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców, przywrócenia estetyki i ładu przestrzennego, ochrony środowiska naturalnego, zachowania dziedzictwa kulturowego, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców.

Opracowany dokument to również podstawa dla interesariuszy rewitalizacji do ubiegania się o środki zewnętrzne, w szczególności z programów UE i krajowych na realizację działań społecznych i infrastrukturalnych.

Wobec powyższego podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Wąwolnica na lata 2023-2030 jest uzasadnione.